

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 23. NOVBRA 1978

ŠTEVILKA: 45., LETO: XXVII

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarnja, SŽ — Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

EKSTENZIVNO ZAPOSLOVANJE V ŽELEZARNI NI VEČ SPREJEMLJIVO

Po zakonu o združenem delu so delavci nosilci planiranja, strokovne službe pa sestavljali planov. Usklajevanje želja in potreb na eni strani ter možnosti na drugi strani je seveda nujno potrebno. Ravno zaradi tega, ker istočasno začenjamo planirati od spodaj (pri željah) in od zgoraj na nivoju delovne organizacije, govorimo o srečujočem planiranju. Razumljivo je, da se moramo za »srečanje« prizadevati vsi in se zavzemati za realno planiranje, kajti samo v tem primeru bo plan motivacijska sila našega obnašanja in kontrola našega dela.

poklica absolutno svobodna (gre pa le za relativno svobodo izbire poklica).

Pustiti stvarjem svojo pot, pomeni kolektivni samomor, je zapisano v knjigi »Sole prihodnosti«. Marx

(Nadaljevanje na 3. strani)

PLANIRANJE KADROV IN ZAPOSLOVANJE

Planiranje kadrov je, tako po težavnosti kot po pomembnosti, osrednja naloga kadrovske funkcije. Spričo pomanjkanja znanja s področja planiranja in pomanjkanja kadrov, se ga v preteklosti nismo resno lotili. Danes je postalo objektivna nujnost predvsem zaradi naslednjih treh razlogov:

1. Zaradi viška strokovnjakov do ločenih strok;
2. Zaradi jasne bodoče usmeritve Železarnje in zbranih potreb;
3. Zaradi napačnega pojmovanja mlade generacije, da je pri izbiri

ODSTOPANJE STROŠKOV PROIZVODNJE OD ZAČRTANIH CILJEV V OKTOBRU

Tudi v oktobru so temeljne organizacije združenega dela proizvajale z višjimi stroški kot smo jih načrtovali. Prekoračitev znaša 22,5 milijona dinarjev in je skoraj dvakrat večja kot je bila v septembru. Za to obdobje velja, da je večina temeljnih organizacij delala slabo, niso dosegale količinskega plana, ne izplena, slabši je bil asortiment.

Najslabše poslovne rezultate je dosegla TOZD Hladna valjarna Bela, kjer so plan stroškov presegli za 13,5 milij. dinarjev. Stroški vložnega materiala so se zaradi slabšega

asortimenta in izplena povečali za 5,4 milij. dinarjev nad planirane. Povečali pa so se tudi stroški predelave in to stroški pomožnega materiala, materiala na delovni nalog ter fiksni stroški, ker ni bil dosežen mesečni količinski plan proizvodnje.

Podobna situacija je v TOZD Valjarna bluming štekel, kjer jim je sicer uspelo znižati prekoračitev za več kot polovico, vendar še vedno ne dosegajo s planom začrtane proizvodnje in izplena.

Za zvišanje v TOZD Valjarna žice in profilov je vplivalo slabo delo v valjarni žice. Nedoseganje proizvodnega plana je tudi posledica letnega remonta. Poslovni rezultat celotne TOZD izboljšuje valjarna profilov z boljšim izplenom.

Tudi v TOZD Jeklarna jim ni uspelo poslovati znotraj začrtane

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje na 2. strani)

POMEMBNEJŠE INVESTICIJE V LETU 1978

Družbeno gospodarski razvoj terja stalna investicijska vlaganja v najrazličnejše objekte in naprave. Brez investicij ni družbenega in gospodarskega napredka in razvoja. Zato se investicijam povsod posveča največja pozornost. Dobro izbrana in izpeljana investicija in njena polna izkoriščenost pomeni lahko velik korak naprej v razvoju, slaba investicija pomeni gospodarsko škodo in neracionalno porabo družbenih sredstev namenjenih za razvoj.

V Železarni imamo, tako kot tudi v drugih delovnih organizacijah, sprejet srednjeročni program razvoja Železarnje 1976—1980, ki zajema tudi investicije. V letu 1978 je bila predvidena poraba 517 milijonov din različnih sredstev za 18 večjih in vrsto manjših investicij oziroma amortizacijskih zamenjav. Vse te investicije so potekale zelo različno, saj so se nekatere zaključevale, druge pa so bile v polnem razmahu in tretje šele na začetku. Od vseh naj omenimo nekatere večje in pomembnejše.

Najpomembnejša investicija je KONTINUIRNO VLVANJE GREDEC. Dela so se pričela v tretjem tromesečju 1977 in bi morala biti zaključena do konca letošnjega leta. Zaradi mnogih težav: huda zima, paralelno obratovanje jeklarne, težka gradbena dela na temeljih, zamude domačih dobaviteljev in izvajalcev, bo objekt pričel poizkusno obratovati konec januarja prihodnje leto.

Objekt je v zaključni fazi montaže na vseh področjih. Tako so hale v glavnem zaključene, dobava in montaža žerjavov teče, oprema za vlivanje gredic je v zaključni fazi montaže, pričnja se z montažo električnega dela, zaključujejo pa se tudi vsi ostali pomožni objekti.

Naprava za kontinuirno vlivanje gredic bo pomembna pridobitev za Železarno, saj bo s planiranimi

(Nadaljevanje na 2. strani)

INOVACIJE PO NOVI LESTVICI ZA ODMERO NADOMESTILA

Odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Remontne delavnice je, 3. novembra prvič obravnaval inovacije po novi lestvici za odmero posebnih nadomestil. V skladu z dopolnjenim samoupravnim sporazumom o inovacijah, bodo namreč od 1. novembra 1978 dalje vsa nadomestila oziroma rente obravnavane po novem.

Oddelek za zaščito industrijske lastnine je gradivo za obravnavo inovacij dostavil najprej komisiji za inovacije v TOZD Remontne delavnice. Komisija je gradivo temeljito pregledala in predlagala gospodarskemu odboru naslednje:

Tehnična izboljšava 2373 »naprava za testiranje instrumentov«, je po mnenju komisije ovrednotena s pre nizkim faktorjem ustvaritvene sposobnosti in predlaga korekturo iz b/2 ali 0,5 na b/3 ali 0,8.

Tehnična izboljšava 2214 »Nove škarje za rezanje pločevine«, je bila po mnenju komisije ovrednotena pravilno. Komisija za inovacije je nato celotno gradivo s predlogom za korekturo faktorja predložila odboru za gospodarstvo v dokončno odločitev.

Odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Remontne delavnice je na predlog komisije za inovacije odločil naslednje: tehnična izboljšava štev. 2214 »nove škarje za rezanje žičnih vrvi«. Avtor Janez Faletič. Na osnovi podatkov iz

dokaznega gradiva je odbor potrdil povprečni letni prihranek 40.982,00 din in posebno nadomestilo 5.191,00 dinarjev.

Tehnična izboljšava štev. 2372 »naprava za testiranje instrumentov«. Avtor Vojko Mali.

Odbor je priznal letno gospodarsko korist 45.082,00 din in posebno nadomestilo 5.249,00 din, pri čemer je upošteval mnenje komisije o spremembi faktorja ustanovitvene sposobnosti.

Če primerjamo odstotek nadomestila v odvisnosti od koristi, ki znaša v obravnavanem primeru 12 %, z odstotkom po stari lestvici, ki bi znašal 9 %, vidimo, da je nagrajevanje inovacij bistveno spodbudnejše kot doslej. Vendar navedena primerjava ni popolnoma realna, ker je v območju koristi od inovacij nad 150.000,00 din nova lestvica še bistveno boljša, ker omogoča npr.: pri 700.000,00 din gospodarskih koristi kar 75 % večje nadomestilo kot doslej.

GIBANJE GOSPODARSTVA V OBČINI V DEVETIH MESECIH

Po zakonu o družbenem planiranju morajo vsi nosilci planiranja poleg srednjeročnih planov vsako leto izdelati tudi letne plane razvoja. Ker planiranje za naslednje leto temelji poleg ostalih faktorjev, predvsem na doseženih rezultatih tekočega leta, torej na devetmesečnih rezultatih, objavljamo kratek pregled gibanja gospodarstva občine Jesenice v letošnjih devetih mesecih s ciljem, da delovna organizacije, samoupravne interesne skupnosti in krajevne skupnosti v načrtovanju svojih planov izhajajo tudi iz letošnjih pozitivnih in negativnih rezultatov.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Naš plavžar

Vsem delavcem temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti ter njihovim svojem ter občanom čestitamo ob

DNEVU REPUBLIKE — 29. NOVEMBRU

in jim želimo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva

PRED VAMI JE DOKONČNO BESEDILO SMERNIC PLANA ŽELEZARNE ZA LETO 1979

Delavski svet Železarnje je na 13. seji, 10. novembra, obravnaval predlog smernic plana železarnje Jesenice za leto 1979 in ga sprejel s pisnimi pripombami, ki so jih posredovali delavski sveti temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti, vključno s pripombami delegatov na seji delavskega sveta Železarnje. Osnutek smernic so prejeli vsi delavci temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti delovne organizacije Železarnja in so bile mesec dni v javni razpravi.

Na omenjeni seji je delavski svet zadolžil poslovodni odbor Železarnje, da na osnovi teh pripomb oblikuje dokončno besedilo smernic na način, s katerim bo zagotovljena demokracija interesov vseh delavcev temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti. To dokončno besedilo je danes pred vami, natisnjeno kot posebna priloga našega glasila z željo, da bi ga s pridom uporabljali pri izdelavi letnih družbenih planov temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti ter Železarnje kot celote in da bi bil vedno pred nami pri uresničevanju smeri in ciljev začrtanih v njem in konkretiziranih v družbenih planih.

O ZAPOSLENOSTI IN ZAPOSLOVANJU TER POKLICNEM USMERJANJU

Četrta seja skupščine skupnosti za zaposlovanje Kranj bo v četrtek, 7. decembra, v torek, 5. in sredo, 6. decembra, pa bodo z enakim dnevnim redom tudi seje skupščine enot v Radovljici, Kranju, Trzinu, Škofji Loki in na Jesenicah. Na sejah bodo delegati med drugim obravnavali naslednja vprašanja:

- zaposlenost in zaposlovanje v devetih mesecih letos na Gorenjskem,
- program poklicnega usmerjanja v osnovnih in posebnih šolah ter srednjih šolah,
- poročilo o izvajanju zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidov,
- razprava o predlogu usmerjenega izobraževanja na Gorenjskem,
- sprejem aneksa k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana zaposlovanja za leto 1979,
- sklep o ustanovitvi medobčin-ske skupnosti za zaposlovanje,
- sklep o ustanovitvi strokovne službe,

— samoupravni sporazum o ustanovitvi zveze skupnosti za zaposlovanje SRS.

ZAPOSLENOST IN ZAPOSLOVANJE V LETOŠNJIH DEVETIH MESECIH

Na Gorenjskem je bilo v letošnjem triletnem poprečno zaposlenih 77.224 delavcev, od tega 47 odstotkov žensk. V gospodarstvu je bilo zaposlenih 87 odstotkov delavcev, v družbenih dejavnostih pa 11 odstotkov, ostalo pa so delavci z lastnimi proizvodnimi sredstvi. Z

(Nadaljevanje na 16. strani)

REKORDNA KOLIČINA IZVALJANIH HVT V TOZD HVB

V sredo, 15. novembra, na nočni dnini je četrta izmena Kosančič v postavi Markovič, Stanič, Drole, Baloh in Stevanovič, izvaljala rekordno količino 436 ton hladno valjanih trakov. Stari rekord, katerega je imela izmena Kramar, so popravili kar za 82 ton.

S tem uspehom so dokazali, da je mogoče dose-gati ob dobro vzdrževanem stroju in zadostni količini kvalitetnega vložka, odlične rezultate.

Med največje uspehe, ki so jih narodi Jugoslavije dosegli v narodnoosvobodilnem boju, brez dvoma sodijo sklepi drugega zasedanja Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije. Le-ti pomenijo celotno preokretnico v procesu tega osvobodilnega boja. Postavljeni so prvi temelji za izgradnjo ene nove, srečnejše Jugoslavije s pravičnejšo ureditvijo, ki zagotavlja našim izmučenim narodom boljše in srečnejšo bodočnost, ureditvijo, ki sloni na nacionalni enakopravnosti, bratski slogi in socijalni pravičnosti. Ti sklepi so izraz težnj vseh naših narodov in zato jih s tolikšnim navdušenjem pozdravlja ogromna večina vseh narodov Jugoslavije... (TITO)

Devetindvajseti november je napisan z zlatimi črkami na straneh naše nove zgodovine. Ta dan, pred petintridesetimi leti, je bilo v starodavnem bosanskem mestecu Jajcu, ob udeležbi 208 delegatov iz vseh krajev naše domovine, razen Makedonije in Kosova, katerih delegaciji nista mogli dospeti in so njihove skupščine naknadno potrdile sklepe, zgodovinsko drugo zasedanje AVNOJA. To je bil resnično pravi ljudski parlament, ki so ga sestavljali predstavniki vseh krajev domovine, vseh narodov in narodnosti, ver, razredov in strank. To so bili delegati, ki so bili demokratično izvoljeni na zasedanjih nacionalnih in pokrajinskih skupščin.

Antifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije so sestavljali demokratično izbrani predstavniki neodvisnosti in volje jugoslovanskih narodov in narodnosti. Drugo zasedanje AVNOJA, kakor je rekel pokojni Boris Kidrič, je obsegalo vse kar je bilo in ostalo napredno, borbena in patriotska v jugoslovanski preteklosti in sedanjosti. Na njem so bili zastopani vsi narodi Jugoslavije in so prišli do izraza vsi jugoslovanski družbeni sloji, vseh veroizpovedi in vse patriotske grupe.

Veliki vojno-politični uspehi NOV in POJ v boju proti okupatorjem in domačim izdajalcem, uspehi delovanja AVNOJA od njegovega formiranja — 26. XI. 1942, ugoden razvoj mednarodne vojaške in politične situacije so pogojevali potrebo, da se položijo temelji ljudski, demokratični, federativni Jugoslaviji, naši novi družbeni skupnosti. Ti temelji so bili postavljeni na drugem zasedanju AVNOJ in izraženi v sklepih, ki so izražali rezultate herojske osvobodilne borbe vseh narodov in narodnosti Jugoslavije. V njih je jasno izražena neomajna volja vseh naših narodov in narodnosti da se bodo borili do dokončne osvoboditve in da bodo na temeljih enakopravnosti in bratske sloge uredili svojo narodnostno družbeno skupnost.

EDINSTVEN PARLAMENT V ZGODOVINI NAŠIH NARODOV

Na drugem zasedanju AVNOJA, 29. novembra 1943 je tovariš Tito med drugim dejal:

»V letu dni, odkar je bil osnovan Antifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije, so se dogajale velike spremembe ne samo v naši deželi, temveč na vsem svetu. Mi smo, še posebno v minulemu letu dni, morali voditi težke in krave boje z okupatorji. Pred našo narodnoosvobodilno vojsko so bile postavljene velike, toda častne naloge. V razdobju šestih mesecev, to je od januarja pa vse do julija 1943 smo mi prebrodili dve veliki sovražni ofenzivi, četrto in peto, ki sta bili usmerjeni v to, da uničita našo narodnoosvobodilno vojsko in ponovno okupirajo naše osvobojeno ozemlje. To so bile težke preizkušnje za našo narodnoosvobodilno vojsko. Vzdržali smo ogromne napore, v katerih so sinovi naših narodov pokazali junaštva in samoodpovedovanja brez primere s čimer se bodo naši narodi na vake ponašali.

Danes je potrebno da AVNOJ resnično postane najvišje zakonodajno in izvršilno telo narodov Jugoslavije. Danes je že prišel čas, da se oblikuje izvršilni organ kot oblika začasne vlade, ki bo sposoben voditi vse zadeve, ki jih mora opravljati prava ljudska vlada.

Govor in predlog tovariša Tita sta bila sprejeta z gromovitim ploskanjem in vzklikanjem, njegove misli pa so potrjevali govorniki v razpravi in poudarjali, da je v njih izraženo razpoloženje vseh narodov in narodnosti, ne glede na nacionalno, versko ali strankarsko pripadnost. Vsi so izražali odločnost, da se do konca borijo za ustvaritev nove države — demokratične federativne Jugoslavije. Deklaracijo s katero se je AVNOJ proglasil za vrhovno zakonodajno in izvršilno telo narodov Jugoslavije, so delegati sprejeli enoglasno.

Na osnovi deklaracije je AVNOJ sprejel sklep o oblikovanju Nacionalnega komiteja osvoboditve kot začasne vlade Jugoslavije s tovarišem Titom na čelu, sklep da se odvzamejo vse pravice, tako imenovani vladi v inozemstvu in prepove povratek v domovino kralju Petru II, Karadjordjeviću, dokler se ljudstvo na svobodnih volitvah ne bo opredelilo do vprašanja monarhije in dokončne državne ureditve, sklep o oblikovanju Jugoslavije na federativnem načelu, s čimer se Jugoslavija konstituira kot demokratična federativna država enakopravnih narodov. Uveden je bil naziv maršala Jugoslavije in z istim sklepom dodeljen vrhovnemu komandantu NOV in POJ Jugoslavije Josipu Brozu Titu. AVNOJ je izrekel zahvalo in pohvalo narodnoosvobodilni vojski in partizanskim odredom Jugoslavije, izvršnemu odboru in vrhovnemu štabu NOV in POJ za dotedanje uspešno delo.

Z osvojitvijo teh sklepov, je drugo zasedanje AVNOJA uzakonilo vse dotedanje pridobitve socialistične revolucije in narodnoosvobodilne borbe narodov Jugoslavije. S tem so bili postavljeni granitni temelji nove Jugoslavije, demokratični federativni državi prostovoljno združenih enakopravnih narodov in narodnosti, z razrednim bistvom diktature proletariata in politično široko demokratične oblike oblasti in države. S sklepom tega zasedanja so bili Istra, Zader in Slovensko primorje, proglašeni kot sestavni del nove Jugoslavije.

Sklepi drugega zasedanja AVNOJ so naleteli tako v domovini kot v zamejstvu na velik odmev. Jugoslavija je dobila svoje zakonodajno in izvršilno telo, svoj pravi in resnični ljudski parlament kot odraz volje in hotenj naših narodov in narodnosti. Zgodovinski sklepi v starodavnem Jajcu niso bili slučajni temveč logičen trenutek kontinuiranega in daljnovidno usmerjenega procesa oboroženega revolucionarnega boja, ki sta ga inspirirala in organizirala Komunistična partija Jugoslavije in tovariš Tito.

Sklepi drugega zasedanja AVNOJA so bili rezultat dotedanje borbe narodov in narodnosti Jugoslavije ter vir novih moči, ki so pospešili zmago nad okupatorji in domačimi izdajci. S tem so bili zacementirani trdni temelji izgradnje Jugoslavije na načelu federalizma, na katerih sloni današnja socialistična samoupravna ureditev, ki jo naši narodi in narodnosti s ponosom in uspehom oblikujejo že polnih 35 let.

Svetislav Nikolić

KJE SO VZROKI ZA KRITIČNO POMANJKANJE VZDRŽEVALCEV?

Kadrovska problematika je v zadnjem času pogosta tema razprav, ne samo v TOZD Vzdrževanje, pač pa v vsej delovni organizaciji. Kakšni dobo ukrepi, da se stanje izboljša je vprašanje, katerega bodo morale reševati pristojne službe v Železarni. Še posebno kritično je v zadnjem času pomanjkanje dobrih vzdrževalcev z nekajletno prakso. Zato želimo napisati nekaj svojih mnenj o tem, kje so vzroki za tak nezavidljiv položaj, iz katerega bomo le s skupnimi močmi našli izhod.

Že pred leti so se začele kazati prve, manjše vrzeli prav v TOZD Vzdrževanje. Nekateri, zlasti starejši sodelavci so odšli v zaslužni pokoj, nekaj pa kljub dolgoletni dobi v Železarni v druge delovne organizacije. Nemalo je bilo tudi takih, ki so si z izobraževanjem ob delu našli boljša delovna mesta oziroma dela in opravila na drugih področjih. Vse to je povzročilo, da je bila vrzel v TOZD Vzdrževanje vedno večja. Nekateri so sicer opozarjali na nastale probleme, in moram priznati, da so bili to prav samoupravni organi v naši temeljni organizaciji. Nekateri posamezniki pa so si ob tem in si še danes zatiskajo oči, češ, saj ni tako hudo. Zato bo prav, če navedem nekaj podatkov, ki se nanašajo prav na kadrovsko problematiko v TOZD Vzdrževanje.

Od reorganizacije pa do danes smo sprejeli kar 172 začetnikov brez prakse, od tega celo 70 takšnih, ki še niso odslužili svoje obveznosti v JLA. Za kvaliteten vzdrževanje pa je potrebno zadostno število kvalitetnega vzdrževalnega kadra. Te podatke sem prepiral iz poročila 21. seje odbora za gospodarstvo v TOZD Vzdrževanje, zato poudarjam, da to ni moja ugotovitev. Koliko pa pomeni začetnik brez prakse pri vzdrževanju, pa upam, da je vsakomur jasno. Našel se bo kdo, ki mi bo očitil, da sem bil pred dvajsetimi leti tudi sam začetnik. Res je, toda število dobrih in dolgoletnih vzdrževalcev je bilo tolikšno, da smo se novinci enostavno porazgubili med njimi. Mnogi med nami sploh nismo dobili delovnih mest po končanem šolanju v takratni MIS. Opravljali smo razna druga dela.

Danes pa je ravno obratno. Med številnimi mladimi vzdrževalci je le še sem ter tja kakšen starejši vzdrževalec. Zato ni čudno, da proizvodni obrati vse bolj pogosto upravičeno kritizirajo opravljene remonte in redne vzdrževalne pogoje. Ugotavljajo, da so predvsem remontni strokovno slabše opravljeni, kot pred leti, čas remontov pa je v primerjavi z leti nazaj znatno daljši. To je razumljivo, če upoštevamo vse navedene vzroke. Ne gre prezreti tudi tega, da smo z reorganizacijo v TOZD Vzdrževanje uspeli le zasedbo delovnih mest v operativni medtem, ko takšnih vzdrževalcev z nekajletno prakso za popravila na strojih vse bolj primanjkuje. Da je ta trditev točna, bom navedel le primer iz elektro vzdrževanja v HVZ. Dva sodelavca sta zaključila ob delu študij na TSS, in vendar še danes opravljata iste delovne naloge, ker enostavno ni delovnih mest. To naj bi pomenilo, da imamo strokovno usposobljenega kadra na vzdrževanju dovolj. Naj citiram še 14. točko s 17. seje delavskega sveta TOZD Vzdrževanje, katera se glasi: »De-

lavski svet ugotavlja, da je problem pomanjkanja vzdrževalcev, predvsem takih z nekajletno prakso tako pereč, da ga je nujno potrebno reševati prek poslovnega odbora in družbenopolitičnih organizacij.»

In kje so vzroki za takšno stanje? Verjetno jih je več, toda upam si trditi, da so glavni vzrok slabi osebni dohodki vzdrževalcev. Vem, da bo ta trditev marsikoga razburila. Zato bom navedel še zapis s pregleda sestankov SDS. Citiram del zapisa: »SDS vzdrževanje Bela 2 in 5 menita, da se dohodek od nadurnega dela ne bi smel upoštevati pri odmeri otroškega dodatka, in da osebni dohodek vzdrževalcev kljub povečanju osnov pada...» Torej niso to le moje osebne ugotovitve. Nemažkrat se dogaja, da smo predmet razprav in očitkov glede osebnega dohodka prav vzdrževalci. Toda, ali kdo od tistih pomisli na to, da smo predvsem zaradi interesov kolektiva

opravili veliko nadurnega dela. Na navedem le podatke, da sem oseba v desetih mesecih letošnjega leta opravil kar povprečno po 224 ur na mesec. Koliko je to prostih sobot, nedelj in praznikov.

Ravno sedaj je veliko govora o tem, koliko dni bo kdo prost za delo republike. V HVZ (oddelek patentiranja) bodo prosti kar devet dni. Medtem pa vzdrževalci pripravljajo rezervne dele in material za remonte, katere bomo opravili med prazniki. Toda delo vzdrževalcev je že od nekdaj takšno, zato vem, da bomo vsa planirana dela v redno opravili. Grenko je le spoznanje, da smo za to delo tako slabo nagrajeni.

Za sklep današnjega prispevka napišem še dogodek izpred štirinajstih dni. Izvedel sem, da je VK elektrika v eni delovnih organizacij v naši občini dal odpoved. Ker ga poznam, sem ga poskušal pregovoriti, da bi se zaposlil v naši železarni. Posmejal mi je in odgovoril: »Saj nisem nimen. Grem v ISKRO, kjer bom našel belo haljo, zaslužil pa verjetno več kot ti.« Vsak komentar je tu odveč, in bolj me je zabolel tak odgovor, kot pa, če bi mi primazal krepko zausnico.

Janko Fon

POMEMBNEJŠE INVESTICIJE V LETU 1978

(Nadaljevanje s 1. strani)

40.000 tonami gredic v letu 1979 bistveno pripomogla k reševanju težav pri pripravi vložka za valjarne. Nič manj pomembna investicija je **PLINIFIKACIJA ŽELEZARNE PRVA FAZA**. Dela na projektih in na pripravi gradbišča so se pričela že leta 1977, pogodbe za dobavo opreme pa so bile pripravljene v začetku letošnjega leta. Zaradi težav z uvoznimi dovoljenji, so pogodbe pričele veljati šele v tretjem trimesečju letos, tako da bo dobava opreme tekla od konca letošnjega leta do konca drugega trimesečja leta 1979 in montaža naprav ter predelava peči takoj zatem. Zaključek investicije pričakujemo v prvi polovici 1979.

Trenutno je v delu primarna povezava med napajalno reducirno postajo in reducirno postajo na Beli ter povezava z Jesenicami. Povezava med Belo in Javornikom je razen na enem delu praktično gotova. Pričelo so se tudi že priprave za izvedbo instalacij plina na posameznih pečeh.

Kljub objektivni zamudi, bo železarna Jesenice porabila v naslednjem letu preko 55.000.000 nav. kub. metrov plina in s tem prispevala svoj delež k omilitvi splošnih energetskih težav.

Pomembna investicija je **POVEČANJE PROIZVODNJE OPLAŠČENIH ELEKTROD** na 7.000 ton

letno, kar povečuje delež finalnih proizvodov Železarne. Dela so tekla z manjšimi težavami in zamudami tujih dobaviteljev. Trenutno so montažna dela na celotni liniji v polnem teku in pričakujemo do konca leta že poizkusno obratovanje.

Tudi **MODERNIZACIJA JEKLOVLEKA** je pomembna investicija, ki omogoča uporabo kolobarjev iz valjarne žice za nadaljnjo predelavo v jeklovleku. S tem bomo dana možnost ustanovitve zastarelih in pod težkimi pogoji dela obratujočih valjarnih profilov na Javorniku. Kljub mnogim težavam od kasnitve uvoznih dovoljenj, kasnitve dobave uvozne opreme in domačih hal ter žerjavov, je Schumag linija že pripravljena za odvijanje in uporabo kolobarjev iz valjarne žice. Ravnanje razrezovalna linija Koc pa bo dobavljena v začetku leta 1979 in takoj montirana ter dana v obratovanje. S tem bo prva faza modernizacije jeklovleka zaključena in bomo pričeli pripravljati drugo fazo.

Investicija **STROJNE DELAVNICE JAVORNIK PRVA FAZA** predstavlja pričetek selitve strojnih delavnic na Javornik in istočasno njihovo modernizacijo ter ustvarjanje pogojev za bolj normalno preskrbo z rezervnimi deli za proizvodne temeljne organizacije.

Dela potekajo s polletno zamudo, ki jo je povzročil dobavitelj hal. V okviru te investicije tečejo tudi dela na garderobah in jedilnici Javornik. To bo pomemben objekt, kjer bodo rešene građarobe strojnih delavnic in sodobno urejena jedilnica za celotno področje Javornika.

V teku je tudi izgradnja **ŠKARIJ ZA STARO ŽELEZO**. Izdelani so temelji in deloma transformatorska postaja. Same škarje pa so v delu v železarni Ravne in pri njihovem kooperantu Metalni Maribor. Dela bi morala biti zaključena do konca leta, vendar bodo zaradi trimesečne zamude pri izdelovalcu škarij, le-te pričele obratovati šele v naslednjem letu.

Naštete so le investicije, ki so v taki fazi izgradnje, da so tudi fizično prisotne med nami. Vrsta investicij pa je, ki so šele na začetku, zato pa nič manj pomembne od navedenih. Nekatero od teh so: **RACUNALNIK, VAKUUMSKA NAPRAVA, ODPRASEVALNA NAPRAVA, PROFILIRKA** in ne nazadnje **NOVA ELEKTRO JEKLOVARNA**, za katero se pospešeno vršijo pripravljala dela.

Alenka Jasnič

ODSTOPANJE STROŠKOV PROIZVODNJE OD ZAČRTANIH CILJEV V OKTOBRU

(Nadaljevanje s 1. strani)

ravnih stroškov. Zvišanje se še vedno pojavlja zaradi obračuna proizvodnje obeh vrst jekel po povprečni ceni in zaradi obračuna internih dohodkovnih cen storitvenih dejavnosti. Temu pa se pridružuje še slabo delo v martinarni, kjer so porabili več domačega surovega železa in kovinskih ter nekovinskih dodatkov, kar je vplivalo na 2,3 milij. dinarjev višje stroške kot so načrtovani.

Vzrok za višje stroške v temeljni organizaciji Energetika je za 114 din/MWh višja sezonska cena kupljene električne energije.

Malenkostno so presegle stroške tudi ostale storitvene temeljne organizacije. Med temeljnimi organizacijami, ki niso dosegle s planom začrtanih ciljev so še TOZD

Valjarna debele pločevine, Vratni podboji, Profilarna in Elektrode.

V tem mesecu so največji prihranek glede na planirane normative dosegli v TOZD Hladna valjarna Jesenice in sicer 5,8 milij. dinarjev in to za 2,3 % boljšim izplenom, nižjimi cenami vložnega materiala, pa tudi stroški predelave na enoto proizvoda so se s presežanjem količinskega plana znižali. Podobno je v TOZD Žičarna, Jeklovlek in Livarna, kjer so plan proizvodnje presegli za približno 10 %.

V temeljni organizaciji Plavž so znižali stroške pod načrtovane s spremembo asortimenta, ki je vplivala na znižanje stroškov vložnega materiala.

TOZD	oktober	jan. — oktober	povprečno
Plavž	1.351.216	7.196.629	719.663
Jeklarna	2.382.492	13.399.608	1.339.961
Razlika v ceni kvalitet	4.940.691	38.301.667	3.830.167
Jeklarna skupaj	7.324.183	51.701.275	5.170.128
Livarna	499.823	3.681.669	368.167
Valj. bliming-štel	4.486.428	79.944.690	7.994.469
Valj. žice in profilov	3.021.634	27.000.834	2.700.083
Valj. debele pločevine	1.127.907	7.795.215	779.521
HV Bela	13.546.938	29.670.353	2.967.035
HV Jesenice	5.842.787	29.693.595	2.969.360
Žičarna	2.816.713	26.087.003	2.608.700
Profilarna	308.929	385.376	38.538
Vratni podboji	609.607	2.491.193	249.119
Jeklovlek	907.876	9.711.366	971.137
Elektrode	284.618	5.858.343	585.834
Želblarna	215.387	1.375.763	137.576
Strojne delavnice	184.529	448.561	44.856
Remontne delavnice	404.660	2.527.266	252.727
Vzdrževanje	546.668	4.579.697	457.970
Energetika	2.310.228	15.212.539	1.521.254
Transport	14.674	323.237	32.324
Skupaj	22.537.201	90.146.012	9.014.601

PRIHODNJA ŠTEVILKA ŽELEZARJA 7. DECEMBRA

Zaradi državnih praznikov — DNEVA REPUBLIKE, ki padejo na sredino tedna, bo naslednja številka našega glasila izšla v četrtek 7. decembra. Roki za oddajo gradiva ostanejo nespremenjeni, sodelavce — dopisnike le ponovno opozarjamo, da nam le najnujnejše gradivo dostavljajo v torkih dopoldan, ostalo pa pred nedeljo oziroma najkasneje v ponedeljek dopoldan.

EKSTENZIVNO ZAPOSLOVANJE...

(Nadaljevanje s 1. strani)

poudarja, da je plan orodje človeka v boju z naravno stihijo in instrument reguliranja odnosov med ljudmi, ne pa sredstvo podrejanja človeka volji nekega splošnega reprezentanta, ki odloča v delavčevem imenu.

Sodobna kadrologija poudarja, da mora planiranje kadrov potekati pred ekonomskim planiranjem in ne obratno, kot je bila (je) dosedanja praksa. Iz našega pojmovanja samoupravnih socialističnih družbe sledi, da so kadri glavni nosilci in cilji razvoja, zato moramo graditi ekonomski razvoj na kadrovske osnovi. To pomeni, da moramo načrtovati novo tehnologijo in obseg proizvodnje v mejah kadrovskega potenciala.

Regionalna skupnost za zaposlovanje poziva k racionalnejšemu zaposlovanju zlasti naslednjih treh poklicev:

- administrativnih tehnikov
- V petih letih, računajoč od leta 1975 dalje, želi gorenjsko združeno delo povečati število teh profilov za 40 %.
- ekonomistov, le-teh želimo povečati za 57 %.
- pravnikov bi želeli imeti za 63 % več.

K sreči tako velikih potreb ni bilo mogoče zadovoljiti, pokrite so bile le z 52 % ali s 1413 delavci. Če upoštevamo naravni prirastek naše regije — 2600 oseb na leto — pa je bilo še to preveč.

Podatki o tovrstnih potrebah po kadrih so zaskrbljujoči predvsem z vidika usmerjanja mlade generacije. So namreč tudi dejavniki usmerjanja.

Jesenjska občina v tem pogledu ni izjema. Razmerje med rastjo zaposlenosti v gospodarstvu in negospodarstvu ni ugodno. Vemo, da rabimo vrtce, šole, ambulante, bolnice in podobno — te pa rabijo kadre — teže pa bi opravičili prekomerno zaposlovanje v administraciji.

Našteti podatki nas silijo k razmišljanju in opozarjajo nas, da začrtanega razvoja v občini (v Železnici) ne bomo dosegli brez kadrov. Teh primanjkuje, zato se zmenimo za prioriteto.

Zlepa ne bom pozabil diskusije zadnje seje delavskega sveta Železnice, ko smo razpravljali o smernicah plana za prihodnje leto, konkretno o ustavljanju valjarne profilov. Brez poznavanja širše družbene motivacije so vehementno diskutirali predstavniki TOZD Jeklovlek in TOZD Valjarna žice in profilov (Javornik I) in z osebnimi stališči, brez pravih argumentov, so skušali zavajati delegate. Zamislil sem se in vsilila se mi je asociacija »uboga Železnica, pa tako lepo obleko si hočeš nadeti«.

O težavah, ki nas spremljajo pri zaposlovanju, v zadnjem času veliko govorimo. Spomnimo se le nekaterih:

Pretirano smo vezani na delavce od drugod, kar ni ugodno ne za ene, ne za druge. V Železnici se s tem uspravamo in ne iščemo novih rešitev — notranjih rezerv, ki jih bo slej ko prej treba najti; kadrovskega potenciala se namreč zmanjšuje tudi v drugih občinah (republikah) in po nekaterih ocenah se bo že po naslednjem srednjeročnem obdobju izčrpal. Delavcem ne nudimo solidnih delovnih in kulturnih pogojev — minimalnih standardov, zato v danih okoliščinah ne ostanejo in delajo škodo sebi in temeljni organizaciji. Znano je, da »delavci od drugod« pogosteje fluktuirajo (odstotek fluktuacije je 4-krat večji), pomembno večja je njihova odsotnost z dela, predvsem bolniška odsotnost, izkazujejo večji odstotek nesreč pri delu in slabša je njihova delovna disciplina.

Zaposlujejo večkrat prebrani kader — teže zaposljuje delavce, kar najbolj občutijo neposredni vodje dela. Nimamo niti samskih niti družinskih stanovanj (trenutno beležimo 842 vlog za družinska stanovanja). Znižujemo dejansko kvalifikacijsko strukturo, kar je glede na bodoči razvoj Železnice nesprejemljivo. Zaradi velike fluktuacije sprejemamo veliko novih delavcev, zato so neposredni vodje dela pretirano remenjeni z usposabljanjem novih delavcev.

Sredstva za infrastrukturo se odvijajo v druge občine, zato v naši občini stagnira družbeni standard naših delavcev. Proti pretiranemu zaposlovanju govorijo še drugi razlogi. Že nekaj let nazaj republiške resolucije priporočajo delovnim ljudem, da na območjih, kjer primanjkuje delavcev, podvzamejo restriktivne mere. S pretiranim zaposlovanjem znižujemo produktivnost. Že sedaj smo nad srednjeročnim planom kadrov. Metalurgija je nizko rentabilna panoga, zato bomo težko konkurirali drugim panogam, če se ne bomo gospodarno obnašali. Mladini delavcev ne bomo preusmerili v metalurgijo, če ne bomo uvajali moderne tehnologije, ki bo v pogledu kadrov izrazito intenzivna. Ta problem bi se dalo razložiti z Marxovim pojmovanjem odvisnosti med človekom in tehnologijo, vendar za to danes ni časa.

IZOBRAŽEVANJE

Vemo, da sta razvoj tehnologije in gospodarski razvoj tesno povezana z razvojem kadrov. Povsod na svetu je tako in tudi pri nas.

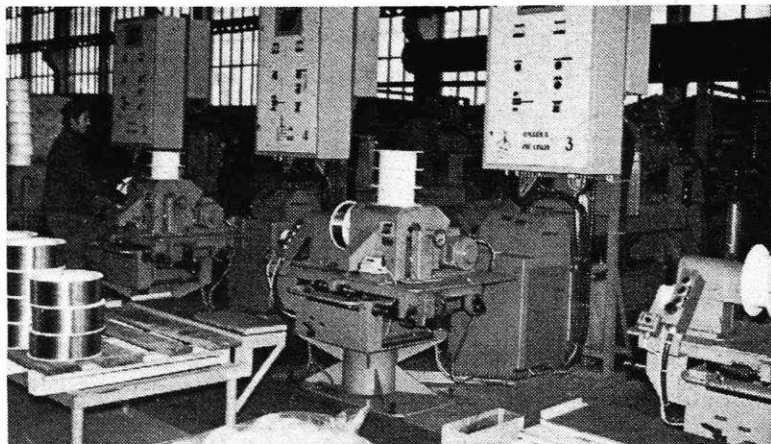
Tega se morajo zavedati tovrstni oportunisti v Železnici oziroma tisti, ki drugi odstavek 20. člena zakona o delovnih razmerjih razumejo tako, da bomo delovno zmoglost priznavali po principu »jaz tebi, ti meni«. V komentarju omenjenega zakona namreč piše, »tako pridobljena usposobljenost pa mora biti izkazana in dokazana z delovnimi uspehi, doseženimi pri opravljanju takšnega dela v TO (DS)«.

Izobraževanje veliko pomeni za vsak narod. Za ilustracijo te trditve ne bom navedel Sovjetske zveze, Japonske, Združenih držav Amerike ali Nemške demokratične republike, ampak Kubo, za katero še mnogi mislijo, da ji rojijo po glavi le boks, Afrika in sladkor. Na vseh ravneh izobraževalnega sistema se uči tretjina Kubancev in za izobraževanje porabijo dvakrat toliko kot za obrambo.

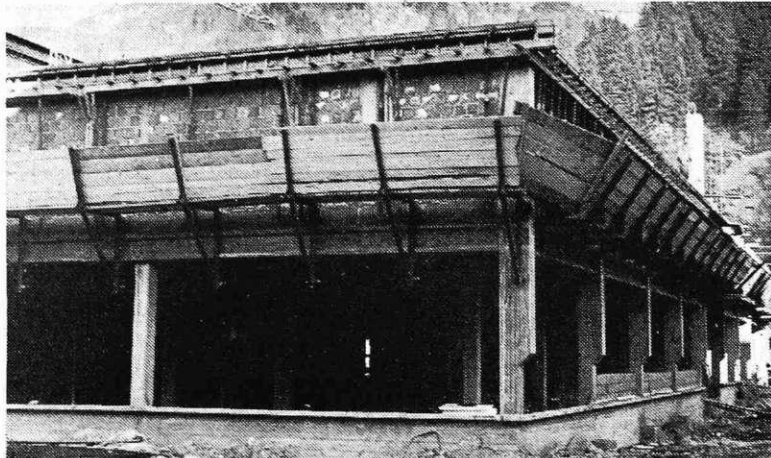
Upoštevajoč naše razmere dajemo ogromna sredstva za izobraževanje, vendar se pri nas še dogaja, da študiramo zato, da se bomo izognili delu (sistemu 4+1), ne pa zato, da bomo kos delovnim nalogam.

IZKORIŠČANJE DELOVNEGA ČASA

Nagnjeni smo k temu, da smo zmeraj pripravljeni trošiti energijo za utemeljevanje potreb po novih delavcih, ne čutimo pa se zadosti odgovorne za izrabo delovnega časa svojih sodelavcev, katerih organizatorji in koordinatorji dela smo.

Žičarna — nova linija za VAC žico

Gradnja garderob, jedilnice in ostalih sanitarnih prostorov ob novi strojni delavnici na Javorniku

VABILO NA PREDAVANJE

ZVEZA INŽENIRJEV IN TEHNIKOV OBČINE JESENICE — ELEKTROTEHNIŠKO DRUŠTVO

vabi na predavanje inž. Franca Vovčaka iz savskih elektrarn Ljubljana:

ENERGETSKA IZRABA REKE SAVE,

ki bo 5. decembra ob 18. uri v spodnjih prostorih Kazine na Jesenicah.

OBVESTILO SODELAVCEM

S 1. decembrom prične voziti delavski avtobus iz Sp. Gorij preko Kočne do Železnice Jesenice po objavljenem voznem redu. S tem ne uvajamo nove avtobusne delavske proge, temveč le preusmerjamo delavski avtobus, ki je doslej vozil preko Bleda, Vrbe na Jesenice. Od 1. decembra dalje bo ta avtobus vozil iz Sp. Gorij po novi relaciji.

Vse vozače, ki so vezani na ta avtobus in tiste, ki bodo glede na relacijo novi interesenti, obveščamo, da dobijo letne vozovnice preko personala v TOZD na oddelku za družbeni standard na kadrovskem sektorju Železnice.

KADROVSKI SEKTOR
Odd. za družb. stand.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu decembru bodo praznovali petdeset let življenja naslednji naši sodelavci: Ivan LEBAN, vzdrževanje — 5. decembra, Ignac MRAK, kadrovski sektor — gasilci — 7. decembra, Ivan KAVČIČ, valjarna debele pločevine — 15. decembra, Kristina LESKOVŠEK, družbena prehrana — 15. decembra, Tomaž KORENJAK, remontne delavnice — 21. decembra, Vida LEBAN, vzdrževanje — 22. decembra, Peter KISIČ, transport — 24. decembra, Anton ZUPAN, strojne delavnice — 29. decembra in Janez RAZINGER, remontne delavnice — 30. decembra.

Vsem jubilantom iskreno čestitamo!

Stalno nam manjka preko 100 delavcev, vendar bi to delo lahko opravili sami, če bi vsakdo od nas dejansko delal samo 10 minut več. Ob upoštevanju ocene, da delamo le 6 ur, namesto 7 ur in pol, to ni veliko. Pregarjati moramo »samo fizično prisotnost« pri delu, pripraviti razmere za zmanjševanje vseh vrst odsotnosti, planirati letni dopust in plane izvajati in ne nazadnje delegirati delo drugim. Razume se, da bomo s tem odkrili za delo manj sposobne delavce, vendar je s premetitvami tudi ta problem mogoče rešiti, seveda ob podpori družbeno političnih organizacij. Niso namreč resnične govorice, da delovna zakonodaja ne dopušča kadrovskih premikov. Dopolni jih, vendar jih je treba opraviti po natančno določenih postopkih, ne po domače.

DELITEV PO DELU IN DELOVNA MOTIVACIJA

Na vprašanje, zakaj človek dela, ni enostavnega odgovora, kot na žalost še mnogi naši delavci mislijo. Izraz »na žalost« sem uporabil zato, ker je to neugoden podatek predvsem iz dveh razlogov: Prvič zato, ker ne vemo, da plača ni edino pomembna, niti ni največja motivacijska sila; smolo imamo, če v življenju še nismo opravljali dela, ki bi nas pritegnilo, drugič zato, ker je do določene meje plača zelo pomembna, saj preprečuje nezadovoljstvo. Torej veliko nezadovoljstvo s plačo je pokazatelj nizkih plač glede na potrebe. Vsaj deset kolikortoliko enakovrednih odgovorov bi lahko našli na zgoraj postavljeno vprašanje.

Ali nismo preveč zožili problema delovne motivacije? Ali se ne pogovarjamo preveč o plačah? Obstaja nevarnost, da delitve po delu ne bomo uresničili, ker enostavno dela ne bomo opravili. Janez Tušar

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 27. 11.	ERŽEN STANE	BURJA ANTON, ml.
TOREK — 28. 11.	BURJA ANTON, st.	RAVNIK JOŽE
SREDA — 29. 11.	MLAKAR FLORIJAN	MENCINGER STANE
ČETRTEK — 30. 11.	DROLC MARJAN	VEHAR JANEZ
PETEK — 1. 12.	ARH JANEZ	POGAČAR KAREL
SOBOTA — 2. 12.	NOVAK FRANCI	FALETIČ JANEZ
NEDELJA — 3. 12.	MARKEŽ VALENTIN	SLIVNIK ALOJZ
PONEDELJEK — 4. 12.	PEZDIRNIK JOŽE	ISKRA BRANE
TOREK — 5. 12.	NEČIMER FRANCI	ROTAR VINKO
SREDA — 6. 12.	SVETINA BOGOMIR	BERNIK FRANC
ČETRTEK — 7. 12.	ARNEŽ FRANC	TRONTELJ MARJAN
PETEK — 8. 12.	TUMA SLAVKO	RAVNIHAR PETER
SOBOTA — 9. 12.	ZIDAR JOŽE	LOGAR IGOR
NEDELJA — 10. 12.	LEBAN IVO	KOVAČ JANEZ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železnici je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 27. novembra do 2. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante:

dopoldan: I. ambulanta — dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Furlan-Zidar;
popoldan: III. in IV. obratna ambulanta.
V soboto, 2. decembra, samo dopoldan IV. obratna ambulanta — dr. med. Branimir Čeh.

V zobni ambulanti:
dopoldan: I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražišar, popoldan: II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.
V torek, 28. novembra, dodatno za Železnico od 7. do 13. ure II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej, od 13. do 19. ure I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražišar.
V soboto, 2. decembra, samo dopoldan I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražišar.

V dneh od 4. do 9. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: III. obratna ambulanta — dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Sitar;
popoldan: I. obratna ambulanta — dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

V soboto, 9. decembra, samo dopoldan I. obratna ambulanta — dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

V zobni ambulanti:
dopoldan: II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej, popoldan: I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražišar.
V torek, 5. decembra in v četrtek, 7. decembra, dodatno za Železnico, od 7. do 13. ure I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražišar in od 13. do 19. ure II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.

V soboto, 9. decembra, samo dopoldan II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.
Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30, v soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

RAZPIS DEL OZIROMA NALOG

Po sklepu delavskega sveta delovne organizacije ter na osnovi samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo, železnica Jesenice razpisuje naslednja dela oziroma naloge za:

- Člana poslovnega odbora za sociološko, pravno in kadrovskega področja
- Vodjo finančno-računovskega sektorja

Poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, morajo kandidati za navedena dela oziroma naloge izpolnjevati naslednje pogoje:

- Ad 1 — da imajo visoko šolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v gospodarstvu,
- da so angažirani družbenopolitični delavci z ugledom v širši družbeni skupnosti,
 - da imajo ustvarjalni odnos do uveljavljanja in uresničevanja samoupravljanja, do naše politične usmeritve, da so pošten, da odgovorno gospodarijo z družbenimi sredstvi, da spoštujejo zakonitost, da imajo pravičen odnos do ljudi ter da so sposobni povezovati pravice z dolžnostmi in odgovornostmi.
- Ad 2 — da imajo visoko šolsko izobrazbo ekonomske smeri in pet let uspešnega dela na ekonomsko finančnem področju,
- da imajo moralno politične in etične kvalitete ter aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov,
 - da predložijo program dela za mandatno obdobje.

Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev (diploma, dokaz o letih prakse, potrdilo, da kandidat ni v kazenskem postopku) v zaprti ovojnici z oznako »ZA RAZPISNO KOMISIJO« in s točno navedbo delovnega področja za katerega se prijavi, v roku 15 dni po objavi na naslov SZ-ŽELEZARNA JESENICE, o. sol. o. Jesenice, Cesta železarjev 8 (kadrovskega sektorja), 64270 Jesenice na Gorenjskem.

VABILO K SODELOVANJU

SEKTOR ZA EKONOMIKO IN ORGANIZACIJO ŽELEZARNE JESENICE

VABI K SODELOVANJU VEČ SODELAVCEV
ki imajo:

- višjo ali visokošolsko izobrazbo,
- veselje do opravljanja nalog iz področja:
 - organizacije dela in poslovanja,
 - računalniške obdelave podatkov in
 - inovacijske dejavnosti,
- od kandidatov pričakujemo samostojnost in kreativnost ter poznavanje poslovno proizvodnega procesa železnice Jesenice,
- kandidatom, ki bodo pripravljali opravljati naloge iz navedenih področij, bomo omogočili tudi dopolnilno strokovno izobraževanje.

Vse zainteresirane kandidate vabimo na razgovor z vodjem sektorja v katerem se bomo pogovorili o vsebini, načinu in metodah dela po posameznih dejavnostih in o možnostih za vključitev v delo sektorja.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

5. SEJA ODBORA ZA INFORMIRANJE PRI DS ŽELEZARNA

Predsednik odbora za informiranje Franc NOVAK je 13. oktobra sklical 5. sejo odbora, kateri so poleg članov odbora prisostvovali še vodja centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje Albina Tušar, glavni in odgovorni urednik Železarnja Joža Varl ter predstavniki iz oddelka za študij dela in časa Valentin Črv, Franci Črv in Oto Kelih.

Najprej so obravnavali pregled sklepov zadnje seje ter ugotovili, da so sklepi v glavnem izvršeni, nekatere, ki so daljšega značaja, pa se še izvajajo.

Člani odbora so med pomembnejšimi vprašanji na tej seji obravnavali tudi analizo delovanja informacijskih procesov v temeljnih organizacijah, s katero jih je seznanil sodelavec CPSI Božidar Lakota. Povedal je, da je bila celotna analiza delovanja informacijskih tokov objavljena v 43. in 44. številki glasila Železar. Na podlagi povzetkov analize ter razprave članov odbora so na seji sprejeli naslednja stališča:

— Analizo delovanja informacijskih tokov naj obravnavajo vse poslovne strukture, samoupravne delovne skupine ter družbenopolitične organizacije v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih ter ugotovijo čim boljši način za odpravo na tem področju ugotovljenih pomanjkljivosti.

— Za delegate, ki so bili izvoljeni v samoupravne organe, naj bi veljalo načelo, naj na sejah samoupravnih organov zastopajo stališča svoje samoupravne delovne skupine ali celotne temeljne organizacije, odločitve pa morajo potem spet prenašati v sredino, od koder izhajajo.

— Odbor za informiranje priporoča, da se na sestankih vseh samoupravnih delovnih skupin uvede praksa, ki jo nekatere samoupravne delovne skupine že imajo, da se prebere zapisnik prejšnjega sestanka delovne skupine in ugotovi uresničevanje stališč oziroma zahtev samoupravne delovne skupine.

— Navzoči člani so tudi menili, da bi delegati morali postati razlagalci določenih gradiv organov oziroma skupnosti, v katere so delegirani.

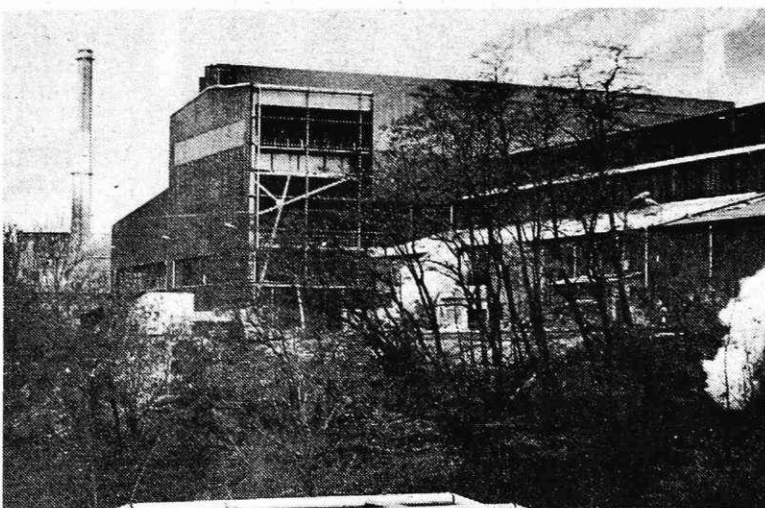
— Ugotovili so tudi, da je v temeljnih organizacijah neenotno urejeno obveščanje prek oglašnih desk. Ker so oglasne deske pomembna dopolnitev dvosmernega informiranja, je nujno potrebno oglasne deske v temeljnih organizacijah sistematično urediti. V zvezi s tem so zadovoljili CPSI, da pripravi koncept za enotno vsebinsko in oblikovno urejanje oglašnih desk v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

Na tej seji so navzoči poslušali podrobno analizo dela v uredništvu Železarnja, ki so jo pripravili delavci iz oddelka za študij dela in časa. Na podlagi problemov, ki jih je nakazal glavni in odgovorni urednik glasila Železarnja Joža Varl ter na osnovi razprave članov odbora so sklenili, da s skupnimi prizadevanji skušajo poiskati ustrezne rešitve za čim bolj organizirano delo v uredništvu in boljše vsebinsko zasnovano glasila Železarnja. V zvezi s tem so se sklenili, da bodo na naslednji seji odbora za informiranje obravnavali predlog za novo vsebinsko zasnovano Železarnja, katero naj bi delavski svet Železarnje sprejel na prvi seji v novi mandatni dobi. Pred tem pa jo morajo obravnavati samoupravne delovne skupine in verificirati družbenopolitične organizacije.

Dopolnila k samoupravnim sporazumom o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti za obdobje 1976–1980 je navzočim obrazložila sodelavka iz CPSI Nada Dejak. Sklenili so, da o dopolnitvah razpravljajo in odločajo do konca meseca novembra vse samoupravne delovne skupine.

Vodje samoupravnih delovnih skupin naj pri razlagi uporabijo gradivo, ki je bilo objavljeno v prilogi Železarnja ob enem z informacijo, ki jo je posredoval center za proučevanje samoupravljanja in informiranja.

V nadaljevanju seje so v uredniški odbor Železarnja imenovali namesto

Zunanost novega konti-liva

15. SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE PRI DS ŽELEZARNA

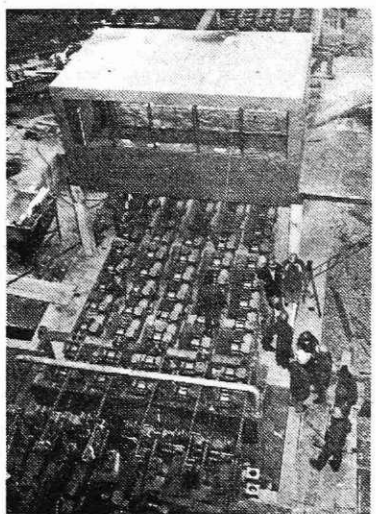
14. oktobra se je na 15. seji sestal odbor za splošne zadeve pri delavskem svetu železarnje Jesenice pod predsedstvom Antona Dežmana in obravnaval naslednja vprašanja: pregled sklepov prejšnje seje, odobritev službenih potovanj v tujino, poročila o službenih potovanjih in razno.

Vodja splošnega sektorja Dušan Stare je članke odbora seznanil s pregledom sklepov prejšnje seje. Ugotovili so, da so vsi sklepi izvršeni.

Nato so člani odbora obravnavali predloge za službena potovanja v tujino, jih proučili in odobrili šest službenih potovanj, enega pa so zavrnili.

V Prago – ČSSR – potuje Janez Bidovec na razgovore v zvezi z »M« aranžmaji. Na strokovno prakso na Madžarsko bo potoval Iztok Polak, Pavel Pirih pa na strokovno usposabljanje v obliki tečaja s praktičnim delom na testiranju nove X-Ray naprave v Anglijo k firmi Daystrom. Predsednik poslovnega odbora Peter Kunc bo potoval v Francijo v okviru delegacije IMV Novo mesto, ki s firmo Renault sruje širše poslovno sodelovanje v smeri povečanja proizvodnje in IMV. V Zahodno Nemčijo pa bosta potovala Jernej Hočevar in Milan Budja k firmi Schmidt zaradi pridobivanja naročil izvoza za vezavo investicijske opreme – odpraševalne naprave.

Predsednik odbora je članom posredoval poročila o službenih potovanjih in ocene uspešnosti opravljenih službenih potovanj v tujino.

Notranost novega konti-liva

Janka Rabiča, ki je prekinil delovno razmerje z Železarno, Antona PINTERJA ter predlog posredovali delavskemu svetu Železarnje v potrditev.

Sejo odbora so sklenili s stališčem, da se objave drugih delovnih organizacij v občini za prosta dela in opravila v glasilu Železar ne smejo več objavljati.

D. M.

DELNA AKONTACIJA OSEBNEGA DOHODKA

Delavski svet Železarnje je na seji dne 10. novembra 1978 ugotovil, da so delavski sveti vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti sprejeli naslednje

SKLEPE

1. Delavci lahko prejmejo del akontacije osebnega dohodka za pretekli mesec pred izplačilnim dnevom (ki je 15. v mesecu) v naslednjih pogojih:

- odhoda delavca na službeni vojaškega roka,
- odhoda delavca na orožne vaje,
- hujše bolezni ali smrti delavca ali člana družine, s katerim živi v skupnem gospodinjstvu in
- naravne ali druge nesreče.

Delno izplačilo akontacije se lahko odobri le na podlagi ustreznih listin (na primer poziv, zdravniško sprčevalo, odločba).

Delno izplačilo akontacije se odobri največ do 1.500,00 dinarjev.

2. Delavec lahko zaprosi za delno izplačilo akontacije le od 1. do 10. dne v mesecu. Prošnjo, ki je lahko tudi ustna ter ustrezne listine, je treba predložiti finančnemu sektorju.

Izplačilo odobri vodja finančnega sektorja ali delavec, ki ga vodja finančnega sektorja posebej za to pooblasti v primeru njegove odsotnosti.

3. Izplačilo se opravi v breme neobračunane in neizplačane akontacije osebnega dohodka za pretekli mesec.

Odvod prispevkov in drugih dajatev, ki se izplačujejo iz osebnega dohodka, opravi finančni sektor v skladu z veljavnimi predpisi.

4. Finančni sektor začne poslovati po tem sklepu prvi naslednji mesec po dnevu, ko je delavski svet delovne organizacije ugotovil, da so delavski sveti vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, za katere opravlja finančno poslovanje finančni sektor, sprejeli ta sklep v enakem besedilu.

DELAJSKI SVET ŽELEZARNE

TOZD Vzdrževanje

17. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Vzdrževanje se je 3. novembra sestal na 17. seji. Ugotovil je, da so bili realizirani vsi sklepi zadnje seje, razen vprašanja napredovanja, ki zahteva širšo obravnavo in bo to obravnavano na prihodnji seji.

V nadaljevanju so obravnavali devetmesečno poslovno poročilo in ugotavljali ter potrdili začasno razporeditev čistega dohodka ter bilanco uspeha poslovanja.

Delegati so soglašali s pokrivanjem izgube TOZD HV Bela, od katere odpade na TOZD Vzdrževanje 5.087.135,80 din.

Rezultati poslovanja v devetih mesecih niso obetavni, zato je potrebno narediti vse, da bi se stanje delovnih naprav izboljšalo tako, da bi omogočili proizvodnino TOZD doseganje družbenega plana v zadnjem tromesečju. Posebej je bila poudarjena vloga članov samoupravnih organov, ki so dolžni v svojih samoupravnih delovnih skupinah seznaniti sodelavce s trenutnim stanjem in vplivati nanje, da bi se povečala delovna in tehnološka disciplina. Priprave dela na področjih vzdrževanja morajo v bodoče tedensko izdelovati posebne grafike za posamezne delovne naprave iz katerih bo moč razbrati gibanje zastojev.

Predlog smernic plana Železarnje in TOZD Vzdrževanje za leto 1979 je obrazložil vodja TOZD tov. Brelih, ki je navedel, da so smernice obravnavale vse samoupravne delovne skupine. Iz pregleda zapisnikov je razvidno, da so vse imele približno enake pripombe. Značilni in ponavljajoči sta dve in sicer:

— Poiskati je potrebno notranje rezerve, da bo možen dvig osebnih dohodkov do take stopnje, da bodo sledili rasti življenjskih stroškov;

— število zaposlenih v TOZD Vzdrževanje se mora stabilizirati na planirani nivo. Le na ta način bo možno doseči višji kvaliteten nivo vzdrževalcev.

Smernice so potrdili vključno z obema pripombama.

Razpisali so referendum za sprejem samoupravnega sporazuma o organizaciji in delu posebne finančne službe, ter sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD SŽ, ki bo 24. novembra.

Tov. Pogačnik je obrazložil poslovnik o delu samoupravnih organov in pripombe odbora za uresničevanje zakona o združenem delu, ki so ga sprejeli brez pripomb.

Obravnavali in potrdili so sklep v zvezi s plačevanjem z gotovino in blagajniški maksimum, s katerim se pooblašča delovno skupnost za komercialno-finančne zadeve, da na osnovi določila 133. člena samoupravnega sporazuma o združitvi, po katerem so finančni posli preneseni na to delovno skupnost, samostojno določijo plačilna mesta – blagajne za plačevanje z gotovino, rok polaganja gotovine in blagajniški maksimum.

Delegati so potrdili imenovanje Marije Babič za opravljanje delovnih nalog računovodja TOZD Vzdrževanje z veljavnostjo od 1. 11. 1978 dalje.

Soglasno so sprejeli pravilnik o inventuri sredstev in njihovih virov ter imenovali inventurno komisijo za TOZD Vzdrževanje.

Soglašali so z ustanovitvijo nove samoupravne delovne skupine v vzdrževanju HV Bela, kar je bilo potrebno zaradi različnih turnusov dela.

Potrdili so samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delavci TOZD in delavci skupnih služb SŽ, katerega so predhodno obravnavale samoupravne delovne skupine.

Soglašali so s podaljšanjem vezave zapadlega depozita v višini 1 milijon 830.329,56 dinarjev za dobo 13 mesecev pri temeljni banki Gorenjske PE Jesenice.

Soglasno so potrdili s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi I. enote SIS za ekonomske odnose s tujino in za podpisnika pooblastili namestnika predsednika delavskega sveta tov. Rabiča.

Ob zaključku seje so delegati govorili še o problemu pomanjkanja vzdrževalcev, predvsem tistih z nekaj letno prakso in sklenili, da je potrebno organizirati problemsko konferenco in sprejeti določene zaključke.

ČB

PREGLAD SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz treh temeljnih organizacij in ene delovne skupnosti prejeli sedem zapisnikov s sestankov SDS ter zapisnik z zbora delavcev TOZD Livarna. V šestih primerih so skupine obravnavale predlog sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Slovenske železarnje (zabeležili smo le eno pripombo) in predlog samoupravnega sporazuma o združitvi Tehno-Impexa v SOZD SŽ z ureditvijo medsebojnih razmerij (tudi na ta sporazum je dala pripombo le ena delovna skupina). Dve delovni skupini sta obravnavali devetmesečno poslovno poročilo, ena pa dopolnila k temeljnemu planom SIS za leto 1979–1980.

Zbor delavcev TOZD Livarna je razpravljal o eni sami točki, in sicer o smernicah plana za leto 1979. Zbor je sklenil, da naj se plan 1800 ton proizvodnje ne poveča, kajti dokler bo kontiliv še v izgradnji, bodo imeli težave s prostorom. Povečal pa naj bi se plan zunanje prodaje s 700 na 800 ton.

V TOZD Valjarna žice in profilov sta se SDS adjustaža Javornik 1 in SDS čistilnica brez pripomb strinjali s predlogom obeh v uvodu navedenih sporazumov.

Iz TOZD Žičarna smo prejeli zapisnik SDS Žičarna I-3 z dne 14. julija (!). Skupina je obravnavala problematiko, ki je bila v juliju aktualna za to temeljno organizacijo, opozorila pa je tudi na nekatere probleme pri proizvodnji patentirane žice. Razen tega so imeli delavci pripombe tudi na prepogosto menjavo delovnih programov.

V TOZD Vzdrževanje sta se sestali SDS vzdrževanje jeklarne 1 in 2. Skupini na oba predloga sporazumov nista imeli pripomb. V zvezi z devetmesečnim poslovnim poročilom sta menili, da bi bila fluktuacija lahko manjša, če bi bili delavci boljše nagradjeni za svoje delo. Pripombe pa so imeli na ožjo obratno problematiko. Tako so predlagali montažo posebnega dvigala (mačka) za zamenjavo motorjev na žerjavih v hali gredic (stara žična) ter v strojnici črpalk za kontiliv montažo še ene tračnice za zamenjavo motorjev. Razen tega so zahtevali tudi montažo podesta na zadnji strani kabine na 7,5-tonskem žerjavu »Sava«, ki naj bi jim zagotavljal, zlasti v zimskem času,

varno delo. Precej kritičnih pripomb pa se je nanašalo tudi na urejenost skladišča, še zlasti na dobavo in zamenjavo orodja.

V delovni skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje sta imeli sestanka SDS oddelka za ekonomske analize in planiranje ter SDS Energetsko gospodarstvo. Skupini sta obravnavali oba predloga sporazumov. SDS energetsko gospodarstvo na predloga obeh sporazumov ni imela pripomb. SDS oddelka za ekonomske analize in planiranje pa je glasovala proti priključitvi Tehno-Impexa k SOZD SŽ (ker ne vidi potreb in prednosti te priključitve), v zvezi z dopolnilni samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD SŽ pa predlaga, da naj se po 75. členu sporazuma, ki se nanaša na pogoje za imenovanje predsednika kolegijskega poslovnega organa, zahteva visoka strokovna izobrazba in (namesto predlaganega oz.) z delom dokazano strokovno znanje. Na dopolnila k samoupravnim sporazumom SIS za leto 1979–1980 skupina ni imela pripomb.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje – Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

OCENE BRIGADIRJEV — DELAVCEV ŽELEZARNE, KI SO SODELOVALI NA ZVEZNI DELOVNI AKCIJI PODRINJE — KOLUBARA

Po sklepu odbora za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarne objavljamo ocene brigadirjev — delavcev Železarne — ki so sodelovali v MDB jeseniško-bohinjski odred na zvezni mladinski delovni akciji Podrinje—Kolubara 78:

Zorica Redžić — delovna skupnost za ekonomiko, TKR in novogradnje. Brigadirka je s svojim delom in aktivnostjo opravičila zaupanje svoje osnovne organizacije ZSMS. Posebej se je izkazala na področju športa, informiranja in kulture. Bila je aktiven član ZK. Na akciji je obiskovala politično šolo in uspešno končala tečaj prometne vzgoje. Za svoje vestno delo je dobila priznanje za družbenopolitično aktivnost.

Ivica Radman — TOZD Žičarna: Brigadir, ki si ga lahko vsaka brigada samo želi. Zelo aktiven na delovnem, kot tudi na področju družbenopolitičnih dejavnosti. Aktiven član ZK, z uspehom je dokončal politično šolo, aktiven na področju športa. Rezultat njegove vsestranske aktivnosti je udarniška značka.

Meho Hasančević — TOZD Jeklarna: Brigadir je popolnoma opravičil zaupanje svoje OO ZSMS. Aktiven na področju kulture, informiranja, idejnopolitičnega dela. Njegov odnos do ostalih brigadirjev je bil tovariški, uspešno je opravljal delo ekonomista. Za svoje uspešno delo je prejel priznanje za družbenopolitično aktivnost.

Elvir Fajković — TOZD Jeklovlek: Brigadir, ki si ga lahko vsaka brigada samo želi. Zelo aktiven na delovnem, kot tudi na področju športa. Dokončal je politično šolo, uspešno opravljal delo komandirja čete. Na osnovi dela je prejel udarniško značko in bil predlagan za sprejem v članstvo ZK.

Asmir Grudić — TOZD Strojne delavnice: Aktiven na trasi in v naselju — na področju športa, kulture, informiranja. Končal politično šolo, aktiven član ZK. Odras njegovega uspešnega dela je udarniška značka.

Zvonko Kovačič — TOZD Remontne delavnice: Brigadir, katerega si vsaka brigada lahko samo želi. Zelo aktiven na delovnem, kot tudi na področju športa, informiranja. Končal politično šolo, uspešno opravljal delo komandirja, aktiven član ZK. Na osnovi dela je prejel udarniško značko.

Fuad Suljanović — TOZD Jeklovlek: Brigadir, ki je lahko vzor vsaki brigadi. Zelo prizadeven na delovnem, kot tudi v popoldanskih aktivnostih. Na tem področju je imel posebne uspehe na področju SLO. Končal je politično šolo. Na osnovi dela je prejel udarniško značko in bil predlagan za sprejem v članstvo ZK.

Gorlujb Redžić — TOZD Kovi-noservis: Izredno dober brigadir, katerega si vsaka brigada lahko samo želi. Aktiven na delovnem, kjer je izredno dobro opravljal funkcijo komandirja. V popoldanskih aktivnostih se je izredno izkazal na področju športa. Bil je aktiven član ZK. Za

svoje delo je prejel udarniško značko.

Gorlujb Jačinović — TOZD Jeklarna: Opravičil zaupanje svoje sredine, ki ga je poslala na akcijo. Končal politično šolo, bil je delaven na trasi. Prejel je priznanje za družbenopolitično aktivnost.

Zorar Kečan — TOZD Hladna valjarna Bela: Opravičil zaupanje svoje sredine, ki ga je poslala na akcijo. Končal je politično šolo, bil je delaven na trasi. Na podlagi tega je bil predlagan za sprejem v ZK. Prejel je priznanje za družbenopolitično aktivnost.

Jeseniški brigadirji so pretekli teden pomagali pri urejanju ozemlja pre-tovornika na Katarini (Foto J. Rabič)

SEJA PREDSEDSTVA KONFERENCE MLADIH V IZOBRAŽEVANJU

Na seji v ponedeljek, 13. novembra, so se zbrali člani predsedstva konference mladih v izobraževanju, le prisotnost vabljenih mentorjev iz vseh OO ZSMS na posameznih osnovnih šolah je bila bolj skromna.

Predstavniki OO ZSMS tako iz osnovnih kot srednjih šol so predstavili dosedanje delo svoje organizacije in akcijske programe za nadaljnje delo. Ugotovimo lahko, da so med dosedaj realiziranimi nalogami predvsem: izvolitev predsedstva in posameznih komisij, komemoracije ob dnevu mrtvih, oskrba spominskih obeležij, spremljanje poteka 10. kongresa ZSMS, udeležbe na športnih tekmovanjih, obisk graničarjev na karavlah, pesne vaje, sodelovanje v delujočih kroških na šolah...

Srednje šole pa se poleg ostalih nalog bolj ukvarjajo s prizadevanji za delegatske in samoupravne odnose na šoli, vključevanje v TO in MDA. Povsod pa je prisoten problem, kako vključiti v delo mlade člane ZK. Splošni problem je tudi informiranje.

Mladinske organizacije in razredne skupnosti, naj bi dobile svojo veljavo, žal pa je to doslej ostalo le pri manifestativnih akcijah.

Interesne dejavnosti so se izkazale kot najbolj problematične, predvsem zaradi velikega števila vozačev. Zato naj bi mladi poiskali povezavo z že obstoječimi društvi v krajevnih skupnostih, kjer učenci živijo. Ugotovljeno je bilo, da ni vzpostavljenega sodelovanja med mladinsko in pionirsko organizacijo na osnovnih šolah in s krajevnimi skupnostmi na območjih, kjer šole so. Izdanega ni bilo niti enega glasila ob sprejemu novih članov v ZSMS.

Odslej naj bi OK ZSMS za sedmošolce pripravila več predavanj in jih tako seznanila z načinom dela in nalogami organizacije. Mladinci sami pa naj bi več skupaj — združeno obravnavali svoje probleme, ker bi tako lažje našli rešitve, ki bi bile primerne za vse. Tokrat naj bi sprejem novih članov v ZSMS potekal organizirano kot enotna, lokalna proslava za vse novo sprejete člane ZSMS.

Med drugim si tudi prizadevajo, da bi že v pionirskih vrstah začeli kadrovati brigadirje in so se odločili, da bodo spodbudili organiziranje pionirskih brigad.

Že nekaj časa pa je skupen problem mladih izvedba oddelčnih konferenc — v bistvu je to ena najboljših možnosti za uveljavljanje samoupravljanja učencev. Oddelčna konferenca je res teoretično idealna, ob pregledu zapisnikov pa ugotovimo drugo Manjka predvsem stalne dejavnosti. Zaradi splošnega problema oddelčnih konferenc, je bila predla-

Tihomir Kostić — delovna skupnost za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje

Kot komandant brigade jeseniško-bohinjskega odreda, je vzorno opravljal svoje delo. Aktiven je bil na vseh področjih dela. Svoje delo je opravljal vestno, samoiniciativno in s polno odgovornostjo. Gojil je samoupravne odnose v brigadi, kot tudi na nivoju naselja. Bil je aktiven član ZK in kot tak skrbel za nemo-teno in uspešno delo brigade, tako na področju delovišča kot v popoldanskih aktivnostih. Njegov odnos do brigadirjev je bil tovariški in poln razumevanja. Kot priznanje za svoje uspešno delo je prejel udarniško značko.

Ocene je posredovala občinska konferenca ZSMS Jesenice — brigadna konferenca.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

STALNE ZALOGE HRANE V IZJEMNIH POGOJIH

SEZNAM IN KOLIČINE ŽIVIL ZA NADOMESTNO
DOPOLNILNO ENOTEDENSKO ZALOGO SUHE HRANE
ZA DOJENČKA ALI MALČKA

Živilo	Starost dojenčka	Količina za 1 dojenčka ali malčka	Vaše potrebe
BEBIRON 1	do 2 meseca	630 g	
BEBIRON 2	po 2. mesecu	630 g	
TRUFOOD BELJE Pasterizirana hrana, kuhana v stekleničkah Sponfoods (za mlajše dojenčke)	2 do 4 mesece	7 kozarcev	
Pretlačena mesno-zelenjavna jed	2 do 4 mesece	7 kozarcev	
Pretlačena sadna jed	2 do 4 mesece	7 kozarcev	
HUMANA kaše	3. in 4. mesec	35 g	
LAKTOVIT	po 6. mesecu	1225 g	
TRUFOOD BELJE Junior Foods (za starejše dojenčke in malčke)	od 6. meseca		
Pretlačena mesno zelenjavna jed	do 3 let	7 kozarcev	
Pretlačena sadna jed	od 6. meseca do 3 let	7 kozarcev	
HUMANA kaše	od 5. do 8. meseca	70 g	
	od 8. meseca dalje	105 g	
TRUFOOD BELJE Junior Foods			
Pretlačena mesno-zelenjavna jed	po 8. mesecu	7 kozarcev	
Pretlačena sadna jed		7 kozarcev	
Stereilizirano homogenizirano mleko		4,5 l	
FRUTOLINO		280 g	

ŠTIPENDIJE ZA SREDNJEŠOLCE, KI BODO NADALJEVALI ŠOLANJE NA VOJAŠKIH AKADEMIJAH

Čeprav smo že krepko v novem šolskem letu je prav, da še enkrat opozorimo na možnosti za pridobitev štipendije, ki jo imajo vse šolsko leto učenci štiriletnih srednjih šol, ki bodo po končani srednji šoli nadaljevali šolanje na eni izmed naslednjih vojaških akademij:

— vojaški akademiji rodov kopenske vojske in intendantske službe — za učence gimnazij in tehniških šol (smeri: strojniška, elektro, prometna, gradbena, kemijska in geodetska);

— tehniški vojaški akademiji kopenske vojske — za učence gimnazij in tehniških srednjih šol (smeri: strojniška, elektro in kemijsko-tehnološka);

— letalski tehniški vojaški akademiji — učenec gimnazij in tehniških šol (smer: strojniška in elektro);

— mornariški vojaški akademiji — za učence gimnazij in tehniških šol (smer: strojniška in elektro).

Na natečaj republiškega sekretariata za ljudsko obrambo SR Slovenije, ki velja vse šolsko leto, se lahko prijavijo fantje, učenci vseh letnikov navedenih srednjih šol: ki so državljani SFRJ slovenske narodnosti; ki so zdravi in sposobni; ki niso sodno kaznovani ali v kazenskem postopku in imajo moralnopolitične pogoje oziroma priporočilo občinskega upravnega organa za ljudsko obrambo; da učenci prvega razreda niso starejši od 16 let, učenci ostalih razredov pa smejo biti starejši za toliko let, kolikor razredov so že opravili; da so prejšnji razred zaključili z najmanj dobrim uspehom, iz matematike, fizike in kemije pa morajo imeti najmanj oceno dobro in da nimajo pogodbenih obveznosti iz naslova štipendiranja pri drugih pravnih osebah.

Prošnji za štipendijo napisano na predpisanem obrazcu in kolkovani s 4 din upravne takse, ki jo kandidati oddajo pri upravnem organu za ljudsko obrambo skupščine občine, mora biti priložen overovljen prepis iz rojstne matične knjige, potrdilo šole o vpisu v razred v šolskem letu 1978/79, overovljen prepis spričevala zaključnega razreda srednje šole, učenci prvega razreda pa overovljen prepis spričevala o končanem osmem razredu osnovne šole.

Učencem, ki bodo sprejeti za vojaške štipendije pripada štipendija 1.080 din, 1.110, 1.240 in 1.350 din mesečno za dvanajst mesecev za I., II., III. oziroma četrti razred. Poleg tega dobijo v prvem in drugem razredu 930 din, v tretjem razredu 1.040 din in v četrtem razredu 1.150 din kot nadomestilo za nabavo šolskih pripomočkov. Učenci, ki zaključijo šolsko leto z odličnim uspehom, prejmejo nagrado 1.000 din, učenci s prav dobrim uspehom pa 500 dinarjev. Učencem pripada tudi nadomestilo za strokovno počitniško prakso ali ekskurzije v naši državi, ki jih predvideva program srednje šole ob razumljivem zdravstvenem varstvu.

Podrobnejša pojasnila o pogoji, načinu prijave, pravicah in obveznostih štipendistov kandidati lahko dobijo pri občinskem upravnem organu za ljudsko obrambo na Jesenih.

Verjetno je eden od vzrokov za manjši odziv za šolanje na vojaških akademijah ob izrednih možnostih, ki jih republiški sekretariat za ljudsko obrambo SR Slovenije nudi ob srednje šole dalje, tudi v premajhni obveščenosti učencev, ki zaključujejo osnovno šolo oziroma srednješolcev, kar je tudi razlog da to informacijo posredujemo tudi v našem glasilu.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Žičarna

21. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V petek, 3. novembra, je predsednik Bogdan Marinkovski sklical 21. redno sejo delavskega sveta TOZD Žičarna. Uvodoma je poudaril, da je večina sklepov zadnje seje realizirana, nekateri pa se izvajajo.

Delegati so sprejeli poročilo o devetmesečnem poslovanju TOZD Žičarna. Iz predloženih podatkov je bilo razvidno, da so doseženi dobri poslovni rezultati, čeprav količinski kazalci proizvodnje še vedno niso na planiranem nivoju.

Vodja TOZD Janez Komel je poročal o pripravah smernic plana za TOZD Žičarna in o razpravi na zboru delavcev po SDS v času od 20. do 26. oktobra. Doseženo je bilo popolno soglasje tako, da je DS sprejel smernice plana za leto 1979 soglasno. Prav tako so bile sprejete smernice plana Železarne za leto 1979, ki so bile prav tako obravnavane na zboru delavcev po SDS.

V nadaljevanju so obravnavali informacijo v zvezi s predvidenim referendumom za sprejem in spremembe nekaterih samoupravnih aktov. DS TOZD Žičarna razpisuje referendum dne 24. novembra, na katerem se bodo delavci odločali:

- o samoupravnem sporazumu o organizaciji in delu posebne finančne službe,

- o samoupravnem sporazumu o ustanovitvi poslovne skupnosti proizvajalcev in predelovalcev žice,

- o dopolnitvah in spremembah samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD SZ,

- o dopolnitvah in spremembah pravilnika o osnovah in merilih za delitev OD in dela sklada skupne porabe v TOZD Žičarna.

Delegati so soglašali, da se dopolni člen 27 sporazuma o organizaciji in delu posebne finančne službe in se glasi:

- Ta sporazum je sklenjen, ko ga z referendumom sprejme več kot polovica delavcev vsake podpisnice in razglasi DS železarne Jesenice. Veljati začne osmi dan po objavi v glasilu Železar.

Med drugim so sprejeli pravilnik o organizaciji in delu inventurne komisije v obliki kot je bil predložen. Na osnovi devetega člena pravilnika o organizaciji in delu inventurne komisije so na predlog vodja temeljne organizacije sprejeli sklep o imenovanju inventurne komisije. Na predlog vodja TOZD Janeza Komela so potrdili poimenski predlog za predsednika in člane komisij ter ga komisija za nedovršeno proizvodnjo prevzame naloge centralne komisije.

Odobrili so nabavo dveh novih žerjavov in zamenjav žerjavne proge v žičarni II, kar je potrebno

potrebno za normalno in varno delo na novih napravah za proizvodnjo VAC žice.

Na osnovi informacije CPSI v zvezi z imenovanjem podpisnikov dokumentacije in sprejemom soglasja za podaljšanje vezave depozita so sprejeli naslednje sklepe:

- Za podpisnika dokumentacije na nivoju DO, ki bosta hkrati podpisnika finančne dokumentacije TOZD Žičarna se imenujeta: Božo Bartelj – član poslovnega odbora in Roman Smolej – vodja kratkoročnih financ.

- Soglašajo s podaljšanjem vezave zapadlega depozita (5 % posebne

21. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik Ciril Resman je 30. oktobra sklical 21. redno sejo odbora za gospodarstvo. Uvodoma je člane odbora seznanil s izvajanjem sklepov zadnje seje.

V nadaljevanju je odbor potrdil operativni plan za mesec november, ki je enak družbenemu in predvideva 5450 ton vlečene žice ter sprejel poročilo o proizvodnih rezultatih doseženih v mesecu septembru. Proizvedeno je bilo 5.981 ton vlečene žice, kar je 101,4 % družbenega plana. Pri tem je bila poraba potrošnega materiala v normalnih mejah. Dejanski stroški so bili nižji za 2,7 milij. din od planiranih.

Ob potrjevanju plana za mesec november so člani odbora sprejeli sklep, da se v mesecu novembru dopusti odobravajo izključno po predhodnem dogovoru in v mejah plana. Predvsem je treba skrbeti za dobro organizacijo dela v zadnjem tednu novembra.

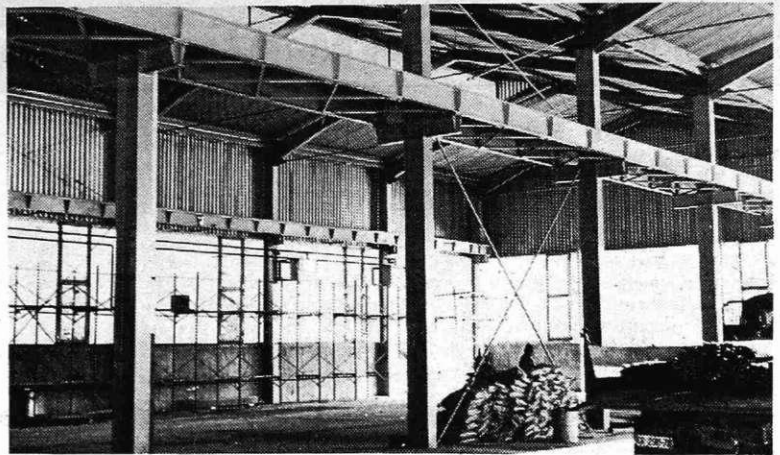
Odbor je obravnaval tudi devetmesečne rezultate poslovanja v TOZD Žičarna in ugotovil, da so rezultati v splošnem boljši od planiranih in da se tudi proizvodne

republiške rezerve) v višini 1 milijon 830.329,56 dinarjev za dobo 13 mesecev pri temeljni banki Gorenjske PE Jesenice.

Delegati so pooblastili predsednika DS TOZD Žičarna, da podpiše izjavo, da sprejmejo predlog samoupravnega sporazuma o oblikovanju I. enote SIS EOT v nespremenjeni obliki.

Mnenja so bili, da je za izpolnjevanje plana za leto 1979 in predvidenega asortimenta, potrebno organizirati nočno delo v prevajalnici VAC žice. Zato so sklenili, da se pošlje republiškemu sekretariatu za delo prošnjo za odobritev nočnega dela žena na delovnem mestu adjuster VAC žice.

Ob sklepu seje so razrešili dolžnosti nalog narodne zaščite načelnika v TOZD Žičarna Mladena Nikšića zaradi upokojitve, na njegovo mesto pa imenovali Ivana Dornika, dosedanjega namestnika načelnika. B. J.

Hala novega dela jeklovleka

TOZD Družbena prehrana

21. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V petek, 17. novembra, je predsednik Bojan Klinar sklical 21. sejo odbora za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Družbena prehrana.

Po pregledu realizacije sklepov je bilo razvidno, da so sklepi realizirani v celoti.

Odbor za delovna razmerja je potrdil:

- sprejem delavke Fatime Avdič, ki opravlja dela in naloge sobarice v samskem domu – za nedoločen čas,

- sprejem delavke Zekije Jagurđija, ki opravlja dela in naloge kuhinjske pomočnice v samopostrežni restavraciji – za nedoločen čas,

- za nadomestovanje delavk, ki so na porodniškem dopustu so bile sprejete štiri delavke: Marija Lužar, Vasiha Ikanović, Breda Mavrič in Suada Ibrahimović,

- sprejem delavca Janeza Koblica za opravljanje del in nalog kurjač – vzdrževalec za določen čas.

- sprejem treh delavcev za določen čas, za nadomestovanje delavcev, ki so bolezensko odsotni – v samopostrežni restavraciji.

Odbor je soglašal s predlogom, da se Slavico Krmelj razporedi na dela in opravila kantinerke I. v kantini Jeklovlek.

Vzeli so na znanje sklep delavskega sveta o premetitvi delavke v restavraciji Železarne.

Ob zaključku seje pa je bil sprejet predlog predsednika odbora, da se delavskemu svetu predlaga izvolitev nadomestnega člana v odbor za delovna razmerja iz samoupravne delovne skupine samski domovi, ker je zaradi prestopa člana iz te SDS ostala SDS samski domovi brez člana v odboru. D. T.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL

V četrtek, 9. novembra 1978, je bila 10. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. V razpravi so bili dokumenti 10. kongresa zveze sindikatov Slovenije, obravnavali pa so tudi nekaj prošelj in pritožb sodelavcev.

Dogovorjeno je bilo, da bodo dokumente sprejete na 9. kongresu zveze sindikatov Slovenije obravnavali še na prihodnji seji izvršnega odbora, nato pa bodo pripravili program dela sindikalne organizacije v TOZD Valjarna bluming štekel.

V nadaljevanju seje so obravnavali prošnjo sodelavca Arsalana Skenderovića za zmanjšanje kazni, odrejene z odločbo disciplinske komisije in je bil premeščen z delovnega mesta žerjavovodje magnetnega žerjava na delovno mesto portalnega žerjava. Ustrezni sklep je bil sprejet tudi k predlogu sodelavke Fadile Islamović, Varnostnemu tehniku so naročili, naj preuči, če delovno mesto v oddelku odpreme ustreza za zaposlitev sodelavke, medtem ko naj kadrovska služba poišče ustrezno rešitev.

V razpravi je bil tudi predlog za pridobitev soglasja za delo sodelavk v treh izmenah na delovnih mestih žerjavovodja, adjuster pločevine, žarilec pri zvonastih pečeh in prebiralec pločevine. Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata predlog podpirajo, ker je delo na nočni izmeni le občasno in tudi zaradi nemotene proizvodnje.

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata je obravnaval pritožbo k odobrenim kategorijam kalkulanta štekla in bluminga in jo podpira s tem, da je treba opraviti nov popis del in nalog ter ugotoviti realnost za povišanje. Sektor za ekonomiko naj pregleda tudi možnosti za izenačitev mest kalkulantom in evidenčarjem na blumingu.

V tretji točki dnevnega reda so opravili kadrovske spremembe v volilni komisiji, nato pa so obravnavali prijave sodelavcev skupni disciplinski komisiji v železarni. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata se strinja, da je treba v vseh primerih upoštevati določila, ki jih vsebuje pravilnik disciplinske komisije. Ob sklepu seje so rešili še nekaj tekočih zadev in odobrili denarno pomoč sodelavki in sodelavcu, ki sta bila dalj časa zaradi boleznih odsotna z dela.

SEJA IZVRŠNEGA ODBORA SINDIKATA ŽELEZARNE

Predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Štefan Šerbič nam je posredoval kratko informacijo o seji izvršnega odbora sindikata Železarne, ki je bila v sredo, 15. novembra 1978.

Izvršni odbor je razpravljal o minulem 9. kongresu zveze sindikatov Slovenije, ki je zasedal v Mariboru. Dogovorjeno je bilo, da bo treba glede na sprejete sklepe dopolniti program ki je bil sprejet na letni

skupščini konference osnovnih organizacij sindikata. V tej točki dnevnega reda so člani izvršnega odbora sindikata Železarne pregledali in preučili poročilo, ki bo na 8. kongresu zveze sindikatov Jugoslavije posredovano na seji komisije za družbeno-ekonomsko vprašanja. Glavni poudarek v poročilu je namenjen povečanju produktivnosti in na nadaljevanju akcije sindikata Železarne na področju množične inventivne dejavnosti v Železarni, ki jo bo treba uveljaviti tudi v delovnih organizacijah v občini.

Na seji so kritično ocenili nedosegno izpolnjevanje sklepov, sprejetih na 6. seji izvršnega odbora. Tu so mišljene zahtevne obrazložitve poslovnega odbora o izpolnjevanju planskih nalog. Izvršni odbor sindikata Železarne v tem času ni prejel zahtevanih obrazložitve. Menijo, da s takšnim odnosom do sprejetih sklepov ni mogoče pričakovati dobrih rezultatov. Smatrajo tudi, da le s skupnim delom vseh zaposlenih v Železarni lahko pričakujemo in dosežemo boljše rezultate na področju tehnološke in delovne discipline ter ob boljšem izkoriščanju delovnega časa in naprav.

Predvsem pa pričakujemo, da spriči tolikšnega strokovnega kadra na področju organizacije dela, le-tega pravilno razporedimo na delovna mesta in tako izboljšamo organizacijo dela, ki je predmet vsakodnevnih kritike.

Ob sklepu seje so člani izvršnega odbora sindikata Železarne rešili nekaj tekočih zadev in razpravljali o delu odborov za izvajanje zakona o združenem delu v TOZD. Spregovorili so še o evidentiranju možnih kandidatov za samoupravne organe v TOZD in na ravni delovne organizacije. Rešili so nekaj prošelj sodelavcev za dodelitev denarne pomoči.

TOZD JEKLOVLEK

V četrtek, 2. novembra 1978, je bila 6. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Dnevni red je obsegal dve točki, najprej pa so spregovorili o pripravah na bližnji referendum in ugotovili, da nadomestne volitve delegatov za posamezne delegacije tokrat niso potrebne. Zaradi upokojitve sodelavke Julijane Rus je bila v volilno komisijo predlagana sodelavka Marija Bevc.

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata je bil seznanjen o jutrišnjem referendumu ko se bomo na njem odločali o samoupravnem sporazumu o organiziranju in delu posebne finančne službe. Vodjem delegacij so naročili, da pripravijo do prihodnje seje izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata poročila in ocene o delovanju delegacij. Zaradi upokojitve blagajnika Franca Kosmača, so sprejeli sklep, da na prihodnjo sejo povabijo Zvoneta Gašperina. Sprejet je bil še sklep o nakupu dreves za sodelavce – športnike. Skupni disciplinski komisiji železarne bodo posredovali mnenja za nekatere sodelavce.

TOZD Strojne delavnice

16. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Prejšnji teden je predsednik odbora za gospodarstvo Bogomir Svetina sklical 16. redno sejo, na kateri je najprej vodja TOZD Janez Malenšek podal pregled izvrševanja sklepov. Ugotovili so, da so sklepi prejšnje seje odbora izvršeni, razen sklepa o prvi fazi rekonstrukcije strojnih delavnic, ki je v izvajanju.

Odbor je v nadaljevanju obravnaval devetmesečno poslovno poročilo, ki ga je članom odbora razložil Tine Zveglj.

Odbor je zadolžil vodjo TOZD, da takoj formira strokovno komisijo, ki naj pregleda izredno velik obseg nedovršene proizvodnje v TOZD Strojne delavnice ter oblikuje smernice in ukrepe za zmanjšanje le-te na čim nižjo možno mejo.

Odbor je ugotovil, da TOZD Strojne delavnice svojih proizvodnih obveznosti ni izpolnila in da je glavni vzrok za to neizpolnjevanje plana delovne sile, za kar je zadolžena DS za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje in zaradi nekoliko povečane bolezenske odsotnosti. Odbor je ponovno opozoril, da je za doseganje letnega plana TOZD nujno potrebno, da poslovodni odbor, oziroma pristojna delovna skupnost zagotovi potreben, oziroma manjkajoči kader in s tem zagotovi pogoje za doseganje planiranih obvez.

Delavskemu svetu TOZD Strojne delavnice so predlagali, da sprejme in potrdi smernice plana TOZD za leto 1979 in potrdi komisijo za pospešeno reševanje inovacijskih predlogov.

Nekaterim sodelavcem so na predlog vodje TOZD in vodij obratov podelili enkratno nagrado v višini 650,00 din.

Ob pregledu stanja koristenja letnega dopusta v TOZD, je odbor opozoril vse neposredne vodje dela, naj nadzorujejo potek koriščenja v planiranih mejah in opozoril na neprenosljivost koriščenja dopustov v naslednje leto.

Delavskemu svetu TOZD so predlagali, da se TOZD pridruži aciji občinske konference SZDL Jesenice za praznovanje dedka Mraza s prispevkom v skupni sklad za novoletno praznovanje otrok, v višini 30,00 din na zaposlenega.

Na znanje so vzeli poročilo vodje priprave dela TOZD o opravljenih pogodbenih delih v letu 1978 in ugotovili, da je obseg pogodbenih del v normalnih mejah.

Delavskemu svetu so tudi predlagali, da potrdi pravilnik o organizaciji in delu inventure sredstev in njihovih virov ter potrdi komisijo za ugotavljanje nedovršene proizvodnje in osnovna sredstva.

Odbor je obravnaval tudi poslovnik za delo samoupravnih organov in delegacij v TOZD Železarne ter priprave na referendum. JM

TOZD Remontne delavnice

17. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo Zdenko Cund je sklical 17. redno sejo odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Remontne delavnice 3. novembra in v razpravo predlagal: poročilo o izvajanju sklepov 16. seje, poslovno poročilo ŽJ in TOZD RD za devet mesecev 1978, pravilnik o organiziranju in delu inventure sredstev, predloge za denarne nagrade in vprašanja in odgovori delegatov.

Na osnovi poročila o izvajanju sklepov 16. seje, ki ga je podal vodja TOZD, je bilo ugotovljeno, da so bili vsi sklepi izvedeni, razen tistih, ki so dolgoročnejšega značaja.

Poslovno poročilo so vsi delegati dobili v pisni obliki skupno z vabilom, tehnični del je bil obrazložen že na predhodni seji, zato so prešli takoj na poslovni del, pri čemer je poročevalec zlasti razložil celotni prihodek in njegovo delitev v ŽJ in TOZD RD, analizo odstopanj, podal primerjavo izdelavnih ur v odnosu na plan, gibanje zalog ter stroške po obratih. Pri tem je poudaril, da je zvišanje stroškov na orodju in materialu na delovni nalog, predvsem zaradi manjšega števila izvršenih izdelanih ur. Vzrok je v pomanjkanju delavcev in v veliki plačani odsotnosti. Zaloga materiala R-3 so v mejah plana, dočim je nedovršena proizvodnja na delovnem nalogu v porastu. Z rednim obračunavanjem v zadnjem tromesečju bi se stanje občutno popravilo.

Nadalje je podal stanje osnovnih sredstev in navedel objekte v gradnji in izdelavi, obratna sredstva, investicijsko vzdrževanje, amortizacijsko zamenjavo ter stroške po stroškovnih vrstah. Pri tem je omenjal tudi tuje usluge in pet največjih tujih izvajalcev ter ob koncu plačane ure, ki so v zvišanju. Delegati so enoglasno sprejeli bilanco uspeha in soglašali s tem, da predlagajo DS sprejem poročila in odobritev mesta za pokrivanje

izgube v TOZD Hladna valjarna Bela.

Pri obravnavi pravilnika o organiziranju in delu inventure sredstev so ugotovili, da nimajo nanj pripomb, zato so sklenili, da bodo predlagali DS v potrditev inventurne komisije v sestavi, v kakršni jo je predlagalo vodstvo TOZD RD na osnovi sklepa razširjene seje z dne 26. oktobra.

Odbor je v nadaljevanju odobril sedmim delavcem enkratno denarno nagrado za izredna dela, ki so pripomogli k boljšim proizvodnim in poslovnim rezultatom temeljne organizacije.

Na osnovi predlogov za uvedbo dežurstva na domu v oddelku HIP in RTA je bil odbor mišljenja, da je odškodnina nizka, da pa je dežurstvo v taki obliki edino možno organizirati za nemoteno vzdrževanje proizvodnih naprav tako za naprave, ki jih vzdržuje RTA kot za hidravlične sisteme. Ker bodo ta dežurstva plačala TOZD – koristnice, morajo predloge sprejeti njihovi odbori za gospodarstvo.

Odbor je odobril tudi spremembi namembnosti sredstev AZ ter na predlog komisije za racionalizacijo odločil dvema avtorjema tehničnih izboljšav odškodnini, in sicer Vojku Maliju iz obrata RTA za testno napravo za ojačevalce, vibratorje in stabilizirane vire napetosti za kompenzacijske merilnike tipa E-15-HONEYWELL in Janezu Faletiču za izplačilo druge rente za škarje za rezanje žične vrvi in kablov. NZ

PREDSEDNIK ZSJ MIKA ŠPILJAK V ŽELEZARNI RAVNE

V dneh, ko je v Mariboru zasedal 9. kongres zveze sindikatov Slovenije, je železarno Ravne na Koroškem obiskal predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Mika Špiljak. Med zelo kratkim obiskom si je ogledal večji del proizvodnih temeljnih organizacij in se eno uro pogovarjal s predstavniki sindikalne organizacije ter predstavniki drugih družbenopolitičnih organizacij v železarni in občini Ravne. Zlasti se je zanimal za probleme delavcev, tako za njihovo nagajevanje po vloženem delu, ter za stopnjo razvoja družbenega standarda. Še

posebej je poudaril način nagajevanja. V oceni sedanjih pristopov k nagajevanju delavcev je med drugim tov. Špiljak poudaril, da je delavec, ki dela v normi, še vedno v meznem odnosu, prav tako pa se ni strinjal z limiti, s katerimi določamo razpore osebni dohodkov ter za sedaj na sploh zelo značilno kvalifikacijsko uravnilovko. Predstavnikom družbenopolitičnih organizacij je tov. Špiljak posredoval več različnih predlogov, ki jih bo treba upoštevati pri nadaljnjem urejanju temeljnih vprašanj dejanskega položaja delavcev v združenem delu.

IZVOLJENI SAMOUPRAVNI ORGANI

V sredo, 25. oktobra, so v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih Ravne izvolili nove samoupravne organe. Uredništvo Informativnega fužinarja v 21. številki objavlja seznam izvoljenih članov kolektiva, ki bodo

v prihodnje sodelovali v delavskih svetih TOZD in delovnih skupnostih ter v organih samoupravne delavske kontrole. Samoupravnih organov niso izvolili le v TOZD Družbeni standard Ravne in v TOZD Kovinarstvo Ljubno.

O ČEM SO RAZPRAVLJALI RAVNATELJI TOZD

Iz obsežne informacije na 3. strani 21. številke Informativnega fužinarja povzemamo, da so se ravnatelji TOZD v železarni Ravne sestali na štirih sejah. Na peti seji so obravnavali problematiko vzdrževanja in glede na to, da le-ta predstavlja celovit problem, so se dogovorili, da bodo vzdrževanju namenili še posebno sejo.

Iz poročila ravnateljstva TOZD Elektrotehnične storitve je med drugim razvidno tudi malomarno ravnanje s stroji in napravami, so pa tudi primeri, ko delavec z napravo ne zna pravilno ravnati in večkrat ni jasno, kdo lahko kliče vzdrževalca,

ali delovodja, ali vsak delavec in da je problem prijavljanja strojelomov in vprašanje obremenitve vzdrževanja ob takih primerih. So tudi vprašanja glede izkoriščanja delovnega časa vzdrževalcev, pa tudi pot naročanja materiala in rezervnih delov je izredno dolga. Poseben problem predstavlja poraba sredstev investicijskega vzdrževanja, ki se pogosto uporabljajo tudi v druge namene, kot so predvidena.

Poročilo TOZD Strojno gradbeno vzdrževanje ugotavlja soočanje s kadrovskimi in prostorskimi problemi, ki vplivajo na učinkovitost delavcev v TOZD. Poudarjeno je bilo, da bo

treba rešiti vprašanje časovnega razmaka pri opravljanju remontov na posameznih napravah. Gre torej za precej zahtevna vprašanja z različnimi vplivi, ki jih ni mogoče enostavno in takoj rešiti. Na tej poslovodni konferenci so obravnavali tudi samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka v delovni organizaciji, ki je bil nato samoupravno sprejet.

Šesto sejo so namenili obravnavi kvalitete. Ugotovili so da je kvaliteta osnovni cilj železarne. Tako je treba urediti sortiranje odpadkov za potrebe TOZD Jeklarna in postriti nadzor nad uporabo, prevzemom in zalaganjem. Postriti bo treba vhodno kontrolo, posebne naloge pa so namenili nabavni službi, ki mora izločiti nesortiran in nekaliteten vložek. Med drugim je bilo poudarjeno, da je treba zagotoviti za kvaliteto dela tudi izboljšano strukturo kadrov, kar še posebej velja za TOZD Metalurške proizvodnje.

Na naslednjih dveh sejah je bil v obravnavi osnutek ciljev in poslovne politike uresničevanja srednjeročnega plana v letu 1979. Na 8. seji so uskladjali cilje in politiko pri vseh TOZD. Osnovni problem so zahteve o povečanju števila zaposlenih, praktično v vseh samoupravnih enotah. Slej ko prej bo treba upoštevati resolucijska razmerja in število zaposlenih ne bodo mogli povečati več kot za 3,5 %, med tem ko 4 % predstavljajo že zgornjo mejo. Iz poročila povzemamo, da je bila na tej seji sprejeta zahteva za pospešeno reševanje problemov ocenjevanja delovnih mest in usklajevanja, torej pospešitev akcije, ki je v teku že nekaj mesecev in ker se določene strukture zelo neodgovorno obnašajo ter poskušajo v dani situaciji za sebe izsiliti ali za svojo sredino kar največ, s tem pa je tako strokovna služba kot posebna delegacija v položaju, ko ni rešitve. Poudarjena je bila odgovornost poslovodnih delavcev, konferenca pa sprejela tudi odločitev, da je treba te zahteve reševati po hitrem postopku, kljub temu, da vseh zadev ne bodo mogli nikoli najbolj zadovoljivo rešiti, da bi bil vsak popolnoma zadovoljen, ampak bo treba nad sistemom osebnih dohodkov stalno bedeti in ga dopolnjevati z dobršno mero realnosti političnega posluha. Vedeti je treba, da se lahko deli samo toliko, kolikor se ustvari.

O SESTAVINAH DOBREGA INFORMIRANJA

Uredništvo Informativnega fužinarja namenja problematiki informiranja precejšnjo pozornost. V 21. številki objavlja glavni urednik Marjan Kolar nekaj podatkov o obveščanju. Predvsem opozarja na določila zakona o združenem delu. Tudi temeljni samoupravni akti določajo, da je treba delavce obveščati o celotnem poslovanju TOZD, OZD in SOZD ter njihovom materialno finančnem stanju. Prav tako je treba delavce seznanjati o pridobivanju in delitvi dohodka ter s porabo sredstev, kakor tudi o doseženih rezultatih z združevanjem sredstev iz minulega dela v vseh oblikah združevanja dela in sredstev ter o vseh drugih vprašanjih, ki so pomembna za upravljanje, odločanje in uresničevanje samoupravne delavske kontrole.

V daljšem prispevku, ki obravnava sestavine dobrega informiranja, je zanimiva ugotovitev, da je za obve-

ščanje zadolžen skoraj vsak tretji delavec. Tako je zapisano tudi v samoupravnih aktih pri posameznih organih upravljanja. Center za razvoj samoupravljanja in informiranja mora informacije oblikovati, za posredovanje in obveščanje pa so zadolženi: predsednik poslovodnega sveta, ravnatelj TOZD in delovnih skupnosti, vodje samoupravnih delovnih skupin, kakor tudi drugi delavci s posebnimi pooblastili in dolžnostmi. Tu so še delegati delavskih svetov TOZD ter člani temeljnih delegacij združenega dela občinske skupščine ter člani delegacij za posamezne SIS. Vzporedno pa tudi vsaka sindikalna organizacija v TOZD in delovni skupnosti sodeluje pri obveščanju delavcev. Vsak delavec je kot samoupravljelec dolžan, da se prek sredstev obveščanja seznanja z upravljanjem in poslovanjem delovne organizacije, TOZD in delovne skupnosti.

IZVAJANJE PLANA REMONTOV V OKTOBRU

V mesecu oktobru smo z letnim planom predvideli 15 večdnevni remontov, od teh pa smo izvajali popravila samo na devetih napravah. Vzrok, da proizvodne TOZD ne dajo naprav v popravilo je v tem, ker hočejo doseči letni proizvodni plan ali pa se mu vsaj čimbolj približati. Nasprotno pa so bile v popravilu vse naprave predvidene z operativnim planom.

Stožčasti mlin, št. 1, na katerem so bila dela 18. septembra prekinjena, je bil od 23. oktobra zopet v popravilu in po večkratnih prekinitvah 17. novembra usposobljen za obratovanje.

Generalni remont SM peči O3, kanalov in dimnika, se je začel tri dni pozneje kot je bilo planirano. Glede na planirano število dni, pa je bil zaključen s tedensko zamudo.

Opomniti pa je treba, da je bil dimnik obnovljen v večjem obsegu kot je bilo predvideno, zamenjana pa je bila tudi vsa notranja obloga.

Kasneje je stekla tudi proizvodnja v valjarni žice. Popravilo proge je bilo izvedeno v roku, zavlekla pa so se dela na CUSTODIS peči.

Velika zasedenost ključavničarjev TOZD Remontne delavnice je vzrok za stalne prekinitve in podaljšanje remonta žebeljarskega stroja št. 23. Zaradi nujnega popravila žebeljarskega stroja št. 1, pa so vzdrževalci žebeljarne prekinili popravilo žebeljarskega stroja št. 43.

Vsi ostali remonts in sicer SM peči O6 v TOZD Jeklarna, silosi in rezalni stroji v TOZD Elektrode, pocinkovalna proga v TOZD Žičarna, potisna peč v TOZD Valjarna blumingštel in parni kotel št. 3 v TOZD Energetika, so bili zaključeni v roku. Od 42 predvidenih enodnevni remontov po letnem in 40 po operativnem planu, jih je bilo izvedeno 36. Prestavljena sta bila le remonta na trasi klasiranja in trasi vsipa v plavž I v TOZD Plavž. Ostali remonts pa so bili izvršeni po operativnem planu in to z razen nekaj izjemami v predvidenem času in obsegu.

Blizanje zaključku leta, bo vse proizvodne TOZD gnalo k realizaciji letnega proizvodnega plana, zato bodo vzdrževalci morali čim več sil vložiti v tekoče opravljanje zastojev, delavci TOZD Remontne delavnice pa še hitreje izvajati dela na remontih. Tako povečan dejanski obratovni čas naprav, bo velika pomoč k uspešnemu doseganju proizvodnih rezultatov, oziroma k uspešnemu zaključku gospodarskega leta.

Referent za remonte

POŠKODBE V OKTOBRU

Iz podatkov, ki nam jih posreduje služba za varstvo pri delu je razvidno, da je bilo na delovnih mestih v oktobru poškodovanih 49 sodelavcev in smo zato izgubili 682 delovnih dni. Na poti v službo so bile tri poškodbe in 71 izgubljenih delovnih dni.

Pregled poškodb po TOZD in delovnih skupnostih je naslednji:

TOZD	Poškodbe na del. mestih	Izgubljeni dnevi	Poškodbe na poti	Izgubljeni dnevi
Plavž	1	49	1	12
Jeklarna	6	93	—	—
Livarna	—	—	—	—
Valjarna blumingštel	6	65	—	—
Valjarna žice in profilov	1	62	—	—
Valjarna debele pločevine	1	58	—	—
Hladna valjarna Bela	3	36	—	—
Hladna valjarna Jesenice	5	44	—	—
Žičarna	7	74	1	12
Profilarna	1	11	—	—
Vratni podboji	—	—	—	—
Jeklovlek	2	25	—	—
Elektrode	3	19	—	—
Žebeljarne	—	23 od prej	1	1
Strojne delavnice	2	42	—	—
Remontne delavnice	3	19	—	—
Vzdrževanje	5	41	23 od prej	23 od prej
Energetika	—	—	—	—
Transport	2	12	23 od prej	23 od prej
Družbena prehrana	1	4	—	—
DS za komercialne in finančne zadeve	—	—	—	—
DS za kadrovske in splošne zadeve	—	—	—	—
DS za ekonomiko, teh. kontrolo, raziskave in novogradnje	—	5 od prej	—	—

Cepljenja proti gripi se je v železarni udeležilo le dobrih 27 % vseh delavcev — izgleda, da se res bojimo cepljenja, o čemer več v prihodnji številki

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

ZEMELJSKI PLIN IZ MORSKIH HALOG

Pred kratkim so v ZDA pričeli z nadaljevanjem poskusov novega vira za proizvodnjo zemeljskega plina, oziroma metana in sicer morsko halogo. Prvo tovrstno poskusno napravo so montirali marca letos v globini 20 m pod morsko gladino 8 km pred kalifornijsko obalo. Na tem področju je morje 300 metrov globoko. Poskuse izvajajo v okviru raziskovalnega programa, ki ga skupaj investirata ameriško združenje za plin in ERDA (uprava za energetske raziskave in razvoj zvezne vlade), medtem ko je izvajalec družba General Electric.

Sam program je razdeljen na tri faze: Obdobje od leta 1973, ko so z deli pričeli, do leta 1982, ko je treba izdelati takšno zasnovano za proizvodnjo plina iz te rastline, ki jo bo mogoče tudi uresničevati, je prva faza tega programa. Ta zasnova obsega obdelavo teoretičnih osnov za postavitev manjših poskusnih farm, ki bodo omogočile ugotoviti spoznanja o rasti in hranjenju morskih alg, njihovi žetvi ter proizvodnji plina. Druga faza, ki bi naj bila zaključena leta 1987, ima za cilj razvijanje uporabljenega postopka. To bi naj dosegli s pripravo farme morskih halog s površino 400 ha. V obdobju 1987 do 1988 bi naj potem dokončno ugotovili ekonomičnost tega novega naravnega postopka za proizvodnjo zemeljskega plina s pripravo in obratovanjem s površino 40.000 ha.

Proizvodnja plina iz morskih halog sloni na izkoriščanju h rasti zelene alge. Ta največja morska alga lahko zraste

v daljino do 60 metrov, je v naravi zelo razširjena, jo je lahko gojiti in je v laboratorijskih pogojih dosegla dnevno stopnjo rasti tudi do 20 %. Te rjave alge je mogoče gojiti tudi umetno. Farma mora biti postavljena na odprtem morju, kjer lahko rjave alge normalno uspevajo, ker imajo na razpolago zadosti hranilnih snovi in ker je morje ob obali pogosto onesnaženo. Da bi alge lahko dobile dovolj hrane, jo je treba iz globine 300 do 500 metrov, kjer je njena koncentracija sorazmerno nizka, črpati do farme. Pri tem se giblje poraba energije okoli 6,5 kWh na hektar.

S tem je črpanje tudi največji porabnik energije na farmi. Dosedanje raziskave so pokazale, da je z ozirom na lokacijo farme možno kriti 30–90 % te potrebne energije z izkoriščanjem energetskih možnosti, ki jih nudijo morski valovi in tokovi.

Kot osnova za farmo služi napeta mrežna struktura, ki je podobna obrnjenemu dežniku. Mreža je opremljena z majhnimi plovkami, na katere so pritrjene rastline. Za prvi poskus so presadili 80 rjavih alg iz naravnega okolja na plovke. V obdobju enega leta bodo opazovali, kako se bo mreža obnašala v morju in če bo vzdržala obremenitev rastlin.

Predvidevajo, da bodo lahko štiri- do šestkrat letno želi s pomočjo plovil, ki bodo opremljena s posebnimi škarkami, oziroma neke vrste rezalno napravo. Rezanje bo potekalo približno en meter pod morsko gladino, odrezane rastline bodo avtomatično nakladali v plovilo in jih tam zaradi lažjega razkladanja raztrgali.

Tako požete rastline bodo potem v posebnih napravah s pomočjo anaerobnih mikroorganizmov (to so takšni mikroorganizmi, ki lahko živijo samo brez prisotnosti kisika) pretvorili v plin metan. Ta postopek bodo sedaj preizkusili v napra-

vah, ki bodo dnevno predelale 50 kg rastlin. Tako bodo dobili potrebne podatke, iz katerih bo razvidna možna količina proizvedenega metana, stopnja izkoristka in eventualna potrebna predhodna priprava morske haloge. Plin bo vseboval okoli 60 % metana, 39 % CO₂ in 1 % vodne pare. Tako proizvedeno mešanico bodo predelali v plin, ki bo imel podobne lastnosti kot zemeljski plin in ga bodo potem poslali v plinsko omrežje. Na hektar in leto računajo, da bodo proizvedli okoli 7000 kub. metrov metana. Kot alternativo temu postopku proučujejo tudi drugačen toplotno kemični postopek. Ostanke, ki bodo nastali po končanem postopku metaniziranja, bodo osušili in uporabili kot živinsko krmo ali gnojilo.

Predvidevajo tudi, da bodo sedanji program raziskav razširili na preizkušanje tudi drugih vrst rastlin. Tako se nekatere druge vrste morskih halog odlikujejo prav tako s hitro rastjo, medtem ko bi lahko farma morda shajala brez nosilne mreže. Nekatere druge vrste dosežejo dnevni prirastek 30 %. Razen tega je možno prirastek raznih morskih rastlin z določeno selekcijo stebel znatno izboljšati.

Če želimo oceniti pomembnost morskih halog bodoče preskrbe ZDA s plinom, potem je treba najprej vedeti, da ga porabijo danes ZDA letno okoli 600 milijard kub. metrov. Za kritje odstotka te porabe (novi predvideni plinovod z Aljaske bo kril okoli 5 %), je potrebno imeti v obratovanju 9000 kub. km farm, in za 10 % 90.000 kv. km. To ustreza 225 farmam tretje generacije, ki jih bodo po letu 1987 uredili za ugotavljanje ekonomičnosti tega postopka.

GIBANJE GOSPODARSTVA V OBČINI

Naaljevanje s 1. strani

Realizirani finančni rezultati jeseniškega gospodarstva v devetih mesecih letošnjega leta v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta kažejo, da je bilo poslovanje zadovoljivo in na ta način izkoriščene možnosti, ki jih je nudila precej ugodna konjunktura. Stopnje rasti nekaterih najvažnejših kazalcev uspešnosti gospodarjenja kot so: družbeni proizvod, dohodek, čisti dohodek, fizični obseg proizvodnje itd., so pomembno porasli in kažejo tudi, da bomo ob koncu letošnjega leta uspeli realizirati planirane vrednosti.

Družbena produktivnost se je zadovoljivo povečala, skoraj tri četrtine rasti te produktivnosti je posledica večje produktivnosti dela in le manjši del je posledica povečanja števila zaposlenih. Vzporedno so neto osebni dohodki v rasti zaostajali za družbenim proizvodom in dohodkom, realni OD pa tudi zaostajajo za rastočo produktivnostjo.

Obremenjenost gospodarstva po daljšem času zaostaja v rasti za osnovnimi kazalci uspešnosti gospodarjenja. Zmanjšanje davka iz dohodka TOZD, dvomesečno prenehanje plačevanja prispevkov SIS za usmerjeno izobraževanje in znanost ter povečana produktivnost, so v glavnem vplivali na občutno povečanje reprodukcijske sposobnosti in akumulativnosti gospodarstva.

Zunanjetrgovinska bilanca naše občine se je v letošnjem letu izboljšala, saj so delovne organizacije povečale izvoz v devetih mesecih za 17 %, uvoz pa za 11 %.

Investicije v osnovna sredstva gospodarstva še vedno niso spodbujale razvoja visoke gospodarske rasti, saj se ne gibljejo v načrtovanih okvirih.

Ce primerjamo posamezne elemente razvoja gospodarstva s planiranimi, vidimo, da na posameznih področjih izpolnjujemo začetne cilje, prisotni pa so tudi odmiki od srednjeročnega plana in letnega plana.

CELOTNI PRIHODEK

Obračunski sistem se tudi po devetmesečnem obračunu ni spremenil in je ostal sistem obračunavanja celotnega prihodka in dohodka praktično nespremenjen. Vendar se je

CELOTNI PRIHODEK

	JESENICE		
	januar – september		
	1977	1978	ind.
industrija	6.624.104	5.611.703	85
kmetijstvo	—	—	—
gozdarstvo	13.041	16.887	129
vodno gospodarstvo	—	—	—
gradbeništvo	588.711	686.814	117
promet in zveze	77.746	196.034	252
trgovina	731.564	954.491	130
gost. in turizem	112.152	177.761	159
obrt in osebne storitve	647.991	301.555	47
stan. kom. dej. in urej. nas. in prost. fin., teh. in poslovne storitve	33.168	36.106	109
SKUPAJ	21.911	27.861	127
SKUPAJ	3.850.388	8.009.212	90

Iz tabele je razvidno, da se je skupni prihodek zmanjšal za 10 %, vendar tako znižanje ni posledica manjše proizvodnje ter slabše prodaje ali slabšega gospodarjenja, temveč posledica postopnega uveljavljanja zakona o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka.

Nekatere delovne organizacije (Železarna) so namreč v smislu zakona, že ugotovile skupni prihodek, kateri je bil na osnovi meril iz samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev, razporejen na TOZD, ki so pri njegovem pridobivanju sodelovale. Z ugotavljanjem

obračunski sistem s 1.1.1978 bistveno spremenil z uveljavitvijo zakona o ugotavljanju celotnega prihodka in razporejanja dohodka, tako da je primerljivost nekaterih osnovnih kazalcev finančnega poslovanja, realiziranih v prvih devetih mesecih letošnjega leta v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta, izredno otežkočena. Celotni prihodek je v letošnjih obračunih večji za 15-dnevni priliv na žiro račun za tiste prodane količine, za katere je dolžniško upniško razmerje nastalo do zadnjega dne v obračunskem obdobju, kar smo v tekstu tudi korigirali. Večji problem nastane pri porabljenih sredstvih. V letu 1977 je večina OZD obračunavala stroške delovnih skupnosti skupnih služb med materialnimi stroški, v letošnjih periodičnih obračunih se take obveznosti obračunavajo iz dohodka posameznih TOZD. Stopnje rasti celotnega prihodka in porabljenih sredstev v letošnjem letu so izredno nizke v primerjavi z drugimi postavkami iz periodičnih obračunov. Tako gibanje je posledica uveljavljanja zakona o združenem delu, v posameznih OZD že ugotavljajo celotni prihodek s skupnim prihodkom, doseženim s skupno proizvodnjo OZD.

Močno se zmanjšuje interna realizacija, ki je do sedaj neupravičeno povečevala celotni prihodek in porabljen sredstva. Vendar se tega vpliva ne more količinsko opredeliti in zato tudi ne moremo ugotoviti dejanskega porasta celotnega prihodka, niti porabljenih sredstev. Zaradi tega je tudi nemogoče ugotavljati gibanje ekonomičnosti poslovanja. V lanskeletnih in letošnjih obračunih so ločeno prikazani le ti stroški za DSSS, ki so izločeni iz dohodka, zato smo bili primorani izločiti te stroške iz dohodka in jih prišteti porabljenim sredstvom. S tem smo zagotovili primerljivost porabljenih sredstev in dohodka. Ker so porabljen sredstva v absolutnem znesku bistveno večja kakor dohodek, je vpliv teh stroškov na stopnje rasti tudi bistveno različen. Tako ostaja še čisti dohodek, ki je v obeh primerjalnih obdobjih še najbolj primerljiv, vendar letošnji čisti dohodek vsebuje finančni rezultat petnajstdnevne realizacije, ki je s podatki iz periodičnih obračunov neugotovljiv.

skupnega prihodka pa je v celotnem prihodu zajeta le eksterna realizacija in ne več tudi realizacija, oziroma prihodki od internega prometa, ki so bili lani v celotnem prihodu podvojeni. Tak način obračuna pa prav gotovo pomembno vpliva na oblikovanje celotnega prihodka in njegovo manjšo rast. Razen tega naj opozorimo tudi na proces ustanavljanja TOZD, ki še vedno teče, zakaj tudi zaradi tega prihaja do sprememb v načinu zajemanja podatkov. S tem pa je zmanjšana možnost primerjave in realne ocene uspešnosti poslovanja v posameznih obračunskih obdobjih.

PORABLJENA SREDSTVA

	JESENICE		
	januar – september		
	1977	1978	ind.
industrija	5.920.531	4.580.124	77
kmetijstvo	—	—	—
gozdarstvo	5.618	4.125	73
vodno gospodarstvo	—	—	—
gradbeništvo	407.450	467.198	115
promet in zveze	37.757	105.034	278
trgovina	676.164	876.095	130
gost. in turizem	68.657	109.900	160
obrt in osebne storitve	468.862	150.935	32
stan. kom. dej. in urej. nas. in prost. fin., teh. in poslovne storitve	22.267	22.184	100
SKUPAJ	3.140	4.251	135
SKUPAJ	7.610.446	6.319.846	83

Relativno nizko rast izkazujejo tudi porabljen sredstva. Po podatkih periodičnih obračunov so v devetih mesecih dosegla 6.320 milijonov din. Torej so precej nižje od porasta celotnega prihodka, kar nam kaže na boljše ekonomičnost poslovanja. Seveda pa naj takoj opozorimo, da tudi obračun porabljenih sredstev v primerjalnih letih ni enak. Lani so namreč delovne organizacije lahko znižale porabljen sredstva za del stroškov, vsebovanih v neplačani realizaciji. Te stroške so prenesle v vrednost zalog. Razen tega pa so vse

tiste organizacije, ki še niso imele svojih samoupravnih aktov usklajenih z zakonom o združenem delu, obračunale med porabljenimi sredstvi tudi plačila za storitve delovne skupnosti, pospešeno amortizacijo ter stroške za kazni, takse in sodne stroške. Za navedene stroške, ki so letos v celoti pokriti iz dohodka pa je potrebno porabljen sredstva korigirati, zakaj le na ta način je vsaj delno omogočena njihova vsebinska primerljivost ter možna ocena njihovega gibanja v obeh primerjalnih obdobjih.

DOHODEK IN ČISTI DOHODEK

Iz tabel je razvidno, da se je dohodek povečal za 36 %, čisti dohodek pa za 34 %. Po panogah je ta rast razvidna iz tabel.

DOHODEK

	JESENICE		
	januar – september		
	1977	1978	ind.
industrija	703.573	1.031.579	147
kmetijstvo	—	—	—
gozdarstvo	7.423	12.762	172
vodno gospodarstvo	—	—	—
gradbeništvo	181.261	219.616	121
promet in zveze	39.989	91.000	228
trgovina	55.400	78.396	142
gost. in turizem	43.495	67.861	156
obrt in osebne storitve	179.129	150.620	84
stan. kom. dej. in urej. nas. in prost. fin., teh. in poslovne storitve	10.901	13.922	128
SKUPAJ	1.239.942	1.689.366	136

ČISTI DOHODEK

	JESENICE		
	januar – september		
	1977	1978	ind.
industrija	470.875	694.500	147
kmetijstvo	—	—	—
gozdarstvo	6.328	8.077	128
vodno gospodarstvo	—	—	—
gradbeništvo	141.112	169.724	120
promet in zveze	28.855	65.542	227
trgovina	38.290	56.989	149
gost. in turizem	37.152	58.789	158
obrt in osebne storitve	150.993	113.670	75
stan. kom. dej. in urej. nas. in prost. fin., teh. in poslovne storitve	8.576	11.066	129
SKUPAJ	897.601	1.198.454	134

AMORTIZACIJA

Amortizacija, ki bi morala po srednjeročnem planu predstavljati kar četrtino družbenega proizvoda in je predvidena predvsem kot vir anuitet in vir financiranja enostavne in razširjene reprodukcije ter obratnih sredstev, se je povečala za 22 %, vendar je to samo amortiza-

cija, ki je predpisana, medtem ko se je pospešena amortizacija znižala za 10 % in predstavlja le minimalni delež v skupni amortizaciji. Najvišji delež v strukturi amortizacije zavzema amortizacija industrije, in sicer kar 86 %. Po panogah pa je amortizacija razvidna iz naslednje tabele:

AMORTIZACIJA PO PREDPISANIH MINIMALNIH STOPNJAH

	JESENICE		
	januar – september		
	1977	1978	ind.
industrija	271.763	371.120	136
kmetijstvo	—	—	—
gozdarstvo	616	785	127
vodno gospodarstvo	—	—	—
gradbeništvo	3.892	4.812	124
promet in zveze	6.819	24.875	365
trgovina	4.418	4.978	113
gost. in turizem	7.348	10.367	141
obrt in osebne storitve	54.499	10.951	20
stan. kom. dej. in urej. nas. in prost. fin., teh. in poslovne storitve	1.061	1.289	121
SKUPAJ	154	176	114
SKUPAJ	350.570	429.353	122

DEL DOHODKA ZA AMORTIZACIJO, OBRAČUNANO PO POSPEŠENIH STOPNJAH

	JESENICE		
	januar – september		
	1977	1978	ind.
industrija	1.939	998	51
kmetijstvo	—	—	—
gozdarstvo	—	82	—
vodno gospodarstvo	—	—	—
gradbeništvo	1.816	1.664	92
promet in zveze	2.225	1.407	63
trgovina	4.001	4.909	123
gost. in turizem	201	—	—
obrt in osebne storitve	161	220	137
stan. kom. dej. in urej. nas. in prost. fin., teh. in poslovne storitve	260	296	114
SKUPAJ	10.603	9.576	90

IZVOZ – UVOZ

Skupni izvoz, kar je razvidno tudi iz tabele, se je povečal letos v devetih mesecih za 17 %, vendar je tak obseg izvoza še vedno pod planskimi obveznostmi. Najvišje povečanje iz-

voža je dosegla delovna organizacija Gorenjska oblačila, Iskra Blejska Dobrava, Tehnični biro Jesenice in železarna Jesenice. Lesno-industrijski obrat pa je zmanjšal izvoz glede na isto obdobje lani za 29 %.

IZVOZ IN UVOZ V DEVETIH MESECIH 1977 IN 1978 PRIMERJAN S PLANOM ZA 1978 V OBČINI JESENICE

(amer. dolarji)	Plan 1978	Realizacija		I-IX 78	I-IX 78
		I-IX 77	I-IX 78	I-IX 77	plan 78
IZVOZ					
1. Železarna Jesenice	11.586.300	5.346.535	5.746.060	107,5	49,6
2. Iskra Bl. Dobrava	1.900.348	566.367	1.041.415	183,9	54,8
3. Gorenjska oblačila	142.000	66.917	158.965	237,6	112,0
4. Klavnica Jesenice	220.000	—	—	—	—
5. Lesnogalanterijski obrat	62.671	54.670	38.977	71,3	62,2
6. Tehnični biro Jesenice	931.500	869.135	1.080.350	124,3	116,0
7. Industrija — obrt Jesenice	—	—	12.008	—	—
SKUPAJ	14.842.819	6.903.624	8.077.775	117,0	54,4
UVOZ					
1. Železarna Jesenice	38.499.100	20.369.738	21.801.968	107,0	56,6
2. Iskra Bl. Dobrava	500.000	77.000	582.823	756,9	116,6
3. Gorenjska oblačila	257.000	—	243.607	—	94,8
4. Klavnica Jesenice	131.000	56.899	36.626	64,4	28,0
5. Lesno predel. Mojstrana	46.227	26.969	112.399	416,8	243,1
6. Industrija — obrt Jesenice	194.013	82.748	171.000	206,7	88,1
SKUPAJ	39.627.340	20.613.354	22.948.423	111,3	57,9

IZGUBE

Po pregledu devetmesečnih poslovnih rezultatov delovnih organizacij s področja gospodarstva naše občine ugotavljamo, da znaša skupna izguba 103.742.531 din, kar je za 78 % več kot ob polletju letos. Številno OZD, ki so poslovale z izgubo ob polletju, se je zmanjšalo s 6 na 3 TOZD.

Celotna izguba analizirana z vidika gospodarstva ni pereča, vendar pa ugotavljamo, da se ne izvajajo sprejeti ukrepi in priporočila v organizacijah združenega dela, ki stalno izkazuje izgubo. Ugotavljamo tudi, da te organizacije ne izpolnjujejo določil zakona o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka (programi ukrepov) zaradi tega je tudi otežkočeno analiziranje njihovih ukrepov za odpravljanje izgub.

Iz pregleda devetmesečnih poslovnih rezultatov je razvidno, da so poslovanje z izgubo zaključile naslednje organizacije združenega dela.

Glej razpredelnico na 19. strani

TOZD Hladna valjarna Bela je poslovala v 3. kvartalu slabše kot v 1. polletju, kljub sprejetim ukrepom za zmanjšanje poslovnih izgub. Osnovni problem je bilo pomanjkanje TVT iz domačega jekla. Pritisk kupcev je zaradi zaostankov precejšen, zaradi urgenc pa se morajo spreminjati proizvodni programi, kar vpliva na obseg in stroške proizvodnje, prav tako pa tudi na stanje proizvodnih naprav, predvsem peči v linijah.

Kompas TOZD Hoteli Kranjska gora izkazuje ob devetmesečju precej manjšo izgubo kot v polletju, vendar se bo ta do konca leta povečala, zaradi slabe zasedenosti v zadnjih treh mesecih, na približno 3.000.000 din.

SGP Gradbinec TOZD Družbeni standard pa ima izgubo zaradi neurejenega plačevanja ostalih TOZD za prehrano.

OSEBNI DOHODKI IN ZAPOSLENOST

Osebnih dohodkov se v devetih mesecih letos v družbenem sektorju povečali za 21 %, glede na isto obdobje lani, pregled po panogah pa navajamo za osem mesecev.

Poprečni čisti osebni dohodek na zaposlenega delavca v letu 1977 ter obdobju januar – avgust 1977 in 1978:

Glej razpredelnico na 19. strani

Zaposlenost v družbenem sektorju se je v devetih mesecih letos povečala glede na poprečje lanskega leta za 1,2 %, od tega v gospodarstvu za 0,2 %, v negospodarstvu za 4,1 % in v poslovnih enotah za 6,7 %.

Iz podatkov je razvidno, da odstopamo od začetnih okvirov, po katerih naj bi se zaposlenost v gospodarstvu gibala hitreje kot v negospodarstvu. Vzrok temu so predvsem investicije v gospodarstvu, ki se ne gibljejo tako, kot so bile načrtovane.

Ce hočemo doseči premike v investicijskih naložbah v osnovna sredstva, je potrebno, da delovne organizacije proučijo dosedanje naložbe ter sprejmejo tako investicijsko politiko, ki bo vključila izpade investicij v tem srednjeročnem obdobju.

R. K.

Železarski globus

INDIJA

Indija in Združeni arabski emirati se pogajajo o gradnji naprave za proizvodnjo železove gobe v Abu Dhabiju. Njena letna proizvodna zmogljivost bo milijon ton, kot vložek boou uporabljali indijsko železovo rudo in kot reducent zemeljski plin. Pri samem projektu bi sodelovala Indija tako tehnično kakor tudi finančno. Obstoji tudi predlog, da bi indijska železarna kupovala to železovo gobo, jo predelala v železarske izdelke in jih prodala nazaj v Združene arabske emirate.

POLJSKA

Poljsko trgovsko podjetje Centrozap je naročilo pri zahodnonemškem podjetju Demag kontinuirno valjarsko progo za proizvodnjo brezšivnih cevi. Ta proga bo med najbolj modernimi na svetu in bo lahko letno proizvajala od 500.000 do 600.000 ton teh cevi. Celotna investicijska vrednost te valjarne je predvidena v višini okoli 380 milijonov nemških mark.

VENEZUELA

Pred kratkim je bil podpisan zakon o uresničitvi projekta za gradnjo nove integralne železarne skupaj s premogovnikom v vzhodni venezuelski provinci Zulia. Skupna investicijska vrednost tega projekta je predvidena v višini 3,4 milijarde dolarjev za kar bodo v glavnem porabili sredstva iz državne blagajne. Po prvi fazi izgradnje, ki bo zaključena leta 1982, bo imela ta železarna letno proizvodno zmogljivost milijon ton surovega jekla. Do leta 1990 računajo na postopno povečanje proizvodnje na pet milijon ton surovega jekla letno. Premogovnik bo zagotavljal železarni štiri milij. ton premoga za kokisanje letno.

ZA LETO 1979

SMERNICE PLANA ŽELEZARNE JESENICE

Uspešno izvrševanje proizvodnih programov zahteva kvalitetno, količinsko in časovno zagotovitev energijskih medijev še posebno na področju tekočih goriv.

Pomembno večji obseg skupne in gotove proizvodnje zahteva tudi povečane storitve notranjega in zunanega transporta. Zato moramo z boljšo organizacijo in disciplino izvajalcev transportnih storitev in koristnikov zagotoviti nemoten pretok materialov med TOZD, kakor tudi z dobavitelji in kupci.

Storitveno dejavnost opravlja tudi temeljna organizacija združenega dela Družbena prehrana. Še nadalje se moramo prizadevati za izboljšanje organizacije in kvalitete prehrane ter ostalih storitev.

Za izboljšanje delovnih pogojev zaposlenih in izboljšanje kvalitete uslug moramo dograditi toplovodno omrežje do samopostrežne restavracije in večjo skrb posvetiti urejenosti kantin.

Za izboljšanje življenjskih pogojev delavcev, ki stanujejo v samskih domovih, moramo adaptirati kadrovske samske dom in urediti okolico samskega doma na Plavžu.

3. Nabavna dejavnost

Osnovni cilj pri oskrbi s surovinami in reprodukcijskim materialom mora biti usmerjen na domače tržišče. Uvoz bo možen le za tiste nujno potrebne surovine in materiale, ki jih na domačem trgu ni v zadostni količini, slični kvaliteti in ustreznem asortimentu, oziroma jih ne proizvajamo v naših delovnih organizacijah. Na tem področju preusmerjanja je nujno sodelovanje TOZD v okviru DO in SOZD.

Posebno skrb moramo posvetiti pravočasni dobavi planiranih polproizvodov, tako v ustreznem asortimentu kot po količini, kar je eden od osnovnih pogojev za izpolnjevanje planskih obvez v prihodnjem letu. Dinamiko nabave polproizvodov je potrebno uskladiti s predvideno dinamiko proizvodnje kontinuirne naprave za vli-vanje gredic.

Za nemoteno proizvodnjo v temeljnih organizacijah združenega dela moramo poleg vložnih surovin, goriva, energije in rezervnih delov nabaviti 150.000 ton polproizvodov v določenem asortimentu in ustrezni kvaliteti, s posebnim poudarkom na vložku za HV Bela in Jeklovlek.

Večjo pozornost je treba posvetiti oskrbi s kvalitetnimi rezervnimi deli zaradi posebnih pogojev naročanja in dolgih dobavnih rokov.

Pri nabavi surovin, polizdelkov, repromateriala, goriva, energije in storitev moramo stremeti za tem, da se cene le-teh ne bodo dvigovale bolj kot prodajne cene naših proizvodov.

Težiti moramo za tem, da bodo zaloge surovin, repromateriala in goriv v optimalnih količinah.

4. Prodajna dejavnost

Za prihodnje plansko leto moramo optimalno zaključiti pogodbe za tržno raziskane in planirane asortimente izdelkov TOZD. Pri tem moramo upoštevati strukturo in dinamiko proizvodnih programov ostalih članic SOZD Slovenske železarnice.

Skladno z ugotovljeno absorpcijsko sposobnostjo domačega in tujih tržišč moramo izbrati ustrežno strukturo kupcev. Za nemoteno in produktivno delo TOZD je treba angažirati prometne organizacije za neobhodno koncentracijo naročil, zagotavljanje programirane dinamike prodaje ter izvrševanje pogodbenih obveznosti. Zagotoviti je treba vsaj 60 % prodaje direktnim kupcem.

V okviru sprejetega načrta prodaje moramo zagotoviti količinskim in kvalitetnim potrebam po vložku DO SOZD Slovenske železarnice in podpisnicam samoupravnega sporazuma v skupnosti za proizvodnjo in predelavo jekla SR Slovenije. Nadaljevati moramo z organizirano akcijo, zlasti preko omenjene skupnosti, za usmerjanje njihovih potreb v skladu z našim razvojnim programom.

Posebno pozornost je treba posvetiti prodaji proizvodov, za katere imamo proste kapacitete, tržišče pa ne kaže dovolj velikega interesa.

V okviru tekoče ekonomske politike je treba nadaljevati z aktivnostmi, s katerimi naj bi zagotovili normalne pogoje poslovanja. Politika gibanja prodajnih cen naj bi tudi v letu 1979 slonela na sklenjenih samoupravnih sporazumih o urejanju prometa in prodajnih cen s porabniki naših izdelkov. Povišanje prodajnih cen naj bo v skladu s porastom stroškov osnovnih surovin in energije oziroma v skladu z določili resolucije SRS.

Predlagane smernice plana za leto 1979 so skupni dogovor vseh TOZD in delovnih skupnosti, ki jih z dopolnitvami in predlogi sprejemajo zbori delavcev in potrdi delavski svet DO na osnovi ugotovljenih sklepov delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti.

Splošne smernice so osnove za izdelavo plana železarnice in jih obvezujejo morajo upoštevati plani TOZD in delovnih skupnosti.

III. ZAKLJUČKI

— na varovanju železarnice in njenih poslovnih tajnosti, — na dopolnjevanju in izvajanju programov dela družbene samoslužitve, — na preprečevanju požarov, okvar in podobno, ki so posledica neodgovornega dela, ki nam je zaupana v upravljanje, — na vestnem in gospodarnem delu z družbenimi sredstvi in skupno imovino, — na stalnem in vse širšem usposabljanju vseh delavcev, delovnega človeka. V letu 1979 se je potrebno posebno prizadevati: Ljudska obramba in družbena samoslužitva je pravica in dolžnost vsakega držubno lastništvo in pridobitve samoupravnega socialističnega sistema. Organizacija železarnice jesenice smo se s samoupravnim sporazumom zavezali, da bomo s stalnim razvijanjem ljudske obrambe in družbene samoslužitve varovali Delavci temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti v delovni 10. Ljudska obramba in družbena samoslužitva

— nismo sporazumom o delitvi sklada skupne uporabe. — zaposlenih delavcev organizacije železarnice jesenice v skladu s samouprav-

Se nadalje moramo razvijati kreditiranje individualne stanovanjske gradnje treh stolpcev na Koroški Beli.

Planom gradnje družbenih stanovanj. Za naslednje plansko leto je planiranih 100 skupnosti po enotnih merilih. Trend izgradnje družbenih stanovanj mora biti v skladu s srednjeročnim

Delitev sredstev skupne porabe moramo zagotoviti v vseh TOZD in delovnih in družev).

Sredstva za zadovoljevanje širših družbenih potreb (krajevne skupnosti, organizacije ljudske in neizpolnjene potrebe, aktivnosti sindikata, ZSM železarnice itd.) ter prehrane med delom (...), sredstva za splošne neposredne zadeve (kolektivno živ-

(registri za letni dopust, jubilejne nagrade, nagrade ob odhodu v pokoj, registriranje) stev skupne porabe in s tem zagotoviti sredstva za neposredne osebnostne potrebe Z izpolnjevanjem planskih obveznosti, bomo realizirali zadostno višino sred-

resolucija. Višino v letu 1978. Odstopi so možni, vendar v mejah, kot jih določa republiška porast nominalnih osebnih dohodkov v letu 1979 v povprečju 14 % na doseženo

Z realizacijo planiranih proizvodnih rezultatov predvidevamo delovne skupnosti kot celote.

rajo boljše rezultate dela posameznega delavca in temeljne organizacije oziroma

Posebno pozornost moramo posvetiti izpopolnjevanju tistih meril, ki stimulirajo pospešeno delati na sestavi kataloga del in opravil.

Za pravilno vrednotenje dela je potrebno na osnovi pripravljene metodologije pristega dohodka in delitvi sredstev za osebo in skupno porabo.

barvaste metalurgije SR Slovenije o skupnih osnovah in merilih razporejanja poslovanja ter naj se giblje v okvirih, ki jih določa samoupravni sporazum črne in

Trend rasti osebnih dohodkov mora biti usklajen z doseženimi rezultati dela in ženskega dela in delovnih skupnosti za osebo in skupno porabo.

Jesenice, razporejamo del ustvarjenega čistega dohodka temeljnemu zdru-

tev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji železarnice S splošnim samoupravnim sporazumom o skupnih merilih in osnovah za del-

9. Skupna in osebna poraba ter družbeni standard

— vsa sredstva, ki služijo za poravnavanje obveznosti delovne organizacije in nivoju temeljne organizacije združenega dela in delovnih skupnosti.

Na podlagi zakonskih predpisov ali samoupravnih sporazumov ni treba voditi na

Na podlagi izdelanih bilanc in načelne samoupravne opredelitve delovne orga-

nizacije, moramo izvršiti možne oblike izvoza naših izdelkov, da bi zagotovili izvrševanje planskih nalog zlasti pri uvozu investicijske opreme oz. repromaterialov.

Tako zastavljeno izvozno aktivnost moramo organizirati v tesnem sodelovanju z ostalimi članicami SOZD Slovenske železarnice.

Železarna jesenice bo v prihodnjem letu izvozila za najmanj 13 mio dolarjev izdelkov v obliki rednega izvoza, blagovne menjave in kooperacije z Oerlikonom.

Za doseganje zastavljenih ciljev je treba med ostalimi razviti ustrezno propagandno aktivnost, in sicer selektivno po proizvodih, odvisno od našega položaja na tržišču. Za del ekonomske propagande, ki ima skupni pomen in daje večje rezultate, bi se ustrezno povezali z ostalimi DO SOZD Slovenske železarnice.

Potrebno je usklajeno delovanje nabavne in prodajne službe zlasti pri oskrbi s potrebnimi polproizvodi.

Potrebno je usklajeno delovanje nabavne in prodajne službe zlasti pri oskrbi s potrebnimi polproizvodi.

Potrebno je usklajeno delovanje nabavne in prodajne službe zlasti pri oskrbi s potrebnimi polproizvodi.

5. Raziskovalna in inventivna dejavnost

Raziskovalna dejavnost

Na področju raziskovalnega dela moramo težiti, da se vse moderne metode in dosežki znanosti v proizvodnji in predelavi jekla čim hitreje prenesejo na naše razmere z namenom, da se dosežejo boljši proizvodni rezultati in razširitev asortimana izdelkov.

Težišče dela v proizvodnji surovega železa in jekla bo na pripravi vsipa za plavža, proizvodnji grodlja z nizkim žveplom ter odžveplanju izven plavžev.

V proizvodnji jekla bo glavna skrb osvajanje litja celotnega asortimenta jekel, ki ga moramo vlivati v gredice po kontinuirnem postopku, osvajanje tehnologije izdelave borovih jekel, osvajanje tehnologije proizvodnje dinamo jekla s povišanim Al ter vrsto drugih nalog, ki naj izboljšajo kvaliteto izdelanega jekla.

V valjarnah bo težišče dela usmerjeno v osvajanje kompletne tehnologije valjanja, osvajanje tehnologije predelave konti vlitih gredic, preiskavam vpliva načina ohlajanja tople valjane žice na predelovalnost v hladnem utrjevanju tehnologije valjanja dinamo jekel s povišanim Al itd.

V hladni predelavi bo težišče dela usmerjeno na osvajanje tehnologije hladnega vlečenja nizkolegiranih jekel, določevanje preoblikovalnih sposobnosti patentiranih žic ter osvajanju tehnologije vlečenja nerjavnih žic za varjenje.

Poleg fundamentalnih raziskav bodo raziskave usmerjene še v razvoj in osvajanje novih vrst specialnih jekel za poboljšanje na osnovi legiranja z borom, jekel z minimalno mejo plastičnosti do 70 kg na kv. milimeter in nerjavnih avstenitnih jekel za izdelavo vijakov s hladnim preoblikovanjem.

Posebno pozornost bomo posvetili kontroli izdelkov, ki je eden od osnovnih pogojev za zadovoljevanje zahtev naročnikov po kvalitetnih izdelkih in zmanjšanja reklamacij, z uvajanjem samokontrole v proizvodni proces.

Posebno pozornost bomo posvetili kontroli izdelkov, ki je eden od osnovnih pogojev za zadovoljevanje zahtev naročnikov po kvalitetnih izdelkih in zmanjšanja reklamacij, z uvajanjem samokontrole v proizvodni proces.

Posebno pozornost bomo posvetili kontroli izdelkov, ki je eden od osnovnih pogojev za zadovoljevanje zahtev naročnikov po kvalitetnih izdelkih in zmanjšanja reklamacij, z uvajanjem samokontrole v proizvodni proces.

Posebno pozornost bomo posvetili kontroli izdelkov, ki je eden od osnovnih pogojev za zadovoljevanje zahtev naročnikov po kvalitetnih izdelkih in zmanjšanja reklamacij, z uvajanjem samokontrole v proizvodni proces.

Posebno pozornost bomo posvetili kontroli izdelkov, ki je eden od osnovnih pogojev za zadovoljevanje zahtev naročnikov po kvalitetnih izdelkih in zmanjšanja reklamacij, z uvajanjem samokontrole v proizvodni proces.

Posebno pozornost bomo posvetili kontroli izdelkov, ki je eden od osnovnih pogojev za zadovoljevanje zahtev naročnikov po kvalitetnih izdelkih in zmanjšanja reklamacij, z uvajanjem samokontrole v proizvodni proces.

Posebno pozornost bomo posvetili kontroli izdelkov, ki je eden od osnovnih pogojev za zadovoljevanje zahtev naročnikov po kvalitetnih izdelkih in zmanjšanja reklamacij, z uvajanjem samokontrole v proizvodni proces.

Posebno pozornost bomo posvetili kontroli izdelkov, ki je eden od osnovnih pogojev za zadovoljevanje zahtev naročnikov po kvalitetnih izdelkih in zmanjšanja reklamacij, z uvajanjem samokontrole v proizvodni proces.

Posebno pozornost bomo posvetili kontroli izdelkov, ki je eden od osnovnih pogojev za zadovoljevanje zahtev naročnikov po kvalitetnih izdelkih in zmanjšanja reklamacij, z uvajanjem samokontrole v proizvodni proces.

Posebno pozornost bomo posvetili kontroli izdelkov, ki je eden od osnovnih pogojev za zadovoljevanje zahtev naročnikov po kvalitetnih izdelkih in zmanjšanja reklamacij, z uvajanjem samokontrole v proizvodni proces.

Posebno pozornost bomo posvetili kontroli izdelkov, ki je eden od osnovnih pogojev za zadovoljevanje zahtev naročnikov po kvalitetnih izdelkih in zmanjšanja reklamacij, z uvajanjem samokontrole v proizvodni proces.

Posebno pozornost bomo posvetili kontroli izdelkov, ki je eden od osnovnih pogojev za zadovoljevanje zahtev naročnikov po kvalitetnih izdelkih in zmanjšanja reklamacij, z uvajanjem samokontrole v proizvodni proces.

Posebno pozornost bomo posvetili kontroli izdelkov, ki je eden od osnovnih pogojev za zadovoljevanje zahtev naročnikov po kvalitetnih izdelkih in zmanjšanja reklamacij, z uvajanjem samokontrole v proizvodni proces.

Posebno pozornost bomo posvetili kontroli izdelkov, ki je eden od osnovnih pogojev za zadovoljevanje zahtev naročnikov po kvalitetnih izdelkih in zmanjšanja reklamacij, z uvajanjem samokontrole v proizvodni proces.

NOV NAČIN GRANULACIJE RAZTALJENEGA GRODLJA

Svedska železarna Uddeholm AB je razvila nov, cenen način pretvarjanja raztaljene kovine ali grodlja v granulato. Le-ta ima vrsto prednosti pred vlivanjem raztaljenega grodlja v kokile. Granule je lažje prekladati in vskladiščiti in možno jih je transportirati s transportnimi trakovi do skladišča ali do jeklarne peči. Omogočajo tudi bolj natančno tehtanje dragih ferozlitin pri njihovi uporabi v jeklarstvu. Razen tega zahteva ta postopek granulacije manj investicijskih sredstev kot za potrebne naprave pri vlivanju v kokile ali drugi način granulacije, pa tudi vzdrževanja je malo. Za opravljanje naprave je potreben samo en mož.

Ta postopek, imenovan Granshot postopek, so v švedski železarni razvili pri proizvodnji grodlja. Primeren je za kovine in zlitine z veliko površinsko napetostjo in sorazmerno visokim tališčem. Zato so ga preizkusili tudi pri proizvodnji zlitin ferokroma in feroniklja.

Osnovne značilnosti tega postopka so razvidne iz skice. Raztaljena kovina teče iz ponvice preko posebnega lijaka na okroglo opeko iz ognjestalnega materiala, ki jo imenujejo razpršilna glava. Le-ta je zaprta v posebnem kotlu, v katerem je hladilna voda. Ko pade curek raztaljene kovine na razpršilno glavo, se razprši v kapljice, ki tvorijo granule še prej, ko padejo v vodo, kjer se ohladijo. Približno 95 % (po teži) vseh na ta način proizvedenih granul ima dimenzijo med 2 in 25 mm. Granule se zbirajo na dnu hladilnega kotla, od koder jih transportirajo s pomočjo elevatorja.

Granshot postopek je mnogo enostavnejši kot drugi načini granulacije, ker nima premikajočih se delov in ni potrebna voda pod pritiskom. Edini del, ki ga je treba po vsakem vlivanju zamenjati, je okrogla ognjestalna opeka. Hladilne vode ni treba posebej čistiti, ker nima nobenega vpliva na tvorjenje granul. Te so že popolnoma oblikovane v trenutku, ko se dotaknejo vodne površine. Hladilna voda kroži do hladilne naprave, kjer se ohladi in potem steče nazaj v hladilni kotel.

Oblika nastalih granul je določena predvsem z razmerjem med kemično sestavo raztaljene kovine in kinetične energije curka, ko pade na razpršilno glavo. Ostali činitelji, ki vplivajo na obliko in velikost granul, sta temperatura in viskoznost curka raztaljene kovine ter pogoji okolja v času vlivanja.

Hladilni kotel, ki ga uporabljajo pri tem postopku, lahko stoji na tleh, oziroma še bolje, če je pod površino tal. Kot je razvidno iz skice, je v hladilnem kotlu njegovi velikosti ustrezen lijak iz jeklene pločevine, v katerem se zbirajo granule. Nadaljnji transport granul v vagon ali bunkerje je možen z elevatorjem in transportnimi trakovi. Na način in mesto transportiranja

granul vplivajo lokalni pogoji v samem obratu.

Pri Granshot postopku je treba uporabljati med ponvico in opeko za granuliranje vmesni kotliček z izlivkom. Namesto livne ponvice je možna tudi uporaba torpedo voza za prevažanje in vlivanje raztaljenega grodlja. V takšnem slučaju je treba uporabljati več hladilnih kotlov nankrat.

Po transportiranju granul iz hladilnega kotla jih je možno naložiti v vagon ali transportirati naprej s pomočjo traku do mesta uporabe ali v skladišče. Možno jih je vskladiščiti v bunkerjih ali na prostem in za prekladanje lahko služijo grabilci ali elektromagnetni.

Posebno prednost predstavljajo s tem postopkom proizvedene granule za proizvajalce raznih ferozlitin. Možno jih je zelo natančno tehtati in pakirati v jeklene sodčke primerne za prevoz do kupcev. Druga velika prednost je v tem, da uporaba teh granul reši problem prašenja in ropota, ki nastane pri drobljenju velikih blokov zlitin v manjše kose.

Važno področje uporabe Granshot granul so tudi induksijske električne peči, kjer omogoča velika nasipna teža goste nasutje vložka. Popravek kemične analize raztaljenega jekla je z granulami lažja kot z večjimi kosi. Razen tega so tudi zelo primerne za regulacijo temperature taline v kisikovih konvertorjih. V primerjavi z železovo rudo, ki jo tudi uporabljajo v ta namen, omogočajo večjo produktivnost.

Če pride raztaljena kovina v stik z vodo, obstoja velika nevarnost za eksplozijo. Pri tem postopku granulacije so to nevarnost zmanjšali na minimum, kar so dokazali s potekom normalne proizvodnje teh granul. Glavni vzrok za majhno možnost eksplozije je v tem, da nastanejo granule prej kot se dotaknejo vodne površine.

Granshot napravo je mogoče prilagoditi posameznim zahtevam tako glede višine proizvodnje, kakor tudi glede razpoložljivega prostora. Tako je mogoče postaviti enega poleg druge vrsto hladilnih kotlov in s tem doseči potrebno proizvodno zmogljivost. Prav tako je mogoče uporabiti že razpoložljiva transportna sredstva – bodisi trakove ali vozila. Končno je treba še omeniti, da povzročajo gladke Granshot granule zelo malo obrabe na transportnih trakovih.

ru glavnega japonskega otoka Honshu. Odplula je v ladjedelnico Sasebo v prefekturi Nagasaki, kjer jo bodo popravili in rekonstruirali. To je drugo potovanje te ladje, medtem ko se je njena prva vožnja pred štiri leti končala z veliko polomijo.

PRVA LADJA NA JEDRSKI POGON

V pričetku šestdesetih let, ko rast japonskega gospodarstva ni poznala meja in je bila vera v stalni tehnični napredek še neomajna, je osnovala japonska vlada »agencijo za razvoj jadrskih ladij«. Japonska, ki je v ladjedelništvu med prvimi na svetu, je hotela biti pripravljena na pričakovani prehod s konvencionalnega na jadrski pogon trgovskih ladij. Ladja »Mutsu« je bila mišljena kot prototip za to novo generacijo trgovskih ladij. Leta 1972 je bila skupaj z jadrskim reaktorjem zgrajena v domačih podjetjih in predana naročniku.

Vendar sta minili še dve leti, preden je nastopila svojo prvo vožnjo. Vzrok je bil hud odpor ribičev občine Mutsu, kateri pripada pristanišče Ominato in kjer je bila ladja zasidrana. Njeni nasprotniki so trdili, da bo ladja na jadrski pogon radioaktivno okužila morje in s tem omogočila ribolov, ki je glavni vir za službo prebivalcev te občine. Zato so ribiči s svojimi ladjami blokirali »Mutsu« v pristanišču.

Končno so imeli odgovorni predstavniki vlade dovolj. Sklenili so, da ne bodo več čakali na dogovor z ribiči, da bi odnehali s svojo blokado, temveč, da bodo izkoristili prvo priliko, ki bo omogočila ladji izpluti iz pristanišča. Želeli so z uspešno poskusno vožnjo dokazati, da je »Mutsu« v vsakem pogledu sposobna in »čista« ladja.

ZMAGOSLAVJE IN PORAZ

Ta prilika ni nastopila avgusta leta 1974. Zaradi bližajočega se tajfuna so morali ribiči potegniti svoje ladje, ki so blokirale pristanišče, na suho. Posadka jadrse ladje je izkoristila to priliko in »Mutsu« je izplula iz pristanišča. Ko je bila na odprtem morju, so aktivirali reaktorje in kmalu je kapitan sporočil na kopno ponosno novico, da so na ladji ustavili konvencionalne motorje in da pluje na jadrski pogon.

Zadovoljstvo in navdušenje ni trajalo dolgo. V strojnici so se nenadoma posvetile alarmne lučke in razburjeni jadrski strokovnjaki, ki so bili na ladji, so ugotovili, da uhaajo skozi razpoko na zaščitem plašču reaktorja gama žarki. Popravilo na odprtem morju ni bilo mogoče, prav tako pa tudi prikritje te okvare. Na ladji so bili namreč tudi novinarji, ker so računali na potek poskusne vožnje brez okvar.

Novica o okvari se je bliskovito razširila po celotni Japonski in s tem je bila tudi potrjena bojazen nasprotnikov te ladje. Razburjeni nasprotniki atomske ladje so takoj blokirali s svojimi ladjami pristanišče Ominato. Zato je bila ladja prisiljena sedem tednov križariti po Pacifiku v stilu »Večnega mornarja«. Posadko, ki je bila že popolnoma izčrpana, so oskrbovali s pomočjo helikopterjev. Končno je predstavnikom vlade po dolgotrajnih in mučnih pogajanjih z nasprotniki ladje le uspelo doseči kompromis, da je »Mutsu« lahko prispela do obale. Oblastem prefektore Aomori in mestu Mutsu, v katere pristojnost sodi pristanišče Ominato, je tokijska vlada zagotovila, da bodo v roku šestih mesecev našli novo matično luko za to ladjo in da bo najkasneje v dveh letih in pol za vedno zapustila to pristanišče.

ISKANJE PRISTANIŠČA

Za ladjo »Mutsu« ne morejo uporabljati kateregakoli matičnega pristanišča, ker ladja zahteva za svoje vzdrževanje posebne naprave. Med drugim tudi žerjav z nosilnostjo 25 ton za menjavo gorilnih palic in pa možnost za njihovo zanesljivo skladiščenje.

Čeprav so vlada in odgovorni strokovnjaki zagotavljali, da je okvara v svoji osnovi zelo majhna in da je tudi žarčenje minimalno; to pri Japancih, ki so bili še iz časov Hirošime alergični na atomsko energijo, ni dosti pomagalo. Glede na takšno javno mnenje je kazalo, da leži nad ladjo »Mutsu« prekletstvo. Kajti nobeno pristanišče je ni hotelo sprejeti samo začasno, kaj šele za stalno. Tako so pretekli tedni in meseci ne da bi našli kakšno rešitev. V marcu leta 1976 je stopil v akcijo takratni predsednik japonske vlade Miki in se je pozanimal, če bi bilo pristanišče Sasebo v provinci Nagasaki pripravljeno izvesti potrebno popravilo. Dolgo ni dobil nobenega odgovora. Vendar se je izkazalo, da čas ne dela proti vladi in ladji »Mutsu«, temveč zanju. Po nastopu nafte

krize, je jadrski energija ponovno pričela pridobivati na ugledu. Razen tega je pod pritiskom gospodarske recesije marsikateremu nasprotniku dotlej zaničevane ladje, le-ta naenkrat postala dobrodošel vir dela in zaslužka. Zato se tudi ladjedelnica v pristanišču Sasebo ni hotela odreči popravilu, katerega vrednost so cenili na 20 milijonov dolarjev. Zato so zagovorniki popravila pričeli pritiskati na odgovorne, da je treba ponudbo tokijske vlade sprejeti.

Ko je preteklo 13 mesecev po intervenciji predsednika vlade Mikija, je občinski svet mesta Sasebo sklenil, da odpre pristanišče za ladjo »Mutsu«. Pri tem je v soglasju z guvernerjem prefektore Nagasaki postavil pogoj, da je treba predhodno odstraniti gorilne palice. To pa je bilo mogoče le v matičnem pristanišču Ominato, s čimer pa tamkajšnje oblasti niso soglašale. Tako je preteklo še eno leto in končno sta v aprilu 1978 popustila guverner in parlament prefektore Nagasaki, tudi v tej točki. Na osnovi tega je tokijska vlada izdala v maju 1978 dokončno naročilo za popravilo »Mutsu« v ladjedelnici Sasebo.

Vzporedno s temi dogodki se je spremenila tudi situacija v mestu Mutsu. Ribiško industrijo je prav tako zajela recesija in to je spodbudilo zagovornike atomske ladje. Župan mesta Mutsu, ki je vodil boj proti ladji, je pri ponovnih volitvah izgubil svoj mandat. Nadomestil ga

je kandidat, ki je pokazal več razumevanja za gospodarske prednosti matičnega pristanišča ladje na jadrski pogon.

KAKO NAPREJ?

Do zdaj se japonska vlada še ni odločila, če se bo »Mutsu« po izvedenem popravilu vrnila v pristanišče Ominato, ali pa bodo izbrali kakšno drugo pristanišče. Ravno tako ni znano, kaj nameravajo narediti s to ladjo v bodoče. Ali bo ostalo samo pri enkratni investiciji in bodo ladjo uporabljali kot plavajoči laboratorij za splošne poskuse z uporabno jadrsko tehniko? Ali na Japonskem še računajo na nadaljnjo gradnjo trgovskih ladij na jadrski pogon?

Izgleda, da si zaenkrat o tem niso na jasnem in bodo verjetno počakali z dokončnimi odločitvami, ko bodo videli, kako izvajajo podobne projekte v drugih deželah. Zvezna republika Nemčija in ZDA sta na tem področju približno enako daleč kot Japonska. Vsaka je zgradila po en prototip jadrse ladje, ameriško »Savannah« in zahodnonemško »Otto Hahn«. Vendar tudi v teh dveh državah zaenkrat ni predvideno nadaljevanje tega programa.

Ob koncu letošnjega oktobra se je »Mutsu« kljub grožnjam njenih nasprotnikov, ki ji jih je znatno manj kot prej in jih vodijo v glavnem nekateri ekstremisti, da bodo onemogočili njen prihod v Sasebo, že uspešno zasidrati v tem pristanišču.

RODIJ

Rodij spada k dragim kovinam, in sicer med tako imenovane platinide, kamor prištevamo še njej sorodne kovine: iridij, osmij, paladij, rodij in rutenij. Je bele barve z modrim odtenkom, ima visoko tališče 1966 stopinj Celzija in njegova specifična teža je 12,45. Je težji kot srebro (10,49), vendar precej lažji kot zlato (19,3) in platina (21,45). Njegova proizvodnja je precej zapletena in draga, ker ga je v rudah le malo in še to skupaj z nekaterimi drugimi platinidi. Ustrezno temu je visoka tudi njegova cena.

Se ni dolgo, odkar so uporabljali rodij predvsem kot legirni element za termoelemente, grelne žice in podobno. Zato tudi njegova poraba ni bila velika. Kmalu pa se bo situacija precej spremenila in zato tudi računajo na močan porast njegove cene. Obstoja pa tudi možnost, da ga za vse svetovne potrebe ne bo dovolj na razpolago.

Vzrok za njegovo povečano porabo je v tem, ker v ZDA in na Japonskem vedno bolj zastrujejo predpise v zvezi s čiščenjem izpušnih plinov avtomobilov. To je predvsem

posledica izredno gostega prometa v njihovih velemedstih, kar povzroča vedno hujše onesnaženje ozračja na teh področjih.

Doslej je slo predvsem za znižanje vsebnosti ogljikovega monoksida in ogljikovodikov, za kar uporabljajo posebne katalizatorje iz platine in paladija. V letu 1980 pa bo pričel veljati v ZDA nov predpis, ki bo zahteval tudi znižanje vsebnosti dušikovega oksida v izpušnih plinih avtomobilov. Za to pa bo potreben tudi rodij.

Rodij proizvajajo skupaj s platino, vendar v razmerju 19:1. Zato obstoja v ZDA bojazen avtomobilske industrije, da zaradi prenizke proizvodnje v bodoče ne bo mogoče kriti vseh njenih potreb. V novih katalizatorjih za čiščenje izpušnih plinov avtomobilov bo 10–15 % rodija in 80–85 % platine.

Za porabnike neprijetna posledica povečane porabe rodija bo tudi brez dvoma povišanje njegove cene. Danes se giblje okoli 530 dolarjev na unčo (31,1 g), v prihodnje pa računajo, da bo narasla na 800 dolarjev in tudi več.

SVETOVNA PRESKRBA Z NIKLJEM V PRIHODNOSTI

Kaže, da pri preskrbi z nikljem, ki je eden izmed glavnih legirnih elementov pri proizvodnji posebnih vrst jekel, ne bo težav niti v bližnji niti v daljni prihodnosti. Čeprav obstaja tako pri izkopu nikljeve rude kakor tudi pri njenih svetovnih zalogah velika regionalna koncentracija, vendar kaže, da bodo v prihodnjih letih prišle na tržišče z znatnimi količinami še nekatere države. Pri tem gre predvsem za Guatemalo, Venezuelo in Kolumbijo.

Na osnovi svetovne proizvodnje niklja v letu 1976 so za takrat zanesljive zaloge nikljeve rude cenili, da bodo lahko zadostovale za dobo 105 let. Pri letni porabi porabe med 2 in 8 % se zniža ta doba na 57 do 28 let. Tudi v bodoče bo največja količina niklja porabljena kot dodatek za proizvodnjo legiranih jekel. V letu 1976 so porabili 63 % celotne porabe niklja v državah zahodnega sveta pri proizvodnji surovega jekla in do leta 1990 računajo, da se bo proizvodnja povečala na 66 %. Večje izkoriščanje zalog niklja v manganovih gomoljih, ki se nahajajo na dnu Pacifika, v prihodnjem desetletju še ne bo mogoče.

Leta 1976 so proizvajale največ niklja Kanada (33,7 % svetovne pro-

izvodnje), Sovjetska zveza (16,5 %) in Avstralija (9,7 %). Zanesljive svetovne zaloge niklja cenijo danes na 82,03 milij. ton. Največje svetovne zaloge imajo Nova Kaledonija (francoski prekomorski teritorij v jugozahodnem Pacifiku s površino 19.103 kv. kilometrov) z 18,8 %, Kuba s 17,8 % in Kanada, Sovjetska zveza, Indonezija in Filipini z 10 do 12 % vsaka. Potencialne svetovne rezerve niklja pa cenijo na 114 milij. ton, od tega 26,6 % na Filipinih in 26,3 % na Novi Kaledoniji.

Pri predelavi nikljevih rud proizvajajo kot stranske proizvode precejšnje količine nekaterih drugih važnih kovin. In sicer 52 % svetovne proizvodnje platinidov, 30 % kobalta in 4 % bakra.

Leta 1976 je bila svetovna poraba primarnega niklja 665.700 ton. Največji porabniki so bili ZDA, Sovjetska zveza, Japonska in Zvezna republika Nemčija. Poleg tega računajo, da je bilo v tem letu porabljeno tudi 200.000 ton niklja v jeklenem odpadku. Iz spodnje razpredelnice je razvidna dejanska in predvidena poraba niklja v letih 1966, 1976, 1980, 1985 in 1990 v nekaterih državah, največjih porabnikih in v svetu (v tisočih ton):

država	1966	1976	1980	1985	1990
ZDA	170,4	150,0	192,5	219,3	242,8
Sovjetska zveza	121,0	121,0	140,0	162,0	179,0
Japonska	36,3	115,0	147,2	182,7	216,7
Zvezna rep. Nemčija	33,6	57,2	61,9	73,1	84,3
Francija	24,5	33,5	42,4	49,6	56,7
Velika Britanija	34,4	30,5	34,3	38,6	42,5
Svedska	13,5	24,0	37,5	33,4	38,5
Italija	12,8	22,0	30,3	37,3	43,4
Svet	467,6	665,7	822,8	981,8	1.125,3

JAPONSKI »VEČNI MORNAR«

Veliki nemški skladatelj Rihard Wagner je pred 125 leti napisal opero »Večni mornar«, ki jo tudi danes velikokrat izvajajo v opernih hišah po vsem svetu. Osnova za libreto je bila zgodba o »Večnem mornarju«, ki je prekleto in zato blodi po morjih in samo vsako sedmo leto

pride na kopno ter išče ženo, ki bi ga ljubila in mu bila zvesta...

Po štiriletnih nasprotovanjih proti prvi japonski trgovski ladji na jadrski pogon »Mutsu«, je le-ta v oktobru izplula iz svojega matičnega pristanišča Ominato, ki leži na seve-

Gradnja reducirne postaje za plinovod

PO SLEDOVIH ČRNE ROKE

JOŽE VIDIC

9

PRVE ŽRTVE ČRNE ROKE NA JESENICAH

Hlebec: »Tega nisem delal jaz, ampak gestapovec Simon.«

Vzklík žene v dvorani: »Laže! Ponoči nas je nagnal ven in morale smo vsi noč stati v snegu.«

Sodnik: »V vašem zaporu je bil zaprt tudi dr. Vito Kraigher, kate-rega ste vi pretepli. Zakaj?«

Hlebec: »Očital mi je, da sem nemški hlapec.«

Glas iz dvorane: »Saj to si tudi bil.«

Tožilec: »Kdo je sodeloval pri obešanju dr. Kanteta?«

Hlebec: »Prisotni smo bili jaz, policijski nadporočnik Vid Bevc (ta je bil že 30 let v policijski službi. Skupno s Hlebcom je bil obsojen na smrt; opomba J. V.) in policist Oton Vončina.«

Tožilec: »Bili ste ne samo organizator plave garde in hlapec gestapa, marveč tudi vodja črne roke. Kaj vas je pripeljalo na pot izdaje?«

Klici iz dvorane: »Smrt izdajalcem! Vse noči so popivali in nas pretepli.«

Sodnik: »Slišite glasove iz dvorane?«

Hlebec molči.

Mara Prosenova je kot priča povedala sodnikom: »Na sveti večer je iztrgal materi iz rok novorojenčka in ga vrgel na hodnik, njo pa sunil, da je padla.«

Nato se je Prosenova obrnila h Hlebcu in mu pokazala desno roko, rekoč: »In ti praviš, da nisi nikogar pretepel? Poglej mojo desno roko. Vidiš, kako je ožgana, ker si mi z razbežanim železom vžigal luknje v meso. Vidiš raztrgane kite? Ali vidiš moje pohabljen prste, ki si mi jih zviljal in stiskal, tako da s to roko ne bom mogla nikoli več delati.«

Vrstile so se priče, v dvorani pa je še kar naprej vrel in sodniki so imeli precej dela, da so od časa do časa umirili občinstvo. Ni čudno, saj so se pred vojnim sodiščem zagovarjali okoreli zločinci, sedemnajst poklicnih Rupnikovih policistov in tri ženske (34-letna Stefaniya Bano, vdova po zloglasnem domobranskem poročniku, ki ga je v Stični usmrtil peklenški stroj; nadalje Vera L., trgovska pomočnica, ljubica gestapovskega rablja Simona, in še žena enega izmed obtoženih).

Sodišče je petnajst obtožencev obsodilo na smrt z ustrelitvijo. Med njimi je bila tudi Stefaniya Bano. Jože Hlebec je bil obsojen na smrt z obešanjem. Vsi obsojenci na smrt so bili usmrčeni 30. junija 1945. leta ob šestih zvečer. Le vislice so samevale. Na njih bi moral viseti Jože Hlebec. Toda štiri ure prej se je sam obesil v celici. Obesil se je na trak, ki ga je odtrgal z oficirskih hlač in privezal na cev za centralno gretje.

Jože Hlebec je bil prvi poveljnik gorenjskega četniškega odreda, prvi poveljnik Rupnikovih policijskih zaporov v Ljubljani, prvi, ki je bil po vojni obsojen na smrt z obešanjem, in prvi ki je po vojni v našem zaporu naredil samomor.

Ta »prvak« je verna podoba četniškega oficirja, ki se je prelevil v belega policista in črnoroka.

Zaupnik obveščevalne službe OF, ki je bil v službi pri policijskem varnostnem zboru v Ljubljani, je 8.

septembra 1944. leta obvestil OF (poročilo je ohranjeno v Inštitutu za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani pod št. 327).

Hlebec, komandant policijskih zaporov, ki ga je aretirali gestapo (ne zaradi politike, ampak zaradi pijančevanja in zanemarjanja službe; opomba J. V.) je bil te dni izpuščen in v svojem stanovanju v prisilni delavnici priredil gostijo z Nemci s Simonom na čelu. Gostija s harmoniko je trajala do jutra in so jetniki skrivaj videli, kako je nekdo od gospodov zaradi pijače bruhal.

Hlebec in Južina sta bila 6 mesecev častnika 250 četnikov v Žireh 1943. leta (število ni točno, bilo jih je manj; opomba J. V.). Živela sta razkošno in je njuna družba spila vsak večer 30 litrov vina.

Po italijanskem zlozu sta Hlebec in Južina (ileg. Franc Sever) pomaknili svoje ljudi proti Stari Vrh-niki in tam organizirala belo-modro gardo.

Južina je pred svojo častniško kariero služboval štiri leta kot učitelj na Markovcu, kjer je živel z bogato kmetico, čeprav je bil oženjen s pridno mlado ženo. Hlinil je prijaznost s partizani, nenadoma pa je zaprosil za izselitev. Kmalu po odhodu se je vrnil s četo v Markovec in dal zažgati Zgornje in Spodnje Poljane...

Ne bo odveč, če podrobneje razložimo nekatera kazniva dejanja, navedena v obtožnici vojaškega sodišča.

Na čigavo pobudo je gorenjski četniški odred prestopil italijansko-nemško mejo pri Žireh? Na pobudo majorja Novaka? Dokumenti govorijo drugače. Kapitan Franc Malovrh-Breznik je pred posebnim sodiščem 1. oktobra 1943. leta v Kočevju izjavil: »Prepričal sem majorja Novaka, da bi bilo potrebno poslati na Gorenjsko odposlanstvo, ki naj bi skušalo vzpostaviti stike s komando gorenjskih partizanov.« Spomnimo se, kako je sekretar komiteja KPS in odbora OF za Poljansko dolino Milan Žakelj zapisal: »... je eden izmed njih, za katerega sem pozneje dognal, da je bil njihov idejni vodja, takoj dostavil še moje funkcije, ki sem jih takrat imel.« Ta idejni vodja ni bil nihče drug kot kapitan Franc Malovrh. Na kočevskem procesu je izjavil, da se je Hlebčevi skupini pridružil »kot politični ekspert«.

Oglejmo si tega kaplana »eksperta«. Franc Malovrh-Breznik je bil rojen 2. aprila 1912. leta (tedaj je bil torej star 31 let, kot Jože Hlebec) na Brdu pri Kranju. Stanoval je v Ljubljani, Petrankova št. 5. Pred izrednim vojaškim sodiščem v Kočevju oktobra 1943. leta je bil obtožen naslednjih kaznivih dejanj (citiram iz obtožnice): (Pravnik, revija, 1959, št. 11 - 12.)

a) je bil član in organizator izdajalske Slovenske legije, pridobival je ljudi za to legijo na službenih potovanjih kot preglednik cerkvene imovine ter sodeloval v tej organizaciji z vodilnimi belogardisti Smrsujem Rudolfom, Majdičem Fortunatom, dr. Šmajdom in drugimi;

b) po nalogu majorja Novaka je opravljal službo belogardističnega

kurirja med Ljubljano in deželo, vzdrževal zvezo s taborišči belogardističnih vojskih straž;

c) je opravljal pri beli gardi propagandno in informativno službo ter imel za to v Ljubljani na Miklošičevi 7 pisarno;

č) od pomladi 1943. leta je bil kurat pri oboroženi četniški tolpi (plavi gardi) majorja Novaka ter s svojo navzočnostjo kot duhovnik to tolpo moralno podpiral v njenem zločinskem in protinacionalnem početju...

d) spomladi 1943. leta se je kot kurat udeležil krvavega pohoda Novakove oborožene četniške tolpe (plave garde) po Dolenjskem, pri katerem je bilo umorjenih več partizanov in drugih aktivistov OF... tolpo je spremljal v civilni obleki in oborožen s pištolo.

Malovrh ni zanikal obtožnice, zgovorjal se je le na navodila cerkvenih dostojanstvenikov in navodila iz Londona.

Obsojen je bil na smrt in usmrčen.

Hlebčev četniški odred bi bil prava zaprava moral prodrati do Mežaklje, kjer naj bi narastel na 50 mož. Toda Hlebec jo je urno popihal nazaj čez mejo. Pred kapitulacijo Italije Nemci namreč na svojem zasadenem ozemlju, to je na Gorenjskem in Štajerskem, niso dovolili in trpeli nobene druge vojaške organizacije. Kljub tej nacistično-pruski togosti so bili že poleti 1943. leta pogovori z blejskim gestapom o formiranju četniškega odreda na Mežaklji. Načrte so prekrizali vosovci.

Pokrajinski vodja in državni namestnik dr. Friedrich Rainer je kot najvišji nacistični komisar v operacijski coni Jadransko primorje z odlokom 20. septembra 1943. leta imenoval za načelnika Ljubljanske pokrajine bivšega jugoslovanskega generala Leona Rupnika (pod Italijani je bil župan mesta). Štiri dni kasneje je generalleutnant Erwin Rösener ustanovil slovensko domobranstvo. Po kapitulaciji Italije je belogardistično vodstvo po časopisih udrihalo čez buše zaveznike Italijane. Drug veter, druga smer. Zdaj so se klanjali Nemcem in jih povzdigovali do neba. Boj proti »brezbožnemu komunizmu« je bil še vedno v ospredju njihove propagande in dejanj. Pod italijansko okupacijo so klerikalci v časopisih razglašali skoraj za svetnike vse člane vojskih straž in enot MVAC prostovoljne protikomunistične milice), ki so padli v boju s partizani. Nihče od teh časopisov junakov pa si ni upal niti pisniti, ko je prav njihov »zvizišeni« vodja general Rösener imenoval te belogardistične enote kr-dela.

Slovenski dom je 22. aprila 1944. leta na prvi strani objavil članek o domobranski prisegi z velikim naslovom: »Prisega zvestobe in časti«. Članek pravi, da so slovenski domobranci prisegli pred generalom Rösenerjem, generalom Rupnikom in škofom dr. Gregorijem Rožmanom. Nadalje objavlja Rösenerjev govor domobrancem ob prisegi v Ljubljani:

»Dne 24. septembra 1943 sem izdal povelje za ustanovitev slovenskega domobranstva...«

S pomočjo velike Nemčije smo vas izveščali, oblekli in oborožili...

Iz onih majhnih krdel, tako imenovanih belogardističnih legionarjev je na moj ukaz zraslo slovensko domobranstvo...«

(se nadaljuje)

Hči se je iztrgala očetu in se pognala proti meji, starša za njo. Z Bergantom tečeta nazaj, potem se vržeta v globel.

Močan pok, ki sta ga že vajena, razpara napeto tišino, takoj za njim drugi.

»Opravljeno,« reče Žerjal in vstaja.

»Lahko je še tretja mina,« ga svari Bergant, ki noče vstati.

»Nikoli še niso sprožili treh. Največ dve, to bi si lahko za-

pomnil.«

Bergant še leži. Ko ga sune z nogo, vstane. Prisluškujeta.

Boleče ječanje zaslišita.

»Da ni to... dekle,« s hripavim glasom šepne Bergant.

»To je vseeno. Zdaj, Bergant, poberiva, kar je ostalo vrednega.

Potlej greva midva preko meje,« reče Žerjal in sune Berganta, da se zgane.

Svetita, iščeta torbice, večje stvari, ki jih je vrglo stran od meje.

Hodita tiho, zatopljena v premišljanje. Žerjal slutí, da Bergant premišlja o dekletu. Priljubila se mu je in fantu ni vseeno, da sta ji pripravila takšno smrt. Njemu za ljudi, ki jih je tako spravil na drugi svet, ni žal.

Ljudje tako in tako slejkoprej umrejo. Nekateri se še rodijo ne in že morajo na drugi svet. V vojni jih umre veliko, povsem nedolžnih, brez vsakih koristi. On pa si bo zelo opomogel. Seveda, če vojna potraja, in ne premaknejo mejo. Zlasti mejo. Brez nje bo siromak kot je bil.

Z Bergantom prideta pred votlino, kjer imata suho, priročno skrivališče. Žerjal počaka, da sin privleče iz votline nahrbtnika, polna drobnarij, ki jih fantje, na prisilnem delu v Nemčiji prinašajo v dopustih domov in jih z njim zamenjujejo za cigarete, ki jih kupujejo na italijanski strani. Kupčija mu dobro nese. Marsikaj je lahko dokupil.

»Bi šla tudi danes?« mrko, naveličano zavzdihne Bergant.

»Prav danes. Najbolj varno je. Vsi graničarji v bližini so na kraju, kjer je one razneslo. Do jutri sva povsem varna.«

4

PREKO MEJE VINKO TRINKAUS

»Zaradi dekleta pa ni bilo prav,« zagodrnja Bergant.

»Tiho! Kaj ti mar gosposko dekle. Oženil se boš s hribovsko, vajeno težkega dela. Da ti bo lažje, si pripravi bogastvo za naprej. Tak stopi že.«

Sin ne godrnja. Vsaj glasu ni slišati. Potihoma pa ga najbrž preklinja. Kar naj, trap. Za njegovo dobro se peha. Kar bo dobil in bo ostalo, vse nasledi Bergant. Moral bi mu biti hvaležen. Pa saj bo, ko se strezni od spomina na dekle in ga pritisne življenje.

Spet sta pred mejo, dobro uro hoda vstran, kjer so mine raz-trgale troje ljudi. Pred eno od petih skrivnih steza, po katerih hodita preko meje. Nič ne zastane, le upočasni korak.

Bergant je malce neroden, opletav, a le prvič je šel sam prvi preko meje. Poslej vodi Bergant, da se fant privadi.

Ne more verjeti, traja en sam dolg hip. Strahovit pok, vrže ga po tleh, čuti bolečino, ne more govoriti. Le to čuti, da izgublja moč, da bi strahotno rad še nekaj povedal. A ne more. Tone, Tone...

KONEC

Naš Jalovec iz Tamarja

PIŠE TC:

SICILIA - OTOK BOGASTVA IN BEDE

15

V stvari celovit, 150 kv. metrov obsežen sistem gorovja, ki so ga skozi stoletja oblikovale močne erupcije. Osrednji vrh vulkana predstavlja trije veliki kraterji. Največji v središču je širok v premeru okoli 800 metrov. Zadnje erupcije pred tremi leti in letos, ki jih pritevajo med redno dejavnost Etno, so precej spremenile obliko tega vulkana. Vulkanologi iz Catanije, ki v svojem inštitutu redno spremljajo vse spremembe vulkana, vedo povedati, da je Etna samo v enem letu izbruhala nad 80 milijonov kubičnih metrov razžarjenega kamna in pepela. Ker se to dogaja že v samem vrhu nad 2800 metrov, torej v coni, ki ni dostopna, je vsaka sprememba težko opazna. Zaradi tega tudi zemljevidi Etno niso nikoli povsem natančni in veljavni. Po lanskoletnih podatkih inštituta v Cataniji je sklepali, da je vrh Etno samo v zadnjih desetih letih zrasel za celih 75 metrov. Potemtakem zdaj meri že 3370 metrov, če ne že več, glede na erupcije v avgustu 1977.

Naša vodnica Eleonora, ki nas je popeljala na izlet, nam je razen naštetih zanimivosti, na vprašanje ali lahko v hipu, recimo tisti trenutke, izbruhne lava iz Etno, zagotovila, da ni bojazni za kaj takega. Povedala je, da že v omenjenem svetovno znanem vulkanološkem inštitutu v Cataniji, znanstveniki z vsega sveta nenehno raziskujejo Etno. Vsak dan sproti opravljajo natančne meritve temperature, ugotavljajo pritisk in seizmološke spremembe v njeni notranjosti. Erupcijo zdaj že zelo natančno napovedo, vendar pa je zaenkrat še ne morejo preprečiti.

Torej gremo lahko brez najmanjšega tveganja pod sam vrh, nas je mimogrede hlabrila, čeprav nihče ni kazal strahu.

Osebe inštituta v Cataniji opravlja tudi stalno dežurno službo, ki noč in dan skrbi za pravočasno obveščanje prebival-

stva o sleherni spremembi na ognjeniku. Posebna opazovalnica postavljena na samem pobočju 1500 metrov nadmorske višine, je bila ob zadnji erupciji uničena, zvezo in s pogledom iščemo v megleno sivino mesto, kjer se je zgodila nesreča.

GROZLJIVE SLEDI UNIČUJOČE LAVE

Bolj ko se vzpenjamo proti vrhu, bolj nenavadna postaja okolica povsem črnega pobočja. Avtobus počasi sopiha po vijugasti, dovolj široki asfaltirani cesti med kupi in grmadami lavinske kamenine. Opustošene planjave mogočnih sklado, kot granit-trdih lavinskih skal in morenastih kupov črnega elementa zgledata kot bi jih preorali ogromni buldožeri. Vse je nenavadno vznemirljivo, grozeče in lepo hkrati, kot na daljnem neznanem planetu.

Kadar se ognjeniška reka, ki leze po pobočjih navzdol, začne ohlajati, se spremeni kot v bazalt trdo kamenino. Drugi novejši žareči tok jih izpodjeda in pri tem s taljenjem oblikuje v prave predore. Čim nižje so temperature zraka, tem bolj se lava utrjuje. Od zraka in nagiba pobočja je odvisna hitrost žareče lave, ki doseže tudi do 20 km na uro. Kar dovolj, da ji tudi najbolj urni ljudje in živali ne morejo pobegniti. Na srečo v teh krajih ob zadnji erupciji 1973. leta, zaradi blagega nagiba pobočja, žareča reka ni bila hitrejša kot 2 km na uro. Prebivalci ogroženih naselij so zato lahko marsikaj za vsak slučaj spravili na varno. Lava se je ustavila le nekaj sto metrov nad naseljem Zafferana. Bolj nevarni kot žareča reka lave, pred katero se ljudje lahko še pravočasno umaknejo, čeprav imetja ne morejo rešiti, so strupeni plini in pepel, ki uničijo sleherni življenje in rastlinje. Sloviti Pompeji pod Vezuvmom so bili kot je znano prekriti zgolj z ognjeniškim pepelom. Ljudje, ki so jih našli v odkritih odkopanih, pa so bili zastrupljeni s plini. Zdaj je že jasno, če bi lava prekrila to zgodovinsko rimsko mesto, ne bi nikoli več obstajalo. Žareča lava bi stala in uničila vse, da ne bi bilo niti najmanjšega sledu o Pompejih.

LEKCIJA O VULKANOLOGIJI

Izlet na Etno je bila edinstvena priložnost, da se na lastne oči prepričamo o uničujoči sili narave. Zahvaljujoč naši vodnici Eleonori pa smo, navzlic ne preveč spodbudnem prvem vtisu o

njej, slišali tudi izredno poučno lekcijo o vulkanologiji. Dekle je očitno zelo dobro podkovana o teh stvareh, kar navsezadnje niti ni presenetljivo, saj jo je pot na Sicilijo pripeljala prav zaradi te znanosti, smo pozneje zvedeli. Nič nenavadnega tudi, če si je pri tem našla izvoljenca znanstvenika, ki dela v inštitutu za vulkanologijo.

V vedrem vzdušju, kljub pretečim snežnim oblakom z vrha Etno, ki so rinili vse bolj navzdol po pobočju, je z enoglasno privolitvijo vseh, ustavila avtobus in nas popeljala na plano. Podali smo se za njo na bližnji kup zdrobljene lave zraven ceste. S fotoaparati in kamerami smo kot neugnana otročad tekali po kupih in kotanjah drobne, črnu premoگو podobne kamenine, ki je bila tu in tam pokrita s krpami kopnečega snega. Zbranim okoli sebe je kot študentom velela pobrati kos lave. Kajpak smo to storili že brez njenega navodila. Nekateri so si nabrali kar polne plastične vrečke črnih kamnov za spomin na obisk Etno.

Najbolj ukaželjni smo si pripravili beležnice in zapisovali njeno strokovno razlaganje.

AKTIVNI, SPEČI IN MRTVI VULKANI

Najprej zvemo, kar smo v večini že vedeli, kako je tekla zadeva z nastankom planeta in kakšna je njena notranjost. Nič posebnega. To nam je ostalo v spominu še iz osnovnošolskih klopi. Nekateri fotografirajo, drugi še kar naprej bašejo v vrečke koščke lave na jezo tistih, ki bi radi sledili prizadevnim predavateljem. Vsa v elementu, ne oziraje se dosti na nedisciplinirane posameznike, brhka Eleonora po vseh didaktičnih (in pedagoških) pravilih, z visokega kupa, v italijansčini ob pomoči Viatorjevega Milana razlaga, kako je že povsem dognano, da obstajajo na našem planetu tri vrste ognjenikov: aktivni, speči in mrtvi. Prav Etna, Stromboli, Vulcano in manjši na Liparskih otokih severno od Sicilije sodijo med aktivne. Raziskave so pokazale, da imajo vsi ti vulkani skupno notranje žarišče v globini 80 km. Zanimiv pri tem je pojav, kadar deluje Etna, miruje Stromboli, ali obratno. Neizmenično delujejo vsi drugi vulkani Liparskega otočja. Vezuv je speči vulkan z občasnimi erupcijami in je zategadelj bolj nevaren, ker se nikoli ne ve kdaj natančno se bo »prebudil«.

(SE NADALJUJE)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 26. seji potrdil predlog odloka o obveznem prispevku za razširjeno reprodukcijo komunalnih objektov in naprav v občini, ki bo začel veljati s 1. 1. 1979. leta. Na dnevnem redu je bila še obravnava programa in samoupravnega sporazuma skupne rabe komunalne skupnosti za 1979. leto, osnutek odloka o določitvi zemljišč za kompleksno stanovanjsko in komunalno graditev na Jaršah, predlog sklepa o javni razgrnitvi osnutka vodnogospodarskih osnov Slovenije z izveščkom za občino Radovljica ter predlog letnega programa naročil urbanističnih dokumentov in študij s finančnim načrtom ter pregled veljavne urbanistične dokumentacije.

Komisija za zadeve borcev NOB in vojaških vojni invalidov pri OS Radovljica je na zadnji seji obravnavala vloge za dodelitev stalnih in enkratnih priznanih najbolj socialno ogroženim upravičencem. Potrdila je predlog, da razen 50 stalnih mesečnih priznanih prejme za praznik republike enkratno priznanino 127 upravičencev. Potrjena je tudi prednostna lista prosilcev za dodelitev stanovanj. Za zdaj evidentirano 30 borcev NOB in invalidov, katerim bo potrebno do konca 1980. leta rešiti stanovanjsko vprašanje. Beseda je tekla tudi o urejanju in varstvu spomenikov NOB ter v zvezi s tem o predlogu družbenega dogovora s lovskimi družinami, OZD in osnovnimi šolami, ki bodo prevzele skrb za spomenike in obeležja NOB na svojih območjih.

Na 62. seji izvršnega odbora predsedstva OK SZDL Radovljica, 20. novembra, so najprej obravnavali osnutek zakona o sistemu državne uprave, predlog za izdajo zakona o organizaciji in delovnem področju republiških upravnih organov, predlog za izdajo zakona o dopolnilnem izobraževanju, pripravištvu in strokovnih izpitih delavcev v državnih organih in predlog zakona o družbenih svetih. Sprejeli so tudi izhodišča za oblikovanje finančnega načrta OK SZDL na osnovi predloga proračuna občine Radovljica za 1979. leto.

V Radovljici je bil v ponedeljek, 20. novembra delovni razgovor slušateljev in mentorjev dopisne šole marksizma, ki jo bo v naslednjih osmih mesecih, kolikor traja šolanje, obiskovalo 20 slušateljev, pretežno mlajših članov ZK. Na sestanku so se dogovorili o programu šole, ki se izvaja v okviru programa medobčinskega študijskega središča in politične šole ZKS za Gorenjsko, o načinu študija, o urniku in literaturi, ki jo bodo uporabljali pri študiju. Sočasno je bila tudi krajša slovesnost na kateri so 16 absolventov letošnje dopisne šole marksizma, ki so izpolnili zahtevane pogoje, podelili potrdila o uspešnem opravljenem študiju.

Koordinacijsko kadrovska komisija pri predsedstvu OK SZDL Radovljica je na zadnji seji prejšnji teden med drugim obravnavala kadrovske priprave za volitve organov KS in kandidatov za vodilne dolžnosti v nekaterih KS in OZD. Na seji so potrdili predlog sestave komisije za izvajanje programa in uvajanja celodnevne osnovne šole v občini.

Na 1. seji novoimenovanega sveta za vzgojo in izobraževanje pri OK SZDL Radovljica, 17. novembra, ki so se je udeležili tudi predstavniki SIS za izobraževanje in aktivna predsednikov s področja vzgoje in izobraževanja pri občinskem svetu ZSS Radovljica, so ocenili izvajanje srednjeročnega načrta izobraževalne skupnosti Radovljica ter spregovorili o oblikovanju enot izobraževalne skupnosti pri vzgojno izobraževalnih delovnih organizacijah v občini. Udeleženci so bili podrobno seznanjeni tudi o akciji preskrbe šolskih otrok z učbeniki in šol-

skimi potrebščinami v tekočem šolskem letu ter o predlogu razmejitve šolskih okolišev, o programu usmerjenega izobraževanja ter o kadrovskih in stipendijskih problemih v občini.

Predsedstvo občinskega sveta ZSS Radovljica je na 4. seji, 16. novembra pretresalo predlog programa usmerjenega izobraževanja na Gorenjskem in v radovljiški občini, ki ga je z nekaterimi pripombami v celoti podprlo. Na dnevnem redu je bila tudi obravnava samoupravnih organiziranosti dislociranih delovnih enot v občini na osnovi pobud, ki so bile sprožene na zadnji seji OK ZK Radovljica. V zvezi s tem so sprejeli sklep o akciji za uresničevanje sklepov o ukrepih za ustrezno samoupravno organiziranost v teh enotah. Člani predsedstva so bili na seji seznanjeni s poročilom nadzornega odbora o finančnem poslovanju občinskega sveta v prvih devetih mesecih letos ter izrekli soglasje za nekatere prerasporeditve sredstev za dejavnost občinskega sveta. Na seji so obravnavali tudi poročilo o delu pravne službe pri občinskem svetu in informacijo o kadrovskih spremembah v vodstvu občinskega sveta.

Razen sej vseh 16 komisij in drugih organov OK ZSMS Radovljica, ki so se zvrstile v preteklih dveh tednih zaradi nove organiziranosti in izvajanja kongresnih sklepov o delu ZSMS, je tudi predsedstvo OK ZSMS na seji, 16. novembra, obravnavalo kongresna stališča in po dokaj živahni razpravi opravilo uskladiitev in sprejem programa dela OK ZSMS od decembra 1978 do decembra 1979. Pri tem je upoštevalo tudi delovne načrte vseh svojih interesnih konferenc in organov predsedstva OK ZSMS Radovljica.

Konferenca mladih delavcev pri OK ZSMS Radovljica je na zadnji seji prejšnji teden razpravljala o osnutku svojega programa za prihodnje leto. Udeleženci seje so največ pozornosti posvetili pomankljivostim v organiziranosti OO ZSMS na bohinjskem območju, kjer se posebno negativno odraža lokalizem mladih po posameznih naseljih, zaradi tega doslej niso uspeli uskladiti svoje interese in naloge. Predlagali so, da bi zato prilagodili organizacijske oblike delovanja mladih v skladu s statutarnimi določili, ki so jih sprejeli na kongresu slovenske mladine v Novi Gorici.

Praznik republike bodo v radovljiški občini počastili s številnimi prireditvami v večjih KS. Osrednja proslava bo v petek, 24. novembra, ob 17. uri v kinodvorani v Radovljici, ki jo pripravljajo skupščina občine in DPO. Udeležili se je bodo delegati vseh zborov OS, skupščin SIS, DPO, KS in OZD. Ob 18. uri bodo v graščinski dvorani svečano odprli razstavo Talci na Gorenjskem, ki so jo pripravili Gorenjski muzej iz Kranja, Škofjeloški muzej in muzeji radovljiške občine.

Samoupravna interesna komunalna skupnost Radovljica je pripravila predlog programa kolektivne rabe za 1979. leto, ki bo v novembru v javni razpravi v vseh OZD, TOZD in KS. Na osnovi tega programa in novega samoupravnega sporazuma bodo vsi podpisniki sporazuma združili za prihodnje leto 8.981.643 din po enotni prispevni stopnji 0,67 od bruto OD zaposlenih, 2 milijona din pa naj bi se zbralo iz občinskega proračuna.

Do 31. oktobra letos so v radovljiški občini zbrali 2.263.011 din od vplačil turistične takse. Največ sredstev iz turistične takse se je nateklo na Bledu in sicer 2.013.032 din, v Radovljici 113.468 din in v Bohinju 82.796 din. Za potrebe turističnih društev in krajevskih skupnosti v turistično najbolj razvitih krajih v občini so porabili iz teh virov do konca oktobra 2.064.822 din.

Na razširjeni seji izvršnega odbora KK SZDL Brezje, 14. novembra, so najprej ocenili potek kadrovskih in organizacijskih priprav na decembrske volitve v skupščino KS in v KK SZDL, kar so po oceni razpravljalcev dobro opravili. Na seji so sprejeli sklep, da bodo do konca decembra 1978 sklicali ustanovno skupščino kulturnega društva. V ta namen so imenovali petčlanski iniciativni odbor, ki bo poskrbel za uresničitev tega sklepa. Razpravljali so tudi o možnostih nadaljnjega financira-

nja gradnje kulturnega doma in opremljanja knjižnice, ki bo dobila prostore v novem objektu.

Občinski raziskovalni skupnosti je izvršni svet OS Radovljica predlagal, da v svoje delovne programe za 1979. leto vnese kot posebno nalogo tudi ustrezno sodobnim tehnološkim postopkom sežiganja odpadkov in smeti. S tem bi se lahko povsem odkrili številnih problemov zlasti na področju varstva okolja, ki močno razburja v zadnjem času predvsem stanovalce iz Radovljice.

V OZD Veriga Lesce zaposlujejo nad 300 delavcev iz drugih republik, povečini samcev. Stanovanjske probleme za te delavce razmeroma dobro rešujejo, čeprav ne morejo sproti pokriti vseh potreb. V dveh samskih domovih v Lescah imajo zaenkrat okoli 60 samskih stanovanj, začasno pa je našlo stanovanje v enem od domov tudi pet družin.

V počastitev praznika JLA je OK ZSMS te dni razpisala vsem OO ZSMS, osnovnim in srednjim šolam ter pripadnikom JLA na območju radovljiške občine pogoje za letošnja tekmovanja. Mladi se bodo letos v novembru in decembru pomerili v streljanju, kegljanju, odbojki, namiznem tenisu in v šahu. Vsa tekmovalna bodo organizirale v svojih krajih posamezne OO ZSMS, celoten potek tekmovanj pa bo vodila in nadzirala športska komisija, ki bo opravila na osnovi izidov tudi razvrstitve za osvajanje doseženih mest in nagrade.

AMD Radovljica in svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Radovljica sta v sredo, 22. novembra priredila v dvorani radovljiškega kina za voznike motornih vozil in druge udeležence v prometu poučna predavanja s predvajanjem prometnih filmov. Obiskovalci so bili seznanjeni z aktualnimi posebnostmi iz prometa in vzgoje ter z vlogo in značilnostmi avtoplaščev za osebna vozila.

V sredo, 22. novembra so predstavniki komunalnega gospodarstva Radovljica opravili tehnični prevzem novozgrajenega objekta s tremi mrliškimi vežicami v Radovljici, ki ga je zgradilo SGP Gorenjc. Sredstva zanj so zbirali s samoprispevkom občanov KS Radovljica, sofinanciranjem KS in nekaterih delovnih organizacij z območja radovljiške krajevalne skupnosti. Nov objekt, bodo zaradi dodatnih del na notranji opremitvi izročili svojemu namenu s 1. januarjem 1979. leta.

Prejšnjo soboto, 18. in v nedeljo 19. novembra je odšlo na prostovoljno delovno akcijo 10 mladih brigadirjev iz radovljiške občine v St. Primož na Koroško. Radovljiški mladinci so v skladu z dogovorom med OK ZSMS Radovljica in zvezo slovenske mladine v Celovcu sodelovali pri gradnji kulturnega doma Slovenskega kulturnega društva Danica.

V sodelovanju s komitejem OK ZK Radovljica je delavska univerza Radovljica pripravila uvodni seminar kandidatov za člane ZKS, za katerega se je prijavilo nad 50 slušateljev. Prvi del seminarja po ustaljenem programu CK ZKS je bil od 16. do 18. novembra, drugi sklepni del pa bo od 23. do 25. novembra v dvorani občinske skupščine Radovljica.

V radovljiški občini, ki podobno kot v drugih gorenjskih in slovenskih občinah, ima gasilstvo že bogato tradicijo je 35 društev z okoli 1700 aktivnih gasilcev, ki vsi delujejo tudi v enotah in službah civilne zaščite. V civilni zaščiti pa je redno vključeno nad 2.800 članov.

Blejska hotelska podjetja so že v začetku novembra objavila cene letošnjih silvestrskih večerij za novoletne praznike. 700.— din bodo morali odšteti tisti, ki se bodo odločili pričakati novo leto v grand hotelu Toplice. Silvestrovanje v hotelu Golf in hotelu Park bo po ceni 600.— din, v hotelu Krim 550.— v hotelu Lovca in Kompas pa 500.— din. Zaradi obnovitvenih del in novogradnje letos v hotelu Jelovica ne bodo priredili silvestrovanja.

POLIKLINIČNI TRAKT PRI BOLNIŠNICI ŠELE FEBRUARJA

Ob letošnjem prazniku republike še ne bomo slavili delovne zmage z izgradnjo polikliničnega trakta splošne bolnice Jesenice. To pomeni, da bodo morali občani jeseniške in radovljiške občine svoje potrebe po specialističnem zdravljenju še nekaj mesecev potrpežljivo uresničevati na dosedanjih nesodobnih način v razmerah, v kakršnih pač bolnišnica dela. To tudi pomeni, da bodo morali zdravstveni delavci še nekaj mesecev izvajati svoje delo v utesnjenih prostorih in v nezadovoljivih delovnih pogojih ter potrpežljivo prenašati vse stiske in kritike, ki jih take razmere vsakodnevno pogostojejo. To pomeni, da še nekaj časa ne bo mogoče zadostiti osnovni zahtevi, da bi bila tako v bolnišnici ležeči bolnik, kot zunanji ambulantni bolnik, v največji možni meri zaščiten pred raznimi škodljivimi vplivi, katerim sta izpostavljena v sedanjih utesnjenih razmerah.

Otvoritev novih prostorov v prizidku bolnišnice tako še ne bo, ker objekt za to še ni pripravljen. Zato moramo pojasniti nekatere okoliščine, ki so onemogočale hitrejšo gradnjo in narekovele vsem dejavnikom temu ustrezno prilagajanje ter jih podprejale v svojo popolno odvisnost. Tak (ne) sistem pa je rodil kopice in kopice nevednosti tistim subjektom, ki so imeli neposredni stik s to investicijo v javnosti pa so se in se upravičeno postavljali nezadovoljstvo in kritika.

Zal pa je ob tem večkrat prišlo tudi do neutemeljenega kritiziranja kot sopotnika zdrave kritike. Le to se je občasno pojavljalo vsa leta izgradnje na osnovi napačnih samozvanih interpretacij z malignim privzokom in povzročalo dezinformacije celo v krogih, ki so bili formalno ali neformalno pristojni za odločanje o tej investiciji bodisi v ožjem,

bodisi v širšem smislu odločanja. Razumljivo je, da so odenki tega tudi vplivali na odločitve, dostikrat celo bistveno. V javnosti so se javljali razni subjektivni namigi kot: — na Jesenicah tak objekt ni potreben, — projekt je megalomanski, — projekt je »ala« klinični center, — druga klet je razkošje, — objekt bo razlog za socialno diferenciacijo občanov in podobno. Na vsa taka namigovanja smo odgovorili z argumenti in dokazi v časopisu Glas dne 25. 11. 1975 (čeprav objava s strani medobčinskega vodstva ni bila zaželeno), časopis Delo pa je objavo odklonil iz tehničnih razlogov. V poznejših letih na podobne

dezinformacije nismo več javno reagirali, pač pa le v krogih, ki so bili na razlago zainteresirani, ali pa nam bili priložnostno dostopni.

Osnovni izvir vseh težav ter za časovno preveč raztegnjeno gradnjo, za podražitve in za neustrezno racionalnost je že od vsega začetka vsajen v finančnem aranžmaju. Vse drugo pa se navezuje na tega povzročitelja samo kot posledica z mnogimi veridnimi reakcijami, vključno z nekaterimi subjektivnimi negativnostmi, ki bi jih sicer tudi ne bilo.

Za lažje razumevanje navajamo podatke o sredstvih, katere je združeno delo na Gorenjskem zbralo za zdravstvene investicije in podatke, kaj in koliko je od tega dobila jeseniška bolnišnica za »prioritetni« objekt in medicinsko opremo skupaj:

Leto	Združeno delo prispevalo	Bolnica Jesenice prejela	
1972	7.655.276	3.136.276	41 %
1973	11.140.000	3.673.000	33 %
1974	16.801.131	8.325.840	49 %
1975	13.803.400	6.534.000	47 %
1976	21.575.162	13.002.872	60 %
1977	29.684.000	10.783.058	36 %
1978 (plansko)	41.401.000	31.587.131 (20 milj. že)	76 %
1979 (plansko)	37.037.100	—	—
1980 (plansko)	41.437.463	3.921.230	9 %
	220.534.532	80.963.407	36,7 %

Ti zneski so povzeti iz gradiva regionalne zdravstvene skupnosti z dne 3. 10. 1978, torej po dosednji realizaciji. Do te pa je prišlo na podlagi razdelilnikov, ki pa so se skoraj vsako leto spreminjali, saj je zdaj pred nami že VIII. razdelilnik sredstev gorenjskega sklada, kar pomeni, da nobeden ni bil dolgoročno stabilen. Vsak od njih je vseboval drugačno število objektov.

Navedenih letnih obrovov gorenjski zdravstveni sklad formalno pravno ni garantiral za več let naprej,

temveč samo tekoče leto sproti. Zato tudi ni bilo mogoče dobiti ustreznih bančnih sredstev in zaradi tega tudi ne sklepati celokupnih pogodb z izvajalci, temveč samo parcialne v odvisnosti od dotečenega denarja. Dotok sredstev ni bil osredotočen na začetek leta, temveč na drugo polovico leta, količinsko pa tudi ne tak, da bi zagotovili pospešeno gradnjo, čeprav je bil sam objekt proglašen kot prioritetni.

Sredstva iz leta 1972 so bila namenjena za medicinsko opremo za

rentgenski oddelek, vsa sredstva v poznejših letih pa pretežno za novi objekt.

Novi objekt je po prvem predračunu iz leta 1973 veljal 48 milijonov din, pa ga je bilo treba prisilno zmanjšati na 32 milijonov din in še tega prerazdeliti v tako imenovano etapno gradnjo, s tem, da je bilo možno pogodbo z izvajalci skleniti samo do višine bančne garancije, to je do 11,5 milijona din. Ta denar je bil investiran do konca leta 1974, ko smo spriči naraščajočih stroškov ugotovili, da bi bilo po takratnih cenah potrebno za celotni objekt skupaj 60 milijonov din. Tak znesek se nam je dotekal šele v septembru letos, ko se je predračun povečal že na 96 milijonov din (po cenah iz XII/1977).

Ze iz teh okvirnih podatkov bo gorenjski javnosti razumljivo, da gradnja objekta objektivno ni mogla biti ne hitra ne racionalna. Tako stanje pa je pogojevalo in kopicilo še celo vrsto drugih težav kot so: neenakomeren ritem dela, prolon-

gacija rokov, praznitev gradbišča, zakasnitve naročil, zakasnitve dobav, etapno projektiranje, neskladnost v kronološkem redu izvajalcev, neizkoriščene devizne kvote, onemogočen pravočasni uvoz opreme, zaradi česar smo zapadli v doslej najstrožji uvozni režim in podobno. To se je ponavljalo vsa leta, ker so pač v takih pogojih akcije morale obtežati in počakati do razrešitve. Tudi v tem trenutku taki in podobni razlogi onemogočajo otvoritev objekta za letošnji praznik republike.

Gradbeni odbor in izvajalci predvidevajo, da bodo vse medicinske funkcije v objektu pripravljene za poskusno delo do konca februarja prihodnjega leta, kuhinja pa do poletja, glede na to, da nam je bil 1. 10. 1978 odobren srednjeročni kredit 16 milijonov din ob razumevanju zavarovalnice Triglav Jesenice in Ljubljanske banke Jesenice, za kar se obema ob tej priliki javno zahvaljujemo.

Ivica Tautović —
dr. France Andoljšek

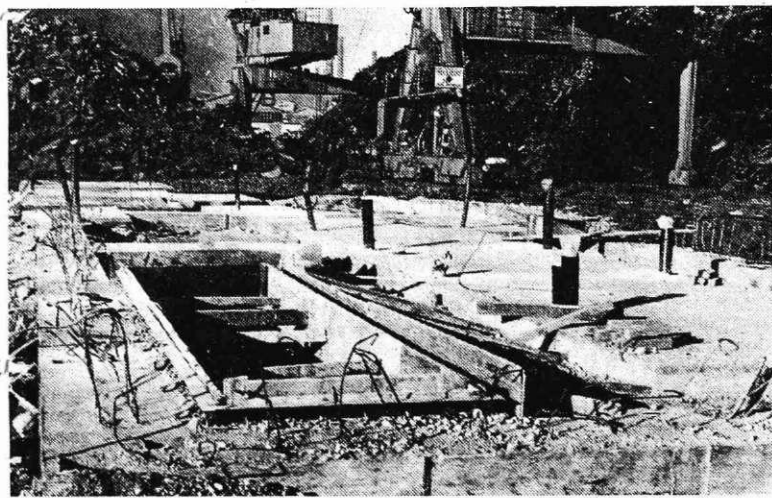

Poliklinični trakt jeseniške bolnišnice še čaka na otvoritev

NEKAJ IZKUŠENJ IN PROBLEMOV OB URESNIČEVANJU DOHODKOVNIH ODNOSOV

Dohodkovni odnosi pomenijo v svoji celotni vsebini, kakor jih opredeljuje zakon o združenem delu, izredno razvejan in kompleksen sistem, ki ga je v posameznih fazah pridobivanja in razporejanja dohodka sicer mogoče obravnavati in iskati rešitve parcialno za posamezne segmente, vendar pa je pri tem nujno potrebno izhajati iz končnega cilja, da se vsi ti podskladi, ki urejajo posamezne specifične oblike pridobivanja in razporejanja dohodka, na koncu zopet ujamejo v celoto kot usklajen in funkcionalen ekonomski sistem.

V delovni organizaciji »Novoles« smo jih prav zato, ker se pojavljajo praktično vse oblike pridobivanja in razporejanja dohodka, kakor jih opredeljuje zakon o združenem delu, začeli urejati po načelu analize in sinteze. To pomeni, da smo najprej opredelili osnovne zakonitosti, ki jih je potrebno spoštovati pri pridobivanju in razporejanju dohodka po vložnem delu, s čimer smo dobili osnovno zgradbo ekonomskega modela. Nato smo celotno problematiko razčlenili na posamezne zaključne akte, pri čemer smo upoštevali tako določila zakona o združenem delu kakor tudi specifičnosti, ki se pojavljajo v naši delovni organizaciji. Take zaključne celote so pravzaprav hkrati tudi okviri posameznih samoupravnih sporazumov. Tako smo problematiko pridobivanja in razporejanja dohodka zajeli v sedmih samoupravnih sporazumih, in sicer so to samoupravni sporazumi, ki urejajo odnose pri pridobivanju in razporejanju skupnega prihodka, skupnega dohodka, v svobodni menjava med TOZD in delovno skupnostjo strokovnih služb, med TOZD skupnega pomena za vzdrževanje in drugimi TOZD, med TOZD skupnega pomena za blagovni promet in drugimi TOZD, pri razporejanju dohodka in čistega dohodka, pri delitvi sredstev za osebne dohodke. Vsi ti samoupravni sporazumi so sicer pravnoformalni med seboj neodvisni, sprejemajo se vsak posamično in njihova veljavnost ni medsebojno pogojena, vendar pa v ekonomskem smislu pomeni vsak samoupravni sporazum le ploščico v mozaiku ekonomskega sistema podjetja in nastopa nujna soodvisnost pri uporabi posameznih rešitev, saj nekatere rešitve, ki so rezultat enega sporazuma, uporabljamo v drugem kot izhodiščne predpostavke in obratno. To velja tako v horizontalnih (pridobivanje dohodka) kot tudi v vertikalnih (razporejanje dohodka) povezavah in zato ne moremo obravnavati posameznih samoupravnih sporazumov izolirano, pač pa dejansko lahko govorimo le o pridobivanju in razporejanju dohodka glede na vloženo živo in minulo delo kot celoti, o samoupravnih sporazumih pa le kot o rešitvah, ki definirajo njegove posamezne elemente.

Temelji za škarje: a razrez starega železa

Pristop, kakor smo ga opredelili, je potrebno poznati predvsem zato, da bi lažje razumeli obsežnost problematike, ki jo pogosto obvladovanje dohodkovnih odnosov ter s tem tudi časovno zaporedje, ki je zopet večplastno, saj je potrebno obvladati dohodkovne odnose v vseh njihovih elementih, ki so opredeljeni s samoupravnimi sporazumi, pri čemer je potrebno zagotoviti tudi enovitost in funkcionalnost sistema kot celote. Pri vsakem samoupravnem sporazumu pa je seveda potrebno preiti vse faze od iskanja ustreznih rešitev, oblikovanja sporazuma, javne razprave, sprejema njihove ureditve v vsakdanji praksi, kar je zopet povezano z ustreznimi organizirano vseh informacijskih tokov, strokovnih služb itd. Tako pridemo tudi do spoznanja, da je uresničevanje dohodkovnih odnosov zelo obsežen splet problemov, ki

MEDSEBOJNA RAZMERJA PRI USTVARJANJU IN RAZPOREJANJU SKUPNEGA DOHODKA

1. Medsebojna razmerja pri ustvarjanju in razporejanju skupnega dohodka urejamo s samoupravnim sporazumom o urejanju medsebojnih razmerij pri ustvarjanju in razporejanju skupnega dohodka. Ta samoupravni sporazum določa le načela in sistem ugotavljanja udeležbe v skupnem dohodku, za vsako naložbo iz združenih sredstev pa je seveda potrebno skleniti poseben samoupravni sporazum.

TOZD združujejo sredstva za skupne naložbe na podlagi sprejetih načrtov združevanja, ki sicer pomenijo konkretizacijo določenih srednjeročnih in letnih planov. Na podlagi tako določenih dinamik ugotavljamo potrebna sredstva za združevanje, posamezne TOZD pa združujejo sredstva za skupne naložbe v skladu s svojimi gospodarskimi zmognostmi oz. sredstva za naložbe, s katerimi TOZD razpolaga. Pri združevanju sodelujejo praviloma vse TOZD, pač odvisno od ustvarjenega dohodka in sredstev za naložbe ter od interesov, ki jih ima TOZD pri skupni naložbi.

2. V samoupravnem sporazumu o urejanju medsebojnih razmerij pri ustvarjanju in razporejanju skupnega dohodka so opredeljeni zlasti:

– vsebina načrtov za združevanje sredstev – način ugotavljanja skupnega dohodka

– osnove in merila za ugotavljanje udeležbe v skupnem dohodku ter

– medsebojne obveznosti in odgovornosti pri ustvarjanju skupnega dohodka. Načrti za združevanje sredstev konkretizirajo predvsem cilje in namene združevanja sredstev, višino potrebnih sredstev, načrte za ugotavljanje optimalne uporabe združenih sredstev, vključevanje sredstev drugih organizacij združenega dela in aktiviranja združenih sredstev, dinamiko realizacije dohodka, oceno predvidenih pogojev ter rizike, ki izvirajo iz skupnih naložb.

Skupni dohodek ugotavljamo na podlagi določenega sporazuma, na podlagi določenega posebnega samoupravnega sporazuma o vsakokratnem združevanju sredstev ter na podlagi ustreznih knjigovodskih evidenc. V celotnem prihodu temeljne organizacije, ki uporablja združena sredstva, ugotovimo skupni dohodek tako, da

– v primeru, če se združena sredstva uporabljajo za določeno aktivnost TOZD ali za proizvodnjo določenega proizvoda, ki se lahko ločeno zasleduje, se ločeno vodi obračun tega dela poslovanja TOZD;

– v primeru temeljite rekonstrukcije TOZD, kadar zamenjamo ali dodamo več kot polovico sredstev TOZD, se ves dohodek TOZD šteje kot skupen dohodek;

– izjemoma in le v primeru, če se združena sredstva uporabljajo v enotni tehnologiji, kjer ni mogoče posebej ugotavljati s knjigovodsko evidenco skupnega dohodka, se dohodek TOZD razmeji v skladu z razmerjem, kolikor so združena sredstva udeležena v vseh sredstvih TOZD;

– v primeru izgradnje novih proizvodnih obratov, se leti organizirajo kot TOZD in je ves dohodek te TOZD skupni dohodek. Skupni dohodek ugotovimo tako, da od prihodka, ki je rezultat poslovanja z združenimi sredstvi, odštejemo materialne stroške v višini dogovorjenih standardov. Pri tem uporabimo enako metodologijo, kakor pri razporejanju skupnega prihodka, ki smo jo razložili v poglavju 2. Pred razporejanjem skupnega dohodka med TOZD, ki so združile sredstva in TOZD, ki upravlja z združenimi sredstvi, razporedimo iz njega še obveznosti po samoupravnih sporazumih za skupne potrebe, obveznosti po zakonu za splošne potrebe, izdatke po pogodbah ter obveznosti do delovne skupnosti.

Tako ugotovljeni skupni dohodek se razporeja med TOZD, ki so združile sredstva in med TOZD, ki uporabljajo sredstva v skladu z vložnim živim in minulim delom. TOZD, ki porablja združena sredstva, pripada del skupnega dohodka na osnovi njenega prispevka v živem delu, ki je izraženo v enotah enostavnega dela, ovrednotenih z najmanjšo vrednostjo enote dela ter prispevka v minulim delu, ki je izraženo kot dogovorjena minimalna akumulacija na sredstva, ki jih uporabljajo pri ustvarjanju skupnega dohodka. Oboje skupaj pomeni izraz vložnega dela in ustreza opredelitvi kategorije minimalnega dohodka, kakor smo jo opredelili v istem smislu uporabili pri razporejanju skupnega prihodka (poglavje 2.). Kot prispevek dela TOZD, ki so združile sredstva, se upošteva prispevek minulega dela, izražene v enakem odstotku dogovorjene minimalne akumulacije na sredstva, ki so jih združile.

Skupne dohodke se razporeja med TOZD glede na prispevek dela po enaki metodologiji, kakor je opredeljena v samoupravnem sporazumu o razporejanju dohodka in skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka. To pomeni, da ga razporejamo v skladu z razmerjem med vložnim živim in minulim delom, kakor smo to opredelili v prejšnjem odstavku glede na doseženo stopnjo relativnega dohodka, ki pomeni razmerje med dejansko ustvarjenim skupnim dohodkom in minimalnim dohodkom. Glede na doseženo stopnjo relativnega dohodka, je delitev skupnega dohodka progresivna v korist akumulacije – čimvišja je stopnja relativnega dohodka, tem višji je odstotek akumulacije na sredstva. Progresija je določena s tem, da na vsakih deset odstotkov povečanja dohodka glede na minimalnega povečamo dogovorjeno akumulacijo za 1 odstotek.

Delež iz skupnega dohodka temeljnimi organizacijam, ki so prispevale sredstva, se razporeja na:

– del skupnega dohodka za vračilo sredstev, ki so jih TOZD prispevale v združena sredstva,

– del skupnega dohodka kot nadomestilo za gospodarjenje z združenimi sredstvi.

Delavci TOZD, ki združujejo sredstva, se lahko z osebnim izjavljanjem odpovedo udeležbi v skupnem dohodku v višini vračila in nadomestila ali pa samo nadomestila. O tem se odločajo za posamezno združevanje v skladu z nameni, za katere se sredstva združujejo.

Prav tako se v posebnem samoupravnem sporazumu za vsakokratno združevanje sredstev določi rok udeležbe v skupnem dohodku, ki pa ne more biti daljši od 20 let.

Riziko pri ustvarjanju skupnega dohodka nosijo skupaj tudi TOZD, ki so združile sredstva v primerih: negativnega odstopanja nabavnih in prodajnih cen, sprememb strukture proizvodnje, neizkoriščanja zmogljivosti zaradi tržnih razmer in v primerih škod zaradi naravnih katastrof.

TOZD, ki gospodarji z združenimi sredstvi, pa nosi riziko sama v primerih, če ne dosega prodajnih cen zaradi kvalitete izdelkov, prekoračitve dogovorjenih standardov porabe materiala in dela ter zaradi neizkoriščanja zmogljivosti zaradi organizacijskih pomanjkljivosti.

RAZPOREJANJE DOHODKA IN ČISTEGA DOHODKA

1. Razporejanje dohodka in čistega dohodka urejamo s samoupravnim sporazumom o razporejanju dohodka in skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka. Dohodek je vedno rezultat dela in ga moremo torej razporejati v skladu s prispevkom dela med vse tiste, ki so posredno ali neposredno sodelovali pri njegovem ustvarjanju. Glede na to, da je razporejanje dohodka pred ugotovitvijo čistega dohodka urejeno s samim zakonom o združenem delu, ostalo zakonodaja in samoupravni sporazumi, bi se omejili zgolj na dve vprašanji:

– ugotavljanje izjemnega dohodka,

– razporejanje čistega dohodka.

Razporejanje čistega dohodka je prav gotovo ena temeljnih in najpomembnejših pravic delavcev, saj prav s tem dejanjem posegajo najgloblje v usmerjanje svojega sedanjega in bodočega razvoja in eksistenc. Pri tem pa seveda vsak kolektiv, vsak TOZD gospodarji pod različnimi pogoji in možnostmi, bodisi kot posledica lastnih odločitev v preteklosti in sedanjosti, bodisi zaradi različnih objektivno in družbeno pogojenih razmer, ki so pozitivno ali negativno vplivale na njegove razvojne možnosti. Različnost se kaže v izredno široki paleti uspešnosti gospodarjenja posameznih TOZD – od izrazito neuspešnih TOZD pa do TOZD z izrazito visoko stopnjo ustvarjenega dohodka.

Združenimi posegi urejamo bolj ali manj uspešno obe ekstremni situaciji. Za TOZD, ki so pri svojem gospodarjenju neuspešne, obstaja vrsta zakonskih določil, ki takšno stanje onemogočajo oz. sankcionirajo. Za TOZD, ki so izrazito uspešne in to praviloma ni zgolj rezultat dela delavcev v tej TOZD, pa nimamo še zadosti učinkovitih zakonskih ali drugačnih norm, ki bi to področje podrobneje opredeljevale, čeprav zakon o združenem delu dohodka, ki je rezultat izjemnih ugodnosti.

Pri razporejanju čistega dohodka moramo torej spoštovati nekatera osnovna načela, in sicer moramo zagotoviti predvsem:

a) delitev po delu, kakor jo definira zakon o združenem delu;

b) upoštevati pogoje in možnosti, v katerih delavci ustvarjajo dohodek

c) ustvariti optimalno razmerje v delitvi, tako da

– zagotovimo ustrezen delež iz čistega dohodka za razširitev materialne baze dela kot pogoj za uspešno gospodarjenje v prihodnosti,

– zagotovimo ustrezen delež iz čistega dohodka za pokrivanje tekočih potreb delavcev z naslova živega dela, minulega dela, inovacij ter solidarnosti.

Vsa ta vprašanja nam narekujejo potrebo po iskanju zadosti odprtega, življenjskega in fleksibilnega modela razporejanja čistega dohodka, ki bo zagovarjal spoštovanje vseh zgoraj navedenih načel, hkrati pa dajal delavcem dovolj svobode pri njihovem odločanju ter jih stimuliral k taki delitvi čistega dohodka, ki bo za zadostitev njihovih in družbenih interesov najustreznejša.

2. Dohodek, ki je rezultat izjemnih ugodnosti (izjemni dohodek) lahko opredelimo kot:

a) absolutno izjemni dohodek,

b) relativno izjemni dohodek.

Pri tem razumemo kot absolutno izjemne dohodke, ki nastanejo na podlagi rente, monopolov in inflacije.

Kot relativno izjemne dohodke razumemo tiste, ki nastanejo zaradi inovacij, prilagojenosti trgu za višje tehnične opremljenosti. Medtem ko absolutno izjemni dohodki ne spodbujajo k iskanju boljših rešitev, ampak omogočajo zgolj povečanje dohodka brez vložnega dela, pa relativno izjemni dohodki delujejo spodbujajoče k iskanju boljših tržnih, tehnoloških in drugih rešitev ter ga je v tem smislu treba jemati kot dohodek, ustvarjen z inovacijami, izjema so primeri, kadar k takšnim rešitvam niso prispevali delavci s svojim delom, ampak so le-te pogojene z družbenoekonomskimi rešitvami oz. posegi, npr. prelivanje akumulacije med panogami v preteklosti itd.

Po izločitvi sredstev rezerv razporejamo čisti dohodek na osebne dohodke iz živega dela in skupno porabo, na osebne dohodke iz minulega dela ter na del za razširitev in izboljšanje materialne osnove dela (naložbe) v skladu z ekonomskim delom, o katerem smo že govorili v poglavju o skupnem prihodu in v poglavju o skupnem dohodku. To pomeni, da najprej glede na vloženo delo ugotovimo osnovo za delitev. Ta je določena z razmerjem živega in minulega dela v minimalnem dohodku (poglavje 2.). Naslednja osnova za delitev čistega dohodka je razmerje med dejansko ustvarjenim dohodkom in minimalnim dohodkom (stopnja relativnega dohodka). Glede na stopnjo relativnega dohodka je delitev čistega dohodka progresivna v korist dela čistega dohodka za minulo delo in v korist dela čistega dohodka za naložbe. Ta progresija je določena s tem, da se za vsakih 10 % višjo stopnjo relativnega dohodka glede na minimalni dohodek poveča delež iz čistega dohodka za minulo delo in naložbe za 1 % glede na uporabljenega sredstva. Tako je pri stopnji relativnega dohodka 1,00 (dejanski dohodek je enak minimalnemu) delež za naložbe 5 % na sredstva in delež za minulo delo 0 %. Pri dosežani stopnji relativnega dohodka 1,10 je delež naložbe 5,4 % na sredstva in delež za minulo delo 0,6 % na sredstva, pri doseženi stopnji relativnega dohodka 1,20 je delež za naložbe 5,8 % in delež za minulo delo 1,2 % na sredstva itd. Pri tem seveda upoštevamo kot sredstva, iz katerih izvirajo pravice delavcev do minulega dela.

Takšen model delitve čistega dohodka ugotavlja tako delitev po delu, kakor tudi tesno povezanost deleža čistega dohodka za osebne dohodke in deleža za naložbe od višine ustvarjenega dohodka. Seveda pa je nujno potrebno vgraditi tudi varnostne mehanizme v obliki namenskih rezervnih sredstev za osebne dohodke na ravni TOZD in delovne organizacije ter opredeliti oblike prelivanja sredstev med TOZD (posojila oz. solidarnost) za primere izjemnih situacij.

NEKAJ MISLI IN IZKUŠENJ OB URESNIČEVANJU DOHODKOVNIH ODNOSOV ZUNAJ DELOVNE ORGANIZACIJE

Ugotavljanje udeležbe v dohodku temelji na vseh oblikah pridobivanja dohodka – tako v primeru skupnega prihodka, skupnega dohodka in svobodne menjave dela na podlagi enakega vrednotenja prispevka dela. To vrednotenje prispevka dela je vedno izraženo v količinskem prispevku živega dela v enotah dela, ovrednotenimi po enaki vrednosti in prispevku minulega dela, izraženem v enakem odstotku minimalne akumulacije sredstev.

Tako izraženo delo je torej enotna osnova in ga uporabljamo za vse namene, kjer je to potrebno, npr.:

– kot osnovo za udeležbo v skupnem prihodu, skupnem dohodku in svobodni menjava dela;

– kot osnovo za določitev minimalnega dohodka in s tem spodnje meje rentabilnosti gospodarjenja,

– kot kalkulativno osnovo za določitev prodajnih cen novih izdelkov oz. za ugotovitev deleža v skupnem prihodu in odnosu z drugimi delovnimi organizacijami;

– kot osnovo za določitev zamenjenih osebnih dohodkov;

– kot osnovo za razporejanje dohodka in čistega dohodka itd.

Takšen izraz in vrednotenje dela, ki je že v naprej opredeljeno in za vsak proizvod, storitev ali naložbo vnaprej ugotovljeno, omogoča tudi takojšen in avtomatičen razpad oz. ugotovitev udeležbe v skupnem pri-

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

hodku, skupnem dohodku in sva-
bodni menjavi.

Naslednja prednost takšnega iz-
raza vloženega živega in minulega
dela se kaže pri razporejanju čistega
dohodka. S primerjavo doseženega
in minimalnega dohodka je po delit-
venem modelu, ki smo ga razložili v
poglavju 4., definiran (pač glede na
dohodkovno uspešnost TOZD) delež
čistega dohodka za osebne dohodke
iz živega dela, delež za osebne do-
hodke iz minulega dela ter delež
za akumulacijo. Ko na drugi strani
ugotovimo količino dejansko vlože-
nega dela tako, da seštejemo ko-
ličino enot dela vseh delavcev, ki so
sodelovali pri ustvarjanju dohodka,
lahko šele ugotovimo dejansko
ovrednotenje vloženega dela, to je
vrednost enote dela.

Enako velja za minulo delo — na
eni strani ugotovimo iz delitve
čistega dohodka delež za minulo
delo, na drugi strani imamo znane
prave iz minulega dela (naložbe iz
preteklosti). Primerjava obojega
nam da dejansko ovrednotenje
prav iz minulega dela.

Tu je pravzaprav stična točka
obeh sistemov — na eni strani
razporejanje dohodka in čistega do-
hodka, na drugi strani pa ugotov-
ljena količina živega dela. Tako je
tudi zagotovljena nujna soodvisnost
osebnih dohodkov z ustvarjenim do-
hodkom. Večja količina vloženega
dela še ne pomeni nujno večjih
osebnih dohodkov, kajti če primer-
jamo enak delež iz čistega dohodka z
večjo maso opravljenih enot dela, je
vrednost enote dela manjša in
vloženo delo vseh pač nižje ovredno-
tено in obratno, če je bil dosežen
enak dohodek in s tem delež za
osebno porabo z manj vloženega
dela, pomeni to pač višjo vrednost
enote dela in s tem višje osebne
dohodke. Tako sistem tudi sam po
sebi stimulira delavce, da s čim manj
vloženega dela (in seveda tudi
sredstev, kjer mehanizem enako de-
luje) ustvarijo čim večji dohodek.

Določeni problemi pri uveljav-
ljanju dohodkovnih odnosov se
pojavi, če zaradi neosveščenosti
tako strokovnih kot samoupravnih
struktur. Dohodkovni odnosi namreč
povzročajo določene spremembe
in predvsem definirajo stvari takšne,
kakršne pač so in s tem omogočajo
manipulacije in razne deviacije v
menjavi, ki so jih sicer pogojevale
razne monopolne situacije pri dobi-
vi surovin ali prodaji izdelkov oz.
druge tržne situacije. Takšno stanje,
kar lahko ugotovimo tudi v širši
družbeni skupnosti, nekaterim us-
treza in ravno ti so največji nas-
protniki novih odnosov.

Prav tako se pri razporejanju do-
hodka in čistega dohodka oz. delitev
sredstev za osebne dohodke po-
javljajo precej močne težnje po neki
vrstni stabilnosti v osebnih dohod-
kih, in ljudje včasih le neradi spre-
majo dejstvo, da se oseb. dohodki ne
morejo gibanj nepovezano z dohod-
kom. Zelo pogosta je tudi težnja po
uravnolovki v osebnih dohodkih, ne
glede na dejanski prispevek posa-
meznika k rezultatom dela. Pri tem
se pojavlja včasih neka lažna
solidarnost in težnja po enakosti, ki
pa je zgolj navidezna, saj v bistvu
zavrača vsakršno zagotavljanje pri-
spevka posameznega delavca k
rezultatom dela. Pri strokovnem
delu pomeni uveljavljanje dohod-
kovnih odnosov vrsto sprememb pri
zbiranju, obdelavi in razumevanju
podatkov, sprememb v organizira-
nosti tehničnih in strokovnih služb
itd. Pri tem se srečujemo predvsem z
naslednjimi problemi:

— neprožnost in neprilagodljivost
družbenega knjigovodstva, ki ne
sledi zadosti hitro vsem spremem-
bam, hkrati pa še vedno ne pomeni
za TOZD in delovno organizacijo
tistega mehanizma, ki bi hitro,
preprosto in v razumljivi obliki
zagotavljal informiranje delavcev,
pač pa še vedno ostaja tog, kompliciran
in prepočasen sistem, ki bolj služi za
informiranje navzven, kakor pa za
informiranje delavcev v TOZD;

— priučenost ljudi v tehničnih in
strokovnih službah je potrebno izpo-
polniti oz. spremeniti, kar je dolgo-
trajen proces ker:

a) ljudje se praviloma oklepajo
starih navad in utečenih sistemov in
le neradi sprejemajo nove zahteve v
delu in razmišljanju;

b) z uvajanjem novih sistemov je
potrebno uvajati tudi nove moder-
nejše (računalniške) oblike obdelave
podatkov, ker stare tehnike pogosto
ne zadostujejo več;

c) kadrovski problem, ki se kaže
v potrebi po večjem številu ustrez-
nih strokovnih kadrov, ki pa jih pri-
manjkuje ter jih je potrebno na
novo izobraziti oz. preobraziti.

Z navedeno problematiko, ki pa se
deli še na celo vrsto konkretnih
problemov, smo želeli tudi s te plati
osvetliti vso obširnost sprememb, ki
jih od vseh nas zahteva Zakon o
združenem delu, hkrati pa nakazati
dolgoročno urejanje dohodkovnih
odnosov. Pri tem smo poskušali
nakazati tudi nekatere smeri nadalj-
njega razvoja in delovanja, da bi
tudi v daljšem bodočem razvoju
zagotovili izpolnitev pričakovanj, ki
jih pred nas postavlja Zakon o zdru-
ženem delu.

Janez Bajuk

(Gospodarski vestnik št. 44,
z dne 9. novembra 1978)

AVTOMATIZACIJA PROMETA NA PROGI LJUBLJANA-JESENICE

Enotna proga Ljubljana-Je-
senice v skupni dolžini 65 km, s
postajami Vižmarje, Medvode, Škof-
ja Loka, Kranj, Podnart, Lesce Bled,
Žirovnica, Slov. Javornik in Jesenice
predstavlja eno od najbolj obre-
menjenih in važnih prog na področ-
ju železniškega gospodarstva Ljub-
ljana in celotne mreže JŽ. Spada v
red magistralnih prog in povezuje
preko ostalih magistralnih prog JŽ
srednjo Evropo z Bližnjim vzhodom.
Proga je bila elektrificirana leta
1958 in s tem usposobljena za večje
hitrosti in vleko težjih vlakov. Na ta
način je bila proga pripravljena za
večje opne pritisk, to je večje obre-
menitve in večje hitrosti za posta-
vitev stabilnih naprav elektro vleke,
to je električnega voznega omrežja,
električnih napajalnih postaj in za
vgraditev signalno varnostnih nap-
rav. Vzdolž proge je bil položen nov
38 parni progovni kabel in poseben
energetski kabel za potrebe avto-
matizacije prometa na postajah in
za telekomunikacijske zveze med
postajami in ŽAT centralami.

Navedena dela so potekala nepo-
sredno, marsikje pa tudi istočasno v
različnih gradbenih fazah vendar so
bila predhodna gradbena in priprav-
ljalna dela predpogoj za vgradnjo
novih signalno-varnostnih (SV) in
telekomunikacijskih (TK) naprav
na progi, ki so se gradile v različnih
tehničnih nivojih avtomatizacije in,
ki danes dosegajo najvišjo stopnjo
avtomatizacije prometa to je daljins-
ko krmiljenje prometa na celi progi
Ljubljana-Jesenice iz centralnega
mesta, to je iz centralne postajal-
nice (CP) na Vilharjevi cesti v
Ljubljani.

Kot je bilo že omenjeno se je v
modernizaciji železnice v letu 1963
začelo vgrajevati tudi sodobne
signalno varnostne in telekomuni-
kacijske naprave, ki so postopoma
nadomeščale stare, dotrajane in
zastale mehanične in elektromeha-
nične SV naprave in telegrafsko-te-
lefone naprave. Zaradi pove-
čanega obsega dela, večjih hitrosti
vlakov zaradi uvedbe elektro vleke in
nabave naših voznih sredstev te
naprave niso več ustrezale zahtevam
sodobnega železniškega prometa
glede delovnih kapacitet in varnosti
železniškega prometa.

Nove sodobne signalno-varnostne
in telekomunikacijske naprave ima-
jo na železnici važno vlogo ker
zagotavljajo:

- večjo varnost prometa,
- večjo propustnost in prevozno
moč postaj in prog,
- povečanje komercialnih hitro-
sti vlakov,
- zmanjšanje števila prometnega
osebja in s tem zmanjšanje tako
imenovanega »človeškega faktorja«
nezanesljivosti in
- manjše stroške poslovanja.

Modernizacija SV in TK naprav
na področju ŽG Ljubljana se je
vršila postopno ter se je začela v
Ljubljani z rekonstrukcijo postaje,
izgradnjo otočnih peronov in nove
centralne postajalnice na Vilhar-
jevi cesti za upravljanje prometa iz
centralnega mesta. Dela so se nato
nadaljevala na magistralni progi
Ljubljana-Jesenice nato na ostalih
progah glavnega prometnega križa

Modernizacija SV in TK naprav
se je izvajala po fazah z napredo-
vanjem gradbenih del na spodnjem
in zgornjem ustroju proge in elek-
trifikaciji proge. Modernizacija SV
in TK naprav po fazah pomeni
različne tehnične nivoje avtomatiza-
cije prometa, ki se običajno izvajajo
tako da se postaje najprej zavaru-
jejo s sodobnimi elektrorelejnimi SV
napravami in se avtomatizirajo
cestni prehodi, nato se vgradi
avtomatski progovni blok (APB) za
zavarovanje vlakov na progi, vgra-
dijo avtostop naprave (ASN) in
naprave za daljinsko krmiljenje
prometa (DKP) iz centra in pripa-
dajoče TK naprave.

Če danes podrobneje pogledamo
magistralno progo Ljubljana-Je-
senice, lahko rečemo, da so izvršena
vsa navedena dela in da je proga v
celoti avtomatizirana. To pa je bilo
potrebno, da se je povečala varnost
prometa in propustna moč postaj in
prog, ki je bila že v celoti zasičena.

ZAVAROVANJE POSTAJ

Postaje na magistralni progi Ljub-
ljana-Jesenice so v celoti zavarovane
s sodobnimi elektrorelejnimi
signalno-varnostnimi napravami ti-
pa SI Te I 30 po licenci ISKRA —
SEL, ki omogočajo, da vlakovni
odpravnik sam električno postavlja
popolnoma zavarovanje in signa-
lizirane vozne poti, za vožnjo vlakov
na postajah, iz komandne mize v
prometnem uradu. Na ta način je
odpadlo dislocirano postavljanje
mehaničnih kretnic in signalov iz
kretniških postajalnic in medse-
bojno sporazumevanje za postavljanje
voznih poti vlakov.

S tem je dosežen velik prihranek
na delovnih mestih kretnikov, prop-
ustna moč postaj in prog in

zmanjšan tim »človeški faktor neza-
nesljivosti«. Pri izvedbi te faze avto-
matizacije je bilo položiti ogromno
število lokalnih in postajnih kablov
in zunanjih objektov za signa-
liziranje in postavljanje važnih poti
vlakov, kar je razvidno iz naslednje
tabele kjer ni upoštevana p. Jese-
nice:

- električne kretnice 83
- električne ključavnice 11
- glavni signali 88
- premikalni signali 29
- izolirani odseki 115

in pripadajočih notranjih naprav, to
je relejnih skupin, ki krmilijo zun-
objekte in naprave.

AVTOMATIZACIJA CESTNIH PREHODOV

Cestni prehodi preko železniške
proge v nivoju predstavljajo poten-
cialno nevarnost za udeležence v
prometu zato rešujemo te prehode z
izvennivojskimi križišči za ceste in
železnico ali pa z avtomatizacijo
prehodov tako, da jih vključuje in
izključuje vlak sam pri vožnji ali pa,
da se vključujejo istočasno in v od-
visnosti z postavljenim voznim potjo,
če se nahajajo v postajnem območ-
ju. Obstoječi cestni prehodi so bili
zavarovani z mehaničnimi zapornici-
mi, ali jih je posluževal zaporničar
— čuvaj ročno na kraju samem, ali
na poteg iz sosednjega službenega
mesta. S tem v zvezi so bili veliki
stroški za vzdrževanje in posluževa-
nje takih cestnih prehodov ter
potencialna nevarnost, ker je pri
ročnem posluževanju CP nemogoče
v celoti izključiti »človeški faktor«.
Za različne vrste zavarovanja cest-
nih prehodov je ISKRA razvila
več tipov avtomatike, za različne
pogoje obratovanja na odprti progi,
v postajnem področju ali v režimu
APB za enotirne ali dvotirne proge.

Na progi Ljubljana-Jesenice je
16 cestnih prehodov od katerih je
11 CP avtomatiziranih. V gradnji
sta 2 izvennivojska prehoda (Ta-
censka cesta in Godešič).

AVTOMATSKI PROGОВNI BLOKI

Na progi Ljubljana-Jesenice je
vgrajen vključen v obratovanje
avtomatski progovni blok (APB).
Na ta način se je doseglo popolno
zavarovanje vlakov na odprti progi
med dvema postajama, in povečala
propustna moč enotirne proge, ki je
postala z relejnim zavarovanjem
postaj in večjimi hitrostmi zaradi
elektro vleke popolnoma zasičena z
92 vlaki dnevno. Z uvedbo APB se je
povečala propustna moč za 30 % kar
omogoča, da se promet pri delnem
povečanju postajnih kapacitet pove-
ča do 120 vlakov dnevno.

Pri obratovanju z APB se me-
dpostajni odseki razdelijo na vmesne
prostorske odseke, dolžine ca. 2000
metrov, ter zavarujejo s prostornimi
signali v obeh smereh. Na ta način
se poveča gostota zaporednih vla-
kov, ker si vlaki sami pri vožnji
avtomatično krmilijo signale na
progi in tako omogočajo pravilno

zaporedje voženj v določeni smeri, ki
ima (zeleni (zeli val). Proga Ljub-
ljana-Jesenice je razdeljena na 26
prostorskih odsekov APB, ki so
zavarovani s prostornimi signali v
obeh smereh.

AVTOSTOP NAPRAVE

Avtostop naprave za avtomatično
zaustavljanje vlakov, predstavljajo
naslednjo stopnjo pri avtomatizaciji
prometa. Te naprave delujejo v
primeru, če bi strojevodja prepeljal
signal, ki je v legi »previdno« (ru-
mena luč) ali »stoj« (rdeča luč).

Te naprave predstavljajo nepo-
grešljiv element za povečanje var-
nosti prometa na kar kažejo izkuš-
nje pri drugih železnicah in nesreče
v zadnjih letih na JŽ. Na področju
ŽG Ljubljana je predvideno, da se z
AS napravami postopoma opremi
ves vozni park. Najprej se opremijo
električni in nato še dizel motorni
vlaki.

Doslej je z AS napravami oprem-
ljeno že 91 lokomotiv od pogodbene
vsote 204. in sicer:

- 36 lokomotiv serije 342
- 21 lokomotiv serije 362
- 34 lokomotiv serije 363

Vgrajenih je že ca. 200 progovnih
magnetov od pogodbene vsote 560.
AS naprava je sestavljena iz loko-
motivskega in progovnega dela.
Progovni del predstavlja tirni mag-
net, ki se vgradi pri vseh signalih na
progi in ki v odvisnosti del signal-
nega znaka, aktivira pripadajoči
lokomotivski del, ki sproži kontrolo
hitrosti vlaka ali hitro zaviranje.

DALJINSKO UPRAVLJANJE PROMETA (DKP)

Daljinsko krmiljenje prometa iz
centralnega mesta predstavlja na-
slednjo stopnjo avtomatizacije
železniškega prometa in služi za večjo
varnost, redovitost in racionalnost
prometa. S prometom vlakov na
progi ali vozišču upravlja neposred-
no vlakovni dispečer iz telekomand-
nega centra s pomočjo elektronskih
telekomandnih (TKO) naprav. Zato
odpravnik vlakov na posameznih
postajah niso potrebni. Dispečer, ki
vodi promet na določeni progi ali
vozišču, ima v TKO centru pred
seboj panoramsko tirno sliko daljins-
ko upravljane proge ali voziščaz
vsemi progovnimi in tirnimi odseki,
električnimi kretnicami in signali. V
ta center prihajajo stalno podatki o
stanju vseh zunanjih postajnih ali
progovnih objektov daljinsko upra-
vljane proge. Prav tako pa je možno
oddati vsa povelja za postavljanje in
razreševanje voznih poti in druge
manipulacije, ki so potrebne za
daljinsko upravljanje prometa.

Javljalne žarnice (lučke) v tirni
sliki na kontrolni plošči prikazujejo
zasedenost in prostost progovnih in
tirnih odsekov in lego oz. položaj
vseh zunanjih objektov. Na osnovi
informacij, ki jih ima dispečer na
tirni sliki kontrolne plošče lahko
sam s pomočjo stikalnih in javljal-
nih organov (desettiske tipikalne,
in kontrolnih indikatorjev) izvaja

daljinsko vse tiste manipulacije, ki
so potrebne za pravičen in nemoten
promet vlakov. Na progi Ljubljana-
Jesenice je uvedeno daljinsko
krmiljenje prometa na odseku Med-
vode-Jesenice, s sedežem vlakov-
nega dispečerja v 3. nadstropju cen-
tralne postajalnice v Ljubljani.

Tu je vgrajena panoramska kon-
trolna plošča za dispečerja in pripa-
dajoče stikalne in javljalne na-
prave na delovni mizi, kot so:
elektronska ura, zapisovalnik odpo-
slanih povelj, zapisovalnik tras
vlakov in pripadajoče telekomuni-
kacijske naprave: to je selektivna
dispečerska telefonija, ki je že
vključena in preizkušena in radio
dispečerske zveze, ki so v fazi grad-
nje.

Velika pomoč dispečerju in nje-
govemu pomočniku so tudi naprave
za avtomatično javljanje števil
vlakov, ki so sestavni del TKO
naprav, s pomočjo katerih dispečer
vidi, kako se gibljejo vlaki na progi
in izvaja optimalne dispozicije v
prometu na daljinsko upravljani
progi. Naj omenimo, da je vse
naprave za daljinsko krmiljenje
prometa na tej progi in tudi druge
naprave projektirala, razvila in
vgradila firma ISKRA s pomočjo
strokovnjakov tehnične in prometne
službe železnice.

TELEKOMUNIKACIJSKE NAPRAVE

Istočasno z novimi SV napravami,
so se vgrajevale tudi sodobne te-
lekomunikacijske (TK) naprave, ker
so bile stare telefonske — telegraf-
ske zveze zastarele in niso več kva-
litetno in po zmogljivosti ustrezale
novemu tehnološkemu procesu dela
na železnici in uvedbi avtomatiza-
cije prometa.

Zaradi elektrifikacije so odpadli
prosti zračni vodi, katere so nado-
mestili progovni in energetski kabli.
Poleg tega je modernizacija TK
naprav zajela tudi:

— izgradnjo in povečanje novih
žel. avtomatskih telefonskih (ŽAT)
in satelitnih central,

— izgradnjo novih visokofrek-
venčnih (VF) prenosnih sistemov za
povečanje kvalitete in kvantitete
zvez

— izgradnjo nove avtomatske
telegrafске centrale in povečanje
števila teleprinterjskih priključkov,
— uvedbe dirigentskih telefonov
za odpravnik vlakov in dispečerje

— izgradnjo selektivne dispečer-
ske telefonije (SDT) na progah z
APB in TKO,

— izgradnjo interfonjskih zvez,
ozvočenje, registrofonov, dirigent-
skih telefonov, električnih ur,

— izgradnjo lokalnih UKV in KV
zvez za tehnološki proces in uporabo
v izrednih razmerah in

— izgradnjo radio dispečerskih
zvez (RDZ).

Na koncu naštevanja naj nave-
demo, da je magistralna proga Ljub-
ljana-Jesenice zaradi svoje obre-
menitve, to je gostote prometa ena
od najbolj obremenjenih prog na
mreži JŽ in ŽG Ljubljana in, da so
bili prav zaradi tega potrebni vsi
navedeni tehnični in tehnološki
ukrepi oz. uvedena največja stopnja
avtomatizacije za dosego varnosti in
propustne moči prog. Naslednji
korak k povečanju moči je samo še
izgradnja drugega tira, ki pa zahteva
ogromna finančna sredstva.

Podobne razmere pri avtomatiza-
ciji prometa veljajo tudi za druge
magistralne proge ŽGL, to je pred-
vsem pa za proge glavnega promet-
nega križa Slovenije.

Dela so v teku, izvajajo se postopoma,
po fazah glede na prometne
potrebe, obseg dela in kvaliteto pre-
voza.

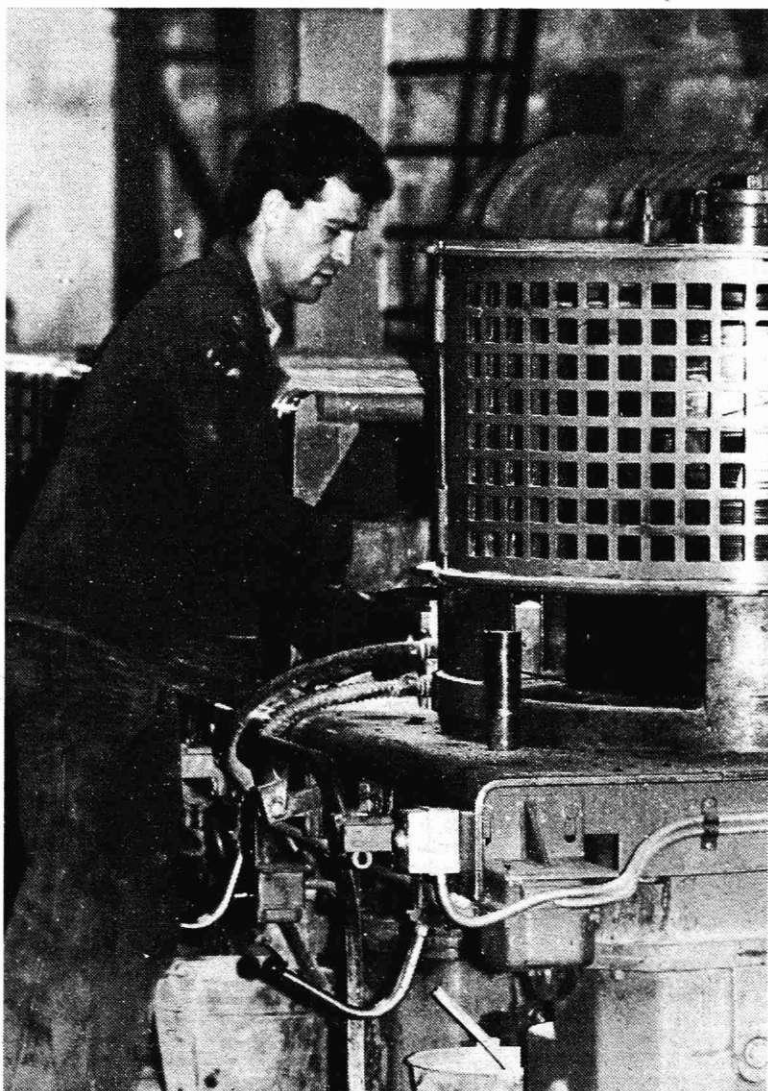
Do leta 1985 bodo dokončana
predvidena dela na glavnem promet-
nem križu Slovenije, ki dosega poleg
magistralne: Dobrava-Ljubljana-
Jesenice še proge:

- Koper-Divača
- Ljubljana-Sežana
- Pivka-Reka
- Zidani most-Maribor-Šen-
tilj in
- Pragersko-Središče.

Vse to so proge I. reda, ki so
pomembno tudi najbolj obremenjene.
Vse te proge so danes elektrificirane,
razen proge Pragersko-Središče, na
kateri je uvedena dizelska vleka,
katera pa bo v bodoče tudi elektri-
ficirana.

Na koncu tega kratkega pregleda
avtomatizacije železniškega pro-
meta na progi Ljubljana-Jesenice,
ki jo sva sva vključujemo v
promet, naj navedemo da je večino
del pri razvoju, projektiranju, mon-
taži in preizkušanju izvršila naša
domaća industrija ISKRA — AVTO-
MATIKA in TOZD Inženiringi,
skupaj s tehničnimi in prometnimi
strokovnjaki z železnice in da se s
tem približujemo nivoju ostalih
evropskih železnice.

(Posredovalo ŽG Ljubljana —
biro za stike z javnostjo)

Sodelavec pri novi liniji v elektrodnem obratu

O ZAPOSLENOSTI IN ZAPOSLOVANJU TER POKLICNEM USMERJANJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

analizo o zaposlenosti v tem obdobju je bilo ugotovljeno, da se je na Gorenjskem povečala zaposlenost za 2,7 odstotka, kar je skoraj enako planirani stopnji rasti zaposlenosti v regiji ter je pod z resolucijo planirano stopnjo zaposlenosti v republiki. V gospodarstvu se je zaposlenost povečala za 2,3 odstotka, in sicer več v trgovini, gostinstvu in finančno tehničnih ter poslovnih storitvah. V negospodarstvu pa je kar 5,6 odstotka več zaposlenih, predvsem v zdravstvu in socialnem varstvu. Vendar pa gre kljub večjemu relativnemu kazalcu za manjšo število delavcev.

Glede nezaposlenosti v tem obdobju ni bilo večjih sprememb, saj ostaja nezaposlenih le malo delavcev — poprečno 760, kar je 0,8 odstotka vseh zaposlenih. Poprečna nezaposlenost je za 11 odstotkov nižja kot v lanskem letu. Pravice iz socialne varnosti je imelo 72 nezaposlenih, 262 pa je imelo pravico do zdravstvenega varstva.

V tem obdobju se je na novo zaposlilo 3162 delavcev, od tega 34 odstotkov iz šol, 18 odstotkov iz delovnih rezerv in 47 odstotkov iz drugih krajev in republik. Izobraževalna struktura novozaposlenih je bila razmeroma nizka, saj je bilo med njimi kar 66 odstotkov nepripravljenih in pripravljenih delavcev, štiri odstotke pa je imelo višjo in visoko šolo. Število novozaposlenih delavcev je v primerjavi z lani nižje za pet odstotkov.

Novih prostih delovnih mest je bilo v devetih mesecih evidentiranih 3534. Podatek predstavlja dejansko razširjeno reprodukcijo glede na kadre. Med njimi je bilo 56 odstotkov del ozkega profila, šest odstotkov pa za naloge in opravila višje in visoke stopnje.

Kratkoročna analiza pa je pokazala, da so te značilnosti po posameznih občinah nekoliko različne.

Majhne možnosti zaposlovanja žensk v jeseniški občini

V jeseniški občini je bilo v tem obdobju zaposlenih 14.726 delavcev, od tega 37 odstotkov žensk. Večina delavcev — je bila zaposlena v gospodarstvu. Zaposlenost se je v devetih mesecih letos povečala za dva odstotka, kar ni niti toliko, kot je bilo predvideno v občinski resoluciji. Najbolj se je zaposlenost povečala v industriji, gradbeništvu, prometu, zvezah ter turizmu in seveda v negospodarskih dejavnostih.

Nezaposlenih je bilo v tem obdobju poprečno 208 ali 1,2 odstotka, kar je sicer nekoliko več kot v ostalih občinah, razen v radovljški, sicer pa je tudi v jeseniški občini nezaposlenost manjša, kot je bila lani.

Novozaposlenih delavcev je bilo 792, od tega pa le 19 odstotkov žensk, kar je najmanjši delež med novozaposlenimi ženskami v regiji. Višji kot v regiji pa je odstotek novozaposlenih iz drugih republik (57 odstotkov), iz šol pa se je zaposlilo nekaj manj delavcev kot v drugih občinah. Nova prosta delovna mesta je zasedlo 384 delavcev, od tega 49 odstotkov ozkega profila; to je dosti boljše struktura novih del kot v drugih občinah.

Kranj — več zaposlovanja strokovnjakov

V kranjski občini je bilo v devetih mesecih poprečno zaposlenih 30.524 delavcev, od tega 49 odstotkov žensk. V gospodarstvu je bilo zaposlenih 85 odstotkov delavcev, 13 odstotkov pa v družbenih dejavnostih. Zaposlenost se je povečala za 2,3 odstotka, kar je še v planskih okvirih. Dokajšen pa je porast zaposlenosti v družbenih dejavnostih in sicer za 6,5 odstotka.

Iskalcev zaposlitve je bilo malo, poprečno 205, kar je 0,65 odstotka vseh zaposlenih in za 21 odstotkov manj kot lani.

Na novo se je zaposlilo 1147 delavcev, in sicer 46 odstotkov iz šol, 16 odstotkov iz delovnih rezerv, 48 odstotkov pa iz drugih republik. Med novozaposlenimi je bilo 59 odstotkov delavcev ozkega profila, delež novozaposlenih strokovnih kadrov pa je nad regijskim povprečjem.

Radovljica — porast zaposlenosti

V radovljški občini je bilo zaposlenih 12.124 delavcev, od tega 52 odstotkov žensk. V gospodarstvu je zaposlenih 87 odstotkov delavcev, le deset odstotkov pa v družbenih dejavnostih.

Dosti bolj, kot je bilo določeno z resolucijo, se je v radovljški občini povečala zaposlenost, in sicer kar za 3,6 odstotka. Najbolj pa v gradbeništvu, trgovini, gostinstvu in turizmu, komunalni dejavnosti in urejanju naselij.

Delo pa je iskalo poprečno 142 delavcev ali 1,2 odstotka zaposlenih v občini. Delež nezaposlenih je v tej občini celo večji kot lani, kar je edini primer med gorenjskimi občinami. Med novozaposlenimi v devetih mesecih je kar 63 odstotkov z ozkim

profilom. Tretjina delavcev je prišla iz šol, 45 odstotkov pa iz drugih republik. Le v tej občini je omejeno vreden delež delavcev povratnikov iz tujine — 1,5 odstotka novozaposlenih.

Škofja Loka — najvišje zaposlovanje

Zaposlenih je bilo 13.877 delavcev, od tega 47 odstotkov žensk. Največ delavcev, in sicer 90 odstotkov je zaposlenih v gospodarstvu, v družbenih dejavnostih pa osem odstotkov. V tej občini se je v tem obdobju najbolj povečala zaposlenost, in sicer za 3,8 odstotka, kar je več kot sta predvidevali tako občinska kot republiška resolucija.

Poprečno zaposlenih pa je bilo v občini v tem obdobju le 79 delavcev ali 0,6 odstotka, kar je najnižji delež v Sloveniji.

Med novozaposlenimi delavci je bilo 76 odstotkov z ozkim profilom, kar je najvišji delež v regiji. Najmanj pa je bilo med novozaposlenimi delavci iz drugih republik — le 28 odstotkov.

Tržič — najvišji delež zaposlenih žensk

V tržički občini je bilo v tem obdobju zaposlenih 5969 delavcev, od tega skoraj 53 odstotkov žensk. Večina delavcev — 92 odstotkov je bila zaposlena v gospodarstvu, 6,5 odstotkov pa v negospodarstvu. Zaposlovanje se je povečalo za 2,2 odstotka, kar je nekaj več kot po občinskem planu. Med nezaposlenimi je bilo poprečno le 42 delavcev ali 0,6 odstotka vseh zaposlenih, kar je spet dosti manj kot lani. Na novo se je zaposlilo 154 delavcev, od tega 85 odstotkov z ozkim profilom. Visok je bil tudi delež delavcev iz drugih republik.

POKLICNO USMERJANJE

Napačna poklicna odločitev prizadeva tako posameznika kot tudi družbo, zato si je treba prizadevati, da bo poklicno zgoreh pot kar najmanj. Del družbene skrbi za poklicno usmerjanje je poverjeno skupnostim za zaposlovanje.

Da je poklicno usmerjanje še kako pomembno, najbrž ni potrebno posebej poudarjati. Že samo to, da se na višje in visoke šole vsako leto vpiše veliko študentov, vendar pa jih kar okoli 40 odstotkov po prvem letu že odneha, kaže na to, da so poklicna prizadevanja eno, želje pa so drugo. Razen tega še nekaj let opažamo velik beg študentov ob delu iz proizvodnih poklicev v družboslovna, nič drugače ni z diplomanti srednjih strokovnih šol. Zaradi takih pojavov se razkorak med šolanjem in kadrovskimi potrebami združenega dela iz leta v leto poglablja.

Osnovna šola

Prizadevanja poklicnega usmerjanja se začne že zgodaj, najpozneje pa v osnovni šoli, kjer bi moral učenc domala pri vsakem predmetu spoznavati svoje sposobnosti in nagnjenja za bodočo poklicno usmeritev.

Program poklicnega usmerjanja na osnovnih šolah je v letošnjem letu dokaj obširen. Za informiranje in prosvetljevanje je v načrtu več predavanj tako za učence kot njihove starše. Organizirano bo več ekskurzij, nagradni natečaj o poklicni problematiki, učencem bodo na voljo razne brošure, prospekti in letaki. Seveda pa le informiranje ni dovolj. Treba je spoznati učencevo osebnost, okolje, v katerem živi, šolsko uspešnost ter nagnjenja in tudi težave, ki bi ga lahko ovirale pri poklicni odločitvi. Za vse dileme pa so učencem na voljo poklicni svetovalci. Med letom pa bo zbranih tudi veliko podatkov za študijske in raziskovalne zaključke.

Srednje šole

Osnovni cilj poklicnega usmerjanja na srednjih šolah je pripraviti učence na izbiro študija ter jih obenem seznanjati o možnostih študija iz dela in ob delu. Predvsem pa je potrebno zmanjšati osip pri nadaljevanju študija, uskladiti želje s srednjeročnimi in dolgoročnimi potrebami združenega dela ter še posebej upoštevati pri tem sedanje neugodno razmerje med tehničnimi in ne-tehničnimi poklici. Prizadevati pa si je tudi treba za večje odločanje mladih za pedagoške in vojaške poklice. Poklicno usmerjanje v srednjih šolah pa se začne že v osnovnih, zato nikakor ni odveč zahteva po pravočasnih vpisnih pogojih ob upoštevanju obilice podatkov, ki se jih o vsakem učencu zbere v osnovni šoli.

Šole s prilagojenim predmetnikom in učnim načrtom

Tudi učence teh šol, kot sedaj imenujemo nekdanje posebne osnovne šole, je treba s poklicnim usmerjanjem temeljito in vsestransko pripraviti na izbiro poklica oziroma na izbiro delovnih nalog po osnovnošolski obveznosti. Za te učence je še posebej važna posamična obravnava, ki naj odkrije sposobnosti in nagnjenja, ki so jih učenci med šolo še posebej razvijali. Te sposobnosti so realna osnova za kasnejše uspešno poklicno delo. Še bolj kot za učence

drugih šol velja posebno pozornost nameniti tudi staršem. Večji del nalog poklicnega usmerjanja opravijo sicer šole same, vendar pa jim skupnosti za zaposlovanje lahko nudijo strokovno pomoč pri dejavnostih, ki jih same ne zmorejo.

Razen predavanj in ekskurzij, bodo učenci seznanjeni, prav tako pa tudi njihovi starši, z možnostmi vključevanja v šolanje in delo po zaključku osnovnošolske obveznosti. Prav tako kot za druge učence bo tudi za učence teh šol na voljo posamična obravnava s strokovnjaki, kar naj vsekakor zagotovi kar najboljšo izbiro za primerno poklicno delo.

USTANOVITEV STROKOVNE SLUŽBE

Ko so v organizacijah združenega dela razpravljali o samoupravnih sporazumih o ustanovitvi občinskih skupnosti za zaposlovanje Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Tržič ter medobčinske skupnosti za zaposlovanje Gorenjske, je bilo postavljenih tudi več vprašanj. Najpogostejše so se delavci spraševali, če bo nova samoupravna organiziranost dražja in kako bo organizirana strokovna služba.

Ce hočemo doseči, da zaradi nove samoupravne organiziranosti na področju zaposlovanja funkcionirajo ne bo bistveno dražje, potem naj bo tudi strokovna služba organizirana po načelu smotnosti, racionalnosti, uspešnosti in ekonomičnosti. To pa bomo dosegli z ustanovitvijo enotne strokovne službe, ki bo organizirana tako, kot je dosedanja. Torej skupna strokovna služba za vse občinske skupnosti za zaposlovanje, in sicer s sedežem v Kranju, z operativnim delom, posredovanjem zaposlitve, poklicnim usmerjanjem in štipendiranjem na sedežih enot. Tako rešitev prinaša tudi sklep o ustanovitvi delovne skupnosti, ki je predložen v razpravo.

POROČILO IZVRŠNEGA ODBORA

Izvršni odbor skupščine skupnosti za zaposlovanje Kranj se je med 3. in 4. sejo skupščine sestal trikrat. Med pomembnejšimi obravnavami je treba omeniti pripombe in dopolnitve na izvajanje priporočil in sklepov za reševanje problematike zaposlovanja v SR Sloveniji, obravnavo družbenega dogovora o izvajanju skupščinske politike, razpravo o predlogu usmerjenega izobraževanja na Gorenjskem in drugo.

Izvršni odbor je obravnaval tudi poročilo o izdelavi aneksov k temeljnemu planu za naslednji dve leti, potrdil informacijo o ustanavljanju občinske skupnosti za zaposlovanje; sprejel je predlog ukrepov in stališč za prepoznavanje 157 delavcev konfekcije Mladi rod Kranj.

Na zadnji seji pa je izvršni odbor med drugim razpravljal o osnutku resolucije o politiki izvajanja družbenega plana za naslednje leto za občino Kranj. Prav tako je obravnaval predlog pravilnika o pogojih in postopkih za pripravo delavcev za zaposlitev.

ZDRUŽITEV V ZVEZO SKUPNOSTI

Delegati skupščine skupnosti za zaposlovanje bodo obravnavali tudi osnutek samoupravnega sporazuma o združitvi v zvezo skupnosti za zaposlovanje SR Slovenije. Samoupravni sporazum pomeni nadaljevanje združenja in povezovanja občinskih skupnosti za zaposlovanje v medobčinske skupnosti in republiško; ugotovitveni sklep bo sprejela skupščina skupnosti na svoji 4. seji. Ustanovitev zveze skupnosti za zaposlovanje je potrebno zaradi nekaterih nalog, ki jih skupnosti za zaposlovanje skupno izvajajo, pri tem pa je seveda velikega pomena metodološka enotnost in širina nekaterih nalog ter ne nazadnje solidarnost, ki si jo za področje zaposlovanja zagotavljajo delavci v združenem delu.

USPOSABLJANJE IN ZAPOSLOVANJE INVALIDOV

Zakon o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb velja od 1. januarja 1977. V tem času se je skupnost za zaposlovanje, ki je po zakonu določena kot eden osnovnih izvajalcev, po svojih možnostih vključila v reševanje te problematike, ni pa manjkalo tudi precej neresenih vprašanj.

Ze samo financiranje te nove dejavnosti skupnosti je v začetku zavrglo hitrejšje lotevanje nalog s tega področja, saj je bilo dogovarjanje o sredstvih zaključeno šele v avgustu lani. Glede na to, da je bila to povsem nova dejavnost, je bil sprejet poseben operativni program, ki je zajemal naslednje naloge: ustrezna kadrovska zasedba, imenovanje strokovne komisije I. stopnje, pregled že evidentiranih oseb, ki naj bi jih zakon zajel, informativni posveti, seminarji za člane komisije in delavce skupnosti ter izdelava programa dela.

V delu je študija o stanju in problematiki invalidov na Gorenjskem, medtem ko je že bila narejena posebna naloga o tem v kranjski občini. Študija naj bi dala odgovor glede ustanovitve rehabilitacijskega centra in njegove usmeritve v gorenjski

regiji. V anketi, ki je že bila izvedena med vsemi delovnimi organizacijami na Gorenjskem, je bilo treba ugotoviti razpoložljiva delovna mesta in možnosti zaposlovanja invalidnih oseb. Trditve, da združeno delo ni pokazalo ničesar razen pripravljenosti vključevanja v to dejavnost, ki jo nalaga zakon, bi bila preveč poenostavljena. Med vzroki, da se to doslej še ni bistveno premaknilo, je predvsem v nepoznavanju novega zakona, vsekakor pa tudi to, da imajo delovne organizacije tudi same probleme s primerno zaposlitvijo svojih delovnih invalidov. Predvsem pa bo verjetno težko spremeniti miselnost, da zakon rešuje socialne probleme, ne pa da omogoča ustrezno usposobljenemu invalidu na ustreznem delovnem mestu tudi delovno učinkovitost. Na Gorenjskem je trenutno le 39 delovnih organizacij, ki so v anketi odgovorile, da so pripravljene izvesti določene spremembe za zaposlitev invalidov.

Koliko je na Gorenjskem invalidnih oseb brez statusa invalida? Po lani izvedenem popisu, izvedle so ga samoupravne skupnosti socialnega varstva, je takšnih oseb 353, in sicer: v Kranju je 172 nezaposlenih invalidnih oseb, ki bi lahko pridobile status invalida, v Škofji Loki 66, v Radovljici 86, v Tržiču pa 29. Večina evidentiranih oseb nima delovnih izkušenj in tudi še ni bila zaposlena, opravljali so predvsem razna kmečka dela. Večina je tudi invalidna že od rojstva, sledijo pa še vzroki kot so nesreče pri delu, prometne nesreče pa tudi poškodbe zaradi poklicnega obolenja. Socialno stanje teh oseb je slabo. Po mnenju popisovalcev bi bile te osebe še sposobne opravljati razna dela, vendar pa jim je pred zaposlitvijo potrebna ustrezna poklicna rehabilitacija: praktično delo na ustreznem delovnem mestu, praktično delo ali izučitev poklica v invalidski delavnici, usposabljanje v zavodih za usposabljanje invalidnih oseb, pridobitev strokovne izobrazbe in usposobljenosti po načelih in merilih za izobraževanje odraslih in končno tudi šolanje na ustreznih šolah.

Doslej je strokovna komisija I. stopnje, ki jo sestavljajo dva zdravnika medicine dela, dva socialna delavca, dva tehnologa in rehabilitacijski svetovalec, priznala status invalida 93 osebam; 26 oseb je na usposabljanju v delovnih organizacijah Gorenjske, 17 je že zaposlenih, 22 jih čaka na zaposlitev, 23 pa bo vključenih v invalidske delavnice pod posebnimi pogoji, kar je prevzelo socialno skrbstvo.

Vendar pa je treba ugotoviti, da je le malo organizacij združenega dela razumelo reševanje invalidske problematike kot vsesplošno družbeno nalogo. Za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb je še kako pomemben pristanek delovne organizacije, da bo sodelovala pri usposabljanju in zaposlitvi invalidne osebe ter tudi pri morebitni adaptaciji delovnega mesta. Strokovna pomoč pri vodenju usposabljanja in sofinanciranje skupnosti za zaposlovanje pa je zagotovljeno. Doslej so največ pripravljnosti pokazale železarna Jesenice, Viator Jesenice, Planika Kranj, TOŠC Kranj, KŽK Kranj, Mladi rod Kranj, Jelovica Škofja Loka, Novost Tržič in še nekatere delovne organizacije.

Za uresničevanje nalog zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidov, je skupnost za zaposlovanje namenila 5,5 milijonov din v letošnjem letu. Doslej pa je bilo porabljen le 705.890 din predvsem za usposabljanje invalidnih oseb v organizacijah združenega dela ter za delo strokovne komisije. Doslej sicer še niso bila uporabljena sredstva za adaptacije delovnih naprav, vendar prav sedaj potekajo dogovori o sofinanciranju adaptacije delovnih mest v KŽK Kranj, TOŠD Agromehanika, v tekstilnem in obutvenem šolskem centru Kranj, v centru slepih v Škofji Loki, v železarni Jesenice ter tudi v posebnih osnovnih šolah za delavnice eksterne tipa.

PREDLOG PROGRAMA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA

Z razpravo o predlogu programa usmerjenega izobraževanja na Go-

renjskem se tudi skupnost za zaposlovanje vključuje v javno razpravo, ki je bila pripravljena na pobudo skupščine gorenjskih občin. Strokovna služba skupnosti za zaposlovanje pa je tudi soavtor pripravljene predloga. Čeprav je formalni rok javne razprave — 11. november že potekel, pa je proces preobrazbe izobraževanja po osnovni šoli tako dolgotrajen, da bomo o tem še in še razpravljali.

O samem konceptu usmerjenega izobraževanja je bilo že veliko napisanega, poznamo več različnih razlag in pojmovanj preobrazbe. Vsem tem sicer različnim pojmovanjem pa je vsekakor skupno — da namreč mora usmerjeno izobraževanje predstavljati usposabljanje, šolanje za določene smeri znanj in veščin in to takšnih, ki so potrebne celotnemu združenemu delu. Ob sedanjih stopnji tehnične in tehnološkega razvoja in tudi glede na bodoči razvoj morajo tako vrste šol in njihovi programi temeljiti na potrebah, ne pa da so kabinetsko pripravljene.

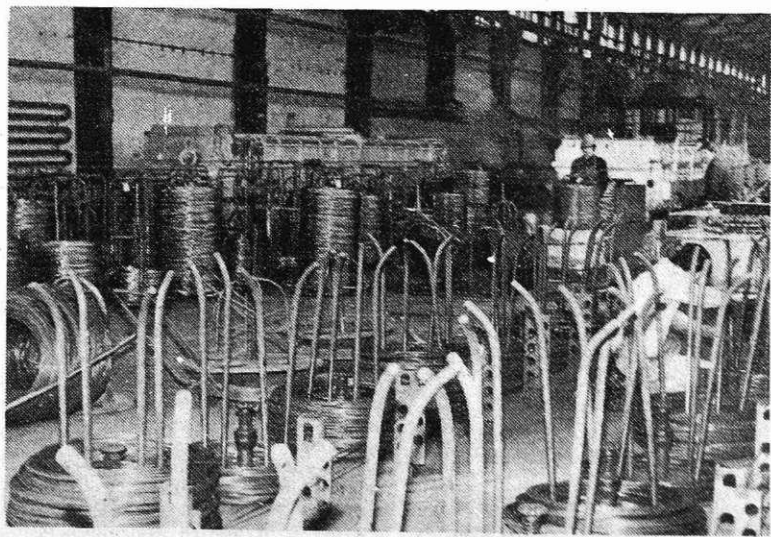
Glede na vse te težnje poskuša ta predlog programa uresničiti tisti del programa, ki se nanaša na oblikovanje ustreznih mreže šolskih ustanov oziroma centrov usmerjenega izobraževanja na Gorenjskem. Šolska mreža predstavlja obenem tudi smotno delitev dela med izobraževalnimi ustanovami ter izbiro kraja izobraževalne institucije tam, kjer obstajajo možnosti za zaposlitev izšolanih kadrov. Ne nazadnje pa gre pri tem tudi za racionalno uporabo že obstoječih objektov in seveda tudi kadrov, ki že delajo v izobraževalnem procesu.

Strokovna služba skupnosti za zaposlovanje se v predlogu pojavlja predvsem kot zbiralec in proučevalec kadrovskih potreb, ki naj služijo kot osnova za načrtovanje izobraževanja. Skupščine skupnosti pa bodo v obravnavi posvetile pozornost celotni vsebini predloga, saj se prav v okviru delovnega programa pojavljajo skupne točke med potrebami združenega dela, željami in interesi mladine, ki želi nadaljevati šolanje, ter možnostmi izobraževanja v izobraževalnih ustanovah.

Predlog je razdeljen na dva dela: v prvem je pregled izobraževalnih centrov in delavskih univerz na Gorenjskem s sedanjimi in bodočimi usmeritvami in poklici. V drugem delu pa so potrebe po kadrih v gorenjskih organizacijah združenega dela, kot jih spremlja in evidentira skupnost za zaposlovanje Kranj. Za vsako občino posebej je prikazan pregled izobraževalnih ustanov, prav tako pa tudi poklici, ki jih že izobražujemo in ki jih bomo predvidoma lahko usposabljali v posamezni občini. V predlogu pa je še vedno nekaj odprtih vprašanj, ki se nanašajo na delitev dela med občinami pri usposabljanju enakih poklicev. Ta vprašanja bo treba v javni razpravi razčistiti. Opisana so tudi predvidevanja za preusmeritev vzgojnoizobraževalnega dela gimnazij, nakazane pa so tudi nekatere možnosti za usposabljanje novih poklicev, ki jih doslej sploh še nismo izobraževali. Prav tako so tudi opisane možnosti za delo delavskih univerz. V predlogu oblikovana šolska mreža vsaj po dosedanjih razpravah zadošča vsaj okvirno potrebam združenega dela na Gorenjskem. Pri tem pa bomo nekatere poklice, ki jih manj potrebujemo, še naprej izobraževali v drugih centrih (Ljubljana in druga mesta).

Skupščina skupnosti za zaposlovanje se bo v razpravi o predlogu verjetno opredelila do odprtih vprašanj in tako prispevala svoj delež k javni razpravi o tako pomembnem vprašanju, kot je usmerjeno izobraževanje. Če bo predlog po vseh razpravah z raznimi dopolnitvami na Gorenjskem sprejet, bo lahko po vsej verjetnosti uporabljen pri pripravljanju slovenskega predloga za mrežo centrov usmerjenega izobraževanja.

Nadaljnji korak v reformi izobraževanja pa bodo vsekakor programi šol pripravljene na osnovi potreb združenega dela: to bo vsekakor korak dalje k vsebini reforme, za kar pa so zadolžene republiške izobraževalne institucije.

V lužilnici žice

BOJ ZA »JESENIŠKI TRIKOT« V LETIH 1918–1919

Na spominski svečanosti ob 60-letnici bojev za našo severno mejo, ki je bila 11. novembra na Jesenicah, je o takratnih dogodkih, s podarkom na »jeseniški trikot« govoril dr. Lojze Ude, katerega govor v celoti objavljamo.

V imperialističnem tekmovalstvu za obvladanje raznih ozemelj Evrope, Afrike in Azije, sta se v zadnjih desetletjih XIX. stoletja in v prvih desetletjih XX. stoletja izoblikovala dva velika imperialistična tabora: francosko-angleški-ruski caristični, tako imenovani antantni tabor in nemški-avstroogrski tabor, katerega mu se je leta 1882 v tako imenovani trozvezi pridružila Italija. V pogodbi s Francijo leta 1912 se je Italija zavezala, da bo v primeru konflikta med Francijo in srednjeevropskimi silama, torej Nemčijo in Avstro-Ogrsko, je italijanska vlada liberalcev pod predstvom Salandra proglasila svojo nevtralnost. »Sacro egoismo«, sveti italijanski egoizem, je bila izrečena vodilna politična smernica te vlade. Ko je 3. novembra 1914 prišlo do vojne med Francijo in Nemčijo, Avstro-Ogrsko, je italijanska vlada liberalcev pod predstvom Salandra proglasila svojo nevtralnost. »Sacro egoismo«, sveti italijanski egoizem, je bila izrečena vodilna politična smernica te vlade. Ko je 3. novembra 1914 prišlo do vojne med Francijo in Nemčijo, Avstro-Ogrsko, je italijanska vlada liberalcev pod predstvom Salandra proglasila svojo nevtralnost. »Sacro egoismo«, sveti italijanski egoizem, je bila izrečena vodilna politična smernica te vlade.

Dobesedno ista meja kakor v londonski pogodbi z dne 26. aprila 1915 je bila v premirju z dne 3. novembra 1918 določena kot demarkacijska črta, do katere naj antanta, dejansko italijanska vojska zasede, posebej slovensko ozemlje.

Italijanska vojska je to demarkacijsko črto na več krajih prekorajčila. Ponekod so na ozemlju prek demarkacijske črte tudi ostali. Kako se je to zgodilo pri Postojni, nazorno opisuje v svojih spominih Postojničan Matija Štefin, pozneje, za Alfredom Lavričem, poveljnik zahodne koroške fronte, ki je bil v tistih dneh doma. Od poverjenika za narodno obrambo dr. Lovra Pogačnika je bil imenovan za poverjenika narodne obrambe za postojniški okraj. 9. novembra je prišel v Postojno italijanski polkovnik, »na ogled« kakor se je izrazil. Pozdravit pa ga je prišel kot predstavnik »zaveznice« države sam predsednik slovenske narodne vlade Jože Pogačnik. Polkovnik, tako pripoveduje Štefin, je bil vzhlen nad to prijaznostjo. Po tako prijaznem pozdravu od samega predsednika slovenske vlade, je nekaj dni nato prikorakal v Postojno polk italijanske vojske z godbo. Štefin je protestiral, češ da je s tem prekorajena demarkacijska črta, a je dobil odgovor: »Italijanska vojska ostane tu«. In je ostala. Štefinov opis zasedbe Postojne po italijanski vojski je edini natančnejši opis tega dogodka, vreden posebne objave. Nadaljnji pohod italijanske vojske proti Ljubljani je, kakor je znano, 14. novembra pri Vrhniki zaustavil oddelek 26. pešpolka, sestavljenega iz Ljubljani iz Srbov, bivših avstrijskih ujetnikov, pod poveljstvom podpolkovnika Stevana Švabiča. Še na več drugih krajih je italijanska vojska prekorajčila v premirju z dne 3. novembra 1918 določeno demarkacijsko črto. Jugovzhodno od Trbiža so zasedli Belo peč in tudi del občine Rateče. Pojavljanje italijanskih vojaških oddelkov in zavračanje teh oddelkov v »jeseniškem trikotu«, to je ozemlju od Rateč do Radovljice, (kakor so to razumeli Italijani), opisujeta največ tedanji nadporočnik Karel Šefman kot poveljnik skupine prostovoljcev iz Gornjesavske doline s sedežem v Podkorenju, in stotnik Vinko Potočnik kot poveljnik okrajnega obrambnega in orožniškega poveljstva SHS v Radovljici, kakor je bilo uradno ime tega poveljstva. Bolj natančno kakor v spominih, shranjenih v tehničnem muzeju železarne Jesenice, opisuje Šefman te dogodke v TV-15 od 2. do 5. številke 1965 in v

Tovarišu 1968, številka 40 in 43. Tako piše:

»Nasproti Italijanom smo si na lastno pest zagotovili začasno demarkacijsko črto, toda čez njo so zmeraj bolj silile sovražne patrulje in posamezni častniki z najrazličnejšimi izgovori, da vidijo kako in kaj. V samoobrambi smo razširili vesti, da jih na naši strani čaka korpus Bosancev. Kakšen svet strah so imeli pred njimi se s soške fronte, je menda predobro znano. In tako so Italijani obstali na Vršču, pri Beli peči in pod Petelinjem nad Ratečami (pri Planici). — Hkrati smo imeli gorenjesavski prostovoljci dovolj opravka z organizacijo svojih enot. Ko smo bili najštevilnejši, nas ni bilo več okrog 150 fantov in mož. Največ jih je bilo doma iz Podkorena, Rateč, Kranjske gore in Rut (Gozd-Martuljek). Iz srbskih vojnih ujetnikov, ki so se vračali domov iz nemške Avstrije čez Kranjsko goro, smo sestavili poseben odred. Le-ta je zasedel železniško postajo Bela peč (med Ratečami-Planico in Trbižem). Pričakovali smo namreč, da bodo imeli Srbi kot antantni zavezniki večjo avtoriteto pri Italijanih kot mi slovenski »Avstrijci«. Kljub temu pa smo se morali nekaj kasneje umakniti na črto kakih 200 metrov pred vasio Rateče. No, in tod še danes poteka jugoslovansko-italijanska državna meja... Zgoraj na hribu Petelinjek, kjer smo imeli svojo bojno postojanko, pa se srečajo vse tri meje. Januarja 1919 leta so Italijani poskušali prodrati do Jesenic, in sicer kar po železniški progi. Pripravljeni so bili celi transporti do zob oboroženih vojakov. Za to je zvedel železničar Franc Smolej, ki me je pravočasno obvestil. Bila je jasna in mrzla noč. Mesec je svetil, ko sem razporedil svoje fante na borbene položaje v Ratečah. Dve strojni puški sta držali v šahu cesto pri Jalnovi žagi, dve pa železniško progo... Po cesti je pripeljala kolona tovornjakov, po progi pa vlak. Z nekaj rafali smo opozorili »makaronarje«, da gre tokrat zares. Bili smo dovolj odločni, da so se nas nočni vsiljivci pošteno ustrašili. Ročno so opustili svojo namero, se obrnili in jo urezali nazaj proti Trbižu.«

V svojih nedatiranih spominih pripoveduje poveljnik radovljiškega okrajnega in obrambnega orožniškega poveljstva stotnik Vinko Potočnik: »Zelo olajšana mi je bila moja naloga ob prihodu v Radovljico s tem, da sem našel v vseh večjih krajih že v precejšnjem številu zbrane in po domačih rezervnih oficirjih organizirane narodne straže, ki so s vojo neutrudljivo žilavostjo, narodno zavednostjo in gorenjskim ponosom oživitvorili in podesoterili obrambne skalnate zidove karavanskega in julijskega obmejne govorja. Posebno krepko oporo in pomoč sem imel pri tem delu v rezervnem poročniku Šefmanu v Kranjski gori in v rezervnem poročniku pokojnem Mencingerju v Bohinjski Bistrici, v teh zelo važnih obmejnih krajih z ogromnim vojnim materialom, najbolj groženih.«

Potočnik opisuje, kako je z zakurjeno lokomotivo, ki jo je imel vedno pripravljeno na radovljiški železniški postaji, oddrvel na Jesenice in do Bele peči, ki jo je na povelje italijanskega brigadirja v Trbižu zasedel oddelek italijanske vojske in se nastanil v tamkajšnji osnovni šoli. »Kundaki gorenjskih fantov«, tako pripoveduje Potočnik, »treščijo ob pod. Presenečenje — porazno! Predstavimo se kot delegacija slovenske pokrajinske vlade in vprašamo, kdo jih je poslal v Belo peč, kaj delajo tukaj. Po izmenjavi nekoliko internacionalno vpludnih fraz šele je bilo mogoče govoriti s prestrašenimi Italijani. Izjavili so, da morajo vprašati najprvo svojega komandanta v Trbižu, kaj naj store.

Ostali so v Beli peči. Zaustavljeni so bili čez nekaj dni šele pred vasio Rateče, kakor to opisuje tudi Šefman. Že naslednji dan po intervenciji v Beli peči je dobil Potočnik od Šefmana obvestilo, da je prispelo v Kranjsko goro troje kamionov italijanskega vojaštva. Šefman jih je zadržal do Potočnikovega prihoda. Med tem je dobil Potočnik na svojo prošnjo iz Kranja 20 Srbov 26. pešpolka. Uvidel je namreč, da imajo Italijani pred srbsko šajkačo več respektja, kakor pred našo, še avstrijsko vojaško kapo. S poročnikom Sajovićem, enim kaplarom in tremi srbskimi vojaki se je z avtomobilom odpeljal v Kranjsko goro in res dosegel, da so se Italijani v spremstvu Šefmana odpeljali nazaj proti Trbižu. »Nepopolno navdušenje je izzval ta prizor med narodnimi stražami, ki so kakih 100 mož po številu stale ob cesti in stražile italijanske avtomobile do našega prihoda,« tako piše Potočnik. Podobno se je zgodilo tudi z Italijani, ki so prišli v Bohinjsko Bistrico, kjer jih je do Potočnikovega prihoda zadržal poročnik Mencinger. »Sototente se je z oddelkom alpinov na zahtevo Potočnika, ki je bil v spremstvu Srbov, med veselimi vzkliki narodnih straž odpeljal,« tako piše Potočnik, »s prvim vlakom skozi predor v Podbrdo nazaj.« Prek demarkacijske črte so do rapalske pogodbe 12. novembra 1920 imeli Italijani zaseden tudi širok pas logaškega okraja, večino občine Sorica in Gladki vrh (Ratitovec) nad Selsko dolino ter Blegaš nad Poljanjsko dolino. V Mojstrani in na Jesenicah so se pojavili Italijani v novembru 1918 menda res le kot ogledniki, a tudi tu s sovražnimi načrti, ki so jih potem odkrito pokazali na pariški mirovni konferenci.

Odločilni boj za jeseniški trikot, to je: Komu naj pripade, ali naj ostane še pod Avstrijo ali pa naj pripade Italiji ali Jugoslaviji, je bil izvojevan šele na pariški mirovni konferenci od 18. januarja do konca avgusta 1919. Spisa, ki bi obravnavali samo boj za jeseniški trikot na pariški mirovni konferenci pa še nimamo. Največ o tem boju je v spisu akademika, univ. profesorja dr. Boga Grafenauerja »Slovenska Koroška v diplomatski igri leta 1919« (Zbornik koroški plebiscit, Ljubljana 1970), mnogo zadevnih zapiskov vrhovnega sveta pariške mirovne konference in teritorialne komisije je objavljenih v nemškem prevodu in knjigi koroškega hišnega zgodovinarja dr. Martina Wutteja »Kärntens Freiheitskampf, Weimar, 1943, in še več drugih, posebej v raznih angleških in francoskih zbirkah dokumentov in spominih s pariške mirovne konference je opisan boj za jeseniški trikot. Od italijanskih spisov najbolj znan je spis L. Aldrovandija »Marescotti-ja Guerra diplomatica«.

Mirovna konferenca po prvi svetovni vojni se je začela v Parizu januarja 1919. Kot datum začetka se navaja navadno 18. januar 1919, ko so se zbrani predstavniki zmagovalnih velesil Francije, Anglije, Amerike, Japonske in Italije zedinili na poslovni konferenci. Sebi so pridržali končno odločitev v vseh spornih zadevah, ki so jih obravnavali v tako imenovanem vrhovnem svetu desetih to je vladnih predsednikov teh petih zmagovalnih velesil in njihovih zunanjih ministrov. Ameriko sta zastopala v tej deseterici vrhovnega sveta Wilson Woodrow in Robert Lansing, Anglijo Lloyd George in A. Balfour, Francijo Clemenceau in Pichon, Italijo pa Vittorio Emanuele Orlando in baron Sonnino Giorgio Sidney. Od 24. marca 1919 dalje je odločal vrhovni svet navadno tajno in brez objave sklepov, le še kot svet četvorice: Francoza Clemenceaua, Angleža Lyod Geogea, Amerikanca Wilsona in Italijana Orlanda. Ustanovljenih je bilo več strokovnih pomožnih komisij. Najvažnejša komisija za mejna razmejitvena vprašanja Jugoslavije in Rumunije med seboj in z drugimi državami je bila posebna, tako imenovana teritorialna ko-

misija, ki je po političnih, etnografskih, geografskih in gospodarskih kriterijih predlagala določene državne meje, razmejitve. Odločal je o teh predlogih le vrhovni svet.

Jugoslovanska delegacija na pariški mirovni konferenci se je uradno, interno, imenovala »Delegacija Srbov, Hrvatov, in Slovencev na mirovni konferenci v Parizu«, od vrhovnega sveta konference pa je bila do priznanja nove jugoslovanske države upoštevana le kot delegacija Srbije in šele od dejanskega (de facto) priznanja maja 1919 od nekaterih držav, od podpisa versajske mirovne pogodbe 28. junija 1919 pa izredno (de iure) kot delegacija kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev tudi od Italije. Kot opolnomočeni delegati, ki naj zastopajo Jugoslavijo na sejah konference, ki naj podpisajo mirovne pogodbe, so bili imenovani: Nikola Pašić kot predsednik, dr. Ante Trumbić kot zunanji minister, Milenko Vesnić kot srbski poslanik v Parizu in Slovenec dr. Ivan Zolgar. Z raznimi člani izvedenci je narasla delegacija na blizu 100 članov.

Prva naloga delegacije je bila predložiti mirovni konferenci natančno izdelane predloge glede bodočih mej Jugoslavije. To so storiли opolnomočeni delegati pred Vrhovnim svetom ustno 18. februarja, pisмено pa je to storila delegacija v dvanajst natisnjenih uradnih spomenicah. Nasproti Italiji je predlagala oziroma zahtevala jugoslovanska mirovna delegacija staro predvojno avstrijsko-italijansko mejo, proti kateri so se Italijani uspešno sklicevali na antantna zagotovila londonske pogodbe z dne 26. aprila 1915. Z izjavo italijanskega zastopnika Vanutellija v teritorialni komisiji 2. marca 1919 se začne diplomatski boj za jeseniški trikot. Vanutelli je izjavil, da si italijanska delegacija pridržuje pravico svoje mnenje glede meje zahodno od Ljubelja šele pozneje povedati.

Na seji 6. aprila 1919 je teritorialna komisija določila mejo Jugoslavija-Avstrija po Karavankah do ceste Ljubljana, Tržič, Ljubelj, Celovec, le do tu zaradi italijanskih pridržkov tudi zaradi določitve meje koroškega plebiscitnega ozemlja. Zahodno od ceste Ljubljana-Tržič Ljubelj-Celovec torej glede ozemlja Savske doline med demarkacijsko črto in Karavankami od Rateč do Radovljice, torej glede jeseniškega trikota, meje niso bile še določene zaradi italijanskih zahtev.

Na seji četvorice 8. maja je Sonnino na opozorilo angleškega zastopnika Loyd Georgeja, da bi bilo potrebno za pogodbo z Avstrijo določiti najprvo njene meje, pomnil, da vprašanje avstrijsko-jugoslovanske meje interesira Italijo, ker je tu železnica, ki povezuje Trst z Dunajem, prehod z avstrijskega na italijansko ozemlje naj ne bi šel preko kateregakoli dela Jugoslavije, torej ne preko Jesenic, dodeljenih Jugoslaviji. Na seji Jugoslavije 9. maja je zahteval angleški zastopnik Balfour, naj v nasprotju z italijanskim stališčem, izdela teritorialna komisija najprvo poročilo o etnografskih in vseh gospodarskih okoliščinah spornega ozemlja. Kakšno težo je polagala Italija na svojo zahtevo po jeseniškem trikotu, po Karavanski železnici, se vidi najbolj iz tega, da je na ta Balfourov predlog izjavil Sonnino, da je Italija pripravljena popustiti Jugoslaviji pri Mariboru, če se ugoti njeni zahtevi, da bodo Jesenice z jeseniškim trikotom dodeljene Avstriji, da proga Področja-Jesenice-torej ne bo prekinjena po tretji državi, Jugoslaviji. Balfour svojega predloga na to Sonninoovo izjavo ni umaknil in teritorialna komisija je izdelala najprvo poročilo, kakor je to predlagal Balfour. Že do naslednjega dne, 10. maja. Italijanski delegat v teritorialni komisiji je zahteval naj ostane gornji del Savske doline do Radovljice pri Avstriji. Železniška linija Trbiž-Ponteba-Udine za promet med Trstom in Avstrijo ne zadostuje niti po zmogljivosti niti zaradi dolžine. Popolnoma svobodna uporaba železniške proge Gorica-Jesenice-Področja je za gospodarski razvoj Trsta neobhodno potrebna. Načrtovana kratka zveza na progi med Tolminom čez Predil do Trbiža še dalje ne more biti uresničljiva, itd. Francoska, angleška, angleška, ameriška in japonska delegacija so bile proti.

Na seji petih zunanjih ministrov Francije, Anglije, Amerike, Italije in Japonske, ob udeležbi članov teritorialne komisije, 10. maja popoldne je Sonnino takole utemeljeval italijansko zahtevo glede jeseniškega trikota: »Italija hoče v interesu tržaškega pristanišča ne prekinjati zvezo pristanišča z nemško Avstrijo in Češko. Zato naj železniška proga ne poteka po čemljih države, ki nima nobenega neposrednega interesa na razvoju te linije, da mogoče ima celo nasproten interes... O zemlje, za katerega gre, je ozeč, gorat predel...« Le na tej seji, nikdar ne preje ne pozneje, je govoril italijanski zunanji minister Sonnino izrečno še o možnosti, da se

to ozemlje z Jesenicami dodeli Italiji.

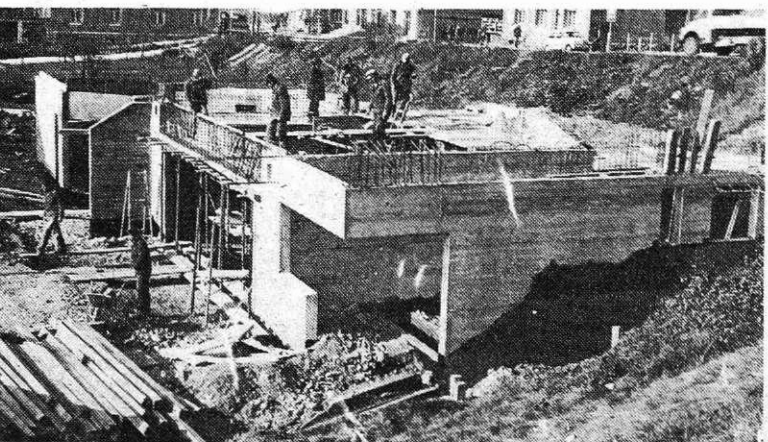
Italijanska argumentacija je doživela ostro kritiko od vseh drugih delegacij, posebno ostro od ameriške delegacije. Wilson, ki se je na podlagi poročila vsiljene nam ameriške komisije, ki je v dneh od 28. januarja do 8. februarja 1919 potevala po Koroški najbolj odločno zavezal za to, da se vprašanje državne pripadnosti slovenske Koroške reši s plebiscitom in ne kar z dodelitvijo Jugoslaviji, je v vprašanju državne pripadnosti jeseniškega trikota ostro zavračal italijanski predlog in zahtevo, da se jeseniški trikot dodeli Avstriji. Angleški zunanji minister Balfour je izjavil: »Italijanski predlog nasprotuje etnografskim (narodnostnim) in geografskim ozirom, ker bi stopila Avstrija preko svoje prirodne meje (to je Karavank) proti Jugu«. Ameriški zunanji minister Lansing je rekel: »Jugoslovanskim prijateljem naj bi torej to ozemlje odvzeli in ga dali sovražnim Avstrijcem. Gre pa vendar za to, da ustrežemo raje zahtevam prijateljev kakor sovražnika.« (Wutte, 434), nakar je Sonnino odvrnil, da Slovenci niso bolj prijatelji kakor Avstrijci. Dejansko so Italijani, če izvzamemo njihovo zahtevo po meji na Brennerju, obravnavali Avstrijo, s katero so bili še pravkar v vojni, na pariški konferenci kot prijateljico, Slovence, Jugoslavijo, pa skozi in skozi kot sovražnico. Francoski zastopnik Tardieu je govoril na tej seji o etničnih, narodnostnih razmerah v jeseniškem trikotu, po katerih pripada jeseniški trikot Jugoslaviji. Iz istih razlogov so bili v začetku junija 1919 zavrnjeni tudi italijanski predlogi glede razmejitve plebiscitnega ozemlja na Koroškem.

Ali Italijani so svoje zahteve glede jeseniškega trikota še kar naprej ponavljali. Na seji četvorice 12. in 13. maja jih je Wilson osebno zopet odločno zavrnil z besedami: »Progo s Trbižem naj dobi Italija, Jesenice Jugoslavija in Beljak Avstrija.« 14. maja je sicer vnovič obveljal predlog, da se Avstrija odreče ozemlju južno od Karavank. Ponovno pa so prišli Italijani s svojo zahtevo glede jeseniškega trikota na razširjeni seji četvorice, to je tudi ob udeležbi članov teritorialne komisije, 29. maja in bili od Wilsona zopet odločno, to pot v prav dramatičnih okoliščinah zavrnjeni. Ko je namreč Orlando pripomnil, da redakcijska komisija za sestavo pogodbe z Avstrijo še ni dobila nobenega navodila o meji med Avstrijo in Italijo je rekel Wilson: »Kolikor se spominjam smo se sporazumeli, da pride kot meja med Italijo in Avstrijo v postev tista, ki je določena v londonski pogodbi... Italije se pri Trbižu dodelijo le še nekatere občine. To je treba na karti razločno označiti.« Četvorica se je nato podala v gornje nadstropje in Wilson je razprostrl po tleh zemljevid in ga kleče pregledoval, kolikor se je nanašal na Celovec in Jesenice. Ko mu je italijanski zastopnik Vennutelli zopet navajal neke gospodarske, trgovske argumente, da se karavanska proga z Jesenicami ne dodeli Jugoslaviji, ga je Wilson ostro prekinil: »Taki argumenti ne dopuščajo.« In vendar so Italijani še na sejah 6. in 7. junija ponovili svoje zahteve in predloge glede jeseniškega trikota. Ponovno zavrnjeni, svoje zahteve glede jeseniškega trikota na pariški mirovni konferenci v celoti niso več ponovili, delno pa še enkrat.

S tem delnim predlogom, zahtevo, so prišli Italijani 6. avgusta 1919 in sicer v tako imenovani neformalni komisiji za rešitev italijansko-jugoslovanskega vprašanja pri najožjem Clemenceauu pomočniku na pariški mirovni konferenci — Tardieuu. Navajam po Grafenauerju: »Črta Londonskega pakta naj se spremeni blizu jeseniškega križišča tako, da bo omogočena zgraditev proge, ki bi šla po italijanskem ozemlju direktno od Trsta do Beljaka.« Po priloženem zemljevidu je predlog zajemal tele občine, kraje: Kranjsko goro, Dovje, Gorje, Bled, Ribno, Bohinjsko sredno vas, Bohinjsko Bistrico s skupaj 754 kv. km in 14.362 prebivalci. Ni jasno kako so si Italijani vse to pravzaprav zamislili. Sicer pa so Francozi, Angleži in Američani predlog takoj odločno zavrnili.

Šele konec avgusta 1919, ko je dobila natančna jamstva za uporabo karavanske železnice, je Italija izrečno umaknila vse ozemeljske zahteve glede jeseniškega trikota in s tem omogočila začetanje jugoslovanske-avstrijske meje in podpis avstrijske državne pogodbe 10. septembra 1919.

Ko se spominjamo 60-letnice bojev za severno slovensko mejo, vseh, posebno gorenjesavskih prostovoljcev, vendar le upamo, da bomo po realiziranih osimskih sporazumih, podpisanih 10. novembra 1975 in ratificiranih februarja 1977, nasproti povojni Italiji sčasoma mogli pozabiti na gorje, ki ga nam je prizadeval imperialistični pohlep predfašistične in fašistične Italije.

Gradnja novih prostorov za avto-moto društvo Jesenice

GLOBALNA OCENA URESNIČEVANJA DRUŽBENEGA PLANA SRS IN SFRJ V LETIH 1976-1978

Naše glasilo je v mesecu oktobru objavilo analizo uresničevanja srednjeročnega plana občine Jesenice v letih 1976-1978. V tem prispevku pa objavljamo kratko oceno izvrševanja družbenega plana SRS in SFRJ predvsem s ciljem, da primerjamo uresničevanje srednjeročnega plana naše občine z republiko.

Ce primerjamo družbenoekonomsko gibanja v občini Jesenice z gibanji SR Slovenije, vidimo, da na precejšnjih področjih odstopamo od republiških okvirov. Odstopamo predvsem na področju družbenega proizvoda, saj se nam to giblje hitreje kot v republiškem merilu. V okviru republike je znašala povprečna letna rast okrog 5 %, pri nas 11 %. Dalje odstopamo na področju investicij, ki se v naši občini gibljejo počasneje kot na republiškem nivoju, zaposlovanju, ki se prav tako giblje počasneje kot v republiki in pa pri porabah tako osebnih, splošnih kot skupnih. Vse te tri porabe namreč zaostajajo pri nas za rastjo družbenega proizvoda, kar je vsekakor eden izmed pomembnih ciljev iz srednjeročnega plana občine.

V prvih treh letih je SR Slovenija dosegla rast družbenega proizvoda popečno letno za 4,8 % (v SFRJ pa 5,8 %). V družbenem planu je bila predvidena v SR Sloveniji 6,1-odstotna povprečna letna stopnja rasti v celotnem petletnem obdobju, v SFRJ pa 6,9 %. V tem okviru je industrijska proizvodnja rasla v SR Sloveniji po stopnji 5,8 %, v SFRJ pa 6,8 %. Plan je sicer predvideval, da bo stopnja gospodarske rasti v tem petletnem obdobju v SR Sloveniji nižja od poprečja za celo državo, vendar pa je dejansko zaostajanje v rasti v prvih treh letih v Sloveniji bolj intenzivno, kot smo predvidevali. Ocene gospodarske rasti v prvih treh letih v celotni Jugoslaviji namreč kažejo, da se je celotni družbeni proizvod povečal za 5,8 % letno, industrijska proizvodnja pa za 6,9 % letno.

Ob tem pa je tempo zaposlovanja v SR Sloveniji ostal zelo visok, saj znaša povprečna rast zaposlenosti v združenem delu v treh letih 3,6 %, kar kaže na nadaljnje povečevanje ekstenzivnosti v gospodarskem razvoju in na to, da ne izpolnjujemo ene od osnovnih nalog družbenega plana - to je hitrejšega uveljavljanja kvalitativnih dejavnikov razvoja. Produktivnost dela kot globalni odraz kvalitete v gospodarstvu in razvoju se je letno povečala le za 1,7 % (v planu predvideno najmanj 3,6 %), njen prispevek k rasti družbenega proizvoda pa znaša komaj okoli 30 % (v planu 65 %). V celotni SFRJ je produktivnost naraščala nekoliko hitreje (za 2,2 % letno).

Drugo področje, kjer nekoliko zaostajamo za dogovorjenimi usmeritvami, je področje ekonomskih odnosov s tujino. V prvih treh letih je izvoz blaga realno praktično stagniral (v planu predvidena rast 8,2 %), uvoz blaga pa se je realno zniževal za okoli 3,8 % letno (plan pa predvideva rast za 5 % na leto). Tekoča ekonomska politika na področju ekonomskih odnosov s tujino in na drugih področjih (zlasti kreditno monetarna politika, politika cen in politika delitve) ni bila usklajena z razvojnimi politiko, po kateri naj bi bil izvoz blaga in storitev osnovni generator rasti in kvalitete v gospodarstvu; nasprotno, tekoča ekonomska politika na področju ekonomskih odnosov s tujino je bila usmerjena predvsem v zagotavljanje zunanje likvidnosti države z omejevanjem uvoza, vse premalo pa z ukrepi za večjo stimulacijo izvoza. Kreditno monetarna politika in politika delitve dohodka pa je dopuščala visoko rast domačega povpraševanja tako na področju investicij kot tudi na področju osebne, skupne in splošne porabe, kar je zmanjševalo priložnosti za povečevanje izvoza, saj so ob visokem povpraševanju dosegale na domačem trgu ugodnejše finančne rezultate.

V prvih osmih mesecih letošnjega leta v izvajanju projekcije plačilno bilanca občine Jesenice ne odstopamo od predvidevanj, saj dosegamo celo nižji deficit zunanje-trgovinske menjave, kot ga predvideva letna projekcija in četrtletne projekcije. S sprejetimi samoupravnimi sporazumi v okviru Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino o tekočem režimu ter s sprejetimi ukrepi v maju 1978 smo v SR Sloveniji v bistvu sprejeli vrsto omejitev v smislu zmanjševanja deviznega odliva, za pospeševanje izvoza pa smo uvedli nekatere oprostivne davka na dohodek.

Pri tem ko v osmih mesecih ustvarjamo za 7 % nižji deficit kot ga predvideva projekcija, pa se je celotna blagovna menjava realizirala na občutno nižji ravni od predvidene. Izvoz se je povečal le za 2,2 % (predviden 12,7 %), uvoz pa je

za 1,7 % manjši (predvideno 6 % povečanje v letu 1978). Zato ugotavljamo, da je osnovni problem na področju ekonomskih odnosov s tujino v tem, da ne dosegamo dinamičnega izvoza blaga, niti izvoza storitev, ki morata biti gibalno celotnega gospodarskega razvoja in kvalitativnih premikov. Zavedati se moramo, in v tem smislu tudi ovrednotiti vlogo izvoza, da je za nadaljnjo gospodarsko rast, za ustvarjanje optimalnega celotnega prihodka (ob večji serijski proizvodnji in boljšem koriščenju zmogljivosti) ter za ustvarjanje deviz za potrebe tozov po uvozu surovin, reprodukcijskega materiala in opreme, ter za potrebe po devizah, ki jih imajo družbenopolitične skupnosti, izvoz primarne pomena in je s tega vidika potrebno usmeriti v letu 1979 tudi celotno ekonomsko politiko na vseh področjih (kreditno-monetarno, davčno, investicijsko, carinsko, politiko cen in vseh oblik porabe itd.) ter izgraditi tudi na novih osnovah sistem pospeševanja izvoza blaga in storitev.

Uresničujemo se nekatere temeljne usmeritve na področju investicij, ki so pogoj za odpravljanje osnovnih strukturnih neskladij, v primerjavi s preteklim obdobjem se je znatno povečal delež vlaganj v energetiko (od 10,2 % v letu 1975 na 21,3 % v prvih treh letih uresničevanja srednjeročnega plana), nekoliko se je povečal tudi delež vlaganj v agro-industrijski kompleks, medtem ko vlaganja v druge dejavnosti posebnega pomena (prometna infrastruktura, vodno gospodarstvo in surovinske dejavnosti) zaostajajo. Tako ne bodo dosežena predvidena razmerja med vlaganji v dejavnosti posebnega pomena in vlaganji v ostale dejavnosti. Hkrati pa tudi zaostajamo pri prestrukturiranju in modernizaciji ostalih dejavnosti po kriterijih iz dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije. Pri selekciji teh programov bo v naslednjih dveh letih potrebno dati večji poudarek plačilnobilančnemu kriteriju.

Po oceni podpisnikov dogovora o temeljih plana bo na področju energetike v prvih treh letih realiziranih okoli 60 % načrtovanih vlaganj za petletno obdobje, v prometni infrastrukturi okoli 50 %, še manj pa v proizvodnji surovin, strojogradnji in inozemskem turizmu. Pobude za spremembo posameznih obveznosti podpisnikov dogovora so v obravnavi.

Dane so že konkretne pobude za spremembo dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije, in sicer: od INA-nafta Lendava, PTT ter Slovenskih železarn. Dan je tudi predlog za vključitev nove obveznosti (HP Droga Portorož za pridobivanje 100.000 t soli na industrijski način). Tudi na drugih področjih najjavljajo spremembe obveznosti iz dogovora o temeljih družbenega plana (elektro gospodarstvo, cestna infrastruktura, celična gradnja, bazična kemija, barvasta metalurgija, celulozna industrija). Hkrati z resolucijo bomo zato pripravili tudi konkreten predlog sprememb dogovora o temeljih planov v amandmajski obliki k členom.

Ceprav je zaradi sprememb v sistemu obračunavanja dohodka težko ocenjevati delitvena razmerja v prvih treh letih srednjeročnega obdobja, pa vendar globalni podatki kažejo, da tudi na tem področju odstopamo od usmeritev plana. Sredstva za osebne dohodke, skupno in splošno porabo rastejo hitreje od dohodka, delež sredstev za izboljšanje in razširitev materialne osnove dela v tekoči delitvi pa se zmanjšuje. Tako tudi realni osebni dohodki rastejo znatno hitreje od produktivno-

sti dela (v treh letih skupaj so realni osebni dohodki rasli poprečno za 3,7 %, produktivnost dela pa za 1,7 %). Tako se že iz delitve dohodka v temeljnih organizacijah združene dela oblikujejo visoka sredstva za osebno, skupno in splošno porabo, ki jih je ekspanzivna kreditno monetarna politika že povečevala. Na ta način se je oblikoval velik obseg domačega povpraševanja, kar je destimulativno vplivalo na izvoz ter še krepilo pritisk za povečanje cen.

Ob 7,1 % rasti količinskega obsega industrijske proizvodnje, 10 % rasti cen proizvajalcev in 12,7 % rasti cen na drobno, so organizacije združene dela s področja gospodarstva v prvem polletju 1978 dosegle za 24,4 % več celotnega prihodka in za 41 % več doseženega dohodka kot v lanskem prvem polletju. Ob enakih pogojih obračuna kot v prvem polletju 1977 pa bi znašala rast celotnega prihodka le 18,9 %, rast doseženega dohodka pa 21,4 %.

Razdelitev čistega dohodka kaže, da so se sredstva za izboljšanje in razširitev materialne osnove dela povečala v nekoliko manjši meri (23,1 %), kot neto osebni dohodki (25,8 %). V prvem polletju letos je znašal poprečni izplačani neto osebni dohodek na delavca 5472 din, kar je za 18,6 % več kot v enakem obdobju v preteklem letu. Če upoštevamo 13,7 % povečanje življenjskih stroškov, lahko rečemo, da so se realni osebni dohodki povečali za okoli 5 %.

Sredstva za skupno in splošno porabo v tozidih in izven tozov so se povečala za 35,1 %. Tako kažejo tudi podatki za prvo polletje 1978 na odstopanje od usmeritev od plana in resolucij za leto 1978.

Problem izgub v prvem polletju 1978 v SR Sloveniji ni pereč. Z izgubo posluje le okoli 5 % vseh delavcev v republiki. Te organizacije združene dela so imele v glavnem dovolj razpoložljivih sredstev rezerv (deloma lastnih, predvsem pa združenih), tako da jih sankcija o izplačevanju zažamčenih osebnih dohodkov ne bo prizadela.

V prvih treh letih tega srednjeročnega obdobja je bila sicer rast cen prepolovljena v primerjavi s prejšnjim petletnim obdobjem, vendar pa je to predvsem posledica restriktivne politike cen, ne pa trajnejše stabilnosti tokov družbene reprodukcije. V letih 1977 in 1978 dosežena rast cen presega za okoli eno petino dogovorjene okvire, njihova dinamika pa je zlasti v drugi polovici 1978 tako močna, da bo prenos cen na drobno v letu 1979 znašal 7-8 %. Vse to kaže, da zgolj z restriktivno politiko cen ob premajhni prisotnosti ter medsebojni usklajenosti vseh ostalih elementov ekonomske stabilizacije ni moč trajneje obvladati inflacijskih pritiskov in stabilizirati gospodarstva.

Prikazan razvoj družbenoekonomskih gibanj v prvih treh letih izvajanja plana kaže na nekatere odmike od ciljev in nalog, dogovorjenih v družbenem planu. To so predvsem:

- zaostajanje pri uveljavljanju kvalitativnih dejavnikov razvoja,
- prešibko vključevanje v mednarodno menjavo,
- odstopanja od predvidenih razmerij v delitvi dohodka,
- odstopanja v strukturi investicij,
- okrepljeni vzvodi inflacije.

Glede na pomembnost teh nalog za celoten družbenoekonomski razvoj se vprašujemo, ali bo moč v prihodnjih dveh letih ta odstopanja nadoknaditi, ali pa je potrebno pristopiti v skladu s principom kontinuiranega planiranja k dopolnitvam in spremembam družbenega plana.

V tem trenutku je na to vprašanje težko odgovoriti. Odgovor je odvisen od tega, kakšna bo naša končna ocena izvajanja plana in možnosti za njegovo uresničevanje v prihodnjih dveh letih.

R. K.

OB LETOŠNJEM DNEVU OSNOVNE ŠOLE TONE ČUFAR

V torek, 14. novembra, smo praznovali dan šole; ki nosi ime po revolucionarju, proletarskem pesniku, pisatelju in dramatik Tone Čufarju in sicer v novi šoli na Plavžu.

V tednu pred dnevom šole smo se vsi učenci šole seznanili z življenjepisom Toneta Čufarja. Vsi trije kraji: Jesenice, kjer se je pisatelj rodil, Maribor, kjer je živel nekaj časa pred vojno in Ljubljana, kjer je živel do svoje aretacije med okupacijo, imajo šolo, ki nosi njegovo ime.

Na dan pisateljevega rojstva, 14. novembra, smo priredili proslavo, ki so se je udeležili tudi zastopniki Čufarjeve šole iz Ljubljane, razen njih pa tudi zastop-

niki krajevnih skupnosti, koordinacijskega odbora za celodnevno šolo, predstavniki staršev, sveta šole, zaveda za šolstvo in izobraževalne skupnosti. Ker nimamo dovolj prostora, smo proslavo izvedli prvič za učence od 1. do 4. razreda, drugi pa za učence od 5. do 8. razreda in za vse povabljenе goste. Nastopali so učenci vseh razredov na šoli z recitacijami, solo petjem, pevski zbor in učenci višjih razredov z recitalom Proletarska mladina. S svečano proslavo smo dostojno počastili spomin na Toneta Čufarja.

Miha Dakskobler
in Mihec Kovač
novinarski krožek OŠ
Tone Čufar

RAZŠIRJENI DELEGATSKI SESTAV OBČINSKE KONFERENCE SZDL

Na seji predsedstva občinske konference socialistične zveze delovnega ljudstva Jesenice, ki bo v ponedeljek, 4. decembra, bodo poleg analize delovanja delegatskega sistema v drugem mandatsnem obdobju in pregleda poteka razprav o delitvi krajevnih skupnosti, obravnavali tudi predlog spremembe pravil občinske organizacije SZDL Jesenice in predlog statutarne sklepa o sestavi in delegiranju delegatov v občinsko konferenco SZDL Jesenice, ki ju predlaga svet za vprašanje organiziranosti SZDL, kadrovske politiki SZDL in druga vprašanja obveščanja in javnih informativnih sredstev.

Oba dokumenta, o katerih bo tekla razprava na seji predsedstva in ki ju bo predsedstvo tudi dokončno sprejelo, se bistveno povezuje in se nanašata na bodoči delegatski sestav občinske konference SZDL in na oblikovanje koordinacijskih odborov kot skupnih teles organiziranih socialističnih sil pri občinski konferenci SZDL.

Po novem predlogu, ki ga je potrebno na novo opredeliti v pravilih občinske organizacije SZDL Jesenice in konkretizirati s statutarnim sklepom, ki postane s sprejetjem sestavnih del pravil, se močno razširja interesna področja, ki bodo poleg krajevnih skupnosti in občinskih družbenopolitičnih organizacij volila svoje delegate v občinsko konferenco SZDL Jesenice. Bodoči sestav občinske konference SZDL naj bi bil po predlogu sveta naslednji:

- 22 delegatov iz krajevnih skupnosti, in sicer po dva iz vsake krajevnih skupnosti, kar je nekoliko manj kot doslej, ko so krajevne skupnosti imele različno število delegatov glede na njihovo velikost, oziroma število prebivalstva;

- 24 delegatov iz občinskih družbenopolitičnih organizacij, in sicer šestčlanske delegacije izvolijo: občinska konferenca ZKS, občinski svet zveze sindikatov, občinska konferenca SZDL in občinski odbor ZZB NOV;

- 10 delegatov iz družbenih organizacij, društev in drugih združen delovnih ljudi in občanov, ki se združujejo v zveze na nivoju občine, in sicer po enega delegata: zveza vojaških starešin občine, zveza kulturnih organizacij, zveza telesnokulturnih organizacij, občinska zveza prijateljev mladine, občinska organizacija Rdečega križa, občinska gasilska zveza, občinska zveza inženirjev in tehnikov, zveza tabornikov, občinska zveza smučarskih organizacij in občinska strelska zveza;

- pet delegatov iz družbenih organizacij in društev, ki se na nivoju občine ne združujejo v zveze, in sicer: enega delegata avto-moto društva Jesenice in Zirovnica; enega delegata planinska društva Jesenice, Javornik - Koroška Bela, Dovje - Mojstrana, Gozd Martuljek, Kranjska gora in Rateče-Planica; enega delegata lovške družine Jesenice, Stol Zirovnica, Dovje in Kranjska gora; enega delegata društva upokojencev Jesenice, Javornik - Koroška Bela, Zirovnica, Mojstrana, Kranjska gora, Rateče; enega delegata turistična društva Jesenice, Dovje - Mojstrana, Kranjska gora in Rateče.

Tako naj bi po predlogu nova občinska konferenca SZDL Jesenice štela 61 delegatov, ki bodo pokrivali vsa krajevna in interesna področja. Seveda pa je to predlog, ki ga lahko predsedstvo še dopolni ali spremeni, čeprav bistveno ne bi kazalo številčno razširjati že tako zelo številčne občinske konference.

Druga sprememba v pravilih pa se nanaša na oblikovanje koordinacijskih odborov pri predsedstvu konference, katerih naloga je, da usklajujejo in povezujejo aktivnosti družbenopolitičnih organizacij, družbenih organizacij in društev ter drugih družbenopolitičnih dejavnikov, ki so temeljni nosilci družbenopolitične akcije na posameznih področjih družbenopolitične dejavnosti. Dosedanja praksa je namreč pokazala, da nekaj teh odborov sploh ni začelo, ker niso imeli specifične problema-

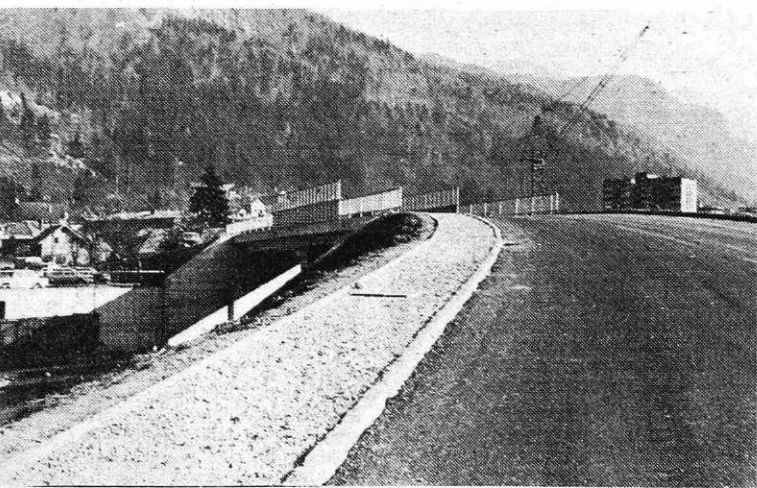
tike, ki bi jo obravnavali ali pa so bila ustanovljena druga telesa za obravnavanje posameznih področij. Zato svet predsedstvu predlaga, da bi v pravilih izpustili konkretno navajanje odborov, ki jih bo ustanovilo predsedstvo in le-tega s pravili pooblasti, da ustanavlja koordinacijske odbore glede na zadolžitve znotraj socialistične zveze odnosno glede na konkretne potrebe in zahteve po interesih članstva, družbenopolitičnih organizacij in ostalih organiziranih dejavnikov v organizaciji.

Vsekakor to vprašanje o delegatskem sestavu občinske konference SZDL in njenih organov zasluži vso pozornost, saj moramo biti vsi zainteresirani za kar najboljše in učinkovitejše delovanje naše frontne organizacije, ki združuje in povezuje vse organizirane socialistične sile v občini. Se več pozornosti pa bomo morali nameniti izboru delegatov tako njihovi starostni strukturi kot ustreznemu številu žensk, pri čemer bi morali bolj smelo predlagati mlade, ki so se v družbenopolitičnem življenju že izkazali. Delegati morajo biti, ne glede na to, da bodo zastopali zaokrožena področja, široki ljudje, resnični borci za interese delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in občanov, ljudje z vso demokratično odgovornostjo do svojih volivcev in družbe kot celote. In ne nazadnje bomo morali tako ob volitvah v SZDL kot v ostalih družbenopolitičnih organizacijah resno razmišljati in spregovoriti o mislih predsednika Tita, ki jih je izrekel na XI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije:

»V skladu z naravo naše socialistične samoupravne demokracije je potrebna podpora usmeritvi in praksi nepoklicnega opravljanja odgovornih dolžnosti v zvezi komunistov, družbenopolitičnih organizacijah, delegatskih skupščinah in drugih organizacijah in organih. Prav tako je potrebno zagotoviti možnosti, da se bodo kadri po izteku mandata vračali v svoje prejšnje organizacije v skladu z načelom zamenljivosti in angažiranja novih ljudi.«

V novo stolpnico na Plavžu, ki ima skupaj 84 stanovanj, od tega jih je odkupila Železarna za svoje delavce 51, 14 je solidarnostnih, ostala pa so odkupile druge organizacije združene dela, se te dni vseljujejo stanovalci, ki jim je to nedvomno najlepša čestitka in darilo ob letošnjem dnevu republike

Dograjen most in cesta za klavnico

SPOMIN NA IVANA LOKARJA

Tiho in mirno kakor je bil on sam smo se sodelavci, prijatelji in znanci v nedeljo, 5. novembra, z žalostjo v srcih na pokopališču v Mošnjah poslovili od sodelavca, borca NOV, tovariša IVANA LOKARJA.

Pokojni Ivan Lokar se je rodil kot najmlajši sin številne družine v vasi Dobrača pri Litiji 11. 6. 1928. S številno družino so se v takratnih časih njegovi starši le težko prebijali skozi življenje, zato je Ivan že s 14. letom moral sam poskrbeti za svoje preživljanje. Zaposlil se je pri sosedih, kjer je moral za bore življenje še kot otrok opravljati najtežja hlapčevska dela.

Prišlo je leto 1941, leto okupacije. Takrat je Ivan živel pri družini, ki se je kmalu povezala z Osvobodilno fronto in pričela pomagati NOB. Tudi on se je takoj vključil v ilegalno delo in deloval kot kurir na litijemskem območju. Ker pa

je bilo to območje zelo pod vplivom bele garde, to delovanje ni ostalo prikrito. V februarju leta 1944 je bila družina z Ivanom vred izdana in aretirana. Nato je Ivan moral prestajati muke po zaporih. Prvo v zaporu Vagenšperk in nato v Litiji od koder ga je gestapo kmalu prepeljal v begunjske zapore. Poleti leta 1944 so ga zaradi mladostnosti izpustili. Nastanil se je pri bratu Francu, tudi našem sodelavcu, ki je že upokojen na Črnicu, od koder je skupaj z njim kmalu odšel v partizane, in sicer v kokrški odred. Po nekaj tednih je bil zaradi hrabrosti premeščen na najtežje partizansko območje v zahodno koroski odred, kjer je deloval vse do osvoboditve.

Po demobilizaciji je Ivan poiskal delo na Jesenicah. Zaposlil se je v Železarni in valjarni profilov na Javorniku. Vedno, to je prek 30 let je svoje delovne naloge opravljal vestno in marljivo. Zaupano delo za njega ni bilo nikoli pretežko. Poleg dela je Ivan vedno sodeloval tudi v organizacijah predvsem pa v samoupravnih organih in zadnja leta tudi v delegacijah samoupravnih interesnih skupnosti.

Za njegovo vestno delo na delovnem mestu, za njegovo prispevek v času NOB, kakor tudi prispevek v povojni in danes samoupravne družbe se mu sodelavci iskreno zahvalujemo. Zavedamo se, da smo z njegovo izgubo izgubili ne le sodelavca, temveč tudi dobrega in vestnega tovariša — borca, na katerega bomo ohranili trajen spomin.

Joža Benedičič

IZVRŠNI SVET O NEKATERIH REPUBLIŠKIH DOKUMENTIH

Izvršni svet skupščine občine Jesenice je na svoji 24. seji dne 14. novembra obravnaval tudi nekatere republiške dokumente, posebno pozornost pa je posvetil osnutku resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976 — 1980 v letu 1979.

Osnutek resolucije, objavljen je bil v Poročevalcu republiške skupščine št. 21 in v dnevnem časopisu, je eden tistih planskih dokumentov, kateremu morajo pravzaprav vsi družbeno-ekonomski dejavniki največ pozornosti posvetiti prav v fazi nastajanja, torej v osnutku. V široko razpravo, torej v skupna prizadevanja za takšno oblikovanje resolucije, ki bo čimbolj realna, se je vključil tudi izvršni svet. Sprejete so bile nekatere konkretne in načelne pripombe ter stališča, katerega so bila dan preje, to je 13. novembra, izoblikovana tudi na sestanku, ki ga je s tem v zvezi sklical medobčinski svet SZDL za Gorenjsko. Največ pozornosti je bilo dano temeljnemu ekonomskim kategorijam tako produktivnosti, vsem vrstam porabe, zaposlovanju itd., kot izhodiščem za družbeno-ekonomski razvoj republike v prihodnjem letu. Ob tem je treba povedati tudi to, da mora republiška resolucija služiti kot osnova in kot usmeritev pri pripravi družbenega načrta razvoja občine Jesenice v letu 1979.

Po informaciji oddelka za gospodarstvo, plan in finance so izgube v gospodarstvu občine Jesenice po devetih mesecih večje kot ob polletju letošnjega leta. Tri OZD, to so TOZD Hladna valjarna Bela, TOZD Hoteli Kompas Kranjska gora in SGP Gradbinec — TOZD Družbeni standard, izkazujejo 103.742.531 din izgube. Z vidika celotnega gospodarstva ta izguba niti ni tako pereča, veliko bolj pa zaskrbljuje dejstvo, da tiste OZD, ki stalno izkazujejo izgubo, ne izvajajo sprejetih ukrepov in priporočil za sanacijo te izgube. Ugotavlja se tudi, da zakon o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka nima željenega učinka, kar tudi otežuje realizacijo ukrepov za sanacijo izgub.

Glede problematike izgub je republiški izvršni svet izdal smernice za delovanje in sprejemanje ukrepov na področju odpravljanja vzrokov izgub v poslovanju med letom. Tako so vse OZD, ki izkazujejo izgubo, dolžne hitro in objektivno informirati vse delavce o vzrokih za nastale izgube ter ukrepati tako kot zakon zahteva, pa tudi dopušča. Republiški izvršni svet je v pregledu aktivnosti za tiste OZD, ki izkazujejo izgube, zelo rigorozen. Že 30. oktober je bil rok, do katerega so morali delavci ugotoviti vzroke, zaradi katerih njihova OZD posluje z izgubo, odgovornosti poslovnega organa in posameznih delavcev za nastale izgube ter rok, v katerem bo sprejet program ukrepov za odpravo nastale izgube. Do 4. novembra bi morale biti o vseh navedenih ugotovitvah seznanjena tudi skupščina občine, do 14. novembra pa bi moral

biti sprejet že tudi program ukrepov za odpravo vzrokov izgub. Republiški izvršni svet je določil 17. november kot rok, do katerega mora OZD, ki posluje z izgubo, poslati program ukrepov pristojnemu organu skupščine občine in službi družbenega knjigovodstva, hkrati pa tudi določa, da morajo tiste OZD, ki ne spoštujejo oziroma ne izpolnjujejo pogojev 56. člena zakona o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka, pričeti izplačevati akontacije osebnih dohodkov v zmanjšani višini, to pa vse dotlej, dokler niso izvršeni programi ukrepov za odpravo vzrokov izgub in OZD ne začne poslovati brez izgube.

Na prihodnji seji bo izvršni svet podal mnenje k analizi prehoda na ekonomske stanarine, svoje mnenje bo izvršni svet dal tudi k predlogu za zvišanje stopnje prispevka za stanovanjsko gradnjo, razpravljal bo o analizi turističnega poslovanja v občini Jesenice, o poročilu kontrole oddajanja turističnih sob ter o nekaterih drugih zadevah.

Božo Aheč

PRED BLIŽJIMI VOLITVAMI V ORGANE KRAJEVNE SAMOUPRAVE

V vseh krajevnih skupnostih jeseniške občine hitijo s pripravami za izvedbo volitev, ki so usklajene z rokovnikom in ga je pripravila občinska konferenca SZDL Jesenice. V krajevni skupnosti Javornik — Koroska Bela so že pred letošnjimi skupščinskimi volitvami evidentirali večje število občanov za delo v skupščini in svetu krajevnih skupnosti ter v posameznih odborih in komisijah. Stalen proces evidentiranja možnih kandidatov velja tudi za krajevno konferenco SZDL, njen izvršni odbor in za posamezne sekcije ter komisije.

Skladno z rokovnikom so v prejšnjem tednu uspešno izvedli skupšči-

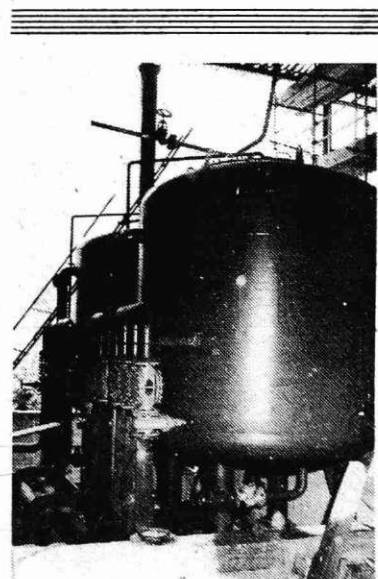
no delegatov krajevnih skupnosti, ki je sprejela sklep o sklicu zbora občanov, na katerem bodo izvolili delegate za skupščino krajevnih skupnosti po teritorialnem načelu. Skupščina je tudi sprejela sklep, s katerim obvešča družbenopolitične organizacije in društva ter samoupravne organe v TOZD, da do sobote, 25. novembra, delegirajo delegate v skupščino KS, tako da bo do 8. decembra 1978, ko bo zbor občanov, že izoblikovan, predlog skupščine KS, ki skladno z določilom statuta šteje 59 delegatov.

Skupščini delegatov KS, ki se je sestala na razširjeni seji v četrtek, 26. novembra 1978, je bil posredovan tudi predlog programa za leto 1979. Razprava je opozorila tudi na vrsto neresenih vprašanj, ki pa jih bo morala novoizvoljena skupščina KS, prav tako kot tudi svet KS reševati skupaj s pristojnimi organi skupščine občine Jesenice, samoupravno komunalno skupnostjo in z drugimi ustanovami.

Nekatere naloge so dolgoročne in bo zato treba imenovati posebne delovne skupine kot npr. odbor ali delovno skupino, ki bo sodelovala s samoupravnimi organi Železarni Jesenice pri reševanju problemov, v kolikor se bo železarna odločila za izgradnjo Jeklarne II. na Belškem polju. Prav tako bo zelo obsežna naloga odbora ali delovne skupine, ki bo spremljala priprave za uveljavitev celodnevne šole na TOZD Osnovna šola Karavanskih kurirjev NOV.

Seveda program KS vsebuje tudi naloge, ki jih bo treba urejati prek samoupravne komunalne skupnosti na Jesenicah s TOZD Elektro Žirovnica glede na to, da je razsvetljava in tudi nihanje električne napetosti v posameznih zaselkih večkrat kritično.

Koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja je na skupni seji s člani izvršnega odbora SZDL pozitivno ocenil dosedanj potek priprav na volitve in še posebej pristop družbenopolitičnih organizacij in društev, ob delegiranju delegatov v že omenjene samoupravne organe ter krajevno konferenco SZDL. Lahko pričakujemo razvejanje družbenopolitično dejavnost tudi v decembru, saj se bo poleg že omenjenega zbora občanov na prvi seji sestala novo izvoljena skupščina delegatov in prav tako tudi svet KS v novem sestavu.

Filtri za hladilno vodo za novi konti-liv

SEJA SKUPŠČINE KS DOVJE-MOJSTRANA

Včeraj je bila v Mojstrani zadnja seja skupščine krajevnih skupnosti Dovje — Mojstrana v zadnjem štiriletnem mandatnem obdobju. Poleg delegatov skupščine so bili na seji tudi člani krajevnih konferenc socialistične zveze in volilne komisije.

Najprej so obravnavali potek priprav na volitve skupščine krajevnih skupnosti in drugih organov. Posebna pozornost je bila namenjena ustanavljanju vaških odborov. V tej krajevni skupnostibodo delovali štirje in sicer v Mojstrani, na Dovjem, na Belci in v Radovni. Na seji so se dogovorili, da bodo prve seje vaških odborov 3. in 4. decembra, konstituantna seja novoizvoljenih delegatov skupščine krajevnih skupnosti pa bo 19. decembra.

Koordinacijski odbor, ki deluje pri krajevni konferenci socialistične zveze je že evidentiral kandidate za posamezne organe krajevnih skupnosti in vaše odbore, z njimi pa so se na včerajšnji seji strinjali tudi dosedanj delegati. Se posebno pri ustanavljanju vaških odborov so si prizadevali, da resnično evidentirajo delegate z vseh območij in vseh struktur.

V nadaljevanju včerajšnje seje so delegati poslušali poročilo doseda-

nje predsednika skupščine krajevnih skupnosti Jožeta Miklavčiča in predsednika sveta Sandija Kotnika. Iz obeh poročil je bilo razvidno, da so v preteklem štiriletnem obdobju v tej krajevni skupnosti dosegli pomembne rezultate pri poglobljanju in razvijanju samoupravnih odnosov med posameznimi organi in tudi med krajsani samimi. V tem obdobju so bila opravljena tudi obsežna komunalna in druga dela.

Zatem so delegati obravnavali program dela krajevnih skupnosti za prihodnje leto, ki ga kasneje tudi brez pripomb sprejeli.

Zatem je poročilo za zadnje mandatno obdobje podal tudi predsednik krajevnih konferenc socialistične zveze Stanko Lakota. Tudi on je poudaril, da so v tem obdobju v socialistični zvezi kot frontni organizaciji dosegli pomembne rezultate.

Ob koncu seje pa so obravnavali še predlog sveta krajevnih skupnosti o pobratenju s krajevno skupnostjo Stava v valjevski občini. Navzoči so podprli predlog, da se obe krajevni skupnosti pobratita ob krajevem prazniku Dovja in Mojstrane, 16. decembra.

J. R.

PRIZNANJE OSTARELIH PROSTOVOLJCEV

Že dolgo se niso ostareli borci prostovoljci za severno mejo 1918 — 1919 tako zadovoljni in veseli vračali proti domu, kakor letos, ko so praznovali 60-letnico bojev za našo severno mejo.

V lepo okrašeni dvorani doma društva upokojencev na Jesenicah se je zbralo kar 39 prostovoljcev od 48, kolikor jih je še pri življenju, tako so ostali doma le tisti, ki zaradi bolezni ne morejo od doma.

Navzoče prostovoljce in povabljenе goste je pozdravil Zdravko Črv, predsednik občinske konference SZDL. V svojem pozdravnem govoru je poudaril zasluge prostovoljcev v času, ko je pretila naši državi nevarnost s severa in zahoda. Z enominutnim molkom so nato počastili umrle tovariše, saj so se vrste teh v teh dolгих letih res že zelo razredčile. V svojem govoru je omenjal čas, ko bi si naši severni sosedje radi prilastili Maribor in druge naše slovenske kraje, kar pa so jim preprečili borci prostovoljci, ki so se takoj odzvali klicu ogrožene domovine.

Za njim je spregovoril tovariš Lojze Ude, predsednik republiškega odbora zveze prostovoljcev borcev za severno mejo 1918/1919, katerega v današnji številki v celoti objavljamo.

Spominske plakete še živčim prostovoljcem jeseniške občine je izročil Jože Ulčar, predsednik občinskega odbora ZZZ NOV. Na plaketi je upodobljen lik sužnja, ki trga verige.

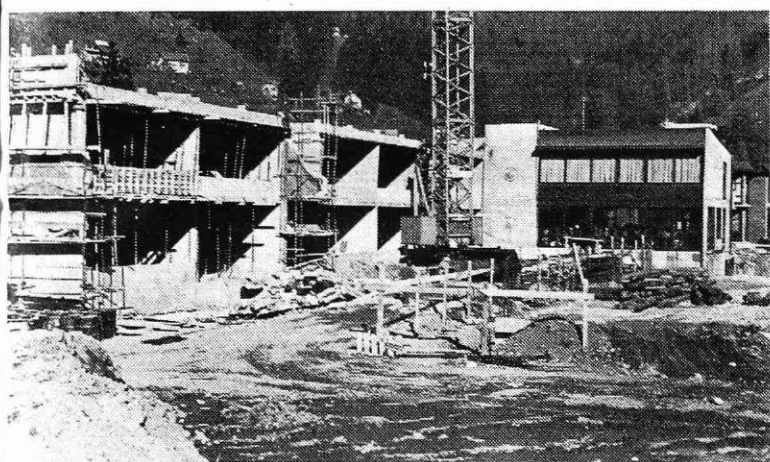
Tudi tovariš Ulčar je pri tem poudaril zasluge in požrtvovalnost nekdanjih prostovoljcev iz leta 1918 — 19. Plakete je izdelala Zlatarna v Celju in pomenijo prajemnikom res dragoceno priznanje.

Vsem družbenopolitičnim organizacijam, posebno skupščini občine Jesenice, občinski konferenci SZDL, občinskemu odboru ZZZ NOV, delovnim organizacijam in vsem, ki so kakorkoli prispevali, da je bila ta pomembna obletnica tako dostojno obeležena, se je v imenu občinskega odbora zveze prostovoljcev borcev za severno mejo prisrčno zahvalil Jože Stražišar.

Sledila je pogostitev in še dolgo po tem, so se nekdanji prostovoljci zadržali v lepo okrašeni dvorani in se spominjali časov pred 60 leti, ko so se v tem času prijavljali kot prostovoljci, da se borijo za ogrožene kraje naše domovine pa tudi za narodnostni obstoj našega življa na Koroskem.

Istega dne so pred proslavo odprli v avli skupščine občine razstavo, kjer je navzočim Jože Stražišar orisal pomen razstave in bojev za severno mejo, od ustanavljanja narodnih straž ob koncu prve svetovne vojne do bojev za našo severno mejo. Razstavo, ki slikovno prikazuje dogodke pred 60 leti, je pripravil tehnični muzej Železarni.

SS

Gradnja šolskega centra na Plavžu se nadaljuje

GIBANJE GOSPODARSTVA V OBČINI V DEVETIH MESECIH

PREGLED IZGUB PO TOZD V LETU 1977
(I — VI) 1978 IN (I — IX) 1978

TOZD	(v 000 din)	1977	1978 I — VI	1978 I — IX
1. Železarna Jesenice				
Hladna valjarna Bela		47.000	48.857	98.828
2. DES Elektro Žirovnica		2.232	—	—
3. Golica TOZD				
Industrija — obrt		—	1.090	—
4. Viator TOZD Tovorni promet		16	—	—
5. Hotel Lek Kranjska gora		147	316	—
6. Kompas hoteli Kr. gora		3.873	3.880	1.548
7. Avtocommerce hotel Kr. gora		—	117	—
8. SGP Gradbinec		—	4.120	3.366
TOZD Družbeni standard		—	—	—
SKUPAJ		53.268	58.380	103.742

PODROČJE	popreč. 1977	jan. — avgust 1977	1978	indeks	
				I — VIII 78 I — VIII 77	I — VIII 78 pop. 77
01 industrija in rudarstvo	4.705	4.479	5.382	120,2	114,4
03 gozdarstvo	4.386	3.943	5.694	144,4	129,8
04 vodno gospodarstvo	4.462	4.323	5.175	119,7	116,0
05 gradbeništvo	4.524	4.426	5.258	118,8	116,2
06 promet in zveze	4.766	4.605	5.717	124,1	120,0
07 trgovina	4.758	4.293	5.324	124,0	111,9
08 gostinstvo in turizem	3.913	4.468	4.794	107,3	122,5
09 obrt in osebne storitve	3.755	3.648	5.922	159,6	157,7
10 stanov. in komunalne dej.	5.334	4.987	5.526	110,8	103,6
11 finančne, teh. in posl. stor.	6.547	6.253	7.391	118,2	112,9
01 — 11 GOSPODARSTVO	4.675	4.496	5.440	121,0	116,4
12 izobraževanje, znanost, kultura in informacije	5.611	4.971	6.483	130,4	115,5
13 zdravstvo in soc. varstvo	4.970	4.776	5.608	117,4	112,8
14 družb. pol. skupnosti, STS in družbeno pol. organizacije	6.647	6.118	6.902	112,8	103,8
12 — 14 NEGOSPODARSTVO	5.552	5.142	6.161	119,8	111,0
01 — 14 GOSPODARSTVO IN NEGOSPOD. SKUPAJ	4.772	4.567	5.524	121,0	115,8

MESTO IN VLOGA CIVILNE ZAŠČITE

Obrambne sile vsake dežele so pogojene z ljudskim in materialnim potencialom, na katerega bi morebitni napadalec usmeril svoje sile in sredstva, da bi čim prej paraliziral življenjske tokove, uresničil svoj cilj in onesposobil čim večje število prebivalstva za oboroženo borbo. Iz dosedanje prakse oboroženih spopadov je razvidno, da je izpostavljeno celotno ozemlje obeh vojskujotih strani in posledica tega so množična uničevanja, rušenje objektov, naselij, materialnih dobrin in prebivalstva.

V novejšem času se pojavljajo tudi teorije o »masovnih represalijah« nad prebivalstvom in o »požgani deželi«, ki pojasnjuje, da so izgube med civilnim prebivalstvom v sodobnih vojnah vedno večje od izgub v armadi. V drugi svetovni vojni so se v primerjavi s prvo svetovno vojno

izgube med civilnim prebivalstvom povečale za 20, v korejski za okrog 100 in v vietnamski vojni za okrog 200-krat. Toda, v prvi svetovni vojni je padel en civilist na vsakih 20 vojakov, medtem ko je v vietnamski vojni padlo deset civilistov na enega vojaka. To pomeni, da je sodobna vojna demografska vojna proti civilnemu prebivalstvu in zato mesto, vloga in naloge civilne zaščite v obrambi in zaščiti vsake dežele zavzemajo posebno mesto in pomen.

Zato že v miru vsaka dežela v okviru splošnih priprav na obrambo dežele in nudenja oboroženega odpora, organizira civilno zaščito, ki zajema sile, sredstva, ukrepe in postopke s ciljem zaščite, preprečevanja in odстранjanja posledic vojnega uničevanja oziroma rušenja, reševanja prebivalstva in materialnih dobrin pred vojnim delovanjem kakor tudi ob elementarnih nesrečah (poplave, potresi, požari). Glede na to, da ne moremo vnaprej opredeliti, kje in kdaj ter s kakšnimi sredstvi bo sovražnik izvršil agresijo, mora biti zaščita vsestranska in stalna, da se bo celotna družba sposobna zaščititi pred vojno nevarnostjo ali elementarnimi nesrečami. V naši samoupravni družbi se civilni zaščiti namenja izjemna pozornost. Le-ta je del naše splošne ljudske obrambe, v kateri sodelujejo in ji pripadajo vsi sposobni jugoslovanski prebivalci od šestnajstega do petinšestdesetega leta starosti, razen oseb, ki so na dolžnostih v stalnem sestavu JLA, prebivalci, ki v primeru vojne odhajajo v JLA in teritorialno obrambo, pripadniki ljudske milice in prebivalci, ki iz zdravstvenih razlogov niso sposobni sodelovati v civilni zaščiti, kakor tudi žene, ki imajo otroke mlajše od sedmih let starosti.

STRUKTURA CIVILNE ZAŠČITE

Po svojem namenu in nalogah, organizacija civilne zaščite zajema enote za zaščito in reševanje prebivalstva in materialnih dobrin ter sistem ukrepov zaščite in reševanja, ki jih organizirajo in uresničujejo prebivalci, delovne in druge organizacije, državni organi in ustanove. V tem okviru lahko delujejo: enote civilne zaščite za prvo medicinsko pomoč, za zaščito pred radiacijskimi, biološkimi in kemijskimi sredstvi, za odstranjevanje ruševin, gašenje požarov, asanacijo terena, identifikacijo mrtvih in podobno. To pomeni, da imajo vse te enote skupno nalogo – reševanje prebivalstva in materialnih dobrin pred posledicami vojnega pustošenja.

Poleg enot civilne zaščite sistem zajema tudi celoten splet ukrepov za zaščito in reševanje prebivalstva in materialnih dobrin, med katere uvrščamo: urbanistične ukrepe zaščite, umik prebivalstva in materialnih dobrin, evakuacijo, skrb za ogroženo in prizadeto prebivalstvo, zatemnjevanje, maskiranje, radiacijsko in biološko zaščito, zaščito pred rušenjem, poplavami, požari in eksplozijami, medicinsko in veterinarsko pomoč, ukrepe za zagotavljanje reda in podobno. Razpored v civilni zaščiti v delovnih in drugih organizacijah izvajajo organi upravljanja, v krajevnih skupnostih in naseljih pa se odreja in oblikuje po navodilih in predpisih občine.

Zaradi izvrševanja določenih nalog za obrambo dežele je opredeljena delovna obveza, katero prebivalci uresničujejo skozi naloge delovnih in drugih organizacij ter državnih organov, v katere so razporejeni in z občasnim izvrševanjem določenih nalog pomembnih za obrambo domovine. Poleg tega obveznosti in sodelovanja prebivalstva pri uresničevanju različnih nalog pri obrambi dežele, za namenom zagotavljanja številnih materialnih potreb, se naša družba opira tudi na pomoč prebivalstva. Z dajanjem materialnih sredstev, prebivalci dajejo svoj prispevek pri zadovoljevanju materialnih potreb ljudske obrambe v skladu z zakonom o ljudski obrambi in glede na svoje možnosti. Z zakonom je opredeljena obveza lastnikov materialnih sredstev do ljudske obrambe, kakor tudi pravica za nadomestilo za uporabo, dejansko škodo nastalo s poškodbo ali uničenjem teh materialnih sredstev.

ANGAŽIRANJE VSEH STRUKTUR – IMPERATIV ČASA

Glede na to, da vsi potencialni udeleženci sodelujejo pri zaščiti in reševanju ljudskih življenj in materialnih dobrin, kar je neobhodno potrebno, je tudi njihova dolžnost in obveza, da se usposabljaajo za svoje dolžnosti, ki so v interesu splošne ljudske obrambe in družbene zaščite. Ta obveza v naši deželi zajema

milijonske množice, ki v tem gibanju tudi sodeluje in se za to usposablja. Usposabljanje za obrambo in zaščito je v okviru splošnih priprav prebivalstva za splošno ljudsko obrambo izredno pomembno. Le-to se kontinuirano izvaja že na šolah in fakultetah, za občane v okviru krajevnih skupnosti in v enotah in službah teritorialne obrambe in civilne zaščite.

Razen tega zakon o ljudski obrambi nalaga, da se civilna zaščita organizira v družinah, stanovanjskih hišah, podjetjih oziroma v organizacijah združenega dela, na vaseh, v naseljih, v krajevnih skupnostih in v občini, ki se združuje v enotno organizacijo občine kot nosilke sistema organizacije civilne zaščite, zasnovane na enotnem cilju, vlogi in nalogah. Civilna zaščita ima, kakor to piše v knjigi Kako bi se Jugoslavija borila v vojni (založba Ljudska armada 1972), enotne in osnovne organizacijske oblike, ki zagotavljajo njene bistvene principe najbolj učinkovitega delovanja na celotnem ozemlju. Da pa bi bila civilna zaščita lahko raznovrstna in bi zajemala vse, ter bi bila prilagojena pogojem in posebnostim vsakega kraja, naselja, delovne in druge organizacije in podobno, se oblikuje in deluje kot zelo samostojna organizacija. Federacija regulira njen splošni sistem, določa osnovne principe, načelne organizacijske oblike in druga vprašanja, ki so enotna za vso deželo.

Sleheri občani, sleherna družina sta dolžna poskrbeti za določene ukrepe za lastno zaščito, predvsem pa se usposobiti za samopomoč in samozaščito. Pravočasno je treba kupiti zaščitna sredstva, to je komplet prve pomoči, zaščitno masko, sredstva za prečiščevanje vode, baterijsko ali podobno svetilko, material za zatemnitev; kletne prostore preurediti za zaklonišča in poskrbeti za ostala sredstva kot so pesek, priročno orodje in voda, da bi ob potrebi lahko odstranjevali ruševine ali gasili manjše požare.

V stanovanjskih hišah organizacija civilne zaščite prek hišnih svetov določa vsakemu stanovalcu dolžnost, ki jo bo opravljal v primeru vojne ali elementarne nesreče, v večjih stanovanjskih zgradbah pa organizirajo ekipe za prvo pomoč, gašenje požara, odstranjevanje ruševin, za pomoč nepokretnim in podobno. Hišni sveti in organizacije za stanovanjsko gospodarstvo so dolžni, da pravočasno uredijo in pripravijo zaklonišča za stanovalce in naredijo načrt njihovega korištenja, da nabavijo sredstva za gašenje požara in organizirajo usposabljanje in vaje za stanovalce, zaradi preverjanja zaščite in splošne pripravljenosti.

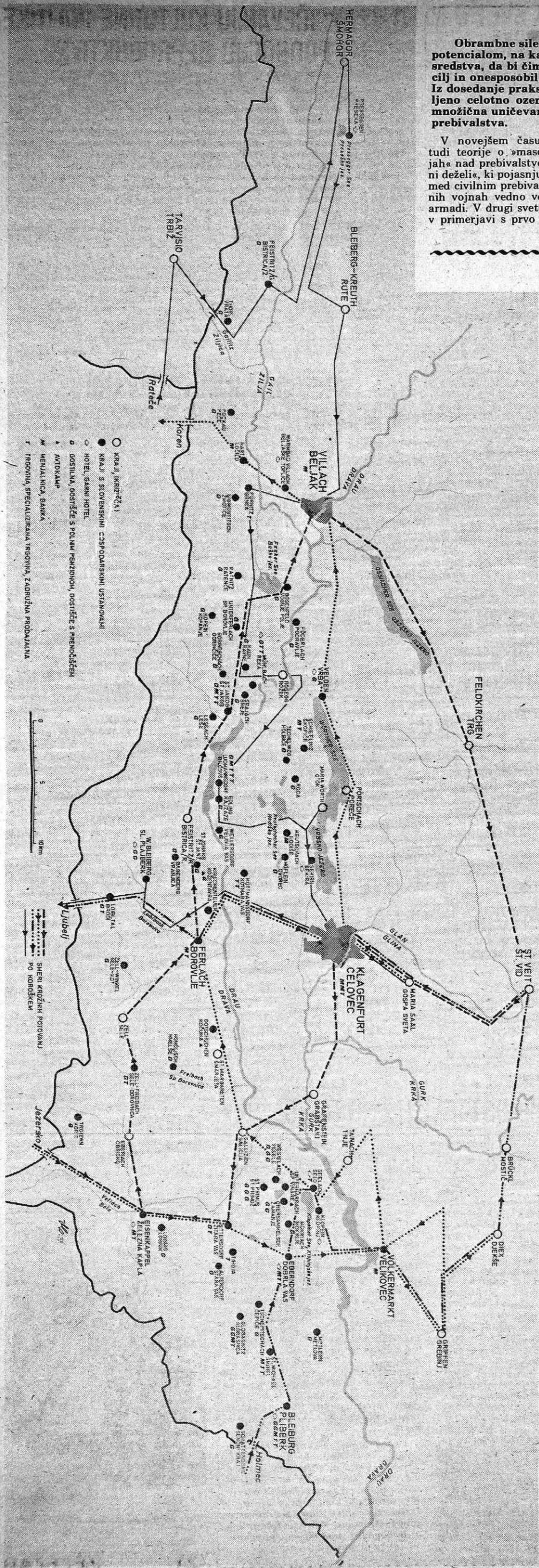
Zakon o ljudski obrambi obvezuje delovne organizacije, da za svoje potrebe organizirajo lastne enote civilne zaščite in opravljajo dolžnosti zaščite in reševanja ljudi in materialnih dobrin. Manjše delovne organizacije oziroma organizacije združenega dela se združujejo in organizirajo skupne enote civilne zaščite ter se povezujejo v splošni sistem civilne zaščite na območju naselja. Krajevne skupnosti in občine, kjer živijo zaposleni. Seveda pri tem morajo izključevati tiste, ki imajo vojaški razpored v enotah JLA ali teritorialni obrambi. Enote civilne zaščite se organizirajo tudi v vaseh, mestih, krajevnih skupnostih in v občini. Le-te se organizirajo na osnovi splošnega načrta občine in so popolnoma samostojne ter imajo vso iniciativo za izvrševanje vseh nalog in obvez, v skladu z zakonom o ljudski obrambi s področja civilne zaščite. Zaradi tega civilna zaščita v okviru naših vsesplošnih obrambnih priprav dobiva razsežnost masovne organizacije z enim samim ciljem: izvrševanja ukrepov zaščite, samozščite in odstranjevanja vojnih ruševin oziroma posledic elementarnih nesreč.

Civilna zaščita, sloneča na masovni osnovi, omogoča, da se učinkovito sprejemajo vsi ukrepi in da se lahko uspešno intervenira na vsakem kraju in ob vsakem času. Glede na pomen, mesto in vlogo ter sestavnost obvez in nalog, ki stojijo pred organi civilne zaščite, je izredno pomembna učinkovitost občinskih stabov civilne zaščite. Z njihovo dinamičnostjo in učinkovitostjo je mogoče, oziroma bo mogoče v slučaju potrebe, sprejemati ukrepe zaščite in reševanja človeških življenj ter materialnih dobrin tako v primeru vojnih razmer, kakor v primeru elementarnih nesreč. Uspeh pri odporu agresiji je v celoti odvisen od odpornosti vseh subjektivnih sil in sleherni družbeni sredini.

Z zaščito prebivalstva in materialnih dobrin ter z odstranjevanjem posledic sovražnega napada se znatno zmanjšajo izgube dejanskega stanja naše vojske ter zagotavlja organizirano in učinkovito funkcioniranje vseh družbenih dejavnikov. S tem pa se povečuje vsesplošna obrambna sposobnost in moč za onemogočanje namena kateregakoli napadalca, pa naj pride s katerekoli strani ali v kakršnemkoli času.

Svetislav Nikolić

Ker predvsem naši mlajši bralci manj poznajo slovenska imena krajev, kjer živi naša narodnostna skupnost na avstrijskem Koroškem, objavljamo zemljevid te pokrajine z dvojezičnimi napisi krajev

LETOS ŠTIRI ČUFARJEVE PLAKETE

Na posebni svečanosti bodo jutri v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar podelili letošnje Čufarjeve plakete, kot največje občinsko priznanje za kulturne dosežke in aktivnost na kulturnem področju, ki jih letos prvič podeljuje kulturna skupnost Jesenice. Znano je, da je to priznanje doslej podeljevala občinska skupščina, s tem pa ko je bilo letos v občini uveljavljeno novo priznanje skupščine občine za celovito družbenopolitično dejavnost – 1. avgusta, je podeljevanje Čufarjevih plaket prevzela skupščina kulturne skupnosti Jesenice. Skupščina kulturne skupnosti se je na predlog žirije odločila, da Čufarjeve plakete letos prejmejo:

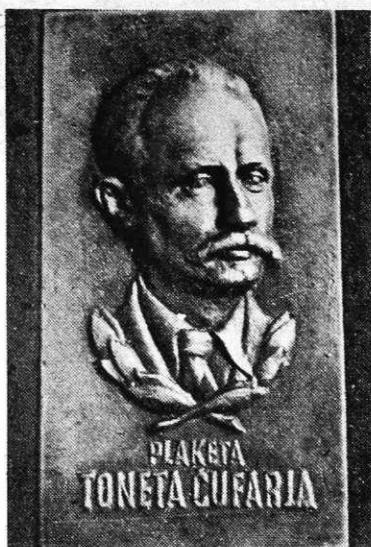
KULTURNO UMETNIŠKI KLUB PRI DPD SVOBODA TONE ČUFAR JESENICE »ZA USPEŠNO LITERARNO ZALOŽNIŠKO DEJAVNOST«. Klub, ki je bil ustanovljen pred osmimi leti in ki združuje literarne in druge kulturne delavce od Ljubljane do Celovca, ima v svoji programski zasnovi poleg pospeševanja kulture na sploh in še posebej literarne tvornosti, tudi založniško dejavnost.

Vsa leta klub izdaja kulturno umetniško prilogo tednika jeseniške železarske »LISTI, ki izhaja štirikrat do šestkrat letno v nakladi 10.300 izvodov in katero izdajanje v celoti omogočajo delavci delovne organizacije Železarna. Doslej je izšlo 38 števk, v katerih so svoja literarna in druga dela objavljali člani kluba, v večini člani društva pisateljev Slovenije pa tudi mlajši, ki utirajo prve korake v svet literature. Poleg tega so objavljali prevode naprednih literatov Evrope in sveta, prispevke ob jubilejih slovenskih in jugoslovanskih pisateljev in drugih umetnikov ter znanstvenikov, predstavljajo kulturne dogodke in umetniške dosežke posameznikov in organizacij, pomembne založniške dejavnosti, različne zapise iz zgodovine naprednega delavskega gibanja, narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije, o etnografskih posebnostih, arheoloških najdbah na Gorenjskem, o pojavnem razvoju Jesenice in podobno. Klub je doslej izdal tudi deset zvezkov Male Čufarjeve knjižnice in sicer: Tone Čufar TOVARNA – mladinska povest; Slavko Savinšek POREDNI SMEH – izbor otroških pesmi; Viktor Gregorčič RAZMERJA – izbor proze in likovnih reprodukcij; Andrej Kokot ČUJE ZVONJO POJO – izbor pesmi zelo ustvarjalnega slovenskega pesnika iz avstrijske Koroske, Valentin Cundrič SONETI; Miha Klinač NA MRTVI STRAŽI – izbor partizanske lirike; Benjamin Gracer V MRAKU – izbor pesmi; Črtomir Sinkovec SKORCEVA SOLA – izbor otroških pesmi in ugank; Tone Čufar IZBRANA DELA prvi in drugi del.

Člani kluba opravljajo večino založniške dejavnosti brezplačno, zato so njihove izdaje cenene in dostopne vsem, kar je bil tudi njihov namen in cilj pred ustanovitvijo. Klub vsa ta leta uspešno sodeluje s slovenskimi literarnimi in kulturnimi delavci na avstrijskem Koroskem in jih enakopravno vključuje v snovanje kluba. Klub je doslej pripravil in izvedel čez 30 literarnoglasbenih večerov, nekatere tudi na avstrijskem Koroskem, organizira pa tudi klubske večere o aktualnih kulturnih temah in pogovore o literarnih in drugih prispevkih svojih članov.

V letu 1976 je klub za svojo dejavnost prejel ODLICJE SVOBOD SLOVENIJE S SREBRNIM LISTOM.

FOLKLORNA SEKCIJA KULTURNO UMETNIŠKEGA DRUŠTVA JAKA RABIČ DOVJE – MOJSTRANA »ZA OHRANJANJE IZVIRNEGA SLOVENSKEGA FOLKLORNEGA IZROČILA IN DOLGOLETNO AKTIVNOST«.

Sekcija, ki jo v glavnem sestavljajo mladi, je začela delovati že leta 1951 in z manjšimi krizami kontinuirano deluje še danes. Redno je s svojimi nastopi prisotna v krajevni skupnosti in občini, zadnja leta pa celo v širšem jugoslovanskem prostoru in v zamejstvu. Nastopala je v Tolminu, Žužemberku, Brežicah, Središču ob Dravi, Ljubljani, Skofji Loki, Zagrebu, Novigradu, Valjevu, v Trbižu – Italija in drugod. Leta 1974 je skupina v domačem kraju nastopala tudi pred tovarškim Titom.

LOJZKA BOŽIČ »ZA TRIDESETLETNO AKTIVNO IN USTVARJALNO DEJAVNOST V DPD SVOBODA TONE ČUFAR JESENICE«. Že leta 1949 se je aktivno vključila v novo ustanovljen lutkarski odsek pri takratnem sindikalnem kulturno umetniškem društvu, ki se je kasneje preimenovalo v DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice in v njem sodelovala kot recitatorica, članica odbora in organizatorica. Ističasno je v podobnih funkcijah delovala v dramskem odseku, bila pa je tudi aktivna plesalka in ansamblu narodnih plesov in pesmi.

Leta 1974 je bila pobudnica prve razstave gobelinov na Jesenicah v počastitev osmega marca – dneva žena, ki se od takrat redno vsako leto vrstijo ob tem dnevu. Tega leta je bila tudi pobudnica za ustanovitev krožka ročnih del pri društvu, ki vsa ta leta zelo aktivno deluje in vključuje od 25 do 70 žensk različnih starosti in poklicev. Na njeno pobudo je bilo organiziranih več tečajev – čipkarski, klekljarski, narodne vezenine, voljanje (macramé), katerih namen je ohranjanje in nadalje razvijati izvirno ljudsko izročilo, ki vsebuje izredno veliko elementov izvirne ljudske umetnosti, pri čemer se povezujejo tudi z ustreznim institutom v Ljubljani. Skozi te tečaje je šlo prek 100 žensk različnih starosti in poklicev od osnovnošolk, fizičnih in administrativnih delavk do gospodinj in upokojenk. Krožek se redno tedensko sestaja pri kolektivnem delu, organizirali pa so tudi že več predavanj in ogleda različnih razstav in kulturnih spomenikov.

ŠE DVE LIKOVNI PRIREDITVI V POČASTITEV PRAZNIKA

V petek, 24. novembra bodo ob 18. uri v avli osnovne šole na Bledu, v organizaciji likovne sekcije KUD Bled in osnovne šole prof. dr. Josipa Plemlija Bled, odprli razstavo likovnih del akademskih slikarjev Melite VOVK, Albina POLAJNARJA in Janeza RAVNIKA, v počastitev praznika republike.

Naslednji dan v soboto, 25. novembra, pa bodo ob 18. uri v hotelu Prisanek v Kranjski gori prav tako v počastitev praznika odprli razstavo likovnih del, ki so jih ustvarili udeleženci letošnje likovne kolonije v Podkorenu, ki jo je že četrty zapored uspešno organizirala hotelsko turistična organizacija GORENJKJA Jesenice. Na razstavi se bodo s svojimi deli predstavili naslednji udeleženci kolonije, vsi člani jeseniškega DOLIKA: Janez Ambrožič, France DOLINŠEK, Nika HAFNERJEVA, France KREUZER, Janko KOROŠEC, Tine MARKEŽ in Tone TOMAZIN.

Obe razstavi bodo odprli s kratkim kulturnim programom.

Božičeva je vsa ta leta aktivno delovala v odborih posameznih odsekov, zadnjih dvajset let pa je aktivna v upravnem odboru, v katerem je bila več let tajnika, zadnja leta pa je blagajnik – knjigovodja društva. Vse to delo je vodila vzorno, kar je razvidno tudi iz zapisnikov ob pregledih nadzornih odborov. Zelo pomembno je njeno delo tudi pri propagiranju in zbiranju naročnikov za Malo Čufarjevo knjižnico, ki jo izdaja kulturno umetniški klub društva in razpošiljanje knjig naročnikom po vsej Sloveniji.

MARIJA ZUPANČIČ-VIČAR »ZA DESETLETNO USPEŠNO VODENJE ŽENSKEGA PEVSKEGA ZBORA JESENICE«. Vičarjeva je že kot gimnazijka in kasneje kot študentka sodelovala kot pevka in organizatorica v pevskih zborih. Z ustanovitvijo ženskega pevskega zbora na Jesenicah leta 1968, jo kljub odgovorni družbeni dolžnosti že od vsega začetka zasledimo v zboru kot pevko in od vsega začetka tudi kot predsednico zbora. Njena neprecenljiva zasluga je, da zbor uspešno deluje že deset let in da se redno obnavlja in kvaliteto raste. Ob njenih odgovornih družbenopolitičnih dolžnostih in odgovornostih je bilo potrebno mnogo samopodvedovanja za njeno aktivno udeležbo kot pevka in še posebej kot predsednica štiridesetčlanskega zbora. Kljub temu, da je Vičarjeva prevzela odgovorno dolžnost v republiki, je še danes aktivna pevka v zboru. Njena aktivnost na kulturnem področju je lahko vzor in zgled mlajšim in starejšim družbenopolitičnim delavcem pa tudi ostalim občanom.

O URESNIČEVANJU KULTURNE POLITIKE NA PODROČJU REPRODUKTIVNE KINEMATOGRAFIJE V OBČINI

Na peti seji obeh zborov skupščine kulturne skupnosti Slovenije, 30. oktobra, so med drugim obravnavali tudi osnutek samoupravnega sporazuma o uresničevanju kulturne politike na področju reproduktivne kinematografije, o programski strukturi predvajanja filmov, o merilih za poslovanje kinematografov in o drugih skupnih vprašanjih ter o filmski vzgoji mladine in odraslih, ki ga bodo na osnovi zakona o filmu morale na osnovi samoupravnega dogovarjanja skleniti občinske kulturne skupnosti s kinematografi in ostalimi organizacijami in skupnostmi zainteresiranimi in neposredno odgovornimi za to področje kulturnega delovanja.

Osnutek je skupščina kulturne skupnosti obravnavala kot vzorec, ki naj bi bil v pomoč občinskim kulturnim skupnostim za sprejemanje sporazuma, ki ga predvideva zakon o filmu. Torej gre za dokument, ki smo ga pri snovanju in načrtovanju kulturne politike v občini še kako pogrešali. Pri tem moramo poudariti, da je bil na osnovi zakona o filmu že decembra 1975 na Slovenskem sklenjen podoben samoupravni sporazum o odnosih in medsebojnem sodelovanju v produktivni in reproduktivni kinematografiji ter televiziji, ki ga je podpisalo 29 kinematografskih organizacij, distribucija filma, proizvodnja filma in štiri temeljne organizacije združenega dela televizije.

Podpisniki samoupravnega sporazuma v občini, ki naj bi bili poleg kulturne skupnosti občine še: kinematografsko podjetje, zveza kulturnih organizacij, skupnost otroškega varstva, izobraževalna skupnost, oziroma šolski zavodi, zveza društev prijateljev mladine, krajevne skupnosti, družbenopolitične in družbene organizacije in drugi, se s tem zavezujejo, da bodo repertoar jeseniškega kinematografskega podjetja, če sporazum že konkretiziramo, sestavljali predvsem filmi, ki gledalce duhovno bogatijo, etično osveščajo in jim predstavljajo kulturno razvedrilo. S tem sporazumom se podpisniki tudi zavezujejo, da bodo umetniško in vzgojno pomembni filmi dosegljivi vsem delovnim ljudem ne glede na njihovo izobrazbo, starost in kraj bivanja. To pomeni, da bomo verjetno v občini morali ponovno razmisljati o odpiranju kinodvoran, oziroma predvajanju filmov na Javorniku in v Žirovnici in morda celo na Hrušici, seveda ob ustreznih materialnih ureditvah tega vprašanja, o čemer bo govora v nadaljevanju, namesto, da dvorane v večini primerov samevajo prazne.

Obveza, ki izhaja iz tega sporazuma je tudi, da se bodo podpisniki izogibali filmom, ki bi idejno in estetsko slabo vplivali zlasti na mlado občinstvo ter filmom, ki bi s poveljevanjem negativnih pojavov zavajali gledalce in jih odvrčali od realnih problemov današnjega sveta. Podpisniki si bodo morali prizadevati, da bodo gledalcem dosegljivi predvsem umetniško dragoceni in izobraževalno pomembni igrani in dokumentarni filmi, katerih programiranje je treba tudi primerno popularizirati. Otrokom in mladini podpisniki morajo omogočiti ogled kvalitetnih filmov pod materialno ugodnejšimi pogoji, spremljanimi s predavanji, pogovori, izdajanjem ustreznih literature ter drugimi oblikami filmske vzgoje. Pri tem bodo še posebno pozornost namenjali domačemu filmu, njegovemu rednemu uvrščanju v spored ter izbiranju najugodnejših terminov za njegovo predvajanje.

Seveda pa bo v zvezi s tako naravnostjo kinematografskega podjetja, poleg spodbud in moralne podpore, kulturna skupnost morala nuditi tudi moralno podporo. Zato bo kulturna skupnost morala s posebnim pravilnikom določiti merila in metode nagajevanja kinematografa za uspešno repertoarno politiko, ki bo določena s samoupravnim sporazumom. Kinematograf, oziroma kino podjetje pa si bo s pomočjo kulturne skupnosti moralo prizadevati, da

bodo kinematografi postali kulturna žarišča soseske oziroma kraja, kar bodo dosegli tudi s smotrno oblikovanimi filmskimi predstavami, ki jih bodo sestavljali kratki in celovečerni filmi. Programsko vodstvo kino podjetja, si bo moralo prizadevati, da bodo pomembnejši filmi spremljani z ustreznimi komentarji in uvodnimi pojasnili, da bodo gledalci o posebnostih filmskega repertoarja seznanjeni preko lokalnih glasil in radijskih postaj, da bodo organizatorji kulturnega življenja in filmske pedagogije posebej seznanjali z značilnostmi filmskega repertoarja in splošnimi načeli filmske vzgoje ter da bo kino podjetje med prvimi pobudniki in organizatorji filmske vzgoje v delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih.

Sporazumi bodo morali biti tudi konkretizirani s tem, da bodo morali vsebovati minimalni program, ki ga bo letno zagotavljalo kino podjetje za otroke v predšolskem obdobju, za mladino, oziroma učence šol, abonentov za odrasle in podobno ob ustreznih propagandi in reklamah.

Podpisniki, predvsem vzgojno izobraževalne ustanove pa se s tem samoupravnim sporazumom zavezujejo, da bodo spodbujale in pospeševale filmsko vzgojo z organizacijo malega filma za predšolske otroke, z izvajanjem učnega načrta o filmski vzgoji v osnovni šoli, z občasnimi predavanji za starše v okviru roditeljskih sestankov, delavskih univerz in podobno, z ustanavljanjem filmskih kottičkov, izdajo internih publikacij, izvenšolskih dejavnosti, filmskih značk in drugim ter z usposabljanjem kadrov za filmsko vzgojo, kritično in animacijsko dejavnost.

Drugi del sporazuma pa bo moral vsebovati merila za poslovanje kinematografov, oziroma v našem jeseniškem primeru kinematografskega podjetja Jesenice. Po vzorcu sporazuma bi kinematograf moral imeti najmanj dve filmski predstavi tedensko in najmanj osemdeset filmov predstavljen letno. Upravnik kinematografa mora poleg moralno-političnih kvalitet in primerne razgladanosti v filmski stroki imeti najmanj dokončano srednjo šolo, medtem ko za projekcijo filmov sme skrbeti samo kinooperator z ustreznimi strokovno izobrazbo in strokovnim izpitom. Sporazum vsebuje tudi osnovne pogoje prostorskih zahtev, varnostnih ukrepov, sanitarnih zahtev in podobno, za delovanje kinematografov.

Vsi, ki filmsko problematiko poznajo in se z njo srečujejo, bodo pozdravili to pobudo in prizadevanja, ki bi v občini morala biti čim preje uresničena. Kajti film, kot eden najmasovnejših kulturno-informativnih medijev, mora postati stvar samoupravnega dogovarjanja in urejanja, kajti le tako bo film lahko odigral pomembno kulturno-vzgojno in informativno vlogo v okviru naše celovite kulturne politike in kulturnih prizadevanj. Seveda pa bo za uresničevanje take politike potrebno nuditi kinematografom oziroma konkretno kinematografskemu podjetju Jesenice ustrezno materialno, strokovno in moralno pomoč ob dejstvu, da je reproduktivna kinematografija danes obravnavana v pogledu svojih družbenih obveznosti enako kot trgovina ali gostinstvo, oziroma gospodarska dejavnost, da konkretno v jeseniški občini kinematografsko podjetje razpolaga le z eno lastno kino dvorano, povsod drugod pa mora plačevati najemnine, da bodo potrebne nove kino dvorane oziroma izpopolnitve nekaterih in da je filmska kultura v občini na dokaj nizki ravni ter da televizija nemalokrat dela »medvedjo« uslugu reproduktivni kinematografiji in končno, da je še vrsta slabosti pri nabavi tujih filmov in sami distribuciji, pri čemer imajo nekatera središča v republiki prednost, da ne rečemo privilegije (znan je primer, da pri uvozniku v Ljubljani po nekaj tednov ali celo mesecih leži film le zato, da bo premiera v Ljubljani!). Seveda bodo morale do reproduktivne kinematografije v nekaterih primerih spremeniti svoj odnos tudi krajevne skupnosti, v katerih je možnost predvajanja filmov.

Sprejemanje samoupravnega sporazuma v občini pa bo odprlo tudi vrsto drugih vprašanj, predvsem v pogledu ustreznosti usposobljenih kadrov za izvajanje filmske vzgoje predvsem v organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih. Vsekakor pa je zelena luč za reševanje filmske kulture v občini prižgana in računamo, da bomo o tem kmalu lahko bolj konkretno spregovorili.

NOVOSTI NA POLICAH JESENISKE KNJIŽNICE

O Folirantih beogradskega pisatelja Moma Kaporja sem nekaj napisal že lani, ko je knjižnica kupila roman v izvirniku. V zadnjem času smo kupili še nekaj Kaporjevih knjig: Provincijalca, Ado in Hej nisam ti to ja pričala. Vse Kaporjeve knjige so napisane neposredno, doživeto, ganljivo in hkrati s humorjem. Foliranti so vsekar razred zase, to pa zato, ker se je tu avtorju posrečilo ustvariti nekaj zares romanu podobnega, medtem ko druga dela razpadejo na več kratkih enot: novel, humoresk ali anekdot. Zadnje čase je Kapor postal popularen tudi pri nas: pred kratkim je Teleks objavljajl njegova pisma iz Beograda in njegov kratki roman. – Čar Kaporjeve proze je v veliki meri vezan na jezik izvirnika. V Folirantih je na primer polno beogradskega študentskega in pouličnega žargona. Tudi naši študentje so v zadnjih desetletjih razvili ustrezno govorico, izkaže pa se, da je v njej težko izraziti zlasti tiste odtenke, ki v izvirniku nikakor niso grobi, ampak vznemirajo bolj nežno. (Seva namreč pomeni predvsem škrljanec.)

Sicer pa Kapor piše, kot se spodobi ljubljencu občinstva: prijetno, torej tudi površno. Vse bi lahko strnili v nekaj besed: kako lepa je bila mladost, kljub temu, da smo bili lačni, da smo prezebali, da je bila ljubezen neizpolnjena. Ali, malo drugače: kako lepo je bilo živeti pod zlatim soncem mladostnih iluzij. Če

jih ne moremo ohraniti, pa se vsaj vračamo v ta svet, s tem da beremo take romane. Pravijo, da je Kapor vseh predvsem srednji generaciji, pri nas pa ga berejo predvsem mladi. (se nadaljuje)

DOLIKOVCI ZA DAN REPUBLIKE

V ponedeljek, 27. novembra bodo ob 17. uri v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah s krajšim glasbenim programom, ki ga bo izvajal harmonikarski zbor glasbene šole Jesenice, odprli kolektivno razstavo likovnih del članov likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice v počastitev DNEVA REPUBLIKE – 29. novembra. Dolikovci namreč že tradicionalno skoraj dvajset let prirejajo v domačem kraju tri kolektivne razstave letno in sicer ob kulturnem prazniku Slovencev – februarja, ob občinskem prazniku – 1. avgustu in ob DNEVU REPUBLIKE – 29. novembra.

Tokrat je umetniški zgodovinar in likovni kritik Cene Avguštin izbral za razstavo dela naslednjih avtorjev: Janez AMBROŽIČ (2), Rudolf ARH (2), Danica BEMGALA (1), Franc BERCE (1), Branko ČUŠIN (1), Marica ČUŠIN (1), Jože DAKŠOFER (1), Franc DOLINŠEK (1), Janko KOROŠEC (2), Zdravko KOTNIK (2), Janez KOZAMERNIK (1), Pavel LUŽNIK (3), Tine MARKEŽ (2), Rudi REICHMAN (1), Tone TOMAZIN (5), Cveto VELIKAJNE (2), Cveto ZUPAN (1), Tomaž ŽELEZNIK (2) in Marjan ŽIDANEK (1). Skupaj se tako predstavljajo 19 avtorjev s 33 deli izdelanih v olju, akvarelu, temperi, flomastu in svinčniku.

To je dvanaesta letošnja razstava na Jesenicah, medtem ko bodo letošnji razstavniki program sklenili s kolektivno slikarsko razstavo članov RELIKA s Trbovelj v mesecu decembru.

Tokrat bom na kratko poročal o štirih novih knjigah: o dveh proznih delih, prevedenih iz srbohrvaščine, pa še o pesniških zbirkah dveh slovenskih pesnikov.

GORENJSKI GLAS

Te dni lahko naročite pri vašem pismonoši

Do konca leta ga boste prejeli brezplačno

GOSTOVANJA ZUNANJIH GLEDALIŠČ

V prejšnji številki Železarja smo predstavili program gostujočih gledališč v amaterskem gledališču Tone Čufar na Jesenicah, ki za letošnje leto zajema:

— 26. novembra ob 19.30 Nikolaj R. Erdman: SAMOMORILEC — gostuje Prešernovo gledališče iz Kranja;

— 2. decembra ob 19.30 Fedja Šehović: KURBE — gostuje SLG Celje;

— 6. decembra ob 12. in 16. uri
Svetlana Makarovič: SEN ZELENJAVNE NOČI — gostuje Mladinsko gledališče iz Ljubljane;

— 14. decembra ob 19.30 Oton Župančič: VERONIKA DESENIŠKA — gostuje Šentjabsko gledališče iz Ljubljane.

Da bi obiskovalcem gledališča navedena dela bolje predstavili, smo se odločili, da o vsaki gostujoči predstavi pripravimo krajši zapis, ki ga povzemamo iz gledališkega lista posameznega gledališča.

V Železaruju smo 16. novembra predstavili SAMOMORILCA, danes pa nekaj več o predstavi celjskega gledališča KURBE, ki jih je napisal Fedja Šehovič.

Fedja Šehović, dubrovniški komediograf, se je rodil leta 1930. Doslej je objavil Knjigo gledaliških tekstov – drame, dramoleti, dubrovniške ljudske igre in humoristični roman – kroniko Dubrovniška tralalaloga. Od leta 1959 do danes je bilo na hrvaških odrih uprizorjeno osem njegovih del.

KURBE so doživele svojo prvo uprizoritev v sezoni 1976/77 v dubrovniškem gledališču Marina Držića, v katerem doživlja Šehović svoje največje uspehe, igrajo pa jih še danes.

Naj imenujemo KURBE vodvil ali antiperopter, bistvo njene komičnosti je mimo literarne oznake v izvorni odpetosti teksta. Kot antiperoptera vsebuje vse operetne komponente (lahkotna, neobvezna vsebina, petje, ples, marširanje, oblačenje itd.), le da noče biti opereta. Avtor iz domiselnega kota opazuje razpad avstrogrške monarhije. Dogajanje je postavljen na pust jadranski otoček, prizorišče je kombinacija kasarne in bordela, gledamo pa »gustjočo skupino darežljivih dam«, ki postanejo glede na nepredvidene okoliščine najprej brezposelne, nato pod komando fanatika vojaki, zatem zarotnice, ki se pravočasno udinjajo novemu gospodarju, zmagovalcu, na koncu pa brez posebnih pretresov nadaljujejo svojo najstarejšo znano obrt, ki v kontekstu niti ni tako bistveno drugačna od politike.

Nevarnosti, da bi predstava zdrknila iz svojega razigranega in vendarle zaresnega okvira – te vesele vojske, kjer lahko vsak čas zares poka, kjer pa še nihče ni prelil krvi – ni. Zato je poskrbel avtor z mnogo šarma, kjer lahko pride igral-

stvo do polne ekshibicijske veljave. Igra je napisana z izvrstno napisanim zapletom in dinamičnim dialogom. Osebe so imenitno organizirane kot tipi in značaji, ki ne potrebujejo kakšne posebne motivacije. Ovasi baletna skupina s svojim prostštvom nikoli ne zdrkne pod raven, to prostaštvo ni grobo, neženirano je na nekoliko naiven, otroški način.

polno je neke topline in človeškega humorja, pa tudi mnogokrat tako pogrešane vitalnosti, temperamenta in odprte razigranosti. Kakor pravimo: duša je ostala nedotaknjena. Med sabo prav dobro ločujejo, kdo je v resnici kurba. Tista po duši.

Komedija se namerno ne oddaljuje od poenostavitve tekoče pripovedi, lahko bi rekli, da je zgodba ne obremenjuje, odlika pa je v njeni gledališkosti.

Vstopnice za obe predstavi si lahko rezervirate v pisarni gledališča Tone Čufar ali po telefonu 81-260.

NA MONTBLANC

Med tistim, kar zelo dolgem prečenuju pomoč pod skalami, smo naleteli na prav izdaten potok, kjer smo si pogasili žejo z montblanski snežnico. — Na platujo žitnice na Planu du Midi se je tudi danes nagnetlo za najmanj deset gondol ljudi, da se prepelejo navzdol. Po zares izredno lepem dnevu so nas tu že presenetile prve deževne kaplje. Zdaj nam te že niso moge več veliko nagajati. V Chamoniiju je že bilo spet sonce in čež nekaj ur smo se spet odpeljali nazaj v naš stari kamp v Servoz. Namestimo se spet skoro na istem mestu, od koder smo odšli. Prijazni Dahomejčan nam je povedal še, da so se naši sosedje po tisti hrupni noči pritožili zaradi hrupa. »Pas de bruit! Kar namestite se. Samo »Pas de bruit!« (Nobenega kravala!)

– kjer uspeva, so tudi vzorni nasadi sadnega drevja. Niti gozdov ni veliko. Travnata pobočja visokih, zelo pogosto obujedenih strmih hribov so navadno do vrha porasla samo s travo ali pa preidejo v sklanate masive. Gore so visoke – precej jih preseže štiri tisoč metrov – zelo nizko pa se začne sneg in led, ki nikoli ne skopnita. V dolgih žlebastih dolinah v gorah tičijo ledeniki. Verjetno pronicujoča voda, ki sili navzdol, nekoliko najeda spodnje ledene plasti in jih ponekod zvrtini. Potem pa se te ogromne ledene plasti zaradi teže in spreminjenih pritiskov lomijo in pokajo. Takrat veje te razpoke globoke. Deset, dvajset ali še več metrov. Kljub trdoti led ima občutek, da si na grozljivo labilnem terenu, ki mu ne vidiš dna in ne poznaš zakonov ali sil, ki ga spreminjajo. Sproščeno se nasmehneš šele potem, ko si spet na trdnih tleh.

(nadaljevanje)

**PLANINSKI
DOM
PRISTAVA
ODPRT
VSE LETO**

Planinsko društvo Javornik – Koroška Bela sporoča občanom, da bo v planinskem domu Pristava v Javornškem Rovtu od 1. decembra dalje obratovalni čas od 8. do 22. ure, razen v mesecih maj, junij, julij in avgust, ko bo obratovalni čas od 7. do 22. ure.

Vsak ponedeljek bo postojanka zaprta, z izjemo v prej navedenih mesecih, ko bo odprta vse dni v ted-

Enkrat letno bo postojanka zaprta sedem dni skupaj.

Južna stena Kukove špice – jugovzhodni raz (Foto D. Kofler)

JUGOVZHODNI RAZ

Zopet je teden naokoli, vreme je čudovito, kar vleče me v hribe. Jutri v soboto, 14. oktobra, grem na spominski pohod Vrata – bivak II – Martuljek. V zgodnjih jutranjih urah, ko narava s svojo tišino omirja svet med gorami se mi priključi še prijatelj iz odseka – Joža. Ob pol šestih sva na Poldovem rovtu. Vzhajajoče sonce osvetljuje vrhove nad dolino Vrat. Najraje bi zavrislali. Vsa prevzeta od veličastnega pogleda na močene hribe hodiva po lepi lovski poti obarvani z rjavorumenimi listi. Hodiva hitro, saj misliva, da so ostali udeleženci pohoda pred nama. Malo nad studencem na melišču jutranjo tišino premotijo gamsi, ki pa se ob najini hrupni hoji hitro razbežijo. Ob sedmi uri sva na bivaku. Ogledujem stene in vrhove Rokavov, Oltarja, pogled se mi ustavi na Triglavu, ki se ves zardel s svojo močeno severno steno dviga visoko proti nebu. Nisva sama tu, na bivaku je že Uroš. Izmenjamo si nekaj besed in on odhiti na Dovški križ. Ostali udeleženci – alpinisti z Jesenic, Ljubljane in Idrije pridejo za nama čez eno uro. Ob pol enajstih vsi zbrani nadaljujemo s pohodom. Pot nas vodi skozi Grlo za Akom in ob močeni steni Siroke peti mimo bivaka II sestopamo po poti v dolino.

Zvečer grem težko spat, rajši bi bil nekje v hribih v obseju gora. Jutraj se zbudim šele ob pol osmih, kar malo preklinjam, ko se nisem zbudil nekaj ur prej. Lepa sončna oktobrska nedelja je. Optam si nahrbtnik, s seboj vzamem hrano in nekaj plezalne opreme. Nekaj minut za tem drvim s kolesom proti Peričniku in naprej proti Kukovi špici. Hodim po mehki z listjem postlani lovski poti. Sonce s svojimi žarki opleštuje prelep svet pod gorami. Hodim hitro, vleče me navzgor, v pomoč so mi

palice. Po slabi uri hoje sem pri gozdni meji. Nadaljeval pot po grapi, pod vzhodnjem jugovzhodnega raza Kukove špice pustim palice. Plezam po levi strani po polkah in kaminih mimo lepote gora Planike, do vrha stolpa. Na stolpu nekaj pojem in popijem, namestim si čelado in nadaljeval z vzponom. Smer vodi po razu in po odprti steni do vrha "priznice" (III-IV). Plezam hitro, čeprav sem kar v tenisti copatah. Počutim se odlično, prsto plezam mimo zabitih klinov, ki mi kažejo nadaljno smer. Ob pogledu navzdol na melišče, na vzhodni strani zagledam game, ki ponosno hodijo drug za drugim v nepokvarjenem svetu narave.

Ne počutim sa samega, čeprav me vrv ne reže na prijatelja, srečen sem, saj so mi gamsi tihi družabniki. Na klinu pustim ploščico z mojimi začetnimi črkami, kot dokaz, da sem plezal to smer. Po nekaj metrih je za mano tudi "priznica". Plezam naprej po grebenu, ki vodi na glavni vrh. Ob deseti in dvajset minut sem na vrhu sončno obravane Kukove špice 2417 m. Pogled na gore okoli mene je čudovit. Sonce z vso toplino osvetljuje grebene in vrhove že malo zasneženih Julijcev. Kar ločiti se ne morem od njih. V glavi se mi rojevajo že druge misli – po novem vzponu. Tak je pač človek po dobro opravljenem delu. Sprašujem se kaj me vleče v te stene in vrhove. Po kratkem premišljanju le dobim preprost odgovor – želja po doživetjih, ljubezen do gora.

JUGOVZHODNI RAŽ KUKOVE ŠICE:
Prva plezala: Herbert Drosenik in Mirko
Kajzelj 16. avgusta 1928. Ocena III mesto-
ma IV, čas plezanja 3 ure; 15. oktobra po-
navljal Dorči Kofler 1 uro AO Mojstrana.

Dorči Kofler

ZA PRAZNIK REPUBLIKE NASTOP FOLKLORE

Komisija za kulturo pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice in ZKO Jesenice organizirata v okviru praznika dneva republike gostovanje priznanega umetniškega folklornega ansambla:

OKUD MLADOST – SUBOTICA

Ansambel narodnih plesov in pesmi ima že bogato tradicijo in je s svojimi izvirnimi plesi in pesmimi vseh jugoslovanskih narodov požel mnogo priznanj doma in v tujini.

Prireditev bo 28. novembra ob 17. uri in ob 19.30 v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah. Vabljeni so vsi ljubitelji te zvrsti umetnosti, posebej pa še delavci drugih bratskih republik in pokrajin.

**Vabi komisija za kulturo pri IO KOO
sindikata železarne Jesenice in
ZKO občine Jesenice**

NAGRADNA KRIŽANKA

**Današnja križanka je nagradna. Za reševalce s
priljubljenimi rešitvami so pripravljene naslednje nagrade:**
ena nagrada 150 din, dve nagradi 100 din, tri nagrade
75 din in štiri nagrade po 50 din.

Vsak lahko sodeluje pri žrebanju le z eno rešitvijo, ki naj jo pošlje v kuverti, na katero poleg naslova Uredništvo Železjarja napiše še »nagrada na križanka«.

Rešitve vpišite v izrezan lik križanke s tiskanimi črkami in čitljivo ter nam jih pošljite do vključno 5. decembra 1978 do 12. ure.

Rešitvam ne prilagajate nobenih drugih dopisov.

NOVA DELAVSKA AVTOBUSNA PROGA

Vozni red za linijo: JESENICE - KOČNA - KRNIKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
6,03	12,40	14,05	20,20	—	JESENICE, boln.	5,52	7,51	13,52	15,16	—	—
6,05	12,42	14,07	20,22	—	Zdravstveni dom	5,50	7,49	13,50	15,14	—	—
6,08	12,43	14,08	20,23	—	Pod Mirco	5,49	7,48	13,49	15,13	—	—
4,50	6,07	12,44	14,09	20,24	—	Železn. postaja	5,48	7,47	13,48	15,12	23,06
6,08	12,45	14,10	20,25	—	Gimnazija	5,47	7,46	13,47	15,11	—	—
4,52	6,10	12,47	14,12	20,27	22,10	ZELEZARNA	5,45	7,44	13,45	15,09	21,45
6,11	12,48	14,13	20,28	—	Senožeti	5,44	7,43	13,44	15,08	21,44	23,04
—	—	—	—	—	Javornik, pod kl.	5,42	—	13,42	—	21,42	—
4,54	6,14	12,50	14,19	20,30	22,17	Koroška Bela »K«	5,39	—	13,39	—	21,39
6,17	12,51	14,20	20,31	—	Javornik, »Elita«	5,38	7,41	13,38	15,06	21,36	23,01
6,20	12,53	14,22	20,33	—	Podkočna	5,36	7,40	13,36	15,05	—	—
6,23	12,56	14,25	20,36	—	Lipce	—	7,38	13,35	15,03	—	—
5,00	6,28	13,01	14,25	20,41	22,23	BL Dobrava, a. p.	—	7,35	13,30	15,00	—
5,03	6,31	13,04	14,28	20,44	22,26	KOČNA	5,30	7,30	13,30	14,55	21,30
5,05	6,33	13,06	14,30	20,46	22,28	Spodnje Poljane	5,27	7,27	13,27	14,52	21,27
5,07	6,35	13,08	14,32	20,48	22,30	Laze »K«	5,25	7,25	13,25	14,50	21,25
5,08	6,36	13,09	14,33	20,49	22,31	Fortuna	5,23	7,23	13,23	14,48	21,23
5,10	6,38	13,11	14,35	20,51	22,33	Sp. Gorje, trg.	5,22	7,22	13,22	14,47	21,22
6,41	—	—	—	—	—	Spodnje Gorje	5,20	7,20	13,20	14,45	21,20
6,43	—	—	—	—	—	Zgornje Gorje	7,17	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	KRNIKA	7,15	—	—	—	—

Opomba: Vozi v delavnikih, v prostih sobotah no vozi.

DO SAP LJUBLJANA, TOZD promet in delavnice JESENICE

JAVNA RAZGRNITEV

Na podlagi 8. člena uredbe o ureditvi določenih vprašanj s področja voda (Ur. list SRS št. 22/76) ter 4. odstavka sklepa skupščine zveze vodnih skupnosti Slovenije, z dne 23/6-1977 (Ur. list SRS št. 20/78) je izvršni svet skupščine občine Jesenice na svoji 22. redni seji dne 31/10-1978 sprejel

SKLEP

o javni razgrnitvi osnutka vodnogospodarskih osnov SR Slovenije

1. Javno se razgrnejo vodnogospodarske osnove, ki jih je za območje Slovenije pripravila zveza vodnih skupnosti Slovenije v skladu z določbami zakona o vodah.

2. Osnutek bo javno razgrnjen v avli občinske skupščine Jesenice v času od 15/11-1978 do 15/12-1978.

3. Temeljne in druge organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, družbenopolitične organizacije, samoupravne interesne skupnosti, društva in občane vabimo, da si osnutek ogledajo ter v knjigo pripomb vpšejo svoje pripombe in mnenja, lahko pa jih tudi pisмено posredujejo Območni vodni skupnosti Gorenjske Kranj, Cesta Staneta Žagarja 30, ki po želji lahko posreduje tudi dodatna tolmačenja in odgovore na posamezna vprašanja.

ZBORI OBČANOV V JAV. ROVTU IN NA POTOKIH

V zvezi z bližnjimi volitvami samoupravnih organov krajevne skupnosti Javornik - Koroška Bela ter članov konference SZDL, bo danes, to je v četrtek, 23. novembra, ob 18. uri v domu na Pristavi zbor občanov. Zbor občanov je namenjen izbiri kandidatov za delegate v bodočih samoupravnih organih krajevne skupnosti in krajevne konference SZDL.

Jutri, to je v petek, 24. novembra, ob 18. uri pa bo zbor občanov - vaščanov Potok v prostorih bivše gostilne Mulej. Tako v Javornškem rovtu kakor tudi na Potokih bodo občani seznanjeni s programom krajevne skupnosti za leto 1979.

Krajevna skupnost in krajevna konference SZDL Javornik - Koroška Bela

Svet delovne skupnosti TOZD osnovna šola Tone Čufar Jesenice

objavlja prosta dela in naloge

UČITELJA RAZREDNEGA POUKA

za določen čas od 25. 12. 1978 do 30. 6. 1979 (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu).

Pogoj: razredni učitelj - PA ali učiteljice.

Kandidati naj prijave vložijo z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh od objave v tajništvu šole.

PROGRAM ŠPORTNIH PRIREDITEV

UMETNO DRSALEŠČE:

rekreacijsko drsanje:

- petek, 24. novembra, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,
- sobota, 25. novembra, od 14. do 16. ure,
- nedelja, 26. novembra, od 14. do 16. ure, od 17. do 19. ure in od 20. do 22. ure,
- sreda, 29. novembra, od 10.30 do 12.30, od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure samo za predšolske in osnovnošolske otroke,
- četrtek, 30. novembra, od 10.30 do 12.30 damo za predšolske in osnovnošolske otroke, od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure,
- petek, 1. decembra, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,
- sobota, 2. decembra, od 14. do 16. ure,
- nedelja, 3. decembra, od 14. do 16. ure in od 20. do 22. ure,
- petek, 8. decembra, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,
- sobota, 9. decembra, od 14. do 16. ure;

hokej:

- sobota, 25. novembra, od 17.30 prvenstvo SRS, mladinci HK Jesenice : HK Kranjska gora, vstopnine ni,
- ponedeljek, 27. novembra, od 18.30 mednarodni turnir HK Olimpija, HK Jesenice : reprezent. Budimpešte, Madžarske, vstopnina 20 din,
- sobota, 2. decembra, od 18.30 državno prvenstvo, člani, HK Jesenice : HDK Celje, vstopnina 20 din,
- nedelja, 3. decembra, od 17.30 prvenstvo SRS, mladinci, HK Jesenice : HK Olimpija, vstopnine ni,
- sreda, 6. decembra, od 15.30 prvenstvo SRS, mladinci, HK Jesenice : HK Tivoli, Ljubljana, vstopnine ni, od 18.30 prvenstvo SRS, mladinci, HK Kranjska gora : HK Olimpija, vstopnine ni,
- sobota, 9. decembra, od 18.30 državno prvenstvo, člani, HK Kranjska gora : HDK Celje, vstopnina 20 din;

kegljači na ledu:

- sobota, 25. novembra, ob 6.30 turnir za dan republike, vstopnine ni,
- nedelja, 26. novembra, ob 7. uri mednarodni jubilejni turnir ob 25-letnici kluba, vstopnine ni,
- nedelja, 3. decembra, ob 7. uri mednarodni turnir, vstopnine ni.

KEGLJIŠČE:

- sobota, 25. novembra, ob 14. uri ekipno prvenstvo Gorenjske, III. kolo, vstopnine ni,
- sobota, 9. decembra, ob 14. uri ekipno prvenstvo Gorenjske, IV. kolo, vstopnine ni.

DVORANA ŽIC:

odbojka:
- sobota, 2. decembra, ob 18. uri 1. zvezna liga, ženske, OK Jesenice : OK Metalac, Sisak.

Iz pisarne SD Jesenice

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 25. novembra, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta trgovina DELIKATESA - poslovalnica 7, Titova 7.

V soboto, 2. decembra, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta Samopostrežna trgovina ROŽCA na Plavžu.

KUPIM ENODRUŽINSKO HIŠO

Kupim enodružinsko hišo na Jesenicah ali v okolici. Naslov dobite v uredništvu Železarja.

ZAHVALA

Ob izgubi drage tete in sestre

MINKA ŠOBERL

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sostanovalcem, sodelavcem TOZD Vzdrževanje za pomoč, darovano cvetje, izrečena sožalja ter spremstvo na njeni zadnji poti.

Posebno se zahvaljujemo dr. Sajovicu za dolgoletno zdravljenje in obiske na domu ter zdravnikom in osebju internega oddelka jeniške bolnišnice.

Hvala tudi pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame

MARIJE ROLC

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so jo spremlili na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje in vence. Posebna zahvala splošni varnostni službi za venec in spremstvo ter govorniku za poslovilne besede.

Žalujoci sin Cvetko z družino

ZAHVALA

Ob težki izgubi drage žene, mame in stare mame

ANČKE PUŠAVEC

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje in jo v tako velikem številu spremlili na zadnji poti. Zahvaljujemo se pevcem za žalostnike, sosedom za venec, sodelavcem TP Murka Lesce in oddelku elektro vzdrževanja Bela za vso pozornost v dneh težke izgube.

ŽALUJOČI: mož Aleš, hčerka Anica in sin Ivan z družinama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Po težki in neozdravljivi bolezni nas je za vedno zapustila naša draga nenadomestljiva mama

VALENTINA PERNUŠ

Vsem sorodnikom znancem ter vsem, ki ste jo v tako lepem številu pospremili na njeni zadnji poti lepa hvala. Še posebno zahvalo smo dolžni zdravnikom in zdravstvenemu osebju bolnišnice Jesenice in Golnik ter onkološkemu oddelku za lajšanje bolečin.

Iskrena hvala dr. Čehu in dr. Novaku za skrb. Iskrena hvala sostanovalcem za venec in denarno pomoč, kakor tudi kolektiv VVZ Angelce Očepke, Elimu, Elektro Žirovnica za venca in sočustvovanje z nami ter pevcem DU Javornik - Koroška Bela za žalostinke ter govorniku za poslovilne besede.

Vsem, ki ste nam karkoli pomagali, nam izrekli sožalje, še enkrat iskrena hvala.

ŽALUJOČI: sinovi Joža, Janez, Stanko, hčerke Ljudmila, Pavla, Vera, Zvonka, Kristina, Ivica ter ostalo sorodstvo

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

25. novembra amer. film - komedija CIRKUS, režija in gl. vloga Charli Chaplin, ob 15. uri.

25. in 26. novembra ameriško italij. barvni pustolovski film CRNI GUSAR, režija Sergio Sollima, v gl. vlogi Kabir Bedi, ob 17. in 19. uri.

27. in 28. novembra švedski barvni film - drama IZ OČI V OČI, režija Ingmar Bergman, v gl. vlogi Liv Ullmann, Fest 78, ob 17. in 19. uri.

29. novembra dom. barvni film ALLERRETOUR - TJA IN NAZAJ, režija Aleksander Petković, v gl. vlogi Dušan Janičijević, ob 17. in 19. uri.

30. novembra zaprto. 1. decembra italij. CS barvni film - drama PRITEPENEC, režija Luchino Visconti, v gl. vlogi Jennifer O'Neill, Fest 77, ob 17. in 19. uri.

2. in 3. decembra amer. barvni pustolovski film POTOVANJE PREKLETIH, režija Stuart Rosenberg, v gl. vlogi Faye Dunaway, ob 17. in 19. uri.

4. in 5. decembra italij. barvni film - komedija PROFESOR NUDIST, režija Flavio Mogherini, v gl. vlogi Paolo Barca, ob 17. in 19. uri.

6. decembra amer. barvni film - komedija KRALJEVSKI FLASH, režija Richard Lester, v gl. vlogi Maleolm Mc Dowel, ob 17. in 19. uri.

7. decembra zaprto. 8. decembra franc. barvni film ŽENA NA OKNU, režija Pierre Granier Defferre, v gl. vlogi Romy Schneider, Fest 77, ob 17. in 19. uri.

9. in 10. decembra, amer. barvni pustolovski film KASKADERJI, režija Mark Lester, v gl. vlogi Robert Forster, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

25. in 26. novembra šved. barvni film IZ OČI V OČI, ob 18. in 20. uri.

26. novembra amer. film - komedija CIRKUS, ob 10. uri. Ogled filma je brezplačen za varčevalce Ježkovega kluba.

27. in 28. novembra amer. italij. pustolovski film CRNI GUSAR, ob 18. in 20. uri.

29. novembra ni predstav.

30. novembra in 1. decembra dom. barvni film ALLERRETOUR - TJA IN NAZAJ, ob 18. in 20. uri.

2. in 3. decembra italij. barvni film - komedija PROFESOR NUDIST, ob 18. in 20. uri.

4. in 5. decembra amer. barvni pustolovski film POTOVANJE PREKLETIH, ob 18. in 20. uri.

6. decembra ni predstav.

ČESTITKE OB PRAZNIKU

Ob dnevu republike - 29. novembru čestitajo vsem delavcem temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti sodelavci na odsluženju vojaškega roka in jim želijo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva. Še posebni pozdravi in čestitke pa veljajo sodelavcem v obratih in temeljnih organizacijah, kjer so bili pred odhodom v JLA zaposleni in kamor se bodo po odsluženju ponovno vrnili.

Vojaki:

Niko Kešina, VP 7046-2 Leskovac,
Brane Ošlaj, VP 4945/13b Kraljevo,
Lojze Lenarčič, VP 1098/KS Kranj

PREBIVALEM KRAJEVNE SKUPNOSTI ŽIROVNICA

Obveščamo in vabimo prebivalce na proslavo

DNEVA REPUBLIKE

ki bo v petek, dne 24. novembra, ob 19. uri v dvorani na Breznici.

Sodelujejo: DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica - Breznica, osnovna šola Žirovnica in osnovna organizacija ZSMS Žirovnica.

Vabljeni

RAZPISNA KOMISIJA

DO TEHNIČNI BIRO JESENICE

objavlja na podlagi 76. člena statuta delovne organizacije in 52. člena zakona o volitvah in dopoklicu organov upravljanja in o imenovanju poslovnih organov v organizacijah združenega dela

javni razpis za:

individualnega poslovnega organa -

DIREKTORJA DELOVNE ORGANIZACIJE

Poleg splošnih pogojev, ki jih določa zakon, se zahtevajo še naslednji pogoji:

1. visoka šolska izobrazba - dipl. ing. strojništva, dipl. pravnik ali dipl. ekonomist,
2. najmanj tri leta prakse na delih, ki zahtevajo posebna pooblastila in odgovornosti,
3. aktivno znanje angleškega ali nemškega jezika in zaželeno znanje še enega tujega jezika,
4. posebni strokovni izpit za delo pri zunanjetrgovinskih poslih,
5. ustrezne družbenopolitične in moralno-etične vrednote.

Individualni poslovni organ se imenuje za dobo 4 let.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtev za opravljanje razpisanih del naj kandidati pošljejo na naslov: DO TEHNIČNI BIRO JESENICE, Titova 22 z navedbo »razpis za direktorja DO«.

Rok za prijavo je 15 dni od objave razpisa. Prijavljene kandidate bomo pisмено obvestili o izidu izbire v 30 dneh po zaključenem roku za sprejemanje prijav.

DEVETO KOLO USPEŠNO ZA OBE JESENIŠKI MOŠTVI

Deveto kolo državnega prvenstva je bilo uspešno za oba jeseniška predstavnika. Oba sta visoko zmagala; Jeseničani v dvoboju z zagrebškimi »medvedi«, Kranjska gora pa je premagala Crveno zvezdo.

Jesenice : MEDVEŠČAK 10:2
(1:1, 6:0, 3:1)

Dvorana v Podmežaklju, gledalcev 1000, sodniki Repina (Ljub.), Eržen in Čemažar (Jesenice). Strelci pa so bili za Jesenice: Pavlič in Šuvak po dva ter Klemenc, I. Ščap, Pristov, Hafner, J. Razingar in M. Horvat, za goste pa Šafar in Horvat.

Jeseniški hokejisti so zelo dobro začeli, vendar so sredi prve tretjine njihovi napadi pojenjali. V tem obdobju pa so igrali tudi precej nepovezano in nervozno. Gostje so to izkoristili in izenačili na 1:1.

No, že druga tretjina pa je pokazala, na kakšen način je možno stresti nasprotnika. S hitro, ostro in natančno igro, kot so jo uprizorili Jeseničani. S takšno igro pa bi premagali tudi kakovostnejša nasprotnika. Rezultat take igre je bilo pet zadetkov v mreži Crnkovića, med 22. in 28. minuto. Tudi v nadaljevanju so domačini nadaljevali s tako igro, ki je povsem zadovoljila.

Podobno je bilo v zadnjem delu, vendar pa so na dan prišle tudi nekatere stalne napake jeseniškega moštva. Slabo oddajanje in sprejemanje ploščice, še zlasti pa je vidna premajhna uigranost.

To je namenoma potrebno poudariti, kajti dobra igra in visoka zmaga ne bi smeli zapeljati jeseniških hokejistov, ki so znani po tem, da radi spijo na lovoriških. To je tembolj pomembno, kajti morajo se zavedati, da so v zadnjih kolih državnega prvenstva doživeli nekaj neugodnih porazov, ki jih bo potrebno v nadaljevanju prvenstva popraviti. Popraviti pa jih bo možno le s hitro, poizrtvalno in kolektivno igro, takšno, kot smo jo na trenutke videli proti Medveščaku.

V igri Jeseničanov smo videli tudi precej neugiranosti in bo trener Kliner najbrž moral pred prihodnjimi prvenstvenimi dvoboji prav te pomankljivosti posvetiti največ pozornosti.

Jeseniški hokejisti so pokazali, da znajo igrati dobro, da sta bila poraza proti Celju in Olimpiji le posledica trenutne slabosti, da pa bo čas pokazal ali so se pri teh porazih kaj naučili tako igralci kot tudi vodstvo jeseniških hokejistov.

USPEH JESENIČANOV V BELJAKU

V soboto, 18. novembra, se je člansko moštvo nogometašev Jesenic udeležilo mednarodnega turnirja v Beljaku (Avstrija), ki ga je organiziral NK Jugoslavija iz Beljaka v počastitev 29. novembra – dneva republike. Na njem so sodelovale ekipe: gostitelj Jugoslavija (Beljak), Waldrašt, jugoslovanska ekipa iz Spitala in NK Jesenice.

Rezultati: NK Jesenice : NK Jugoslavija 3:1 (3:0), gole sta dosegla Krašovec 2, Ilić (11 m).

Finale: NK Jesenice : Waldrašt 5:0 (2:0), gole so dosegli: Krašovec, Mlakar, Novak, Hadzisušljmanović in Kovačič.

Nastopili so: Ilić, Radić, Kramar, Troha, Kupljenik, Komelj, Kovačič, Šmid, Krašovec, Novak, Mlakar – igrali so še: Radić Samardžija, Štrkonjič, Sulejmanović, Fajković.

Jeseničani so zaslužno osvojili prvo mesto na tem turnirju, saj so obe tekmi odigrali izvrstno. Poleg pokala za prvo mesto so dobili tudi pokal za fer-plej, ki ga je daroval jugoslovanski predstavnik v Avstriji. Prav tako je prejel pokal Kovačič, ki je bil proglašen za najboljšega igralca turnirja.

Omenim naj še to, da je bil turnir zelo dobro organiziran in da smo se med našimi delavci na začasnem delu v tujini prav prijetno počutili.

Zvone

PORAZ DOMA

V sedmem kolu republiške šahovske lige so se Jeseničani pomerili s trenutno drugouvrščeno ekipo Celja in visoko izgubili kar z 8:2 in si s tem zapravili vse možnosti za visoko uvrstitev. Tudi tokrat kot že nekaj kol nazaj, so odločili člani na prvih šestih deskah. Kar pet porazov in en remi je premalo za boljši rezultat. Le Zorko je uspel remizirati, medtem ko so Železnik, Krničar, Pavlin, Krajnc in Sterle izgubili. Članici sta obe remizirali, Skolčić pa je na prvi mladinski deski prav proti Celju doživel svoj prvi poraz v tekmovalstvu, medtem ko je Kosmač remiziral. Kar šest porazov in niti ene zmage proti Celju kaže na to, da so Jeseničani v krizi in se bodo morali boriti v zadnjih kolih za obstanek v ligi. Gotovo je to dejstvo še toliko zanimivejše, če vemo, da so bili po prvih kolih na drugem mestu.

Po tem kolu vodi še vedno Murka 49, pred Celjem 43,5, Svobodo-Stožice 38,5, Kovinarjem 36, Radensko 35,5. Jeseničani in Rudarjem 32 točk itd.

KRAJNİK VODI

V četrtlet je bil v šahovskem domu na Jesenicah redni mesečni hitropotezni turnir za mesec november. To je bil letos že osmi in je do konca tekmovalja ostal samo še decembrski. Zmagal je Krničar (9) pred Krajncem (8,5), Čiuhom 8, Kosmačem 7,5, Rodmanom 7 itd. Pred zadnjim turnirjem v tekmovalstvu za najboljšega hitropoteznega igralca v letu 1978 vodi Krajnc s 77,5 točk, pred Krničarjem 69, Kosmačem 44 točk, Majtanom 42, Lužnikom 36 točk itd.

TK

Kegljanje na ledu

BREZ TEŽAV EKIPA »MURKE«

V nedeljo, 19. novembra, je bilo končano v hali v Podmežaklju drugo kolo selekcijskega tekmovalja v kegljanju na ledu za prvenstvo Slovenije in udeležbo treh ekip na bližnjem evropskem prvenstvu. Tudi to kolo je ekipa Murke igrala izredno in ni dovolila nobenega presenečenja. Tekmovalci ekipe Murke so dokazali, da nimajo pri nas resnega tekmeca, saj so kot ekipa nepremagljivi. Kegljajo vsi zelo dobro, posebno pa še Vladimir Sodja. Ekipa Piber – Bled je obdržala drugo mesto. Najbolj je napredovala ekipa Universal Jesenice in ekipa Krivec – Jesenice, ki sta zrinili s tretjega mesta ekipo Vatrostalne – Jesenice, šesto in sedmo mesto sta zasedli ekipe Gradbinec – Jesenice in Gradbinec – Bled.

Teh sedem ekip se bo še trikrat pomerilo med seboj, prvih pet nato še trikrat in tako bo znan prvak Slovenije in tri ekipe, ki se bodo udeležile evropskega prvenstva v Bolzanu.

Rezultati: 1. Murka Jesenice 45 točk, 2. Piber – Bled 40 točk, 3. Universal Jesenice 36 točk, 4. Krivec Jesenice 32 točk, 5. Vatrostalna 30 točk, 6. Gradbinec – Jesenice 28 točk in 7. Gradbinec – Bled 22 točk.

V nedeljo, 26. novembra, bodo kegljali na ledu z Jesenic imeli svoj praznik. Praznovali bodo 25-letnico obstoja kluba. Priredili bodo veliko mednarodno tekmovalje, na katerem bo sodelovalo 30 ekip. Kegljaji vabijo vse ljubitelje kegljanja na ledu, da si ogledajo to veliko tekmovalje in da domačim ekipam zaželijo čimboljši met na čok.

Ruša

X. POKAL GIMNASTIKE IN VI. PIONIRSKI POKAL NA JESENICAH

Železarsko središče je pripravljeno na dve veliki elitni gimnastični prireditvi. V soboto, 25., in nedeljo, 26. novembra, bo telovadnica železarskega izobraževalnega centra na Jesenicah prizorišče bojev najboljših jugoslovanskih telovadk in telovadcev, v okviru X. pokala Gimnastike in VI. pionirskega pokala Slovenije. Z velikima gimnastičnima prireditvama želijo Jeseničani zopet vzbuditi zanimanje za to lepo športno veščino, ki je bila pred leti na Jesenicah v polnem razcvetu. Marsikdo je danes že pozabil, da so bili tudi jeseniški telovadci državni reprezentantje, da o republiških naslovih niti ne govorimo. Obdobje krize je pustilo posledice, ki še nekaj časa ne bodo izbrisane. Športna gimnastika namreč v sedanjem času velikega napredka, predvsem zaradi neustrezne telovadnice in pomanjkanja kadrov nima ustreznih razsežnosti. Kljub slabim pogojem za delo pa je vendarle viden, sicer skromen napredek, kar gre zaslugi nekaterim neumornim entuziastom.

Od X. pokala Gimnastike in VI. pionirskega pokala Slovenije na Jesenicah resnično pričakujejo veliko. Predvsem je njihova velika želja, da med občani, predvsem mladimi spet vzbudijo zanimanje za to lepo športno delovanje, ki pa zahteva mnogo napora in samoodpovedovanja.

Marsikdo se ne spomni več, da so Jesenice imele pred leti odlične telovadce, med njimi republiške in državne reprezentante. Odlični poveljni telovadci so bili Sonja Rozman-Petač, Ada Smolnikar-Bester, Ladica Omeje-Soda, Marija Torkar-Okržnik, Zinka Lapajne-Pretnar, Oblak, Stražar, Česnik, Mlakar, Šranc, Ulčar in drugi. Najbrž je čas, da bi na teh in na odličnih predvojnih telovadcih gradili in razvijali gimnastiko naprej. Pri tem se gimnastični delavci zavedajo, da ne bo šlo brez težav, ki že sedaj dalj časa spremljajo njihovo delo. Poleg kadrovske težave so problemi tudi s prostori. Telovadnica TVD Partizan je skoraj povsem razdejana, ker popravljajo streho. Iz teh razlogov se je na VI. pionirski pokal uvrstila le ena jeseniška telovadka. V prihodnje bo brez dvoma potrebna širša pomoč za ponovno ožvite gimnastike na Jesenicah. Nekaj jasnih odgovorov na prečta vprašanja bo brez dvoma dala seja predsedstva gimnastične zveze Slovenije, ki bo v soboto, 25. novembra, na Jesenicah. V glavni in obenem edini točki

bodo na njej govorili o pozitivni gimnastiki na Jesenicah in tudi na širšem gorenjskem območju. Seji bodo poleg članov predsedstva prisostvovali tudi predstavniki raznih športnih organizacij in društev z Gorenjske.

Vsa takovanja X. pokala Gimnastike in VI. pionirskega pokala bodo v telovadnici železarskega izobraževalnega centra na Jesenicah. Organizator obeh prireditev je gimnastična zveza Slovenije, izvajalec pa društvo za telesno vzgojo in rekreacijo Partizan Jesenice, pokrovitelj pa železarska Jesenice.

Urniki tekmovalja: sobota, 25. novembra – ob 10. uri;

VI. pionirski pokal Slovenije – nastop pionirjev in pionirk v mnogoboju. Nastopilo bo 28 najboljših pionirjev in pionirk, ki so bili izbrani na predhodnih tekmovaljih;

ob 15. uri: seja predsedstva gimnastične zveze Slovenije v prostorih restavracije Kazina na Jesenicah.

ob 17. uri: X. pokal Gimnastike – nastop članov in članic v mnogoboju. Nastopilo bo 32 najboljših telovadcev in telovadk iz Novega mesta, Ljubljane, Novega Sava, Zagreba, Sarajeva, Subotice, Maribora, Nove Gorice, Škoplja in JLA. Vsi so si priporili pravico nastopa na izbirnih tekmovaljih.

Nedelja, 26. novembra, ob 10. uri: finalni boji na posameznih orodjih.

Organizatorji so se odločili, da bo vstop za obe gimnastični prireditvi prost.

Ob koncu pa še pogledimo, kdo so bili dosedanja zmagovalci pokala Gimnastike in pionirskega pokala Slovenije.

POKAL GIMNASTIKE:

Člani: 1969 – 1971 Brodnik (Ljubljana); 1972 – 1973 Vratič (Ljubljana); 1974 Šostarič (Maribor); 1975 – 1976 Ivanovič (Subotica); 1977 Kezunovič (Sarajevo);

Članice: 1969 Vida Perišič (Ljubljana); 1970 – 1971 Marlenka Kovač (Ljubljana); 1972 – 1973 Erna Haveljka (Zagreb); 1974 Maja Dokl (Novo mesto); 1975 Maja Seliger (Ljubljana); 1976 Alenka Zupančič (Ljubljana); 1977 Jasna Dokl (Novo mesto);

PIONIRSKI POKAL SLOVENIJE

Pionirji: 1973 Furlan (Nova Gorica); 1974 Pravičič (Maribor).

JASNA DOKL IN M. KEZUNOVIČ FAVORITA X. POKALA GIMNASTIKE

Jeseničani bomo po dveh desetletjih spet deležni ogleda kvalitetne orodne telovadbe. V našem mestu je bilo veliko ljudi, ki so dajali temu športu vse svoje proste čase in tudi vsi občani so bili ponosni na uspehe jeseniških reprezentantov. Nekaj nas je še ostalo, ki se trudimo, da bi športno gimnastiko, tako danes imenujemo orodno telovadbo, spet oživili.

Ta športna zvrst je naredila v svetu ogromen korak v množičnosti in vrhunskih dosežkih, kar smo se lahko prepričali na minulem svetovnem prvenstvu v Franciji. Naših telovadk in telovadcev nismo videli. Tudi z domačih tekmovalj praktično ne vidimo več TV prenosov športne gimnastike, da bi lahko primerjali našo »jugo kvaliteto«.

Prav zato bo izjemna prilika, da si naše najboljšje ogledamo na Jesenicah v soboto in nedeljo v telovadnici ŽIC.

Pri dekletih je bila lanska zmagovalka Jasna Dokl, pri fantih Miroslav Kezunovič. Oba bosta nastopila tudi na X. pokalu gimnastike na Jesenicah in sta tudi prva favorita za ponovno zmago. Vendar imata oba tudi izredno nevarne nasprotnike. Pri dekletih je najnevarnejša Alenka Zupančič, ki se bo enakovredno borila z Jasno, Kezunoviču pa bo najbolj nevaren Ljubljanečan Kunčič, ki je zdaj pri vojakih in je njegova pripravljenost za tekmovalje morda tudi nekoliko slabša kot pri Kezunoviču.

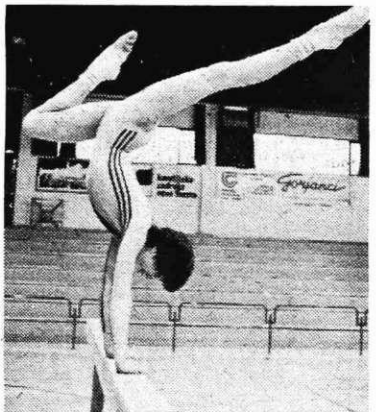
Na splošno bomo lahko ocenili, da naša telovadba le ni tako zanič, kot to želijo nekateri prikazovati in s tem celo propagirati proti temu športu. Kljub slabim razmeram z vadbom, bomo videli težke elemente, kakršne smo lahko občudovali tudi na svetovnem prvenstvu. Na preskoku bomo videli veliko salt iz premeta, pri seskokih s krogov, droga in bradlje pa tudi dvojne

salte. Nekaj deklet izvaja na gredi salto in na parterju iztegnjene salte z dvojnimi vijaki (720 stopinj). Sicer pa je bolje, da si vse to ogledamo, ker je opisovanje suhoparno.

Jeseničani bomo zastopani s samo eno tekmovalko med pionirkami, ta pa bo tekmovala tudi v popoldanski tekmi X. pokala gimnastike, kar bo prav gotovo zelo naporno fizično in psihično, ker bo to za Mesaričev prva tekma v konkurenci zveznega razreda.

Ljubitelji orodne telovadbe vabimo, da si ta lepi šport ogledajo v soboto in nedeljo na Jesenicah.

M. L.

Jasna Dokl

ŠPORTNA TEKMOVANJA INVALIDOV V POČASTITEV DNEVA REPUBLIKE

Aktiv invalidov delovne organizacije železarske Jesenice v počastitev dneva republike – 29. novembra organizira v nedeljo 26. novembra v športnem parku v Podmežaklju tekmovalje v kegljanju na asfaltu, streljanju in šahu z udeležbo tekmovalcev Gradisa, veteranov Jesenic in društva invalidov Jesenice, poleg tekmovalcev aktivna invalidov Železarske. Tekmovalje se bo pričelo ob 9. uri.

Odbojka

Jeseničanke so doživle še dva poraza, in sicer na gostovanju v Pulju in Ljubljani.

MARČANA : JESENICE 3:1
(-13, 4, -1, -9)

Po prikazani igri v prvih dveh setih, kljub porazu v prvem, ki gre tudi na račun nerazumljivih odločitev sodnikov, je bilo pričakovati, da bodo naše igralke le osvojile prve točke tudi na gostovanju. Vendar so v tretjem in nato v odločilnem četrtm setu zaigrale ponovno slabo in prepustile

iniciativo domačinkam, ki so izkoristile neodločno in medlo igro gostij. Prikazana igra obeh ekip je le delno navdušila gledalce.

Tudi na gostovanju v Ljubljani pri ekipi Radne nismo videli igre, ki bi zaslužila ime dobra odbojka.

RADNA : JESENICE 3:2
(14, 5, -4, -5, -11)

Jeseničanke so pričele precej nervozno in prepustile igro domačim igralkam, vendar jim je nekako le uspelo rezultat izenačiti. Do konca seta sta se ekipi menjavali v vodstvu, vendar so v finski seta le slavile gostje. V drugem setu so naše polpolnoma nadigrale domačinke, ki v tem delu niso prikazale popolnoma nič, kar bi lahko imenovali odbojko. Ko smo že mislili, da bo tretji set le še formalnost, se je situacija na igrišču ponovno spremenila v korist domačink, vendar ne moremo reči, da zaradi njihove dobre igre, temveč zaradi izredno slabe igre naših, ki so s tako igro nadaljevale tudi v četrtm in petem setu. Res nerazumljivo je, da po tako dobrih igrah v prvih setih, niso sposobne nadaljevati tudi v zaključnem delu, kar so »dokazale« že v igrah z ekipo Branika, Marčane in tudi z Radno.

V zadnjem kolu prvenstva gostijo jeseniške igralke ekipo Metalcia iz Siska, vendar se bodo morale res potruditi, da si kljub slabemu položaju na lestvici, zagotovijo vsaj malo boljši start v borbi za obstanek v spomladanskem delu prvenstva.

ACO

IZLET NA GOLICO

V soboto, 18. novembra, smo planinci imeli izlet na Golico. Zbor smo imeli pred zdravstvenim domom, od koder smo se z avtobusom odpravili do Planine pod Golico in nato nadaljevali pot proti Golici. Ko smo se začeli vzpenjati v breg, je tudi posijalo sonce. Po poti smo se pogovarjali in opazovali naravo. Tako smo hitro prišli do nekega vikenda, kjer smo pomicali.

Ko smo prišli na Golico, se nam je odprl pogled na našo Korosko, kjer se Slovenci še vedno borijo za svoje narodne pravice. Lepo se je videl tudi Triglav in ostali vrhovi. V planinski knjižnici smo odšili žig, pomicali ter se igrali razne igre. Nato smo se odpravili v dolino.

Po lepem in nepozabnem dnevu smo se vrnili do Planine pod Golico in se z avtobusom odpravili domov.

Klemen Gričar
5. c razred OS
Prežihov Voranc